

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Martin Petlach

Analýza politického systému Malajsie:

Přístup země k demokracii

Diplomová práce

Vedoucí práce: Doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.

OLOMOUC

2015

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Haagu dne 16. června 2015

Poděkování

Na tomto místě bych velice rád poděkoval Doc. Mgr. Pavlu Šaradínovi, Ph.D., jelikož se nejen ujal dohledu nad psáním této práce, nýbrž mi byl také nápomocným svými radami i podněty. Zároveň moje velká vděčnost patří Dr. Farhaně Fadhli a Siti Fatimah Zaharah Zulkapli, poněvadž se obě staly během posledního čtyřletí neopakovatelnou *inspirací* k hlubšímu zájmu o Malajsií.

Di mana ada kemahuan, di situ ada jalan.

Kde jest vůle, tam leží i cesta.

Seznam zkratek

- ABIM – Hnutí muslimské mládeže Malajsie / *Angkatan Belia Islam Malaysia*
- ASEAN – Sdružení národů jihovýchodní Asie / *Association of South East Asian Nations*
- BA – Alternativní fronta / *Barisan Alternatif*
- BN – Národní fronta / *Barisan Nasional*
- DAP – Strana demokratické akce / *Parti Tindakan Demokratik*
- DR – Sněmovna reprezentantů / *Dewan Rakyat*
- DN – Sněmovna národů (Senát) / *Dewan Negara*
- FPTP – Volební systém relativní většiny / *First Past the Post*
- GE – Všeobecné parlamentní volby / *General Election*
- GTM – Program vládních změn / *Program Transformasi Kerajaan*
- IKIM – Institut islámského porozumění / *Institut Kefahaman Islam Malaysia*
- JIM – Společnost pro islámskou reformu / *Jamaah Islah Malaysia*
- MIC – Kongres malajských Indů / *Kongres India Se-Malaysia*
- MCA – Asociace malajských Číňanů / *Persatuan Cina Malaysia*
- NEM – Nový ekonomický model / *Model Ekonomi Baru*
- NEP – Nová ekonomická politika / *Dasar Ekonomi Baru*
- UMNO – Národní organizace jednotných Malajců / *Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu*
- PAS – Pan-Malajsijská Islamistická strana / *Pan Parti Islam Se-Malaysia*
- PKR – Lidová strana spravedlnosti / *Parti Keadilan Rakyat*
- PR – Pakt lidu / *Pakatan Rakyat*
- WVS – *World Values Survey*
- YADIM – Nadace islámského misionářství Malajsie / *Yayasan Islam Malaysia*

OBSAH

I. ÚVOD	1
II. TEORETICKÁ VÝCHODISKA	10
1. Tranziční údobí	10
1.1 Koncepty tranzičního údobí.....	11
1.2 Aplikovatelnost na zkoumaný případ	16
2. Demokracie v teorii.....	19
2.1 Muslimský model demokracie.....	22
3. Nedemokracie v praxi	25
3.1 Autoritářství <i>in casu</i>	28
4. Religiozita v politice	30
4.1 Studium islámu	32
III. KVALITATIVNÍ ANALÝZA	37
5. Výzkum „ <i>top-down</i> “	37
5.1 Tunku Abdul Rahman.....	38
5.2 Tun Abdul Razak Hussein	41
5.3 Tun Hussein Onn	44
5.4 Tun Mahathir Mohamad	46
5.5 Tun Abdullah Ahmad Badawi.....	51
5.6 Dato‘ Sri Najib Razak.....	54
IV. KVANTITATIVNÍ ANALÝZA	57
6. Výzkum „ <i>bottom-up</i> “	57
6.1 Sociodemografické prvky.....	58

6.1.1 Vstupní data.....	58
6.1.2 Společenské postoje	61
6.1.3 K malajsijské religiozitě	70
6.2 Politické elementy	72
6.2.1 Politické hodnoty.....	72
6.2.2 Percepce demokracie	75
6.2.3 Konfese a politika I.	80
6.2.4 Mladí lidé a jejich pozice	84
6.2.5 Analogie se Spojeným královstvím?	88
6.2.5.1 Povšechné politické hodnoty.....	89
6.2.5.2 Konfese a politika II.	92
7. Teorie versus praxe	95
V. ZÁVĚR.....	97
Prameny a literatura.....	107
Prameny	107
Literatura.....	108
Přílohy	134
Abstrakt (CZ).....	136
Abstract (EN).....	137
Anotace	138

Seznam grafů

Graf 1 Rozložení mužů a žen v průzkumu WVS	59
Graf 2 Věkové rozložení v kombinaci s otázkou pohlaví	59
Graf 3 Etnické rozložení.....	60
Graf 4 Nejvyšší dosažené vzdělání dané populace.....	61
Graf 5 Universitní vzdělání pro každého.....	62
Graf 6 Jsou muži lepší političní lídři?	63
Graf 7 Upřednostnění mužů během krize pro práci	63
Graf 8 Důležitost rodiny	64
Graf 9 Pocity štěstí	65
Graf 10 Tolerance k jinému vyznání v sousedství	67
Graf 11 Nezávislost morálky na vyznání	67
Graf 12 Hrdost k vlastní národnosti	68
Graf 13 Nástroje k zisku nových informací	68
Graf 14 Percepce neobjektivity vlastních médií	69
Graf 15 Mělo by zpravodajství být cenzurováno?	69
Graf 16 Významnost Boha v každodenním životě	70
Graf 17 Četnost návštěv bohoslužeb	71
Graf 18 Podpora církve vůči vědě při vzájemném sporu	71
Graf 19 Pravolevá škála v pojetí mužů a žen	73
Graf 20 Preferenze lídra na úkor parlamentarismu dle WVS.....	74
Graf 21 Důvěra v malajsijské instituce	74
Graf 23 Podpora demokracie v letech 2003–2007 dle Asia Barometer	76
Graf 22 Důležitost demokracie.....	76
Graf 24 Nynější demokratičnost Malajsie	77
Graf 25 Výklad práva vírou jako součást demokracie	78
Graf 26 Tolerance k jiným vyznáním mezi mladými.....	84
Graf 27 Etnicky odlišná důvěra k institucím	85
Graf 28 Představy a preference v rámci demokracie a politiky	86
Graf 29 Preferenze lídra na úkor parlamentu u dospělých dle Asia Barometer	86
Graf 30 Rozřazení důležitosti společenských znaků	87
Graf 31 Pravolevá škála na příkladu Spojeného království.....	89
Graf 32 Vnímání důležitosti demokracie	90

Graf 33 Významnost náboženského vyznání	91
Graf 34 Percepce demokratičnosti vlastní země	91

Seznam map

Mapa 1 Islám v mezinárodním měřítku.....	31
Mapa 2 Islamizace Malajsie	35

Seznam schémat

Schéma 1 Zobrazení mezidobí demokratické tranzice	11
Schéma 2 Model tranzice dle Terry Lynn Karl	12
Schéma 3 Model tranzice dle Stradiotta a Guoa	13
Schéma 4 Model tranzice Scotta Mainwaringa	14
Schéma 5 Model tranzice dle Muncka a Leffa	14
Schéma 6 Příklad kauzálního trychtýře	15
Schéma 7 Fluktuace režimů	16
Schéma 8 Historické schéma rozvoje demokracie	20
Schéma 9 Politické režimy ve světě	22
Schéma 10 Politické režimy v Asii	23
Schéma 11 Model autoritářských režimů J. J. Linze	28
Schéma 12 Nedemokratičnost (arabského) islámu.....	33
Schéma 13 Fluktuace v demokratizaci 1960–2000	134
Schéma 14 Mocenské dělení do pilířové struktury	134

Seznam tabulek

Tabulka 1 Vývoj počtu polyarchií	21
Tabulka 2 Rozdílnost totalitarismu a autoritářství	26
Tabulka 3 Kvantifikace výkonu (ne)muslimských zemí	27
Tabulka 4 Předloha k nominálním proměnným výzkumu	37
Tabulka 5 Vyhodnocení vlády Tunku Abdul Rahmana	40
Tabulka 6 Vyhodnocení vlády Abdula Razak Husseina	43
Tabulka 7 Vyhodnocení vlády Husseina Onna	45
Tabulka 8 Vyhodnocení vlády Mahathira Mohamada	50
Tabulka 9 Vyhodnocení vlády Abdullah Ahmad Badawi.....	53
Tabulka 10 Vyhodnocení vlády Najiba Razaka	56
Tabulka 11 Výraznost prvků demokracie a práva	79
Tabulka 12 Významnost politiky a náboženství	80
Tabulka 13 Významnost demokracie a vyznání.....	82
Tabulka 14 Důležitost pozice Boha a vnímání míry demokratičnosti	83
Tabulka 15 Pozice Boha a demokratičnosti země mezi mladými	88
Tabulka 16 Významnost vyznání a politiky	92
Tabulka 17 Důležitost demokracie a víry.....	93
Tabulka 18 Významnost Boha a chápání demokratičnosti země	94
Tabulka 19 Výsledková shrnutí hypothes	96
Tabulka 20 Výsledky voleb 1959–2013	135

I. ÚVOD

Zkoumání tematických celků politiky a samotného vládnutí (*government*)¹ náleží k hlavním součástem studia politické vědy, kdy v rámci jednotlivých úrovní (*levels*) se teoretici věnují aspektům jako rozhodování, jurisdikce, vládnutí a exekutivní pravomoci. V neposlední řadě se jedná o studium druhu vládnutí (*kinds of governments*), v rámci něhož jsou vymezeny typy a přístupy vlády s ohledem na demokracii. (Ethridge, Handelman 2010: 7–14). Demokracie, ač může být hodnocena způsobem, že její „*osud závisí na vnitřní oddanosti obyčejných lidí k demokratickým principům*“ (Welzel, Inglehart 2007: 297), snaží se tato práce přístupu k ní analyzovat podle dvou měřítek, a to nejen dle vládní garnitury v čele s předsedou vlády s jejich výstupy a působením, nýbrž rovněž na základě vnímání samotných obyvatel země. Specifikem je i výběr Malajsie jako šetřeného státu, protože v rámci české politologie je téměř absentujícím případem. Rozšířenost prací jí věnovaných je v omezeném množství s odkazem na jeden z mála faktů, že Malajsie patřila v období 90. let do skupiny zemí, které byly na základě silného ekonomického růstu označovány jako *asijské tygři* či *draci*.² (Boyd, Comenetz 2007: 191) Ve článku z roku 1994 ji nadto Christopher T. Selvarajah označil na základě rozboru tehdejšího premiérství Mahathira Mohammeda za „*tygra s vizí*“ (Selvarajah 1994: 85).³ I přes již dlouhodobě vedené vztahy s Českou republikou však jakákoli hlubší studie,⁴ jak následně poukazuje i rozbor literatury, nevznikla, a Malajsie je reflektována pouze v novinových příspěvcích v důsledku jednání především české politiky.⁵

Ze všeobecného pohledu je slovo „*přístup*“, které jest v názvu práce, komplikovaným. Přesnějším a důslednějším vymezujícím podstatu zobrazuje pro tento pojem jeho anglická podoba (*approach*). Toto původem latinské slovo *appropriare* složené z částí *ad* a *propius* označující *posun k něčemu*, v dnešním anglickém jazyce bráno

¹ Přestože je tato práce apriorně v českém jazyce, z důvodu výraznější srozumitelnosti jsou definiční termíny nebo ustálené pojmy uváděny za daným slovem v originálním znění. Tento jazykový přístup je vedený kromě angličtiny také pro malajštinu či arabštinu, a to s ohledem na studované téma.

² Do skupiny asijských tygrů (*Tiger Club Economies*) patří kromě Malajsie rovněž Indonésie, Filipíny, Thajsko a země z první vlny ekonomického růstu, Hong Kong, Jižní Korea, Singapur a Taiwan. Existuje rovněž i poslední, třetí skupina zemí rozvoje, do níž spadá Čína, Indie, Kambodža, Laos, Pákistán a Vietnam.

³ Podle zprávy ekonomického serveru *World Finance* z roku 2012 se Malajsie po ekonomické krizi v roce 1997 opětovně stává významným ekonomickým aktérem. (World Finance 2012)

⁴ Dne 2. května 2011 byla v Praze uskutečněna konference ke čtyřicetiletému výročí česko-malajsijských vztahů. (AMO 2011)

⁵ Příkladem budiž zahraniční cesty představitelů České republiky do Malajsie. (Lidovky 2012; New Straits Times 2012)

za formu *,move towards,* ' se dostalo do anglosaského světa v období středověku původně z tzv. *Staré francouzštiny*.⁶ (Oxford Dictionary 2014) Dnešní výraz tohoto slova jako substantiva představují tři body. Nejprve se jedná o variantu popisující zabývání či vypořádávání se s něčím (*,deal with something'*); moment příchodu či objevení se něčeho (*,action of coming near'*); a konečně jde o způsob komunikace vedený za účelem požadavku (*,an initial proposal'*). (srov. Cambridge Dictionary 2014; Oxford Dictionary 2014). Z této vyhraněnosti v pojmu přístup se rovněž ukazuje možné pojetí této práce, jejíž zkoumání leží ve čtyřech potenciálních rovinách výzkumů v rámci politologie, když přístup k demokracii označuje následující: problematiku zkoumání *demokratické tranzice* a postupnou konsolidaci demokratického režimu,⁷ následně studium *demokracie*, jejího fungování a naplňování, ať z hlediska empirického, tak normativního. Třetí rovinou je *a contrario* studium z hlediska *nedemokratického* uspořádání v konkrétní zemi s omezováním přístupu lidu k moci. Poslední část představuje problematiku spojenou zejména se zeměmi islámskými, a to je současná otázka *víry* ve spojení s politikou.⁸

Text je z důvodu interdisciplinarit v této práci členěn do tří oddílů v rámci dvou tematických celků, a to teoretického a analytického. První ztělesňuje zmíněné čtyři roviny, čímž charakterizuje skrze přední myslitele základní stanoviska a determinanty jednotlivých jevů. Závěr této sekce je poté vymezen pro nastínění autorových bodů, které představují jeho škálu zkoumání pro oddíl druhý, spadající do analytického celku. Přestože již nyní existují vytvořené indexy, kupříkladu *Freedom House Index*,⁹ věnující se komplexnímu hodnocení politických režimů v jednotlivých zemích, tato práce se snaží ponejprve v případě Malajsie popsat kvalitativně jednotlivé roviny s ohledem na jejich diachronní proměny s menším množstvím proměnných. Jelikož tato část vychází z oficiálních zpráv Malajsie či volebních výsledků, ztělesňuje model náhled *shora-dolů* (*,top-down'*). Z toho důvodu navazuje ještě třetí část, jež zkoumá problematiku opačným způsobem, když kvantitativně hodnotí výstupy z průzkumů veřejných mínění a pochopení různých hodnot především z pohledu lidí ve zkoumané zemi, aby i nadále byl naplňován vstupní pojem *přístup*, a práce tak nebyla omezena jen pohledem z pozice politické garnitury. Nýbrž i doplnění o vnímání demokracie, víry a dalších zkoumaných prvků

⁶ Tato podoba francouzštiny byla užívána v období kolem léta Páně 1400.

⁷ K problematice terminologického rozlišení politického systému a režimu (srov. Kubát 2011: 725–726).

⁸ Navržená čtyř rovinová analýza není nutně zcela vyčerpávající. Při zkoumání státu může být bráno v potaz velké množství jevů. K moderním výzkumům patří vliv (*politické*) *kultury* na společnost. (Grigsby 2012: 65)

⁹ Mezi další obdobné indexy patří *Polity Index*, *Democracy Index* či novější *V-DEM Index*.

by mělo vytvořit ucelenější pohled na Malajsii i z roviny *zdola-nahoru* (*,bottom-up'*), který doposud především v českém prostředí výrazněji *neexistuje*.

Z metodologického hlediska je v práci užívána případová studie Malajsie, kdy *metodou* se konkrétně jedná o prolnutí mezi tzv. *ateoretickou* (*,atheoretical'*), *výkladovou* (*,interpretative'*) a *odchylnou* (*,deviant'*) *případovou studií*. Důvodem je především faktické rozdělení mezi tři oddíly zkoumání, kdy dochází nejen k deskripci jevů v rámci dané země, nýbrž také k aplikaci jednotlivých poznatků ke zkoumání v oddílu druhém, a v neposlední řadě je možné vyčlenit na základě finálního kvantitativního výzkumu Malajsii jako potenciální odlišující se specifický případ mezi zeměmi ve svém okolí. (Lijphart 1971: 691–692) *Obsahem* se jedná o případovou studii takměř pomezí, kdy je možné hovořit o taktéž trojitém propojení, poněvadž je zaměřena na specifický jev v konkrétním prostoru, zároveň je nezbytný popis indikátorů majících vliv na proměny z vývojového hlediska, v neposlední řadě jde o řešerši v teritoriu politiky a demografie. Jmenovitě se tudíž jedná tzv. *případovou studii vlastní ze své podstaty* (*,intrinsic'*), *historickou* (*,historical'*) a *sociologickou* (*,sociological'*). (Dawson, Algozzine 2006: 34–38) Případová studie v sobě obsahuje v rámci zmíněných oddílů přístup kvalitativní, jenž je aplikován v první části analytické sekce, která je rozdělena do časových etap s možnými přesahy na základě vládnutí jednotlivých ministerských předsedů.¹⁰ Na základě jejich vlády bude uplatňován princip kvalitativního šetření, který se zaměří na hledání podstatných změn závislé proměnné, jež představuje *přístup k demokracii* (*,approach to democracy'*) tvořící rovněž hlavní „jednotku analýzy (*,unit of analysis'*) *kvalitativního šetření*“ (Miles, Huberman 1994: 25). Výzkumný design sleduje logiku postupu a propojenosti od proponovaných výzkumných otázek a z nich vyvozených definic, ke zkoumání skrze analýzu dat a interpretaci, která odpověďmi povede zpět k původním otázkám. (Yin 2011: 75–76)¹¹ Výzkumný design následuje samotné interpretace dat ve třech způsobech, čímž je myšlena „*vážná deskripce, deskripce spojená s jednáním a vysvětlení*“ (Yin 2011: 208–219). Základ této interpretace spočívá v analýze dle kódování jednotlivých faktů a poznatků na základě tří variant, *otevřeného, axiálního a selektivního kódování* (Strauss, Corbinová 1999: 40). Všechny tři varianty jsou specifické svojí kombinovatelností a překrýváním se navzájem, nicméně jejich naplnění znamená jednodušší orientaci v zaznamenaných údajích. Zatímco otevřené kódování

¹⁰ Dodnes (2015) bylo v historii samostatné Malajsie u moci šest premiérů.

¹¹ Robert K. Yin též hovoří o nezbytnosti tří atributů vedoucích k důvěryhodnosti kvalitativního výzkumu. Je nezbytné, dle něj, dodržet tři základní podmínky, a to „*transparentnost dat, metodičnost postupu a důkaznost*“ (Yin 2011: 19–21).

představuje hlubinné zkoumání, srovnávání, rozložení dat a jejich analýzu; postup axiálního kódování je vystaven na přetvoření linek mezi nalezenými indiciemi a jejich postupné reorganizaci do nového pořádku a případné „*subkategorizaci*“; selektivní kódování symbolizuje výběr jedné právě „*centrální kategorie*“ (Strauss, Corbinová 1999: 84; 86), výše označenou jako jednotka analýzy či závisle proměnná, která je hodnocena dle vztahu, jenž má k ostatním kategoriím, potažmo proměnným. (Strauss, Corbinová 1999: 42–105)

Současně s tím, jak je v práci zahrnuta i sekce kvantitativního výzkumu, nadto založená na *opačném pólu* moci, jedná se o postup *méně* častý, kdy je práce podložena oběma postupy. Ačkoli hranice mezi kvalitativností a kvantitativností jsou sporné,¹² jejich vzájemná fúze je možná. (Strauss, Corbinová 1999: 11)¹³ Práce vedle toho naplňuje znaky přístupu „*multi-metodiky* („*multi-method approach*‘)“ (Gillham 2000: 13), jelikož v datech využívá rozličné zdroje, nikoli jen odborné články, ale taktéž další publikace, rozhovor, studie a novinové články a analýzy. Práce jako celek by mohla být označitelná jako *politická analýza* („*policy analysis*‘), avšak s poukazem na fakt, že není zkoumána pouze oblast *policy*,¹⁴ a proto k nejjednoduššímu znázornění logiky práce je využitelný základní model vstupů a výstupů („*Input-Output Model*‘) od Davida Eastona. (Fiala, Schubert 2000: 55–56) Atributy jednotlivých v práci užitých výzkumů z kvantitativní části jsou poté rozebrány uceleně v jim věnovaném oddílu.¹⁵ S jejich výsledky je v práci následně pracováno za využití programu IBM SPSS 20, na základě něhož jsou vytvářeny grafy a kontingenční tabulky.

V rámci *kvalitativního* výzkumu jsou řešeny následující výzkumné otázky:

- Jak se proměňoval přístup k atributům demokracie během vládnutí jednotlivých předsedů vlády?
- Jakým způsobem strany reflektovaly a nyní reflektují otázky demokracie?
- Jakou formou se na tranzici podílela původní koloniální velmoc Spojeného království?

¹² Ian Dey podotýká, že „*není vhodné vnímat kvalitativní data jako výstup nutně kvalitativního výzkumu... když rozdíl mezi metodami je stejně složitý vyvodit jako v případě datových výstupů*“ (Dey 1993: 15).

¹³ Autor si je vědom možných všeobecných limitů případových studií i samotného kvalitativního přístupu (srov. Daymon, Holloway 2002: 7; Grigsby 2012: 22–25; Gerring 2007: 93–94), a proto je v práci zkoumána politická sféra z obou pólů, kvalitativně a kvantitativně.

¹⁴ Rozdílnost „*polity, policy a politics*“ v politice řešil například Petr Fiala a Klaus Schubert. (srov. Fiala 2000: 17–19)

¹⁵ Jedná se o kapitolu č. 6.

Hypothesy:

- H_{A1}: Osobnost předsedy vlády nemá vliv na přístup k demokracii ze strany obyvatel země ani politických elit.
- H_{A2}: Mezi *hlavními* stranami, potažmo bloky, se jasně projevují rozdíly v kladném a negativistickém přístupu k demokracii.
- H_{A3}: Spojené království ovlivnilo *potranziční* uspořádání státu z hlediska techniky vlády i stranictví.

V rámci *kvantitativního* výzkumu jsou řešeny následující výzkumné otázky:

- Jak se liší pohled obyvatel na demokracii v Malajsii?
- Je možné vnímat rozdíly mezi muži a ženami v náhledu na politické dění a demokracii?
- Jaké je pojetí víry ve vnímání místních lidí; jsou markantní rozdíly v názorech?

Hypothesy:

- H_{A4}: V Malajsii existuje vztah mezi chápáním důležitosti víry a důležitosti politiky.
- H_{A5}: Existuje rozdílnost percepce důležitosti konfese a Boha mezi ženami a muži.
- H_{A6}: V Malajsii existuje vztah mezi důležitostmi Boha a chápáním nynější demokratičnosti.

Nastíněné otázky a hypothesy jsou zkoumány, jak bylo zmíněno, na základě několikerých zdrojů. Mezi prvotní patří odborná literatura v podobě článků a publikací. Články věnované Malajsii se objevují především v *Asian Survey* a *Pacific Affairs*, jak již název periodik dle regionu napovídá, stejně jako v případě *Contemporary Southeast Asia*. V nich jsou často zveřejňována také palčivá témata typu vztah Malajsie a Singapuru (Li Lin 2003) anebo místní *vzdorovitost autoritarismu* (Gungwu 2004). Varianty odborných časopisů se potom rovněž orientují do ekonomických či sociálních směrů, které působí jako silný faktor v Malajsii.¹⁶ Není však výjimkou, že je země probírána v textech známého *Journal of Democracy* (kupříkladu Pepinsky 2007; Reilly 2013). V české časopisecké literatuře Malajsie figurovala pouze v jedné stati, v *Mezinárodní politice*. (Holík 2009)

¹⁶ Příkladem je *Sojourn: Journal of Social Issues in Southeast Asia*, z hlediska ekonomického je známý *Journal of Southeast Asian Economies (JSEAE)*.

Při zmínce o Malajsii v českém periodiku věnovaném politice je na místě poznamenat, že publikační činnost v tomto směru není o nic výraznější. Jmenovat je možné publikaci *Dějiny Malajsie* od Zdeňka Zbořila (Zbořil 2009) a poté příspěvek v podobě kapitoly zaměřující se na malajsijský politický systém od Davida Šance v *Commonwealth: Politické systémy*. (Šanc 2007: 176–198) Nadto v tomto velmi malém množství je při bližším prozkoumání jasné, že práce nejsou zcela bezchybné nebo *ideální*. Hned jako první problém se ukázalo, že autoři se nedovedli poprat ani s technickými termíny. Příkladem budiž označení malajsijského jazyka. Zatímco David Šanc použil přepis ‚*Bahasa Malaysia*,‘ (Šanc 2007: 176), Zdeněk Zbořil hovoří o ‚*bahasa malayu*‘ (Zbořil 2009: 17) Vhodná není ani jedna varianta, ač ta od Davida Šance je správná jak gramaticky, tak regionálním vymezením, kdy k *oficiálnímu* označení malajštiny bývá užit tento termín. Jedná se o velmi formální označení vztahující se výhradně na oficiální jazyk daného území.¹⁷ Varianta Zdeňka Zbořila je gramaticky nesprávná, nejen že neuzivá velká písmena, navíc slovo *malajský* (jazyk – M. P.), vyskytující se v jeho interpretaci, *neexistuje*. Všeobecné slovo značící malajštinu je ‚*Bahasa Melayu*‘. Totéž platí kupříkladu pro Zbořilovo zacházení s pojmem ‚*(Islam) hadharí*,‘ kdy kromě špatného opisu jako ‚*hardari*‘ Zbořil používá také *nesprávný* překlad své zkomoleniny z arabštiny namísto původního *hadharí* (الحدضاري), jak je rozebíráno dále v práci. (Zbořil 2009: 259; 264) Tyto drobnosti následují různé dezinterpretace či nepochopení samotného systému jako v případě Jiřího Holíka, jenž hovoří o volbách 2008 jako o postupu ke změně, když ‚*zůstane u politické špíny... projde Malajsie zkouškou dospělosti*‘ (Holík 2009: 39), a pak snižují důvěryhodnost textů. Jelikož ani metaforický obrat nedokázal zakrýt, že autor zcela jasně nepochopil, co v sobě tamní politický systém obnáší, a že právě tato *špína* by mohla být zdrojem potíží stejně jako volby a mnoho dalších aspektů diskutovaných následně. Skutečný přínos práce Zbořila takto vyznívá zejména v popisu historie Malajsie, jíž pojí i se Singapurem a Brunejí. Příspěvek Davida Šance je poté základním nastíněním situace pro laika bez zatěžování komplikanostmi a pojmoslovím.¹⁸

Z hlediska zahraniční literatury se také vyskytují autoři, pro něž se téma Malajsie stalo výsledkem jednorázového zkoumání bez další širší publikace. Faktem zůstává, že převažují autoři zaměřující svoji publikační činnost na tuto zemi. Kladem je nejen jejich

¹⁷ Označení ‚*Bahasa Malaysia*‘ je možné přirovnat ke spisovné češtině, která je užívána maximálně v písemné produkci, zatímco o mluvené formě jazyka se o ní hovoří jako o češtině obecné, již ztělesňuje v Malajsii ‚*Behasa Melayu*.‘

¹⁸ David Šanc sice zmiňuje některé pojmy praktikované v malajsijském případě, avšak mnohé zásadní, které se užívají v *praxi*, opomíjí, například důležité rasové označení ‚*Bumiputera*‘ značící místní obyvatele, v překladu *potomky země*.

rozsáhlejší množství co do počtu prací v podobě publikací a článků, nýbrž i diverzifikace v oblastech zájmu jednotlivých textů.¹⁹ K předním odborníkům je možné přiřadit Meredith L. Weiss, Bridget Welsh a Edmunda Terence Gomez, Williama Case.²⁰ První zmiňovaná Meredith L. Weiss z *University of Albany*, USA, specializující se na komparativní politologii, doposud vydala například známou monografii *Protest and Possibilities: Civil Society and Coalitions for Political Change in Malaysia*,²¹ dle jejího zaměření na občanskou participaci a aktivismus s možností kreaace opozice v Malajsii; nejnověji v roce 2014 vydala knihu *Electoral Dynamics in Malaysia: Findings from the Grassroots*²² o stranictví a volbách s ohledem na jejich vliv v národních volbách z pozice v lokální politice. (Weiss 2014) Bridget Welsh z *National Taiwan University* se věnuje záležitostem spojeným s demokracií a politikou v jihovýchodní Asii; v Malajsii se zaměřuje především na volby a občanskou společnost. Kromě zásadního průzkumu, na němž se v roce 1996 v Malajsii podílela, je očekávána ve druhé polovině roku 2015 její nová práce *Democracy Denied: What Really Happened in GE13 and What it Means for Malaysia*,²³ kde se autorka věnuje následkům doposud posledních proběhnuvších voleb do parlamentu a vytváří analýzu na základě terénního šetření. William Case z *University of Hong Kong* studuje kromě komparativní politologie rovněž politickou ekonomii, Malajsii zkoumá z perspektivy demokratických a nedemokratických teorií. Patří mezi nejznámější teoretiky označující Malajsii za „pseudo-demokracii“ (Case 2004a, Case 2004b). Poslední jmenovaný Edmund Terence Gomez působí přímo na *University of Malaysia* v *Kuala Lumpur*. Zaměřuje se na etnicitu v jihovýchodní Asii, politickou ekonomii a sociální změny. Jeho práce o Malajsii zahrnují především *Chinese Business in Malaysia: Accumulation, Accommodation and Ascendance*,²⁴ *The State of Malaysia: Ethnicity, equity and reform*,²⁵ a v neposlední řadě *Politics in Malaysia: The Malay Dimension*,²⁶ kdy mezi jeho stěžejní postřehy patří poznámka, že „proměny (*transitions*) se odehrávají v (*tamější* – *M. P.*) společnosti, nikoli ve vládnoucích politických stranách“ (Gomez 2007: 19).

¹⁹ U následně vybraných autorů je zmíněno jen nejvíce zásadní dílo, přestože se podíleli na vzniku i dalších sborníků a odborných prací.

²⁰ Přestože je tato práce psána primárně českým jazykem, následující knihy nikdy nebyly vydány česky, a tudíž potenciálním překladem nebude samostatný text zatěžován. Překlad názvů je proto výjimečně uváděn v příslušných poznámkách pod čarou.

²¹ *Protest a dobré vyhlídky: Občanská společnost a koalice pro politickou změnu v Malajsii.*

²² *Volební dynamika v Malajsii: Elementární závěry.*

²³ *Odepřená demokracie: Co se skutečně stalo v GE13 a co to pro Malajsii znamená?*

²⁴ *Čínský obchod v Malajsii: Nárůst, dohoda a dominance.*

²⁵ *Malajsijský stát: Etnicita, spravedlnost a reforma.*

²⁶ *Politika v Malajsii: Malajský aspekt.*

V rámci zahraniční literatury je nezbytné podotknout, že ačkoli její množství i rozsah je *obširnější* v porovnání s česky psanou, dochází k častému zaměření autorů na samotnou ekonomickou polohu země v kontextu jihovýchodní Asie, anebo v rámci politického zkoumání autoři velmi často řeší totéž a často také redundantně studují ustavení nezávislosti v Malajsii v průběhu poloviny 20. století či dvaadvaceti letou éru premiérství Mahathira Mohamada s jeho aspekty vládnutí či pouze volební výsledky. V závislosti na rozvoji nejnovějších technologií a médií se k pozornosti dostává Malajsie i po všeobecných volbách 2008, kdy vládnoucí blok UMNO ztrácí dvoutřetinovou jistotu v *Dewan Rakyat* (DR), což vedlo i k většímu zájmu o proběhnuvší volby stejného řádu v roce 2013. Nicméně při následování stanoveného členění kvalitativní analýzy se poukazuje, že markantně převažují práce zaměřené na zmíněnou problematiku, nadto s tím, že v jednotlivých volebních obdobích jsou často užívána *obecná vágní fakta* odkazující na negativní ovlivňování volebního výsledku, případně *gerrymandering*, avšak bez mnoha větších analýz, terénního výzkumu, orální historie či jakýchkoli rozhovorů s místními obyvateli. Taktéž z vývojového hlediska převažují texty zaobírající se vládou prvního ministerského předsedy, Tuntu Abdula Rahmana. Nejnižší počet analýz periody vládnutí se objevuje u druhého a především třetího předsedy vlády, Husseina Onna, jenž byl u moci od roku 1976 do roku 1981, což představuje v porovnání s jeho ostatními následovníky či předchůdci výrazně krátkou dobu.²⁷ Jedna z mála monografií zabývajících se vládami premiérů Malajsie je *Malay Political Leadership* od Anthonyho S. K. Shome, avšak jeho limitem je časová omezenost, poněvadž práce se věnuje pouze čtyřem prvním ministerským předsedům.

Kromě užívané primární literatury, na níž je podstatná část práce založena, jsou využívány zprávy a informace z významných periodik typu *The Economist*, *The Guardian*, *The Telegraph* či malajsijský *The Malaysian Insider*.²⁸ Mezi zpravodajskými servery je využíváno zejména *BBC News* a *Al Jazeera*. Tyto prameny a literatura v rozličných podobách byly následně také konfrontovány orální historií na základě vedených rozhovorů. Mezi hlavního líčitele

²⁷ Hussein Onn působil na pozici ministerského předsedy po dobu pěti let. Přestože Abdul Ahmad Badawi vykonával tento úřad po stejnou dobu, 2003–2008, množství odborných textů je zřetelně rozsáhlejší s ohledem na konec vlády Dr. Mahathira i samotnou politiku Badawihovo, který se snažil o výraznou změnu kurzu malajsijské politiky. Druhý premiér v pořadí, Abdul Razak Hussein, vládl šest let, i přesto patří literatura vztahující se k jeho údobí k omezeným, a to co se množství počtu týče.

²⁸ Zejména *The Economist* se pravidelně a zevrubně věnuje malajsijské politice.

situace v Malajsii patří nositel ocenění *International Press Freedom Award* a jednou vězněným novinářem Stevenem Ganem,²⁹ jenž je též zakladatelem webového serveru *Malaysiakini*.³⁰

Samotný kvalitativní oddíl pracuje s šetřením *World Values Survey* (dále jen WVS) v jeho šesté vlně (2010–2014).³¹ Přestože bylo původní snahou této práce poukázat v poslední části také na možný *(ne)cyklický* vývoj v přístupu k demokracii, limitovaností WVS zůstává neúplný výběr zemí, kde byl výzkum veden, kdy nevznikají ani pravidelná šetření v jednotlivých státech, ale pouze ve vybraných zemích v daných obdobích.³² Proto jsou k tomuto výzkumu zahrnujícímu Malajsii dodána i jiná šetření veřejného mínění z let odlišných, ač nejsou totožná svými otázkami.³³ Přestože je dotazník WVS v malajštině, čínštině a angličtině, jako pozitivum je nezbytné brát v potaz celkově rozsáhlé množství informací především v anglickém jazyce, jakožto důležitým komunikačním prostředkem nejen mezi populací, ale i mezi pracemi o Malajsii.^{34; 35} V neposlední řadě je v této sekci pracováno i s daty *Asia Barometer* představující „největší komparativní průzkum“ napříč Asií se zaměřením na „všední životy obyčejných lidí“ (*Asia Barometer* 2015).³⁶ Data z jednotlivých výzkumů z let 2003–2007 autor získal od daného výzkumného centra, ač běžně nejsou jakkoli dostupná, na rozdíl od údajů z WVS či pro tuto práci irelevantní *Arab Barometer*, které je možné každodenně jednoduše na Internetu stáhnout.^{37; 38}

²⁹ Steven Gan byl *Amnesty International* během období svého uvěznění roku 1996 označen za „vězněné svědomí“ (FORUM 2014).

³⁰ Steven Gan vystoupil na 18. konferenci *FORUM 2000* v Praze na podzim 2014 s příspěvkem o tisku v Malajsii. Krátký rozhovor s ním byl veden po skončení jeho panelu.

³¹ Výzkum byl v Malajsii uskutečněn v rámci této vlny v roce 2011.

³² Dodnes proběhlo šest vln výzkumu hodnot, první během let 1981–1984, druhá probíhala 1990–1994, následně 1995–1998, čtvrtá vlna v letech 1999–2004, poté 2005–2008, nakonec 2010–2014.

³³ Metodologický popis a charakteristika je rozebírána v jí věnované části.

³⁴ Přestože angličtina není, na rozdíl od malajštiny, oficiálním jazykem, jedná se o tzv. *uznávaný jazyk* (*‘recognised / approved language’*).

³⁵ Neopominutelně příznivou skutečností, oproti jiným asijským jazykům, je, že malajština užívá písmo v podobě latinky, a je tudíž méně komplikovanou na překlad.

³⁶ Výzkumné otázky *Asia Barometer* jsou více regionálně zaměřené, a proto jejich data jsou útržkovitá.

³⁷ Data *Asia Barometer* podléhají i vlastním pravidlům publikování, v případě zájmu jsou u autora práce k nahlédnutí.

³⁸ *Arab Barometer* se věnuje primárně těmto zemím: Palestina, Súdán, Tunisko, Irák, Libanon, Saudská Arábie, Jordánsko, Egypt, Alžírsko a Jemen. (*Arab Barometer* 2015)

II. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1. Tranziční údobí³⁹

Před ustanovením demokratického zřízení v jakékoli zemi dochází v případě její předchozí nedemokratičnosti k procesu tzv. *demokratické tranzice*, po níž teprve postupně nastává „*stabilizace a konsolidace*“ demokracie, jak celý proces označuje Arend Lijphart (Lijphart 1999: 52).⁴⁰ Tranzice je proto přímým „*procesem skrze něhož je ustanoven demokratický režim na místě toho předešlého nedemokratického*“ (Gasiorowski, Poptani 2006: 34). Teorii tranzice k demokracii⁴¹ se zabývá stále větší množství odborníků zejména od 70.⁴² a 90. let 20. století, a to s ohledem na konsekvence tehdejší doby spojené s pádem Sovětského svazu a vznikem *nových* státních zřízení. (McSweeney, Tempest 1993: 408–409) Nicméně při preciznějším zkoumání literatury je možné najít významný rozbor procesu tranzice například i u osvícenského filozofa Immanuela Kanta. Jeho práce je věnována tranzici od absolutistického monarchismu k *novátorskému* republikanismu, označovanému také jako *Kantův* nebo *kantovský*. (Taylor 2006: 561) Nedávno vzniknuvší výzkumy se dotkly množství rozličných tematických celků, jak podotýká odbornice na tuto problematiku, Barbara Geddes, se zjištěními deklarujícími kupříkladu irelevanci bohatství a celkové výše příjmu země ve vztahu se stupněm demokracie, *a contrario* nižší možnosti demokratičnosti v muslimských zemích či vliv *modernizační teorie* navazující na původní práci Seymoura M. Lipseta z let padesátých. (Geddes 2007: 317–319) V nedávné době se jedná o rozličné výzkumy tranzice během *arabského jara*, kdy *jasmínová revoluce* v Tunisku jako „*laboratoři*“ (Bishara 2012: 22), následně v Egyptě, přinesla zájem o látku zpět mezi teoretiky, poněvadž, jak podotkl na počátku 90. let Scott Mainwaring, otázka tranzice by neměla být z důvodu své důležitosti nijak opomíjena, jelikož by to do budoucna byla „*politováníhodná chyba*“ (Mainwaring 1989: 34). (Barakat 2013: 53–55; Erdogan 2013: 18–20; Yüksel, Bingöl 2013: 311–315)

³⁹ Jednotlivá grafická zobrazení v podobě tabulek či schémat budou zobrazována pro větší jasnost a uspořádanost přímo v probíraném okruhu, nikoli již v sekci Přílohy, kam jsou zařazovány tematicky oddělitelnější součásti práce.

⁴⁰ Fluktuace v demokratizaci v rozmezí 1960–2000 je Přílohou č. 1.

⁴¹ V anglofonních zemích je operováno s označením „*democratic transition*“, v českém překladu je užívána jak varianta demokratická tranzice, tak tranzice k demokracii, potažmo přechod k ní.

⁴² 70. léta jsou spojována především s tranzicemi v Portugalsku a Španělsku, nelze však opomenout konec 50. let, kdy v Latinské Americe došlo ke „*krátké vlně demokracie nahrazené opětovným autoritarismem*“ (Wiarda, Clary 2010: 90–92).

1.1 Koncepty tranzičního údobí

Nejprve je nezbytné v rámci pojmosloví zmínit, že autoři používají ve svých pracích dvou nejfrekventovanějších termínů, *tranzice* (možné i v českém překladu *přechod*) a *demokratizace*. Tyto termíny jsou aplikovány buď odděleně, anebo zároveň v synonymním chápání. (srov. Ghoshal 2004; Epstein et al. 2006) Faktem zůstává, že pojem tranzice, nezbytně ale spojený s adjektivem *demokratická* nebo s přívlastkem *k demokracii*, zůstává *příhodnější* variantou, poněvadž nezpůsobuje změť v pochopení. Zatímco demokratizace může nepřesně značit jakýkoli proces přiblížení demokracie k občanům dané země s pomocí jakýchkoli prvků, kupříkladu deliberativní demokracie a jiných, za cílem přiblížit se více *ideálnímu stavu* demokratického uspořádání, termín demokratická tranzice jasně na druhou stranu poukazuje na zmíněný, časově případně i vymezený, úsek dějin země, potažmo „*interval*“ (Stradiotto, Guo 2010: 9), kdy dochází k posunu k demokratickému uspořádání liberální demokracie, jak jednoduše poukazuje schéma 1. Již v tento moment se teoretici dělí do dvou základních skupin dle svých postojů a hodnocení, jakým směrem je tranzice směřována, když je hovořeno o tzv. *universalistech* (*,universalist‘*) a *sekvencialistech* (*,sequentialist‘*).⁴³ První jmenovaní se domnívají, že demokracii jako režim je možné založit a rozvíjet v jakékoliv zemi, sekvencialisté zato lpí na *sui generis* povaze demokracie v každé zemi, jak jev charakterizovali Charles Louis de Montesquieu, Alexis de Tocqueville či Max Weber. (Ginsburg 2008: 97)

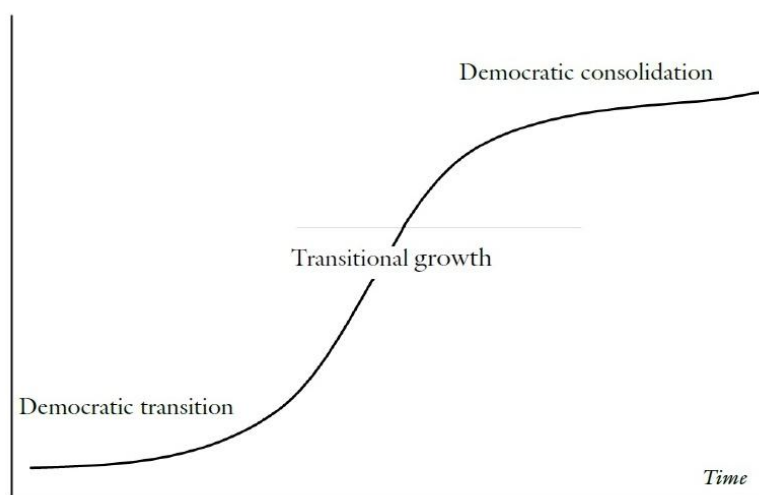

Schéma 1 Zobrazení mezidobí demokratické tranzice

(Stradiotto, Guo 2010: 16)

⁴³ Univerzalisté jsou představováni v mezinárodních vztazích jako proud idealistů v čele s americkým prezidentem Woodrow Wilsonem, sekvencialisté naopak tuto utopii odmítají obdobně na principu realistů.

Odlišnosti následně přetrvávají i v samotném zkoumání a uchopení daného tématu od svého počátku. Rozpoznání intervalu tranzice je možné dle dvou elementárních podmínek, dle zhodnocení „vládce (*ruler*), který přichází o moc, následně protipólu v podobě tvůrce těchto změn, at' se jedná o elity, kontraelity a/nebo jejich směsici“ (Munck, Leff 1997: 344).^{44; 45} Tranzice jako celek lze například hodnotit na základě dvou souběžných linií, a to „relativní rovnováhy sil (*balance of power*) mezi úřadující a opoziční elitou, a míry toho, nakolik hladký je průběh tranzice (*smoothness*)“ (Stradiotto, Guo 2010: 10). Nicméně mezi nejvýznamnější v oblasti tranzice patří práce Adama Przeworského, který se zabýval mezi prvními i podmínkami změny režimu, do nichž zahrnul „ztrátu legitimacy a konflikt ve vládnoucí skupině“ (Przeworski citován in Mainwaring 1989: 11). Následně je významný model vytvořený Terry Lynn Karl.⁴⁶ Karl zakládá svoji logiku na tom, že tranzice se odehraje, jestliže „je formulována nově vznikající struktura, instituce a jím podmíněná rozhodnutí...vedoucí k vytvoření nových pravidel, rolí a behaviorálních vzorců, které smí, ale rovněž nemusí, přetrhávat vazby s minulostí“ (Karl 1990: 8). Model je založen na pozorování dvou proměnných, na *aktérovi změn*, kterým jsou masy, nebo elity, a poté na *způsobu tranzice*, v níž se jedná buď o formu ústupku, či silového zásahu, jak konkrétně demonstruje schéma 2, které ústí do čtyř možných výsledných situací. Pokud dojde ke spojení ústupku ze strany elit, jedná se o *pakt*, v opačném případě o *reformní řešení*. Druhou skupinu tvoří silově mocenské východisko vedoucí ke *zneužití moci*, anebo k *revoluci*.

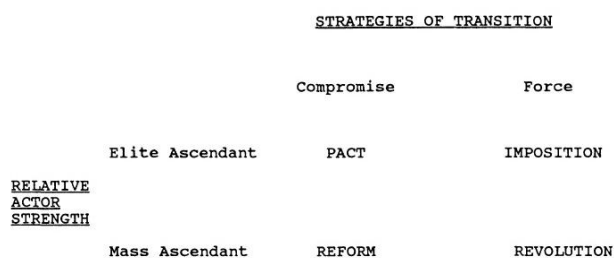

Schéma 2 Model tranzice dle Terry Lynn Karl

(Karl 1990: 9)

⁴⁴ Tyto podmínky autoři často demonstrují na případech odlišné tranzice v 70. letech ve Španělsku a v Portugalsku. (srov. Munck, Leff 1997; Radcliff 2001; Hersvik, Larsen 2004)

⁴⁵ Fionnuala Ní Aolain a Colm Campbell ve své práci upřednostňují existenci rozdělené společnosti a násilí jako *sine qua non* pro možnou tranzici. Avšak jejich práce je postavena na studiu Severního Irsku a konceptu tzv. *konfliktní demokracie* (*conflicted democracy*), jenž je pro tuto práci nepodstatný. (Aolain, Campbell 2005: 176)

⁴⁶ Prvotně tento model vzniká ve spolupráci Terry Lynn Karl s Philippem Schmitterem pro text nazvaný „*Modes of transition in Latin America, Southern and Eastern Europe*“ z roku 1991.

Model Karl a Schmittera modifikovali a doplnili ve svém textu třeba Gary A. Stradiotto a Sujian Guo, nicméně již při prvním prozkoumání se nejedná o nikterak novátorský výsledek, jak z jejich stati ukazuje schéma 3. Model opětovně poukazuje na čtyři možná řešení, když bere v potaz následující varianty: *přestavbu, spolupráci, zhroucení a zásah ze zahraničí*.

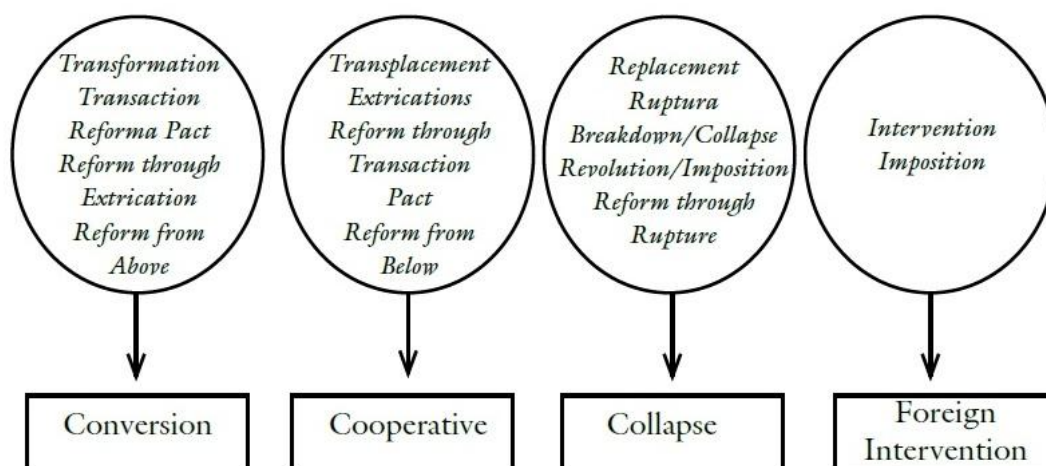

Schéma 3 Model tranzice dle Stradiotta a Guoa

(Stradiotto a Guo 2010: 17)

Statický model (schéma 4) představuje ve své práci rovněž Scott Mainwaring. Rozpracovává jednotlivé koncepty, ač se zaměřením jen na Latinskou Ameriku a jižní Evropu, zatímco ostatní koncepty jsou prvotně orientovány i na východní Evropu po rozpadu Sovětského svazu. Naopak uznávaný model, schéma 5, vytvořený i pro zmíněný východní blok proponuje Gerardo L. Munck a Carol Skalnik Leff; děje se tak na základě konkrétních případů. Jak již bylo výše zmíněno, jejich kategorizace je podložena dvěma druhy podmínek, zatímco jednu výraznou dimenzi tvoří elity a kontraelity, jejich strategie rozvíjí další dění v režimu, jedná se o konflikt a usmíření. Při spojení elit a konfliktu, dochází k variantě *revoluce shora*, v opačném případě se jedná o *konzervativní reformu*. Pokud akci tranzice vede kontraelita, může stav v zemi pokračovat k *sociální revoluci*, případně k *reformě zdola*. Tento model samovolně vyčleňuje tři další mezní odchylné varianty, a to reformu skrze rozkol, reformu skrze vyproštění a skrze urovnání sporu.

I. *Tranzice skrze urovnání sporu: Autoritářský režim se rozhodne pokračovat v otevírání politického systému, a to z důvodu:*

A) *Nárůstu výdajů za to, že je u moci a/nebo liberalizace sníží náklady*

1) *Cena za bytí u moci roste z důvodu:*

- a) *Nástupnické krize*
- b) *Poklesu vojenské soudržnosti*
- c) *Poklesu legitimacy*

2) *Cena za demokratizaci snižuje náklady*

- a) *Eliminací vnímané hrozby*
- b) *Stabilitou socio-ekonomického pořádku*

B) *Počáteční ideje, jež byla zasáhnutí v krizové situaci a znovunastolení demokracie po krátkém intermediu*

II. *Tranzice skrze vyproštění: Autoritářský režim je oslabený, nicméně zůstává natolik silný, aby nařizoval zásadní podmínky tranzice*

III. *Tranzice skrze poražení režimu: Autoritářský režim se zhroutí*

Schéma 4 Model tranzice Scotta Mainwaringa

Přeloženo autorem z původního modelu. (Mainwaring 1989: 26)

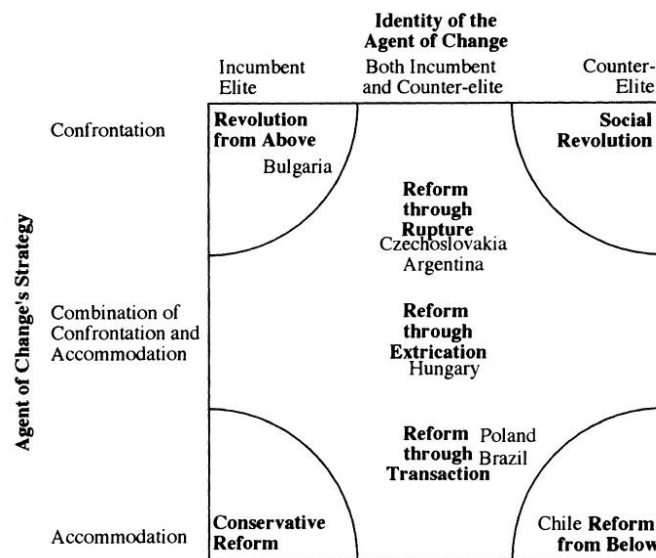

Schéma 5 Model tranzice dle Muncka a Leffa

(Munck, Leff 1997: 346)

Odlišný přístup již zvolili Jarle Hersvik a Stein Ugelvik Larsen pro svou analýzu politického systému Portugalska. Prioritní zájem jejich studia byl cílen na dva jevy: pád demokracie v roce 1926 a následná tranzice s *karafiátovou revolucí* v roce 1974. Jejich přístup byl podložený komplexní teorií her, s níž poukázali na slabost vždy stagnujícího *ancien régime*, jak poukazuje příklad jednoho z výstupů pro sekci tranzice k demokracii (schéma 6). Autoři, mimo jiné, ve své studii významně aplikovali postup vytvořený ve Spojených státech v 60. letech, tzv. *kauzální trychtýř* (*funnel of causality*).

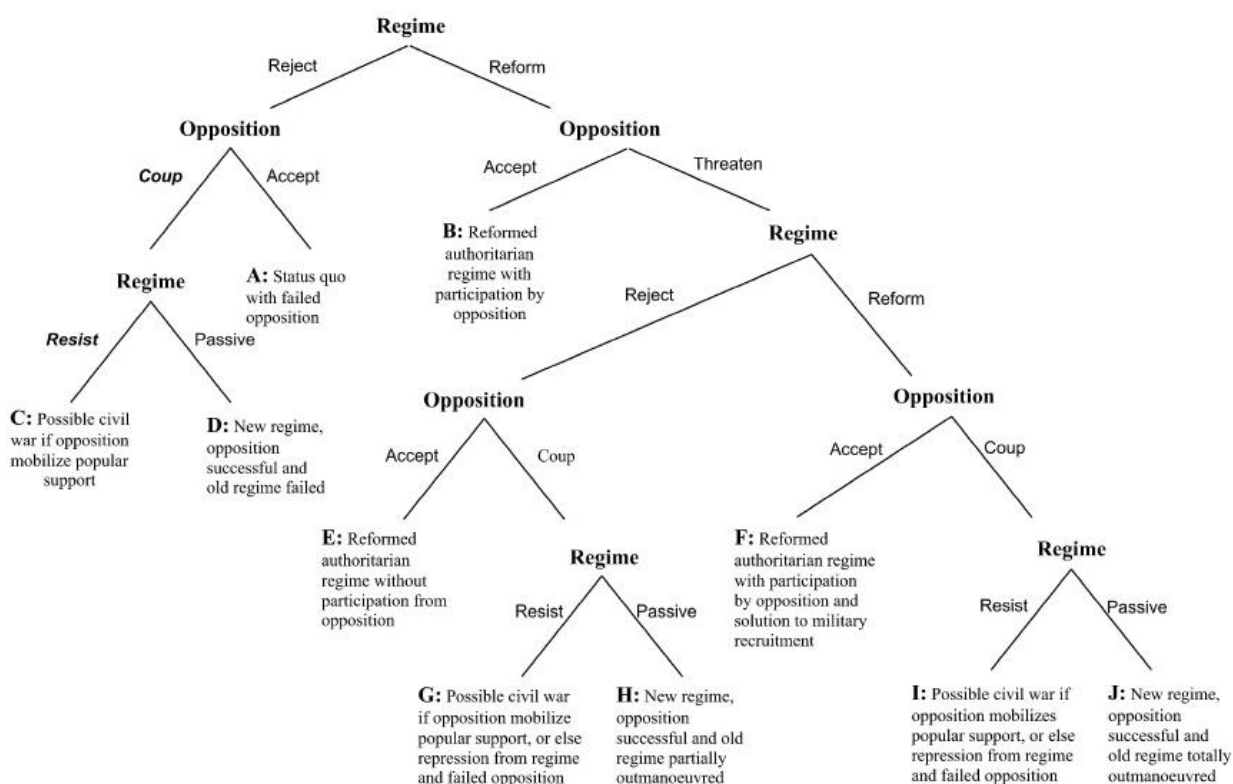

Schéma 6 Příklad kauzálního trychtýře

(Hersvik, Larsen 2004: 181)

Mezi novější výsledky bádání v sektoru tranzice patří zkoumání kolektivu profesora Epsteina. Jejich text se zaměřuje na objasňování tranzice a následně konsolidace demokracie. Stejně jako na počátcích zkoumání byla teorie Przeworského poukazující na *neexistenci* vztahu mezi ekonomickým růstem a přítomností demokracie, autoři ji chtějí vyvrátit. Kromě nalezení chyby v práci kolektivu Przeworského autoři rovněž poukazují na podstatný jev, kdy „*opuštění autokracie neznamena zároveň nástup demokracie*“

(Epstein et al. 2006: 567).⁴⁷ Specifikum této novátorské práce tkví v kategorizaci zemí do tří skupin, a to *demokracie*, *autokracie* a *pomezního stavu*, který označují jako *částečnou* (*partial*) *demokracii* a která výrazně ovlivňuje následný výsledek tranzice. Jejich model zahrnující tři varianty režimů vede následně k šesti možným výsledkům směřování režimu, jak napovídá i schéma 7 ukazující zmíněné tři základní modely tranzice, jenž se multiplikují *vice versa*.

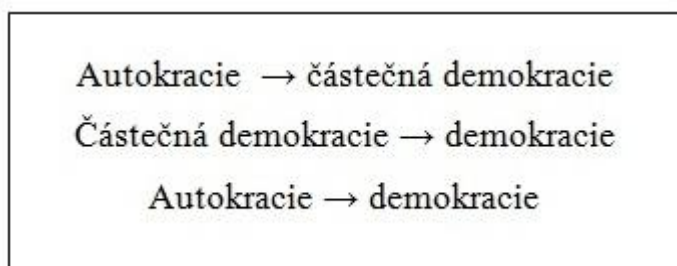

Schéma 7 Fluktuace režimů

Vytvořeno autorem na základě originálního textu. (Epstein et al. 2006: 567)

1.2 Aplikovatelnost na zkoumaný případ

Výše zmíněné postupy zkoumání teritoria demokratické tranzice mezi sebou vykazují odlišné prvky v pojetí i vlastním zpracování v přístupu k teorii, a proto je možné jednotlivé proudy myslitelů rozčlenit na této bázi, jak podotkl Sujian Guo. Mezi prvotní jsou řazeni *strukturalisté* s pracemi Seymoura M. Lipseta a Gabriela Almonda. (Almond, Verba 1963; Lipset 1959) Tato skupina vědců bere mezi krucíální podmínky demokracie ekonomické, kulturní a sociální pozadí v jednotlivých zemích. Druhé pojetí označované jako *strategická volba* se zaměřuje na elity a jejich rozhodnutí vedoucí směrem k/od demokratické tranzice. Tato sekce vyděluje ve své mikro úrovni subkategorie v podobě zastánců lehké a tvrdé linie (*soft-liners / hard-liners*) směřování režimu. Do strategického proudu se později zařadili strukturalisté Guillermo A. O'Donnell a Philippe C. Schmitter (O'Donnell, Schmitter 1986),⁴⁸ dále mezi výrazné tamější politology s konceptem „*demokratické obratnosti*“ (*democratic crafting*) patří Giuseppe di Palma. Třetí jsou *institucionalisté* kladoucí zvláštní pozornost na to, jakým způsobem instituce zasahují do celého aktu tranzice a demokratizace, příkladem tohoto směru budiž studie Patricka H. O'Neila

⁴⁷ V tomto ohledu pochybil tým Przeworského, protože užil špatně hladinu spolehlivosti u zkoumaných koeficientů. (Epstein et al. 2006: 554)

⁴⁸ V tom ohledu se stala výraznou jejich publikace z roku 1986 *Transitions from Authoritarian Rule*, jež vedla autory postupně pryč od proudu strukturalistů.

o demokratické tranzici v Maďarsku, kde našel silnou korelaci mezi samotným pádem režimu a institucemi země. Konečně čtvrtým proudem jsou teoretici *politické ekonomie*, která zásadně ovlivňuje, jakým způsobem bude tranzice vedena skrze *duální tranzici* od autoritářství až ke konsolidované demokracii.⁴⁹ (Guo 1999: 134–141)

Faktem zůstává, že existuje velké množství dalších odborných textů specializujících se na různé faktory, které mají dopad na demokratickou tranzici; ať už se jedná o výzkum vlivu samotného předchozího režimu a jeho *povahy* (Brownlee 2009),⁵⁰ nově zavedeného *volebního systému* (Birch 2005), zasahování *církve* do procesu tranzice (Horvat 2004), *ethnicity* a její politizace (Frye 1992), role *žen* v přechodech k demokracii (Radcliff 2001; Thompson 2002), obyčejných lidí jako *občanů* (Welzel, Inglehart 2008) či *nerovnost* mezi nimi (Houle 2009) nebo rovněž dopadu *počasí* na průběh tranzice (Cáceres, Malone 2015). Přestože jednotlivé práce přináší nové možnosti, jak zkoumat demokratickou tranzici, jejich aplikace se pro malajsijský případ jeví výrazně spornou. Potíž leží v otázce, kdy a zda vůbec Malajsie absolvovala proces demokratické tranzice. Jestliže je brána v potaz skutečnost, že po získání samostatnosti v roce 1957 na původně koloniální mocnosti Spojeného království, nelze rovněž říci, že by zde vládl dříve zcela nedemokratický režim. (Hsieh 2000: 30–32; Yaakop 2010: 2) Mezi teoretiky, na rozdíl od okolních států (Abdulkali 2008; McGregor 2009; Pedersen 2011; Plattdasch 2011; Rivera 2002; Tajima 2013), neexistuje doposud shoda na tom, jak fakticky pracovat s demokratickým přechodem v případě Malajsie.

Mezi autory je možné pozorovat minimálně čtyři až pět odlišujících se názorů. První a nejčastěji zmiňovaný se opírá o domněnku, že demokratická tranzice se jala působení vznikem nezávislosti během tzv. období *merdeka* roku 1957. Tento poznatek popularizoval taktéž Samuel P. Huntington ve své knize *Třetí vlna: Demokratizace na sklonku dvacátého století*. Dle něj Malajsie spadá do kategorie *vlny druhé* v období 50. a 60. let, a to společně s dalšími případy dekolonizovaných zemí v Asii, Africe či Latinské Americe. Autor poté, kromě období 1961–1971, hodnotí Malajsiu jako režim „*polodemokratický*“ (Huntington 2008: 27).⁵¹ Přestože *(ne)demokratičnost* předchozího

⁴⁹ Pojem „*duální tranzice*“ (*dual transition*) se vyskytuje v obměněné formě také v textu o tranzici Mexika od Pabla C. Martinez, nicméně jeho verze hovoří o tzv. „*dvojitě tranzici*“ (*double transition*), do níž autor zařazuje dva stupně procesu, a to tranzici domácího rozměru a tranzici země v rovině mezinárodní. (Martinez 2014)

⁵⁰ Na toto subtéma navazuje s teorií o „*pozitivním teritoriálním míru*“ (*positive territorial peace*) práce Douglase M. Giblera a Jaroslava Tira. Dle nich teritorium, kde nejsou válečné konflikty z příčiny jiných území již přijatelné, může dojít k demokratické tranzici úspěšně. (Gibler, Tir 2010: 954)

⁵¹ Původně kniha *Třetí vlna* vyšla v originále roku 1991, v tentýž rok Samuel P. Huntington publikoval i svůj totožně nazvaný článek pro *Journal of Democracy*, kde o Malajsiu hovoří jako součásti skupiny zemí,

režimu může být sporná, zůstává alogické považovat proces dekolonizace nutně za vznik procesu tranzičního. Přesto společně s Huntingtonem tento postoj sdílí množství autorů. (Abbott 2009; Schilling 2011; Wah, Teik 2002) Naopak počátek tranzice je možné rovněž pozorovat po odchodu autoritativního předsedy vlády Mahathira Mohamada v roce 2003 (Caballero-Anthony 2005),⁵² nebo s první výraznou porážkou vládní koalice UMNO v roce 2008 (Case 2010), což poukazuje na tranzici spíše *politicky orientovanou*, nikoli nutně demokraticky zaměřenou. Obdobný postoj s jiným důsledkem nabízí odborník na malajsijský politický systém Khoo Boo Teik s tím, že nesporně nízké číslo, co se počtu ministerských předsedů týče, poukazuje na určitost tranzice pro každého z šesti doposud vládnoucích premiérů. (Teik 2002) Je možné vnímat též tvrzení, že je demokracie v případě Malajsie doposud *neexistujícím úkazem*. (Brooker 2000: 245–246; Huang 2009: 31–32; Diamond 2012: 6) Přestože nelze normativně vymezit hranici pro demokratickou tranzici na tomto místě, je nezbytné stanovit, jak bude v analytické části s tranziční teorií pracováno.

Nejméně spleť dojem vyvolává pro kvalitativní analýzu v této práci s ohledem na to, že je dělena do jednotlivých období na základě osobností na pozici předsedy vlády, přístup Khoo Boo Teika. A tak bude potenciálnost demokratické tranzice zohledněna v každém možném období všech šesti případů. Přestože ale dříve zmíněné teorie tranzice často operují s markantními proměnami, bude pro hodnocení jednotlivých údobí v této práci použita analogická teorie tranzice, nicméně ve variantě jak ji vytvořil Aaron Segal, jež bude aplikovatelná pro případ Malajsie.⁵³ Esence tohoto přístupu leží ve zkoumání režimu ve třech dimenzích proměnných, v *ideologické, vůdcovské a nástupnické*, které se mnohdy překrývají. Vůdcovství se specializuje na proměny mezi *etniky, sociálními otázkami, zájmy společnosti*, a to především s ohledem na *elity*, které jsou u moci. Ideologie je zkoumána dle *proměn postojů, názorů a uvažování a žebříčku hodnot*. Nástupnická část dále řeší možnosti *výměny elit, jejich (ne)umožnění dostat se k moci, převraty, volební pravidla a systémy*. (Segal 1996: 369–370)

kteřé nejsou demokratické, zároveň se „*kategoricky překrývají... Malajsie je společně s Thajskem semi-demokracií*“ (Huntington 1991: 20).

⁵² Mahathir Mohamad je dodnes výraznou politickou osobností v zemi, zkráceně bývá označován jako Dr M.

⁵³ Aaron Segal původně svoji studii zaměřil na tranzice v případech afrických zemí během roku 1988, pro tuto práci je kvalitativně užita část věnovaná daným třem dimenzím.

2. Demokracie v teorii

Demokracie jako pojem, s ohledem na svou historii spadající do prvního tisíciletí před letopočtem, doposud vyvolává citelné neshody i mezi teoretiky, kteří se tématem zabírají. (Roberts 1997: 26). Skutečností zůstává, že v pojmosloví se zprvu nejednalo přímo o demokracii, nýbrž o tzv. *isonomii*, a to až do období první poloviny 5. století, jakožto významově odkazující na rovnost v *politice*,⁵⁴ nikoli kupříkladu v *ekonomii*.⁵⁵ Nicméně byly to zejména osoby filosofů Platóna a Aristotela, kteří pozměnili vnímání demokratické vlády dle roviny *ústavnosti*. (Clarke, Foweraker 2001: 246–274) Demokracie v příkladu Athén, z níž vyšlo velké množství okolních městských států, patří ve svém vnímání mezi veřejnosti a teoretiky k určité „*přehnaně extrémní variantě*“ (Wolin 1993: 475), jak celkově nahlížet na tehdejší uspořádání. Konsensus se nepodařilo najít ani v antice, ani v současnosti, co demokracie *skutečně* představovala, nyní je a jaká jednou bude, a tak spleť nesouhlasných teorií přetrvává. (van Biezen, Saward 2008)⁵⁶ V tomto ohledu je rovněž vhodné připomenout úvahu Giovanniho Sartoriho z roku 1962, jenž zmiňuje, že na demokracii je třeba nahlížet v *deontologické poloze*, a tudíž „*co demokracií je, nemůže být odděleno od toho, co by demokracií být mělo*“ (Sartori citován in Whitehead 2002: 20).

Demokracie, jak poukazuje jedna z mnoha definic, jako „*soubor pravidel týkajících se politického procesu, a to od formování vlády přes veřejné rozhodování (,decision-making‘) až k uskutečňování daných rozhodnutí, která stojí jako reflexe voličských preferencí, s nimiž je zacházeno dle principu rovnosti*“ (Munck 2007: 34), v sobě nese i rozličné přístupy, jak ji vymezit. Rosemary H. T. O’Kaine hovoří o dvou druzích myslitelů; ti stanovující kritéria a hodnoty, jež musí být splněny pro označení režimu za demokratický jako v případě Christophera Hewitta,⁵⁷ a následně ti, kteří aplikují demokracii jako Kenneth Bollen dle *svobody jednotlivce* v rámci politiky. (O’Kaine 2004: 22–23).⁵⁸ Není však možné opomíjet protilehlou škálu odborníků, kteří tvoří na základě *historicko-evoluční* linie jako Robert Dahl. Jeho výstupy jsou založeny na bádání

⁵⁴ Prvek *rovnosti* byl jedním z nejvíce zásadních v athénské demokracii, stejně jako následně otázka *participace*. (Clarke, Foweraker 2001: 239)

⁵⁵ Jennifer T. Roberts ve své kritické práci podotýká, že *isonomia* je pojmem „*zkresleným*“ s ohledem na jeho obsah, nicméně tato forma vlády byla tamní „*jediná poctivá a spravedlivá*“ (Roberts 1997: 47).

⁵⁶ Komplikovanost a vývojem dějinného chápání demokracie se zabývá valná většina teoretiků demokracie. (srov. Dahl 2001: 13–24; Held 2006: 1–230; Tilly 2004; Tilly 2007: 25–50)

⁵⁷ V antagonistické logice zkoumání *totalitarismu* označil Leonard Schapiro tento *bodový přístup* již jako negativní „*pojetí syndromu*“ (Schapiro 1972: 18).

⁵⁸ Prakticky totožné dvou-dimenzionální členění nabízí v nejnovější práci například i Oisín Tansey. (Tansey 2009: 34)

ve vývojovém hledisku, když hovoří o třech esenciálních transformacích ustanovujících současný pohled na demokracii. (Dahl 1995: 17–34; 283–308)⁵⁹ Jedná se o obdobný přístup aplikovaný ze strany Samuela P. Huntingtona či Davida Helda, jak naznačuje i jeho schéma 8 vymežující teorie demokracie na klasické a moderní, pocházející původem z 20. století. (Held 2006; Huntington 2008) Fakticky je možné charakterizovat dva proudy dělení teoretiků demokracie dle toho, jak se staví k její definici, kdy jednotlivý vlned je *horizontální* nebo *vertikální*. Horizontální představuje vytváření definic a hodnocení na základě rozličných pilířů a soustav, vertikální naopak implicitně postupují při zkoumání na základě *časového kontinua* a zaměřují se na časově-vývojové rešerše, ovšemže tyto postupy mohou být mezi sebou jakkoli překrývány.

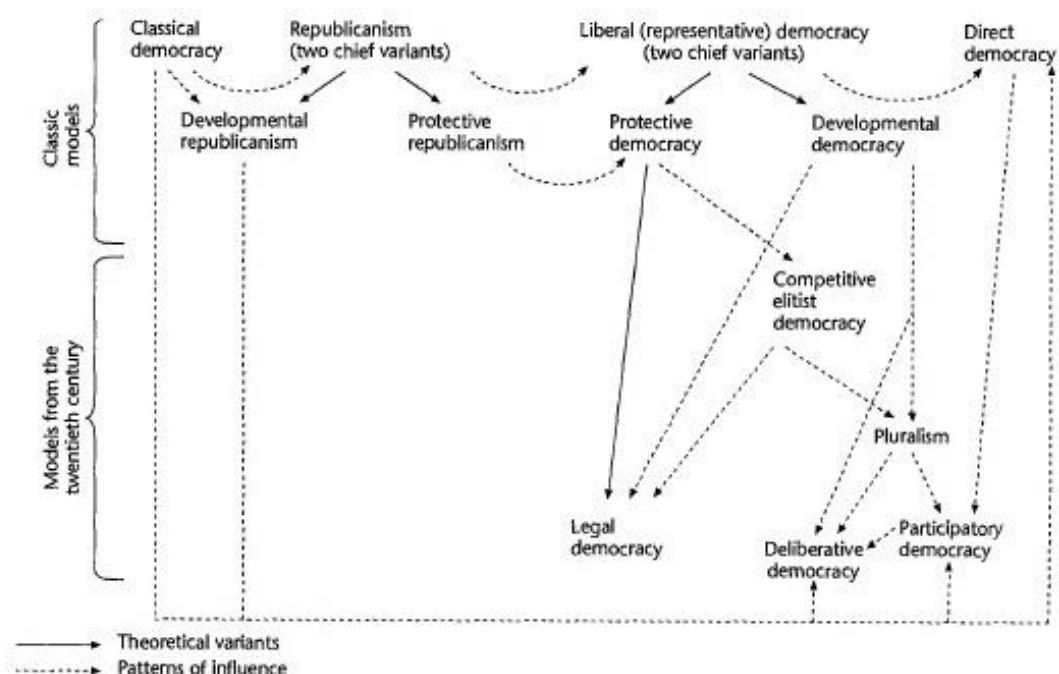

Schéma 8 Historické schéma rozvoje demokracie

(Held 2006: 5)

V praktické rovině je možné po vzoru Terry L. Karl a Phillippeho C. Schmittera pozorovat tři fundamentální faktory tvořící význam demokracie, a to *koncepty, procedury a provozní (funkční) principy* (*concepts, procedures, operative principles*). Mezitímco koncepty zahrnují občany-voliče a funkční principy naopak prostor,

⁵⁹ V tomto směru Robert A. Dahl hovoří o transformaci v období antickém, kdy vznikaly první *městské státy* (*polis*), následně ve druhé transformační fázi byly ustanoveny *národnostní státy*, ve finální fázi spojené se současností autor pojednává o nynější situaci, kdy státy čelí výzvě *supranacionální*, a je markantněji spojena i s *nedemokracií*, jak předznamenalo 20. století. (Dahl 1995)

kde se demokracie může rozvíjet, obsah procedur je prvotně založený, jak podotýká rovněž Laurence Whitehead, na práci Roberta Dahla a jeho teorii *polyarchie*. (Whitehead 2002: 10–11) Polyarchie patří k *vrcholným* formám nynější demokracie, ale nikoli ke zcela ideálnímu pólu. Důkladněji numericky pokrok deklaruje tabulka 1. Polyarchie vychází ze dvou prve zkoumaných podob demokracie, a to *madisonské demokracie* postrádající tyranii, a následně *populistické*, která vyzdvihuje suverenitu lidu a jejich vzájemnou rovnost mezi sebou. (Dahl 2006: 63)⁶⁰

Period	Total polyarchies in 1990	Percentage of total number of countries	Increment in percentage
1860–1900	6	13.9	11.2
1900–1920	15	29.4	15.7
1920–1950	25	33.0	3.6
1950–1980	37	30.6	–2.4
1980–2000	66	33.7	3.1

Tabulka 1 Vývoj počtu polyarchií

(Keman 2002: 41)

Obdobným klíčovým pojmem je *z druhé perspektivy* ležící liberální zastupitelská demokracie představující „*nejrobustnější politický systém v historii moderního Západu*“ (Barber 2003: 3).⁶¹ Svůj původ má v díle Johna S. Milla, který tvořil v polovině 19. století a přednesl své vnímání podložené *liberalismem* a jeho prvky v podobě rovnosti či svobody, jak stanovuje jeho spis *O svobodě*. (Cunningham 2002: 27–28)⁶² Následně se objevovali také teoretici, kteří upozorňovali na různé nedokonalosti a problémy, jež v sobě demokracie nese. (srov. Cunningham 2002: 15–26; Schapiro, Hacker-Cordón 1999)⁶³ Je přiměřené situaci podotknouti, jak konstatoval také Ian Schapiro, že „*většinu času byla majorita zemí světa nedemokratická*“ (Schapiro 2003: 78), což rovněž demonstruje schéma

⁶⁰ K sedmi prvkům polyarchie patří dle Roberta A. Dahla následující: „*volení zástupci, svobodné, spravedlivé a opakované volby, svoboda projevu, alternativní zdroje informací, svoboda shromažďování a sdružování a občanství zahrnující všechny dospělé lidi*“ (Dahl 2001: 87).

⁶¹ Konkrétně Benjamin Barber v této monografii hovoří o odlišnosti, kterou představuje nedokonalá současná „*úzká*“ (*thin*) demokracie versus její „*silná*“ (*strong*) varianta spojená s výraznější politickou participací občanů v procesu „*sobě-vládoucích si komunit*“ (Barber 2003: 117).

⁶² Nicméně výčet není vyčerpávající, srovnání „*neklasických*“ přesto významných teorií, nabízí Miroslav Novák pro případ Karla R. Poppera a Josepha A. Schumpetera. (Novák 2013)

⁶³ Mezi problematické sféry patří tyranie většiny, morálka, konflikty. Celkově je možné dle usuzování Iana Schapira tyto pomezí břemena (*edges*) hodnotit dle vnitřní a vnější roviny podle vztahu k demokracii. (Schapiro 1999: 10–15)

9, a to přestože demokracie vlastní v rámci ideologie „politickou hegemonii“ (Clarke, Foweraker 2001: 190).

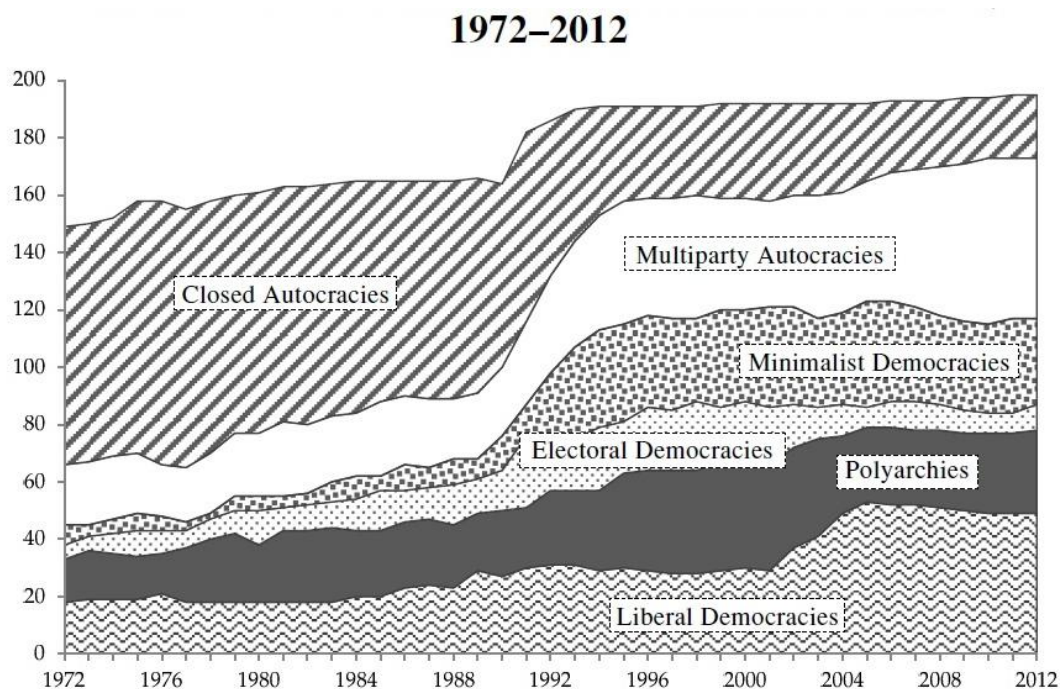

Schéma 9 Politické režimy ve světě
(Møller, Skaaning 2013: 99)

2.1 Muslimský model demokracie

Záležitost demokracie v asijských zemích s sebou nese dvě specifika, v první řadě se jedná o systémy s dominancí jedné strany, následně o systémy multipartijní, kde vznikají nestabilní koalice, a vláda se tak ustanovuje na „omezené (*limited*) politické efektivitě a neurčité legitimitě“ (Clarke, Foweraker 2001: 16). Situace dominantní strany, kam spadá případ Malajsie, poté ústí nejčastěji, jak autoři pokračují, do „vyvinutých hranic mezi polem působnosti dominantní strany a stupněm tolerance opozice“ (Tamtéž: 18). Nicméně nelze opomíjet události, jimiž prošel svět Západu, jak upozorňuje Larbi Sadiki, nejdříve skrze ukázkou práce *O obci Boží* (*De civitate Dei*) sv. Augustina a jeho rozčlenění na společnosti žijící v rámci sekularizované a Boží společnosti. Poukazuje tím na rozdílné optické pojetí, jímž, dle Sadikiho, doposud Okcident na societu a její atributy

nahlíží. (Sadiki 2009: 32) Schéma 10 poukazuje, jak výrazněji, oproti celosvětovému měřítku, může být demokracie v oblasti pacifické Asie méně intenzivní.

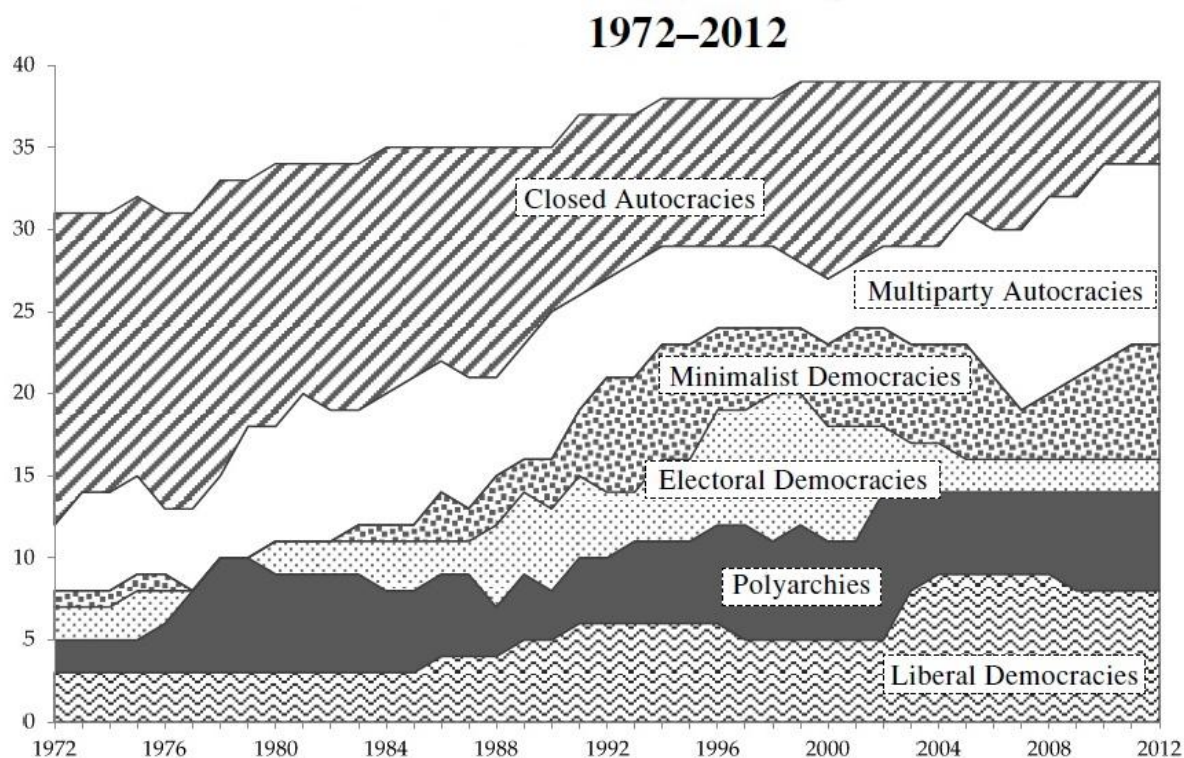

Schéma 10 Politické režimy v Asii

(Møller, Skaaning 2013: 101)

Ve zkoumání malajsijské demokracie, stejně jako tomu bylo u demokratické tranzice, není v existující literatuře možné najít shodující se průnik, a tak se objevují rozdílné názory na tamější demokracii, přestože země figuruje na seznamu indexu *Polity IV* s nižším, zato pozitivním hodnocením hovořícím o ní jako o „rozvíjející se“ (Howard 2011: 190; El-Af fendi 2003) v rámci svých praktik. Současně nelze vynechat kritické postoje, které demokracii v Malajsii nijak neshledávají relevantním tématem. (Ottaway 2003: 4; Brownlee 2007).⁶⁴ I přesto je možné se vyhnout pokusu o *fenomenalizaci* případu jako takového a zároveň se dopustit pochybení,

⁶⁴ Ersin Özsahin ve své studii poukazuje na fakt, že v období rasových nepokojů 1969–1971 byla malajsijská demokracie okleštěna, čímž došlo k jejímu dalšímu útlumu. (Özsahin 2010: 177)

jako mnoho teoretiků,⁶⁵ kteří hodnotí asijské země a dávají je do schémat na základě zcela odlišných kritérií.⁶⁶ I když tato evaluace země poskytuje badateli informace, jedná se o jejich *zkreslenou verzi*, poněvadž takto není možné skutečně *pochopit*, v čem tkví podstata státu, jenž leží jinde než například v západní Evropě. A proto je tato část demokratického okruhu v práci označována jako *muslimská demokracie*.⁶⁷ Tento pojem aplikuje Seyyed Vali Reza Nasr ve svém shodně pojmenovaném článku v *Journal of Democracy*, když *muslimskou demokracii* pojímá společně s vírou „v *pragmatických očích... bez snah vlády shari'a a znovunastolení chalífátu*“ (Nasr 2005: 13). Mezi ústřední činitele (*key factors*) jsou řazeny tři předpokládané dimenze vyčleňující muslimskou demokracii do rozkolu s jinými islámskými režimy, a v této práci poslouží ke kódování závislé proměnné a jasnějšímu vhledu do problematiky. Prvním je *nastolení demokracie* poté, co se „*armáda stáhla od moci, nicméně její vliv přetrval i nadále*“ (Tamtéž: 17).^{68; 69} Druhým faktorem je *soukromý sektor* a s ním spojená existence buržoazní střední třídy, poněvadž „*jsou kombinovány hodnoty střední a nižší-střední třídy s politikou sloužící jejich ekonomickým zájmům*“ (Tamtéž: 18). Finálním bodem je *volební dynamika*, kdy dochází k jasnému souboji o voliče, jelikož i přes dominanci může docházet k posunům ve volebních výsledcích směrem k opozici, jež je rovněž součástí systému. Takto jsou religiózní i sekularizované strany „*nuceny i zde k pragmatismu, aby zastupovaly pečlivě obzvláště muslimské hodnoty*“ (Tamtéž: 19).

⁶⁵ Nejedná se pouze o vědce pocházející ze Západu. Kupříkladu Margaret Ng ve svém článku „*Proč Asie potřebuje demokracii*“ tvrdí, že „*demokracie jako univerzální hodnota není nikterak kulturně omezena*“ (Ng 1997: 12). Opomíjí však výchozí logiku, že smýšlení dvou jedinců není ve svém jádru totéž, a nadto smýšlení dvou odlišujících se kultur již vůbec ne.

⁶⁶ Překrývající variantou jsou klasifikace, jež Malajsií neberou ani jako demokratické, ani jako autoritářské, nýbrž jako *hybrid* či *semi-demokracii*. (Case 2001: 45)

⁶⁷ Pojmosloví v tomto ohledu je nezbytné klarifikovat. Mezitímco *orientální demokracie* je označení od Sadikiho pro primárně arabské země, nikoli asijské nesoucí odlišné znaky ve svém chování a percepci demokracie. Stejný názor sdílí také ve svém článku George Crowder, Martin Griffiths a Mubashar Hasan dodávající, že kromě lokalizace do zemí arabských, je tento termín vytvořen *Západem* a původně měl označovat *a contrario* vše *nezápadní*. (Crowder, Griffiths, Hasan 2014: 117) Pojem *asijské hodnoty* a *asijská demokracie* se řadí k termínům zneužitým ze strany jednoho z bývalých malajsijských předsedů vlády, Mohathira Mohamada během jeho vládnutí zemi od 80. let.

⁶⁸ Přestože vojenský převrat či jakákoli výraznější signifikance armády není v Malajsií nikterak od doby nezávislosti v roce 1957 ani tématem ani skutečností, sám Nasr upozorňuje, že v případě této země platí nezbytná výjimka z trojdimenzionálního pojetí muslimské demokracie. Obdobnou roli, dle něj, sehrává vládní koaliční blok UMNO. (Nasr 2005: 17)

⁶⁹ Příkladem klasického projevu prvního bodu je armádní konání v Turecku a Pákistánu, kde odchod armády a její finální kroky daly podmínky nastoupivší demokracii. (Tamtéž)

3. Nedemokracie v praxi

Protichůdnou naukou demokracie je nedemokratické zkoumání, kdy ústřední termíny tvoří v současné komparativní politologii *totalitarismus* a *autoritářství*.⁷⁰ (O'Neil 2010: 141) Systematicky divergenci mezi oběma druhy režimů zjednodušeně popisuje tabulka 2. Různorodé teorie *totalitarismu* a *totalitního režimu* pocházející především z 50. let minulého století jsou zatíženy tím, že mají omezený počet případů, na něž je možné vše aplikovat, a kriticky jsou vnímána rovněž srovnání těchto režimů vůči sobě samotným.⁷¹ Opakem jsou autoritářské režimy, jejichž množstevní a vnitřní rozmanitost naopak vede k efektu opačnému. Již dle názvu a užívání se autoritářství řadí k termínům „konceptně hraničním“ (Linz 2000: 159) s demokracií, jak zmiňuje i Juan J. Linz.⁷²

Především Juan J. Linz patří k nejvýraznějším v konceptualizaci teorie autoritativního režimu. (Brooker 2000: 21–22)⁷³ Jakmile Juan J. Linz hovoří o autoritářství, deklaruje čtyři centrální podmínky, které determinují tento režim. Nejprve jde o *omezený pluralismus*, který může i nemusí být institucionalizovaný, stejně jako v tomto ohledu politický život, jenž není plně svobodný, avšak ani zcela omezený. Politický subjekt, který je v zemi dominantní, nicméně není, dle Linze, ve své síle zcela převažující a moc uchvacující. (Linz 200: 161–162). Následným jevem autoritářských režimů je doktrína, nikoli však ideologie spojená častěji s utopickými představami,⁷⁴ nežli s reálnými, a proto autor pracuje s termínem plurálu *mentality* představující „způsob myšlení a cítění, který je více emocionální než racionální... zároveň přenositelný na jiné situace“ (Tamtéž: 162). Konečným prvkem je *mobilizace* společnosti udržující společnost aktivizovanou, ale ve snaze odlišit režim od totalitního zde existuje pokus o začlenění občanů v rámci participace, což se děje rovněž v omezené míře. (Tamtéž: 166–167). Zastřešující je osoba *vůdce* a jemu blízké skupiny lidí, anebo skupina u moci samotná, napomáhající udržení *oblíby* režimu. (Tamtéž: 167–169)

⁷⁰ Autoritářství a totalitarismus ve své podstatě netvoří skutečnou *antithesi* demokracie, ač takto bývají tyto pojmy vnímány. O rozsáhlejší prozkoumání problematiky se pokusil, ač *nepřesvědčivě*, i Giovanni Sartori, aby pojal totalitarismus a následně autokracii jako protipól demokracie. (Sartori 1993: 183–214)

⁷¹ Hannah Arendt byla kritizována již v 50. letech za srovnávání nacistického Německa a bolševického Ruska. (Gleason 1995: 111–113)

⁷² Původ teorie spadá také k práci vydané roku 1950 kolektivem Theodora W. Adorna vytvářející model tzv. *Autoritářské osobnosti*. (Stenner 2005: 2)

⁷³ V autoritarismu se *a priori* hovoří o autoritářském režimu, nikoli vládě, čímž je následně zřejmá „nízká určitost (povahy – M. P.) institucí země“ (Linz 2000: 160).

⁷⁴ Juan J. Linze proto podotýká, že *mentality* jsou „rozumovým přístupem“ (*actitud intelectual*) a ideologie „rozumovým obsahem“ (*contenido intelectual*). (Linz 1978: 17)

	<i>Totalitarismus</i>	<i>Autoritářství</i>
Charisma	Vysoké	Nízké
Koncepce rolí		
Lídr jako individualista	Ne	Ano
Lídr jako funkce	Ano	Ne
Záměr moci		
Veřejný	Ano	Ne
Soukromý	Ne	Ano
Korupce	Nízká	Vysoká
Oficiální ideologie	Ano	Ne
Omezený pluralismus	Ne	Ano
Legitimita	Relativně vysoká	Relativně nízká

Tabulka 2 Rozdílnost totalitarismu a autoritářství

Z originálu přeloženo autorem. (Sondrol 1991: 600)

Mezi výrazné následovníky Linzovy teorie autoritářství řadí Paul Brooker ještě Guillerma O'Donnella a Amose Perlmuttera,⁷⁵ kteří na něj navázali a především rozvíjeli klasifikaci autoritářství z jeho vnitřní podstaty se zaměřením na důkladnější rozčlenění tohoto typu režimu. (Brooker 2000: 29–35) Tato snaha přetrvává i do dnešních dnů, poněvadž vzniká ohromné množství prací snažících se v určitém hledisku o *fenomenalizaci* konkrétních případů zemí⁷⁶ či při snaze o větší důkladnost hodnocení jednotlivých režimů zavádí tolik kategorií, že poté působí *nejasně*. Analogií jest v tomto ohledu pojednání od Davida Colliera a Stevena Levitskyho, kdy na základě práce Giovanni Sartoriho hovoří o demokracii *s adjektivy*, mezitímco stav v záležitosti autoritářství je v ještě větším chaosu. (Collier, Levitsky 1997). I přesto je možné mezi nejvýraznějšími proudy identifikovat autoritářství kupříkladu *novátorské* (Prazsák, Csepeli 2011; Krastev 2011), *soutěživé* (Levitsky, Way 2002), *volební* (Schedler 2006) či *semi-autoritářství* (Sondrol 2007) a *neo-autoritářství* (Becker 2004).⁷⁷ I tento výčet odkazuje na stav rozebíraný Jasonem Brownlee, tzv. „*nikam nevedoucí cesty*“ (Brownlee 2007: 25) pro výzkum v oblasti nedemokracie. Protichůdnou variantou je zkoumání demokracie a určitého prvku

⁷⁵ Výrazné publikace těchto autorů jsou *Modernization and Bureaucratic Authoritarianism: Studies in South American Politics* u Guillerma O'Donnella, následně *Modern Authoritarianism: A Comparative Institutional Analysis* od Amose Perlmuttera. (Brooker 2000: 29; 34)

⁷⁶ Také autoritářství má svůj původ v konkrétním vzorci, a to jsou iberské nedemokratické režimy 20. století, podle nichž Juan J. Linz tvořil svoji teorii, a tím se Portugalsko a Španělsko staly ukázkovými doklady. (Payne 1986; Schofield, Levinson 2008)

⁷⁷ Nejedná se pochopitelně o vyčerpávající výčet, existují i více konkretizované typy, například v Mexiku tzv. *subnárodní autoritářství*. (Gibson 2006; Herrmann 2010)

X, at' se jedná o předchozí režim v dané zemi, sociodemografické či ekonomické faktory. Známostou je v tomto ohledu stať od M. Stevena Fische, jenž se zaměřil na soužití demokracie, potažmo autoritářství, a islámského vyznání, což přibližuje tabulka 3 srovnávající průměry v jednotlivých kategoriích dle indexů *Freedom House* a *Polity Score* nebo ekonomický výkon dle HDP, odkaz koloniální velmoci v podobě Spojeného království či komunismu. Na základě čehož konstatuje, že islámské země jsou prvotně více *odkloněny od demokracie*, což, jak autor podotýká, není nezbytně vinou islámu, nýbrž i dalších jevů, kupříkladu *multietnicity*, která výrazně častěji dominuje muslimským zemím. (Fish 2002: 5–10)

<i>Variable</i>	<i>Muslim Countries</i>	<i>Non-Muslim Countries</i>
Freedom House freedom rating, 1991–92 to 2000–2001 ten-year average; 7=most free, 1=least free)	2.61 (N=47)	4.74 (N=109)
Polity score, 1991–98 (eight-year average; 10=most democratic, –10=most autocratic)	–3.11 (N=46)	4.86 (N=107)
Economic development (log GDP per capita ₁₉₉₀ ; 2=lowest income, 4.66=highest income)	3.00 (N=47)	3.32 (N=109)
Sociocultural division (ethnolinguistic fractionalization index; 0=most uniform, 1=most diverse)	.55 (N=47)	.40 (N=109)
Economic performance (growth of GDP per capita _{1975–98 ave annual change %})	–0.73 (N=43)	0.78 (N=106)
British colonial heritage	7 of 47 countries (15%)	24 of 109 countries (22%)
Communist heritage	8 of 47 countries (17%)	20 of 109 countries (18%)
OPEC membership	10 of 47 countries (21%)	1 of 109 countries (1%)

Tabulka 3 Kvantifikace výkonu (ne)muslimských zemí

(Fish 2002: 11)

3.1 Autoritářství *in casu*

Práce v ohledu hodnocení neakceptuje varianty *autoritářství s adjektivy*, aby dále nedocházelo k dogmatickému uspořádání charakterizujících kategorií k jednotlivým státům, a tak vytváří hodnocení na základě konceptu Juana J. Linze, který zkompletoval soustavu nedemokratických režimů, jak zaznamenává schéma 11. Ve své slavné monografii *Totalitarian and Authoritarian Regimes* udává skutečnost, že režimy se nedělí jen vedví na totalitní a autoritářské, nýbrž druhá kategorie má ucelené členění na další subkategorie, které jsou aplikovatelné pro případ této práce.⁷⁸ Nikoli však ty spadající do jeho ryze autoritářských oddílů, nýbrž do přechodné sekce „tradiční autority a osobnostní vládcovství“ (Linz 2000: 143), do níž spadají režimy označované jako *caudillismo*, *caciquismo*, *oligarchická demokracie a sultanáty*. Tyto režimy, jak Linz konstatuje, jsou si prvoplánově dosti podobné právě s režimy autoritářskými,⁷⁹ leč jejich „kořeny a fungování jsou od základu odlišné“ (Tamtéž: 145).

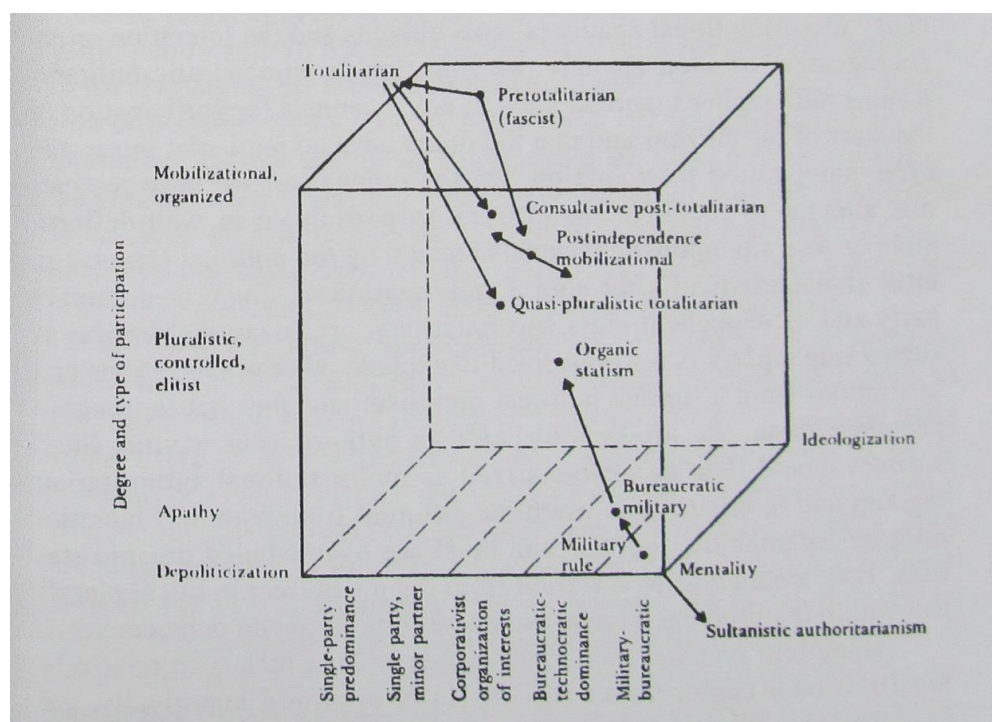

Schéma 11 Model autoritářských režimů J. J. Linze

(Linz 2000: 175)

⁷⁸ Mezi druhy autoritářských režimů Linz řadí *byrokraticko-vojenské autoritářství, organický etatismus, mobilizační autoritářství postdemokratických společností, mobilizační autoritářství po přijetí nezávislosti, rasové a etnické 'demokracie,' defektní a netotalitní režimy a post-totalitní autoritářství.* (Linz 2000: 159–261)

⁷⁹ Ač v sultanátech je podobnost bližší k totalitní správě. (Linz 2000: 145)

Vyčlenění *tradičních vlád* je v pojetí Juana J. Linze podloženo třemi podmínkami, které vymezují tento režim a jeho správu. Prvním faktorem je *tradiční (a stabilní) vláda* u moci, následující je neopominutelná přítomnost *tradičních elementů*, a to zejména *víry* hrající nejčastěji podstatnou roli, a nakonec fungování *moderních institucí* představovaných parlamenty a volbami do nich, s čímž taktéž korespondují orgány pro další participaci, v neposlední řadě též moderní média. (Linz 2000: 144–145)

Výzkum malajsijského politického systému se takto vyhne komplexnostem spojeným s tím, zda *normativně* označit zemi za *neúplnou demokracii* (The Economist 1999), *pseudo-demokratickou* (Case 2004a: 35), *semi-demokratickou* (Welsh 1996: 884), *státně demokratickou* (Eldridge 2002: 90), *hybridní* (Brownlee 2009: 518) nebo *autoritářskou s doplňujícími adjektivy*, a tak bude možné šetřit zemi bez zaujetí vůči teoretickým konceptům. Zároveň cílem práce není kategorizace *sensu stricto* s cílem stanovit či určit, zdali Malajsie je zemí s jedním z výše zmíněných druhů režimů. Naopak, jak již bylo v práci podotknuto, snahou je nalézt *pochopení*, v čem tkví a jak je vnímána *demokracie* ve zkoumané zemi, poněvadž stálé kategorizace se vymezují omezeným množstvím informací, a nadto státy dělí do velkého množství kategorií, čímž vytváří namísto organizovaného systému výraznou *chaotičnost*.

4. Religiozita v politice

Okcident a s ním spojené křesťanství, ať se jedná o jakoukoli jeho formu, prošel společně s demokracií postupným vývojem označitelným jako „vlny“ v terminologii Samuela P. Huntingtona, která pokračuje a v nynější době se „zrcadlí na případu islámu... kdy ve vztahu demokracie a islámu je vedena debata mezi zastánci demokratických pořádků a učením islámských autorit“ (Minkenberg 2007: 891–892). Islám představuje s více než miliardou svých věřících druhé nejpočetněji zastoupené náboženské vyznání ve světě, jež je praktikováno ve 48 zemích. (Kirmanj 2008: 43)⁸⁰ Nejprve je nezbytné jmenovat čtyři jevy, které souběžně spadají pod islám. Prvním je *náboženské vyznání* (*dîn / milla'*) označující víru společně s rozličnými kulturními tradicemi a zvyky. Druhým je *etnicko-politicko-právní (chalífát či ,imama')* systém založený na *shari'a* ovlivňující veškeré dění a chování dle víry. Následně se jedná o *společenství* (*'umma a 'imâm'*), jež je zároveň náboženské i politické. K poslednímu jevu se řadí *chápaní islámské země* (*dâr al-'islâm'*), kde je válčení nepřípustné, a *válečné země* (*dâr al-harb'*), kde naopak akt války je legálně oprávněným na základě učení *jihádu*. (Ferjani 2005: 78–79) Islám je možné vnímat vícero způsoby, souhrnně jej Mohamed Talbi označuje jako „*osobní pietu a úctu k Bohu v soustavě zjevných etických principů, kteréžto budou uskutečňovány za lidského života*“ (Nettler 2000: 53).⁸¹ Obráceně nahlíží na logiku a *raison d'être* islámu optika *politického islámu*, tzv. islamismu vzniknuvšího v období *šestidenní války* roku 1967, který je nezbytné vymezit. Islamismus je založen na „*přesvědčení ve vytvoření konkrétního pořádku založeného religiózně a mravně ve světovém měřítku dle islámu*“ (van Slooten 2005: 291),⁸² neboli uspořádání *al-nizam al-Islami*. (Tibi 2009: 136–137)

Toto členění zahrnující rovněž pojetí islámu v podobě politické vytvořil Malise Ruthven. Jeho koncept obsahuje čtyři pojetí islámu. Základním je islám jako *identita* podložená rodinným poutem na muslimského otce, čímž nutně nemusí dojít k pevnému osvojení si islámu. Druhá varianta tkví v podrobení se Alláhovi ve *víře* v něj na základě učení proroka Mohameda. Na teorii navazuje chápaní islámu v rovině *politické ideologie*,

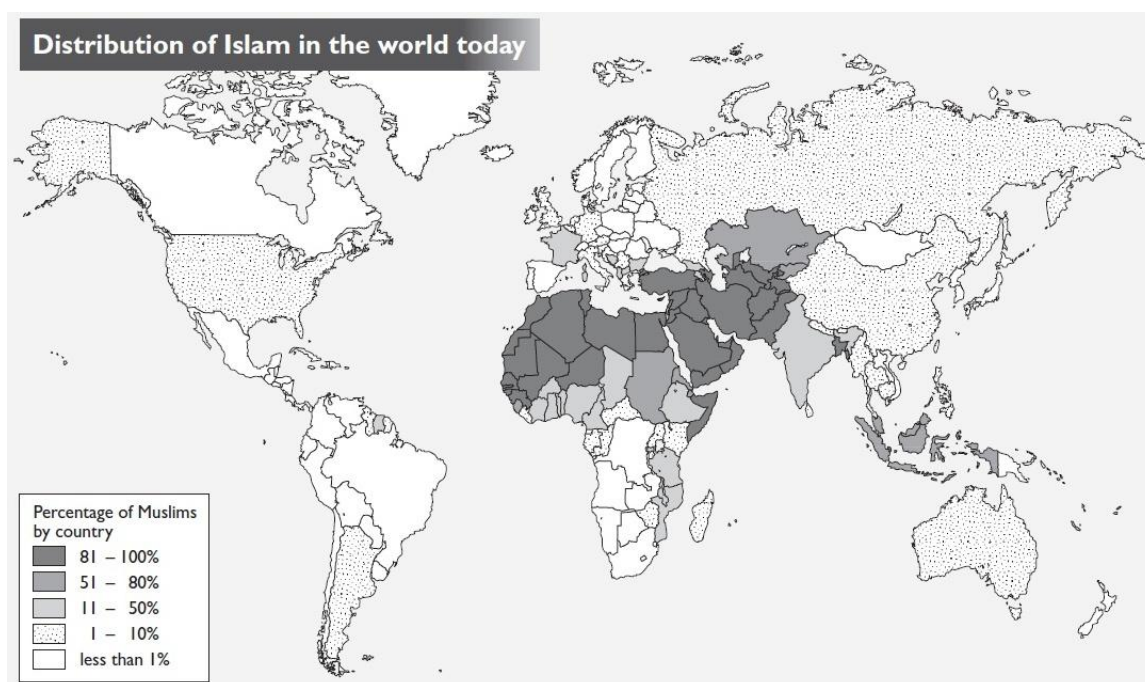
⁸⁰ Religiózní internetová databáze *Compelling Truth* udává, že konkrétně se řadí ke křesťanství přes dvě miliardy lidí, jestliže jsou dohromady kalkulovány římskokatolická, protestantská a ortodoxní skupina. K islámu se hlásí mezi 1,3–1,6 miliardy věřících. (Compelling Truth 2015)

⁸¹ Mohamed Albi je původem tuniský historik a současný „*modernistický muslimský myslitel*“ (Nettler 2000: 51).

⁸² Odlišuje se původně středověký a moderní (současný) islamismus. Zatímco ten nynější reaguje na témata přicházející geograficky ze světa Západu, myslitelé středověkého islamismu byli proti těmto ideám typu hegemonie a lidská práva dříve než na Západě došlo vůbec k jejich zvažování. (van Slooten 2005: 291)

jež je založena na thesi o ustanovení řádu dle *sharí'a*. Tyto snahy se mohou projevovat podle Malise Ruthvena v různých formách, někdy rovněž představitelé tohoto hnutí využívají demokracii v zemi, aby zvedli zájem o své ideje. Praktickou, namísto prvních dvou teoretičtějších pojetí, je varianta čtvrtá, pojímající *islamismus* s jeho násilnou stránkou zobrazenou v terorismu, *coup d'état* a útocích s úmyslem vraždit. (Cox, Marks 2003: 5–6)

Postupné poznávání a zkoumání islámských zemí, které jsou zobrazeny na mapě 1 dle jejich procentního rozložení, se objevuje především od 19. století (Thompson 2010: 99),⁸³ kdy je studováno rozdílné soužití jak mezi křesťany a muslimy, tak uvnitř jich samotných.⁸⁴ Poslední dekády přinesly dvě podstatné události vedoucí k prohloubení snah při analýze islámu a islamismu, jednalo se o útoky na Spojené státy americké 11. září 2001 (srov. Crowder, Griffiths, Hasan 2014; Moore 2012; Siddiqui 2006; Turner 2012), označované dle data jako *9/11*,⁸⁵ a poté proces tzv. *arabského jara* (srov. Hoffman, Jamal 2014; Pecastaing 2012).⁸⁶

Mapa 1 Islám v mezinárodním měřítku

(Newby 2004: 1)

⁸³ Tento údaj stanovuje rozsáhlejší práce věnované tématu, je však možné najít i literaturu popisující vztahy a vnímání muslimů například z historického pohledu Anglosasů. (Beckett 2003)

⁸⁴ Otázka soužití se objevuje dodnes, a to nejen na případu Evropy a Arábie, ale také Afriky (Kaba 2005) a Střední Asie (Malashenko 2005; Shaykhutdinov, Achilov 2014).

⁸⁵ Období po 9/11 s sebou přineslo také vlnu islamofobie. V mnoha ohledech však byla způsobena nejen strachem z této víry, ale také neznalostí, jak dodávají Oliver Leaman a Kecia Ali. (Leaman, Ali 2008: 64–65)

⁸⁶ Při hodnocení vlivů muslimských komunit na současnou evropskou politiku se objevuje též pojmem „nová Evropa“ (Glavanis 1998: 394).

4.1 Studium islámu

Při rozboru literatury vztahující se k tématu islámu, je možné ve zkoumání identifikovat čtyři elementární proudy a jeden pomezí. Základní přístup je *historický*, kdy jsou autoři zaměřeni na dějinný vývoj popisující islám od periody 3 000 let před letopočtem. Teoretici se ovšem zabývají především léty 500 až 634, která jsou spojena se životem proroka Mohameda a jemu zjeveným archandělem Gabrielem, jenž po něm chtěl, aby začal *přednášet* (*iqra'*) učení o víře, čímž dochází následně k ustanovení pojmů následovníků Mohameda při jeho odchodu z Mekky. *Oddanost* (*iman'*) přicházela od lidí označovaných jako *muslimové*, a to poté, co přijali „*spojitost s Bohem tím, že se podvolili jeho vůli*“ (Etheredge et al. 2010: 29–40).⁸⁷ (Agius 2004; Armstrong 2002; Etheredge et al. 2010; Martin 2004) Druhá linie teoretiků se zabývá ve svých textech otázkami *filosofie a práva*, buď odděleně anebo současně. Mezi stěžejní témata se řadí, kromě dějinných filosofů navazujících na Platóna a Aristotela či teoretiků, jejichž práce předběhly i ty západní, zejména *sharí'a* a *výklad* víry jako takové. (srov. Crone 2004; De Boer 1967; Groff, Leaman 2007; Hallaq 2004; Iqbal 2007; Nasr 2006; Sharfi 2005). Třetím přístupem je zaměření se na islám a jeho původ, vnímání a význam v zemi X. V rámci evropského zkoumání tvoří nejvíce zastoupených prací so ustředěných na Turecko a tamní pojetí islámu. (srov. Ghanin 2009; Şimşek 2013; Taşkin 2013) Hraníční koncepce má své opodstatnění ve zjišťování vztahů mezi islámem a jiným prvkem, kdy se opakovaně jedná o možnost soužití islámsky založeného státu a demokracie jako *filosofie Západu*.⁸⁸ Ve studiu symbiózy *demokracie a islámu* jsou identifikovatelné dva navzájem se přesahující prvky, a to *sekularizace a modernizace*.⁸⁹ Ekonomický rozvoj a s ním spojená modernizace tvoří společně s otázkami religiozity i vedví dělené členění teoretiků dle jejich *přednostního* zájmu o studia islámu. Zatímco do první podskupiny se řadí Lisa Anderson a Saad Ibrahim, do té druhé kupříkladu Fareed Zakaria či M. Steven Fish. (Thompson 2010: 99–100)

⁸⁷ Přestože se s ohledem na rozsah nemůže jedna o vyčerpávající výtah v historické sekci literatury, je na místě zmínit, že ač je možné z důvodu sekularizace klasifikovat islámské země jako středověké svojí podstatou zastřešenou ve víře, Robert W. Hefner kontrastuje teorii, že naopak ve středověku byl islám a muslimové *pluralističtější* nežli je tomu dnes. (Hefner 2001: 493)

⁸⁸ Komparativní studii v obdobné orientaci přináší Brenda Shaffer zabývající se na případových studiích Střední Asie, Íránu, Pákistánu a Afghánistánu výstupy islámu v oblasti *zahraniční politiky* a jejího formování. (Shaffer et al. 2006)

⁸⁹ Amr G. E. Sabet v tomto ohledu doplňuje, že zajímavé a zásadní postavení má taktéž „*religiózní kultura*“ nastolená v dané zemi. (Sabet 2008: 39)

Význačným tématem zůstává podle teoretiků *sekularizace*, kterou Evropa a západní svět prošel,⁹⁰ a nadto její přítomnost jako *(ne)potřebného prvku* k etablování demokracie. (Jung 2007: 21) Přirozeně se vůči sobě vyčleňují dvě skupiny myslitelů. První z nich, v návaznosti na Samuela P. Huntingtona, považuje sekularizaci za *sine qua non* pro genezi a konsolidaci demokracie, případně povahu islámu vidí dosavad jako autoritářskou *per se*.⁹¹ Podle Bruce M. Russetta a Daniely Donno je nedemokratičnost *(arabského) islámu* negativní vůči funkčnosti demokracie i v podpoře práv žen, jak poukazují svým schématem 12. (Donno, Russett 2014: 601). (srov. Abou El Fadl 2001; Donno, Russett 2004; Kilinç 2013) Protichůdný názor zastávají teoretici vystupující proti bagatelizaci islámu jako ryze nedemokratické instituce. Příkladem budiž studie zkoumající participaci muslimských občanů ve veřejném dění, který poukázal, že s vyšší mírou religiozity roste i zájem o veřejné dění a zapojování se, poněvadž se v muslimské vizi nejedná o nutně demokratický akt. (Sarkissian 2012: 617–618) Na příkladu muslimských zemí bez sekularizované struktury, včetně Malajsie,⁹² je možné vnímat sekularizaci nikoli jako nezbytný prvek demokracie. (srov. Black 2010; Crowder, Griffiths, Hasan 2014: 119; Jung 2010) Jako anomálie vůči oběma proudům je teorie Jean-Philippea Platteaua, kdy, dle něj, přes existenci autoritářství v muslimských zemích, „*politika a víra spolupůsobí jako oddělené entity*“ (Platteau 2011: 251), což nekoresponduje s tvrzením, které sumarizuje Sherko Kirmanj, že přestože islám nemusí vypadat ze své esence jako politický, a ačkoli tato míra političnosti není absolutní, i tak *existuje*. (Kirmanj 2008: 55)

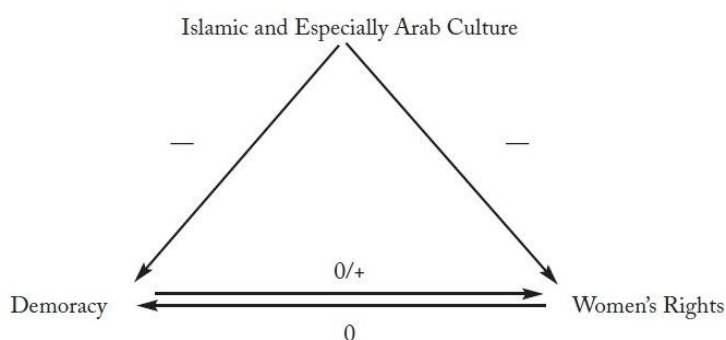

Schéma 12 Nedemokratičnost (arabského) islámu

(Donno, Russett 2004: 601)

⁹⁰ Anthony Black v tomto ohledu tvrdí, že sekularizace v křesťanském světě přišla již s osobou Ježíše Krista. (Black 2010: 116)

⁹¹ Například při zkoumání sousední země, Indonésie, dochází Sunny Tanuwidjaja k názoru, že nelze jakkoli simplifikovat racionalitu a ovlivnitelnost (muslimského – M. P.) voliče, jelikož vyznání hraje neopominutelnou roli. (Tanuwidjaja 2010: 44)

⁹² Autoři tvrzení staví úsudek na studiu Turecka, Indonésie, Alžírsko, Malajsie a Pákistánu. (Crowder, Griffiths, Hasan 2014)

Zkoumání má své zřejmé problémy, protože autoři dochází ve svých textech a studiích často k opačným závěrům. Benjamin Soares a Filippo Osella implicitně vypočítávají několik zásadních bodů ovlivňujících rozličné odborné práce. Prvotně se jedná o samotné autory, zejména historiky, poněvadž jak tito myslitelé, tak i média, přišli s rozborů založenými zvláště na interpretaci, kterou muslimové stvořili.⁹³ Dalším bodem je vnitřní proměna islámu posledních dekád, kdy původní islámští učenci (*'ulama'*) „přišli o monopol na výklad víry“ (Soares, Osella 2009: 4), a tím se narušila dichotomie mezi těmito vykladači víry a běžnými lidovými výklady muslimů. Na základě toho je očekávatelné, že islám bude v budoucnu ve své interpretaci posunut odlišným směrem.⁹⁴ Třetí bod je označitelný za „*mondénní islám*“,“ kdy toto označení v sobě nese shrnutí a zastřešení předchozích dvou bodů, zejména s akcentem na život muslimů v sekularizovaném světě.⁹⁵ Navíc je nutné vnímat termín i v rovině geografické, jelikož islám a jeho praktiky i vnímání se v jednotlivých zemích liší. Zkoumání muslimských zemí se jeví komplikovaným, jelikož politika a víra se „*překrývají a prolínají navzájem*“ (Jung 2007: 22).⁹⁶

Malajsijská sunnitská muslimská komunita nesoucí v dané části světa označení *jáwí*,⁹⁷ která bude zkoumána (Newby 2004: 114), má svůj původ v 8. století, kdy byl islám obchodníky *přivezen*. K výrazné islamizaci země nicméně dochází, jak poukazuje mapa 2, později.⁹⁸ Islám v jihovýchodní Asii není *jen vyznáním*, ale zároveň *ideologií*,⁹⁹ což jej v mnohém odlišuje od jiných muslimských oblastí. (Martin 2004: 644) Konkrétně v případě Malajsie tvoří *víra* (*'agama'*) jednu ze tří pilířů *malajsijskosti* (*'Malayness'*), a to společně s místním *jazykem*, malajštinou (*'Bahasa Melayu'*), a přítomností vlády původních *sultánů* (*'raja'*). (Martin 2004: 647) Přestože na základě specifik jsou mezi teoretiky názory, že tamější islám je ve svém jádru liberální oproti jeho

⁹³ Leaman a Ali dodávají, že taktéž podstatná část teoretiků zaslepeně popisuje islám, přestože o něm mnozí prakticky nic reálného nevědí. (Leaman, Ali 2008: 96)

⁹⁴ Islám je možné vnímat na základě zmíněného dělení na „*nízký*“ znamenající lidový ve svém pojetí, anebo „*vysoký*“,“ který je představován *'ulama*. (Soares, Osella 2009: 12)

⁹⁵ Terminologicky je *mondénní islám* (*'islam mondain'*) věrný svému doslovnému překladu, čímž znamená skutečnou mondénnost, *percepci ve stylu velkého světa*.

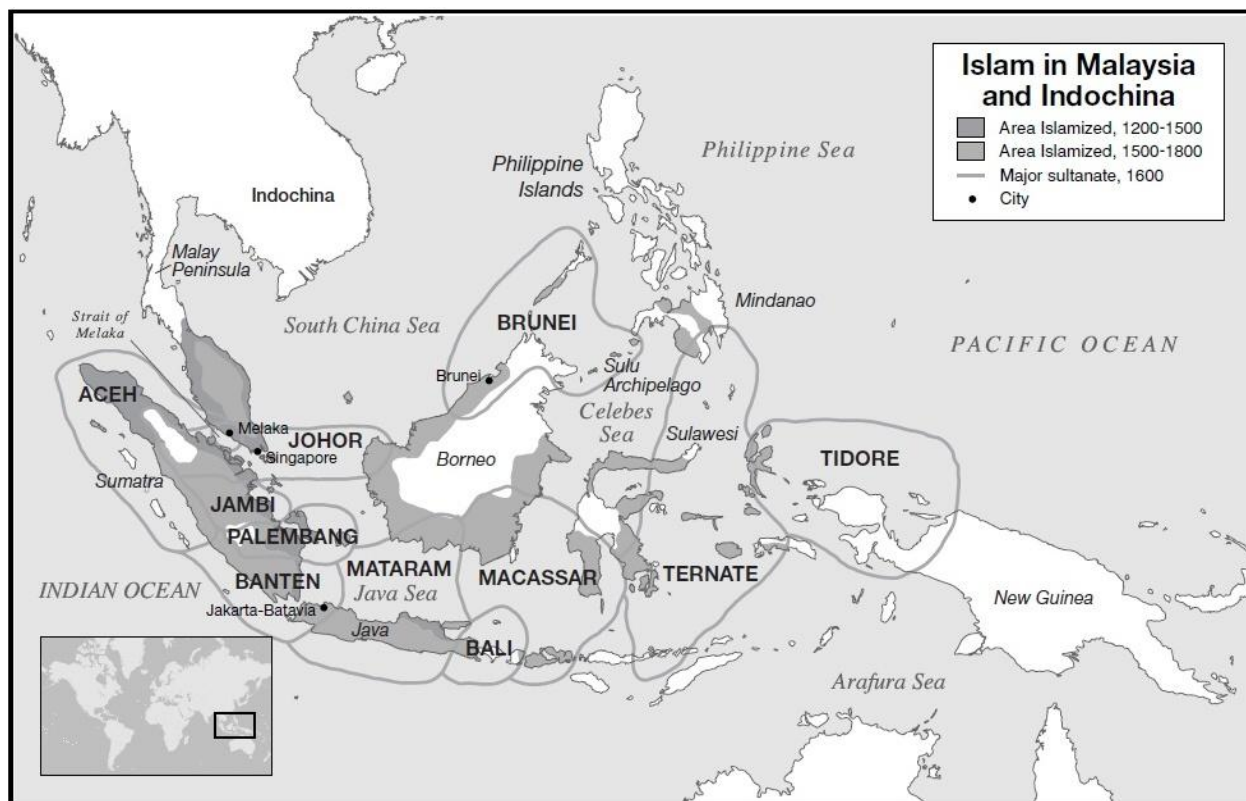
⁹⁶ Obdobný názor sdílí také Dietrich Jung s tím, že je nezbytné pro rozbor islámu postupovat bez *dogmatických* základů. (Jung 2010: 297) Příkladem prvotně nekorektního pohledu budiž stať Gregoryho Starretta, která začíná tvzením: „*Islám je problém*“ (Starrett 2009: 222).

⁹⁷ *Jáwí* je původním označením pro obyvatelstvo Jávy, spadajícího pod Indonésii, termín se rozšířil pro obyvatele celé oblasti jihovýchodní Asie. (Newby 2004: 114)

⁹⁸ Islám se do oblasti dnešní Malajsie původně dostal z Indie (Gujarát), odkud jej převzali obchodníci a zároveň náboženská hnutí. (Endress 2002: 108)

⁹⁹ Podstatu vztahu je možné zdůraznit tím, že v této oblasti Malajsie „*víra není vyschlým teologickým konceptem, avšak výjimečně důležitým determinantem místní identity a pohledu na svět*“ (Schottmann 2012: 199).

arabské variaci, nelze při studiu islámu opominout protichůdné postřehy vymezující se vůči Malajsii v rámci pojetí mocnosti religiozity jako spíše k „hybridu“ (Lee 2010: 31), a proto bude pro nadcházející analytickou část pro rozbor této sféry použit tzv. *Lemonův test*.

Mapa 2 Islamizace Malajsie

(Martin 2004: 646)

Lemonův test (*Lemon Test*) nazvaný podle amerického aktivisty bojujícího proti fúzi státního aparátu a náboženství, Altona Lemona, přišel do povědomí v roce 1971 ve Spojených státech amerických a dodnes budí rozporuplné reakce.¹⁰⁰ Lemonův test se skládá ze *tříhrotové vidlice* (*prong*), která dává tři podmínky stanovující společenský řád bez vyznání, a takto vystupující jako nezaujatý vírou. V první řadě musí být zákony a jejich návrhy vytvořeny „za sekulárním účelem“ (Heaton 2010: 106). Následně ve funkčnosti by nemělo docházet tímto zákonem k „podpoře ani potlačování

¹⁰⁰ Jednalo se o soudní případ *Lemon versus Kurtzman* ve sporu vzdělávacích institucí. (Esbeck 1990: 515)

vyznání“ (Tamtéž). A nakonec by tím, co již stanovují předchozí dva body, nemělo docházet k „nezbytně významnému zapletení se vlády s náboženstvím“ (Tamtéž).

I skrze kritiku, že Lemonův test je velmi obtížně aplikovaný a má zřejmé potíže s vlastní objektivitou (Heaton 2010: 101–102), když se navíc zabývá vztahem státu a církve a nikterak neřeší ten mezi církví a samotnými státníky (Esbeck 1990: 543–544), jedná se výlučně o jediný aplikovaný test, který hodnotí a posuzuje víru ve státním aparátu. Současně je třeba vzít v potaz, že cílem kvalitativní části práce není hledání existence vztahu, jelikož ten je *přirozeně přítomen*, ale jeho *podoby* a variací. Mimoto je zřejmé, že náboženství vyčleňovat je v případě této země irelevantní, a proto je Lemonův test užíván jako *nápomocný nástroj* k tematickým celkům, jenž sám podstatu zdůrazňuje, nejedná se však o striktní stanovení škály a hledání předem zřejmých odpovědí i s ohledem na význam a *fázovost* islámského vývoje v Malajsii. (Abdul Hamid 2008: 216–224)

III. KVALITATIVNÍ ANALÝZA

5. Výzkum „top-down“

Nadcházející část obsahuje propojení konceptů zmíněných v předchozích kapitolách. Poněvadž je komplikované hovořit o demokracii jen pro uspořádání voleb, při manipulaci o nedemokracii, bude pro kvalitativní část práce aplikován přístup evaluace jednotlivých období systematicky dle střídajících se předsedů malajsijské vlády. Přestože se jedná o východiska se zaměřením na jedno téma (*single-issue*), bude demokracie zkoumána ve čtyřech aspektech, kdy kvalitativní výzkum je vedený na bázi nominálních proměnných, které jsou na konci jednotlivých sekcí zhodnoceny v tabulce. Nicméně pouhé formální zaznačení do kontingenčních tabulek, jakou je sumarizující předlohou tabulka proměnných 4, by bylo zavádějící, a tak má svoji opodstatněnou roli i samotný popis jednotlivých vlád a jejich odlišností v přístupu ke zkoumané problematice.¹⁰¹

Závisle proměnné	Kódované indikátory / Nezávisle proměnné
1. Demokratická tranzice	1a) <i>Vůdcovská dimenze</i>
	1b) <i>Ideologická dimenze</i>
	1c) <i>Nástupnická dimenze</i>
2. Muslimská demokracie	2a) <i>Vojenská dynamika</i>
	2b) <i>Ekonomická dynamika</i>
	2c) <i>Volební dynamika</i>
3. Tradiční autoritářství	3a) <i>Tradiční vláda</i>
	3b) <i>Tradiční element</i>
	3c) <i>Moderní instituce</i>
4. Religiozita	4a) <i>Sekularizované zákony</i>
	4b) <i>Svoboda vyznání</i>
	4c) <i>Odstup správy a církve</i>

Tabulka 4 Předloha k nominálním proměnným výzkumu

(Autor 2015)

¹⁰¹ Zároveň je nutné podotknout, že v rozsahu této práce není možné zkoumat jednotlivá období daných premiérů natolik důkladně, aby rozsahem nevznikla široká monografie. Taktéž je třeba vnímat množstevní omezenost dat, jak bylo zmíněno v sekci *Úvodu*, pro období Abdula Razaka Hussein a Husseina Onna.

5.1 Tunku Abdul Rahman¹⁰²

Nezávislosti Malajska na Spojeném království bylo v zemi dosaženo roku 1957, kdy 31. srpna byla rovněž představena konstituce nově vzniknuvší země.¹⁰³ Zároveň došlo k přijetí *westminsterského volebního systému*, tzv. prvního v cíli (*FPTP*), jako „*odkaz britské koloniální doby*“ (Schilling 2011: 109), jenž je ve federaci dodnes užíván.¹⁰⁴ Stejně tomu bylo i v případě ustanovení dvoukomorového parlamentu, s dolní komorou *Dewan Rakyat* (DR) a horní komorou *Dewan Negara* (DN), nicméně vláda před obdobím nezávislosti (*„merdeka“*) „... měla plnou moc, ačkoli pod vedením Britů“¹⁰⁵ (Yaakop 2010: 2).^{106; 107} První volby se nicméně konaly ještě před prohlášením nezávislosti, a to roku 1955 do tehdejší *Rady federální legislativy*, až následně došlo k uzavření Dohody o Malajské federaci, kterou uzavřela strana Malajska a Vysoký zmocněnec Británie po předchozím souhlasu ze Spojeného království. (Tan 2001: 143–144). *Staronová země*¹⁰⁸ si uchovala taktéž monarchii s *vlivnou pozicí* krále, jehož funkce je nadto rotační, nikoli apriorně doživotní, a tak společně s DR a DN tvoří *trojpilířovou* strukturu moci. (Parliament of Malaysia 2015)¹⁰⁹

Během vládnutí Rahmana se konaly soutěživé volby ještě třikrát, v letech 1959, 1964 a 1969,¹¹⁰ v rámci nichž se začal konsolidovat stranický systém na bázi dvou předpokladů, a to „*komunálního základu* (*„communally based“*) a *konsolidaci a koalicích*“ (Dawson 2004: 845).¹¹¹ Ke vládnímu bloku (*koalici*) *Aliance* spadaly do roku 1969 strany tři, *Národní organizace jednotných Malajců* (*„United Malays' National Organization / Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu, UMNO“*), *Asociace malajských Číňanů* (*„Malaysian Chinese Association, Persatuan Cina Malaysia, MCA“*)

¹⁰² Ministerský předseda v rozmezí let 1957–1970, označován bývá jako *Otec Malajsie / nezávislosti* (*„Bapa Malaysia / Kemerdekaan“*).

¹⁰³ Tato ústava byla výrazně upravena roku 1963, kdy došlo k připojení Sarawaku a Sabahu, obou sídlících na Borneu, a Singapuru. Přestože z nově ustanovené federace Malajsie Singapur vystoupil roku 1965, označení federálního zřízení zůstalo zachováno. I tak je možné vnímat rok 1963 jako „*úspěch britského neo-kolonialismu*“ (White 2004: 25). Poslední dodatky (*„amendments“*) byly ke konstituci dodány roku 2007, čímž včetně nich tvoří tento dokument na 236 stran. (Ústava: 2010)

¹⁰⁴ Federalismus se vyznačuje v omezené moci jednotlivých států tak, že nemají možnost ovlivňovat sféry *financí, obrany, vzdělání či zahraničních vztahů*. (Schilling 2011: 109)

¹⁰⁵ A to týkající se jakýchkoli zákonů, včetně tzv. *stavů nouze* (*„emergency laws“*) instalovaných při pokusech o sesazení vlády či ohrožení země.

¹⁰⁶ Vzor k federalismu je následně s bikameralismem dohledatelný také u Spojených států amerických. (Sheridan 1964: 1359–1361)

¹⁰⁷ Koloniální moc byla naplňována skrze místní sultány a aristokracii. (Brownlee 2007: 57)

¹⁰⁸ Malajsko a následná Malajsie nebyla zcela *novým* státem, ale ze své podstaty se „*rozšiřujícím*“ (Sterner 1964: 113).

¹⁰⁹ Členění moci představuje Příloha č. 2.

¹¹⁰ Výsledky všech voleb uskutečněných v Malajsii jsou zpracovány v jako Příloha č. 3.

¹¹¹ Strany samotné fungují na třech úrovních, *lokální, státní a federální*.

a Kongres malajských Indů (*Malaysian Indian Congress, MIC*). Opoziční strany zůstaly téměř nejednotné až do voleb v roce 1999, nicméně se začaly profilovat již od vzniku země. V tomto období svoji silnou roli mělo Spojené království, protože místní malajsijské elity, které profitovaly již za koloniální nadvlády, si chtěly udržet svoji moc i *nadále*. (Brownlee 2007: 47) Před rokem 1957 bylo Malajsko označitelné jako „*shovívavý despotismus pod kontrolou Británie*“ (Mills 1964: 41). A proto koloniální velmoc preferovala převzetí moci ze strany právě malajské buržoazie, což ze zmíněných důvodů bylo odmítnuto aristokracií, která si dodnes uchovává vlastní výraznou pozici. Výsledkem byla geneze Aliance a jí náležících tří stěžejních stran. (Brown 2005: 158) Následkem čehož pokračoval *etnický systém* vytvořený Spojeným královstvím, kdy ekonomické otázky měli na starost Číňané, původní obyvatelé Malajsie naopak vládu a Indové sloužili jako pracovní síla. (Choi 2007: 37) Takovéto rozdělení sfér vlivu v Malajsií je příkladem pravidla „*rozděl a panuj*“ (srov. Tong 2010: 95; White 2004: 25).¹¹²

Během procesu osamostatnění se měl být „*unifikujícím*“ (Nair 1997: 23) prvkem v zemi islám. Souběžně konstituce ve svém článku 3, ods. 1, jasně deklaruje, že „*islám je vyznáním federace, ale ostatní víry smí být v míru a v souladu praktikovány v jakékoli části federace*“ (Ústava 2015: 20). Islám zasahuje, stejně jako během koloniální nadvlády Británie, částečně do právního uspořádání. V platnosti i po ohlášení nezávilosti setrval „*dualismus*“ (Othman 2005: 139), jenž byl oficiálně malajsijskou vládou proklamován až roku 1988, čímž zůstává uplatňován britský systém práva, ve víře právo *shari'a*. (Tamtéž)

Při zhodnocení demokratické tranzice, je zřejmá kladná přítomnost pouze u sekce nástupnické dimenze, zatímco elity zůstaly výrazně neměnné, ideologicky nedošlo k posunu, země zůstala v obdobném funkčním systému, v jakém byla, přibyly instituty typu voleb. Proměnná muslimské demokracie již obsahuje kladné body u dvou proměnných, kdy není pozorovatelný ani mocenský převrat ani zcela signifikantní nadvláda strany nebo bloku, jak zmiňuje Jean Blondel, dle něhož Malajsie směřovala k demokratickým principům pouze v tomto období, do roku 1969. (Blondel 2006: 60) Tradiční autoritářství zůstává naplněno jako jediné celé pozitivními hodnotami, kdy v zemi přetrvala jak tradice krále, vyznání, tak silné tradiční vlády, ať již v podobě aristokracie u moci či nově vzniknuvších stran, kam vyšší vrstva rovněž spadala.

¹¹² Wu Xiao An přichází také s domněnkou, že vliv na Malajsií měla nejen Británie, nýbrž taktéž Číňané, a to, dle autora, ve dvou fázích, 1882–1909 a 1909–1941. (An 2003: 176–181)

Komplexním je náboženské vyznání, kdy svoboda byla zaručena ústavou, nicméně jediný právní systém zůstal absentujícím i skrze existenci sekularizovaných zákonů. Britskou vládou publikovaná bílá kniha („*white paper*“) z července roku 1957 Malajsko jako sekularizovaný stát přímo *potvrzovala*, což bylo takto chápáno i ze strany Malajska, potažmo Malajsie, a to až do roku 1988. (Sreenevasan 2007) A to i navzdory faktu, že vyznání bylo *neopominutelným* jevem od prvopočátku nezávislosti, období do roku 1969 se vyznačovalo *nižší* mírou islamizace. (Abdul Hamid 2008: 216)

Závisle proměnné	Kódované indikátory / Nezávisle proměnné	Analýza
1. Demokratická tranzice	1a) <i>Vůdcovská dimenze</i>	0
	1b) <i>Ideologická dimenze</i>	0
	1c) <i>Nástupnická dimenze</i>	1
2. Muslimská demokracie	2a) <i>Vojenská dynamika</i>	0
	2b) <i>Ekonomická dynamika</i>	1
	2c) <i>Volební dynamika</i>	1
3. Tradiční autoritářství	3a) <i>Tradiční vláda</i>	1
	3b) <i>Tradiční element</i>	1
	3c) <i>Moderní instituce</i>	1
4. Religiozita	4a) <i>Sekularizované zákony</i>	1
	4b) <i>Svoboda vyznání</i>	1
	4c) <i>Odstup správy a církve</i>	0

Tabulka 5 Vyhodnocení vlády Tunku Abdul Rahmana

(Autor 2015)

5.2 Tun Abdul Razak Hussein¹¹³

Druhý ministerský předseda Malajsie nastupivší k moci po Rahmanovi započal svoji éru v neklidném období, protože nastolená etnická politika přestala být pro místní obyvatele, rodilé Malajce především, nadále akceptovatelná, a zvrhla se roku 1969 do rasových nepokojů. Současně zůstalo z období předešlého mnoho politik neměnných, ať již je brána v potaz konstituce či volební systém a další institucionální nastavení.

Po protestech Malajců proti jejich upozadění v celém systému se stát začal orientovat k jejich *pozitivní diskriminaci*,¹¹⁴ když došlo k nastolení plánu *Nové ekonomické politiky* (NEP), která měla nenásilně pozměnit *ekonomické* fungování země. Mezitímco ony *politické* problémy, kam spadala obnova důvěry v politiku či upevnění stability vládnutí, řešil koncept nového stranického bloku *Národní fronty* (*Barisan Nasional, BN*) nahrazujícího zaniknuvší Alianci. (Hooker 2003: 234–236)¹¹⁵ Zároveň skrytým cílem této *nové* ideologie bylo *vychýlení* moci směrem nahoru k vyšším představitelům obchodu a státní správy. (Leigh 2002: 97)¹¹⁶ Období počátku 70. let neznamenal jen změny v ekonomickém spravování a fungování země, Malajsie nabyla doktríny *Rukunegara* odvolávající se prostřednictvím UMNO na „*principy víry v Boha, loajalitu králi a zemi, obranu konstituce a vlády práva, hodnotného chování a mravnosti*“ (Nair 1997: 26). Posléze již UMNO působí za pomoci původního napojení na státní správu jako „*všudypřítomný prvek*“ (*omnipresence*) (Beh 2011: 148), kdy její úspěch je podložený ideou „*sblížení všech tří (hlavních – M. P.) ras*“ (Mills 1964: 46) žijících v Malajsii.

Přestože byla za jeho vlády uplatňována *politika konsenzu* (*muafakat*), v tomto období dochází k nárůstu prvotní islamizace země v novodobých dějinách, když náboženské skupiny začaly působit výrazněji politicky i militantně, což bylo podpořeno i účastí *Pan-Malajsijskou Islamistickou stranou* (*Pan-Malaysian Islamic Party / Parti Islam SeMalaysia, PAS*) v BN. (srov. Abdul Hamid 2008: 217;

¹¹³ Ministerský předseda v rozmezí let 1970–1976, označován bývá jako *Otec rozvoje* (*Bapa Pembangunan*).

¹¹⁴ *Diskriminace* se týkala nejen ekonomických otázek jako pomoc Malajcům v podnikání, jelikož tvořili pouhé 1 % do té doby, když dominovali Číňané, nýbrž také podpory malajsijského školství. Vznikla *Universiti Kebangsaan Malaysia*, kde bylo vyučováno striktně jen malajsky a za užití jen knih v malajštině, kdy velké množství knih proto muselo být rychle přeloženo z angličtiny. (Hooker 2003: 238)

¹¹⁵ BN byla oficiálně založena v červenci roku 1974. (Hooker 2003: 237)

¹¹⁶ Myšlenka NEP není v Malajsii nikterak novátorskou. Dle Jeffa Tana tento princip fungoval již během kolonialismu, kdy pozitivně diskriminována byla společnost anglická vůči oné místní. (Tan 2008: 42)

Othman 2005: 117)¹¹⁷ Razak Hussein byl ve svých politických krocích široce akceptován, jeho aplikace „*kontroly vlády společně s vynucováním si dodržování Zákona o pobuřování (Sedition Act / Akta Hasutan)*... vedla k tomu, že za dobu jeho premiérství byla nejefektivněji omezena opoziční politika“ (Shome 2002: 94; 105).¹¹⁸ I přesto v tomto období došlo ke změně kromě politiky a ekonomiky u jednoho segmentu společnosti, a totiž k výraznému posílení pozice žen, které se začaly v politice angažovat nikoli jedine z vlastní iniciativy, nýbrž také ze strany islámských hnutí, a to dokonce až formou „*mobilizace žen, mládeže a dětí*“ (Ng, Mohamad, Hui 2006: 85).¹¹⁹

Z hlediska tranzice se objevuje u druhého premiéra Malajsie jeden bod navíc, neboť došlo k ideologickému posunu, zatímco vůdcovství zůstalo nedotčeno. Stejná logika se objevuje u muslimské demokracie dosahující v této době i dynamiky vojenské, potažmo stranické, a to s tím, jak Razak Hussein upevnil během šesti let své vlády moc provládního bloku BN v čele s UMNO. U proměnných tradičního autoritářství a religiozity nedošlo k nijakému posunu v rámci oficiálních stanovisek, přesto evidentně došlo k vyššímu zapojení islámu do politického dění, což se do nominálního hodnocení tabulky neprojevuje. Stejně je tomu v případě zapojení Razaka Husseina do mezinárodního dění, v němž přes průběh studené války prosazoval zkvalitňování *interních i externích vztahů*.¹²⁰ V externích se snažil o vytvoření vztahů s Čínou, a to za podpory ASEAN, či jejich znovuotevření s Indonésií po konfliktu *Konfrontasi*.¹²¹ Interní vztahy je možné chápat s ohledem na muslimský svět, který chtěl více sblížovat. (Hooker 2003: 237–238; Shome 2002: 101–105)

¹¹⁷ Kromě této zaštiťující politické strany působí markantněji ve společnosti spolky typu *Hnutí muslimské mládeže Malajsie (Angkatan Belia Islam Malaysia, ABIM)* nebo *Společnost pro islámskou reformu (Jamaah Islah Malaysia, JIM), Darul Arqam a Jamaat Tabligh*. (Abdul Hamid 2008: 216)

¹¹⁸ Tento zákon vešel v platnost v roce 1948, jenž měl s podporou koloniální Británie zabránit nepokojům a možnému převratu, v platnosti zůstal i doposud, kdy je možné kohokoli soudit, jestliže by jakkoli jeho chování vykazovalo *buřičské prvky*. V současné době patří k výrazně kritizovaným součástem malajsijské politiky, když nynější premiér prosadil přes parlament tvrdší tresty za porušení tohoto zákona. (srov. Palatino 2015; The Guardian 2015)

¹¹⁹ Participací a aktivismem žen v malajsijské politice se více také zabývá například práce Anny Spiegel. (Spiegel 2010)

¹²⁰ Hluběji se studenou válkou a jejími konsekvencemi vůči zkoumanému regionu zaobírá například Michael Yahuda a James C. Hsiung. (Hsiung 1993; Yahuda 1996)

¹²¹ *Konfrontasi* byl konflikt v rozmezí 1963–1966 vyvolaný Indonésií za podpory Sovětského svazu, která odmítala vznik federace Malajsie, do níž by spadal s Malajskem taktéž Singapur a území ostrova Bornea, především dnešní Sarawak a Sabah.

Závisle proměnné	Kódované indikátory / Nezávisle proměnné	Analýza
1. Demokratická tranzice	1a) <i>Vůdcovská dimenze</i>	0
	1b) <i>Ideologická dimenze</i>	1
	1c) <i>Nástupnická dimenze</i>	1
2. Muslimská demokracie	2a) <i>Vojenská dynamika</i>	1
	2b) <i>Ekonomická dynamika</i>	1
	2c) <i>Volební dynamika</i>	1
3. Tradiční autoritářství	3a) <i>Tradiční vláda</i>	1
	3b) <i>Tradiční element</i>	1
	3c) <i>Moderní instituce</i>	1
4. Religiozita	4a) <i>Sekularizované zákony</i>	1
	4b) <i>Svoboda vyznání</i>	1
	4c) <i>Odstup správy a církve</i>	0

Tabulka 6 Vyhodnocení vlády Abdula Razak Husseina

(Autor 2015)

5.3 Tun Hussein Onn¹²²

Společně s Ahmadem Badawim se Hussein Onn řadí k ministerským předsedům vládnoucím nejkratší časové období. Jeho působení od prvopočátku přecházelo i jeho vinou „z krize do krize“ (Shome 2002: 108). Od svého nástupu si nevytvořil silné linie spřátelených kontaktů uvnitř UMNO, které by mohly být jeho podporou. Situace vně UMNO zůstala s rozdrobenými opozičními stranami neměnná. Nejoslabenější byla *Malajská komunistická strana* (*Malaysan Communist Party, Parti Komunis Malaya, MCP*),¹²³ jež byla užívána jako ekonomicko-politický *odstrašující prostředek* proti již slabé levici, přestože v tomto období byla ekonomická situace stabilní. (Hooker 2003: 239; Shome 2002: 116)¹²⁴ Během krátkého období vlády Husseina Onna se nejvýrazněji rozvíjel islám v návaznosti na jeho zakotvení se ve společnosti během jeho předchůdce Razaka Husseina. Toto mezidobí pramenící v roce 1969 autoři shodně označují jako „*obrození*“ (*resurgence* ‘) islámu (Abdul Hamid 2008: 217; Gross 2007: 45; Hooker 2003: 252; Othman 2005: 122), čemuž napomáhalo i zapojení PAS ve vládní BN, ač přes krátké trvání v rozmezí let 1973–1977, než se přidala následně k opozičnímu uskupení *Alternativní fronty* (*Alternative Front / Barisan Alternatif, BA* ‘).¹²⁵

Vzestup islámu postupně přestal být přijatelný také pro administrativu premiéra, protože situace by mohla směřovat k „*polarizaci malajské loajality k náboženské linii... a tím i linii rasové*“ (Shome 2002: 111), což by znamenalo oslabení BN a UMNO především, při sporu o výklad Koránu by mohla být oslabena i stabilita politické scény. Problém se za pět let vlády nedařilo Husseinovi Onnovi nijak řešit,¹²⁶ aby došlo k oslabení radikálních skupin *dakwah*.¹²⁷ (Tamtéž: 115) Náhle předal svoji pozici Mahathirovi Mohamadovi jako svému nástupci, ač po rezignaci nebyl tento kandidát ani oficiálně nijak schválen. (Tamtéž: 115–116) Souběžně patří tento ministerský předseda k jasným zastáncům *spravedlnosti*. Podle Anthonyho S. K. Shoma Hussein Onn spíše upřednostnil *delegovat* nežli sám *konat* a vytvářet tak svoji *silnější* pozici, čímž má též mnoho

¹²² Ministerský předseda v rozmezí let 1976–1981, označován bývá jako *Otec jednoty* (*Bapa Perpaduan* ‘).

¹²³ Zažitým označením je MCP, ač oficiálně se strana jmenovala *Komunistická strana Malajsie* (*CPM*).

¹²⁴ Stabilita je zřejmá i v zahraničních vztazích Malajsie. (Shome 2002: 119)

¹²⁵ AF byla jako protiváha BN založena v roce 1998, nicméně nebyla stabilní, a to především z důvodu radikálnosti PAS. Následným protivládním blokem je dodnes *Pakt lidu* (*Pakatan Rakyat, PR* ‘).

¹²⁶ Oslabení politické vystřídal u Husseina Onna zdravotní. (Shome 2002: 115)

¹²⁷ *Dakwah* pochází z arabštiny znamenající verbum volat či pozvat. V Malajsi takto označované skupiny *povzbuzovaly* ostatní muslimy i nemuslimy, aby byli buď více oddaní víře, anebo aby k ní konvertovali. (Hooker 2003: 252)

společného s Razakem Husseinem, kdy „ani jeden nedokázal překročit stín svého předchůdce“ (Shome 2002: 126).¹²⁸

Zhodnocení výkonu na základě tabulky poukazuje na shodu s předešlým případem. Nedošlo k posunu v žádné z proměnných, avšak rovněž posílila do nejvyšších mezí víra a strana UMNO v BN se začala vnitřně oslabovat, když se Hussein Onn dostal do sporu s královským aparátem, což tabulka s nominálními proměnnými není schopná ve svém rozsahu zohlednit, rovněž jako u jeho navázání vztahů s Čínou. (Hooker 2003: 258; Shome 2002: 103)

Závisle proměnné	Kódované indikátory / Nezávisle proměnné	Analýza
1. Demokratická tranzice	1a) <i>Vůdcovská dimenze</i>	0
	1b) <i>Ideologická dimenze</i>	1
	1c) <i>Nástupnická dimenze</i>	1
2. Muslimská demokracie	2a) <i>Vojenská dynamika</i>	1
	2b) <i>Ekonomická dynamika</i>	1
	2c) <i>Volební dynamika</i>	1
3. Tradiční autoritářství	3a) <i>Tradiční vláda</i>	1
	3b) <i>Tradiční element</i>	1
	3c) <i>Moderní instituce</i>	1
4. Religiozita	4a) <i>Sekularizované zákony</i>	1
	4b) <i>Svoboda vyznání</i>	1
	4c) <i>Odstup správy a církve</i>	0

Tabulka 7 Vyhodnocení vlády Husseina Onna

(Autor 2015)

¹²⁸ Autor je označuje za „osobnosti adat kehalusan,“ (Shome 2002: 126) což reflektuje jejich jemnost v konání.

5.4 Tun Mahathir Mohamad¹²⁹

Období Mahathira Mohamada patří, jak bylo podotknuto, k výrazněji zkoumaným éram na rozdíl od předchozích ministerských předsedů, a to z důvodu, že jeho vláda je označována zahraničními teoretiky za „výrazně autoritářskou“ (Nelson 2014: 111),¹³⁰ oproti „lehce autoritativní semidemokracii (soft-authoritarian semidemocracy)“ dnešních dnů, jak je možné režim pojímat. (Reilly 2013: 157)

Tranzice je pozorovatelná během dvaadvacetiletého působení Mahathira Mohamada minimálně trojí. Nejprve demokratická, která se pojí až s volbami do DR roku 1999, kdy vládní BN ztratila výraznou převahu ve většinově vládnoucí dolní komoře. (Case 2004a: 35) Kupříkladu Mely Caballero-Anthony nabízí druhý pohled založený na tom, že skutečná demokratická tranzice nastala až s odchodem Mahathira Mohamada z politické funkce předsedy vlády po roce 2003, potažmo 2004. (Caballero-Anthony 2005: 24) Variantou pohledu je tranzice taktéž *negativní*, jak ji stanovil kolektiv Roberta L. Epsteina (Epstein et al. 2006). Na základě jejich práce by tranzicí byl taktéž proces uchopení a konsolidace moci Mahathirem během období 80. let. Při pokračování hodnocení premiérství dle kritérií Aarona Segala, je možné pozorovat naplnění všech tří proměnných, které se prolínají napříč dalšími zkoumanými závisle proměnnými. Což platí i pro dvě nadcházející závisle proměnné, muslimskou demokracii a Linzovu tradiční autoritářskou vládu.¹³¹

Politickou moc sice převzal Mahathir Mohamad v roce 1981, nicméně počátek tomu jde nalézt již v 70. letech, kdy UMNO skrze obsazování státního aparátu a jemu náležících institucí dokázalo moc koncentrovat tím, jak rodilí Malajci začali silně dominovat politice. (Bowie, Unger 2002: 71) Konkrétně se politika stala závislou

¹²⁹ Ministerský předseda v rozmezí let 1981–2003, označován bývá jako *Otec modernizace* (*Bapa Pembedanan*). Oproti ostatním premiérům má kromě honorárních titulů taktéž diplom z medicíny, což mu dodávalo v Malajsii na váženosti, doposud v tisku bývá označován jako *Dr M.* (srov. Malaysia Today 2015; Rahim 2015; The Malaysian Insider: 2015a)

¹³⁰ Zdeněk Zbořil hovoří o Mahathirovi pouze jako premiérovi, kterému se „...od kritických komentátorů dostalo neméně pozitivního hodnocení jako tvůrce, nebo spolutvůrce ‚nové identity‘... kdy kritici se objevují až na sklonku jeho dlouholeté kariéry a v době, kdy tato kritika byla na konci devadesátých let 20. století potvrzena vysokými činiteli Spojených států, a proto za tímto náhlým prozřením lze hledat ještě jiné zájmy“ (Zbořil 2009: 245; 249). Zbořil v této části své publikace výrazně zjednodušuje údobí vlády Mahathira na zejména ekonomické aspekty rozvoje země, zatímco politické informace jsou více než *strohé až okleštěné* a v hodnocení Mahathira se markantně liší od zahraničních, nejen amerických teoretiků. A to zejména s přihlédnutím k faktům, že Zbořil vychází výrazně z Mahathirovy autobiografie či naprosto nezmiňuje dopady a rozsah velké soudní krize z let 1987–1988, které doposud představují ukázkou tehdejší politické moci premiéra.

¹³¹ Z důvodu tohoto prolnutí je následně premiérství Mahathira Mohamada rozebíráno z *interní a externí* perspektivy vládnutí, kdy nejprve je řešena vnitřní politika a následně vnější, a nadto zastřešující je téma víry.

na „*mezitřídních aliancích*“ (Pepinsky 2009: 61), které byly formovány malajskou širokou společností a bohatou vyšší třídou. Obě skupiny se setkávaly jak v politické, tak ekonomické dimenzi. Dr M dovedl celý systém monarchie až do stavu *vystrašenosti*, když se snažil režim zvrátit ve svůj prospěch, což vyústilo v „*monarchistické vtělení jeho samotného*“ (Kershaw 2001: 117).¹³² Zásahy do právního systému ze strany vlády vedené Mahathirem vedlo k soudní krizi v letech 1987–1988, jež započala propuštěním předsedy Nejvyššího soudu a pěti soudců dalších soudů,¹³³ načež „*ač se soudy snažily proklamovat, že pracují v souladu s právem... celý právní systém byl pod restrikcemi svobody soudců*“ (Eldridge 2002: 94).¹³⁴ (Hooker 2003: 262) Svoji práci si Dr M podkládal dvěma dokumenty; ještě v období před vstupem do vysoké politiky jím sepsanou prací „*Malajské dilema*“ (*The Malay Dilemma*) z roku 1970 o rasové politice země,¹³⁵ a následnou *Vizi 2020* z roku 1991 směřující zemi k rozvoji „*kapitalismu, urbanismu a industrializace*“ (Kent 2008: 69).¹³⁶ Mahathirova etnická politika a její ekonomický dopad se stává ústředním tématem jeho vládnutí společně s tím, jak byly omezovány instituce ve své možnosti svobodně působit. Navzdory tomu, že *Vize 2020* měla znamenat „*sjednocení všech etnických skupin do národa malajsijského (Bangsa Malaysia)*... v rámci něhož by ale každá skupina měla svoleno k vykonávání tradic, kultury, víry bez identifikace rasy s ekonomikou“ (Mahathir citován in Weiss 2006: 82), stěžejním zájmem Dr M bylo ochránit malajsijskou ekonomiku před onou západní, kdy jeho snaha skončila „*paradoxně westernizací ekonomické obrany*“ (Chio 2005: 76).

Volební politika *trojího aspektu* odkazuje na tři hlavní znaky malajsijských voleb. Jde o *vysoké volební náklady*, které jsou užity k zisku křesla; média jsou *kooptována*,

¹³² Soustavné pokusy o omezení monarchie Roger Kershaw pozoruje od roku 1983, kdy se Dr M pokusil prosadit do konstituce přílepek stanovující, aby zákony nemusely projít finální schvalovací procedurou i přes královský stolec. (Kershaw 2001: 103)

¹³³ Soudní krize byla *předstupněm* útlaku opozice, jež začala být zatýkána. Nikoli však z hlediska *politického disentu*, nýbrž na úrovni *kriminálních činností*, dle nichž byli opoziční politici souzeni. (Mohamad 2007: 35)

¹³⁴ Nejznámějším případem se stává propuštění z funkce a odsouzení Anwara Ibrahima, který zastával jednu z nejvyšších pozic v BN bloku, nicméně po konfliktu s Dr M opustil UMNO a začal pracovat v opoziční politice. (A. B. 2001: 205) Doposud tvoří „*nejzvláštější tvář malajsijské opoziční politiky*,“ jak jej označuje také The Economist. (The Economist 2009) Osoby Dr M a Anwara tvoří protipólné pojetí politiky a 90. léta byla obdobím soupeření, kterým směrem se politika bude ubírat, zdali Mahathirovou *Vizí 2020* s etnickým propojením v *Bangsa Malaysia*, anebo směrem k *občanské společnosti samotné* (*Masyarakat Madani*) dle Anwara. (Othman 2005: 125–127)

¹³⁵ Malajské dilema je rozebíráno například analýzou Yao Souchou s tím, že tato práce udržuje naživu nejen *historii země*, ale též *malajský nacionalismus*. (Souchow 2003: 225) Podle Jamese Chieha Hsiunga se v případě Mahathirovy práce jednalo o „*skutečnou formu rasismu proti Číňanům*“ (Hsiung 1993: 150).

¹³⁶ Dle Ahmada Fauzi Abdula Hamida *Vize 2020* spadá do třetího období islámu v novodobé Malajsii, kdy se islám vyznačoval výrazným *pragmatismem*. (Abdul Hamid 2008: 218)

anebo kontrolována;¹³⁷ politická opozice je vykreslována jako nebezpečná či taktéž „levicová hrozba“ (Leigh 2002: 99), s čímž je běžně spojena problematika *gerrymanderingu* či *malapportionmentu*, princip voleb však zůstává neměnný od prvotních voleb. (Case 2004b: 85) Do politického diskursu se zřetelněji dostalo *novátorské* náboženské vyznání v direkci UMNO formulujícího veřejné mínění,¹³⁸ a to skrze *přijetí pokroku* ve vědě a *poznávání sebe samotných*. (Beng 2006: 179) Podle Norani Othmana k islamizaci země přispěl nárůst střední třídy, modernizace života a rozvoj kultury, kdy následně UMNO mohlo převzít pozici představitele moderní islámské strany a zastínit PAS, což bylo vedeno také „*politickým nátlakem*“ (Othman 2005: 124),¹³⁹ ale podmaněno v právním systému oficiální *dualizací* v roce 1988 oddělením sekularizovaného právního systému a *shari'a*. (Othman 2005: 139) Shanti Nair z tohoto důvodu označuje toto období jako *konfliktní mezi umírněným a extrémním* pojetím víry, a přestože byla svoboda vyznání oficiálně konstitucí zaručena, znamenalo toto období masivní islamizaci země vedoucí k systémové „*idiosynkratizaci*,“ zosobnostnění politiky v Dr M (Horowitz 1993: 28).

Z hlediska externích vztahů se projeвило působení zahraničí na vnitřní fungování Malajsie, a to v éře po útocích na Spojené státy americké v září 2001 (9/11). Zatímco do období tohoto ataku byla zahraniční politika Malajsie pod vedením Mahathira k Západu velmi *uzavřená*, poněvadž politiku především USA vnímala jako „*zásah do vnitřního dění*“ (Hsiung 1993: 151–152), posléze se Dr M ve své negativní doktríně vůči Západu a USA mění a chce stát po boku nemuslimských států v boji proti terorismu.¹⁴⁰ (Gross 2007: 54)

Vládnutí Mahathira Mohamada znamenalo pro zemi výrazný posun k islamizaci politiky i společnosti. Přestože nedošlo k procesu naplnění demokratického přechodu, došlo minimálně k její *negativní variantě*, když došlo k naplnění všech principů tranzice i autoritářské vlády Juana J. Linze. Taktéž došlo k naplnění muslimské demokracie,

¹³⁷ Média jsou v Malajsií velmi slabá vůči vládnímu bloku BN a jeho restrikcím. Nikdy neprošla na rozdíl od Filipín, Thajska a Indonésie nijakou obměnou, která by směřovala k podpoře svobody. V Malajsií je tento stav prohlouben tím, jak v zemi je mezi lidmi častá „*autocenzura společně se státní cenzurou*“ (McCargo 2003: 47).

¹³⁸ Nelze však opomenout, že vlivnější se stala rovněž PAS, která v návaznosti na íránskou revoluci 1979 prosazovala islamizaci země. Po nástupu Dr M do úřadu premiéra však UMNO upevnila v oblasti islámu svoji pozici, když bylo vyhlášeno „*nové pojetí islámu (podle UMNO – M. P.) jako moderního způsobu života, kultury a vlády*“ (Noor 2003: 205).

¹³⁹ Na podporu islamizace Dr M vzniklo několik nových institucí, například federální vládní agentura *Centrum islámu* („*Pusat Islam*“), *Nadace islámského misionářství Malajsie* („*Yayasan Islam Malaysia, YADIM*“), *Institut islámského porozumění* (*Institut Kefahaman Islam Malaysia, IKIM*) a *Mezinárodní islámská univerzita*. (Othman 2005: 125)

¹⁴⁰ Důvodem byla obava ze spojení Malajsie s teroristy z al-Qa'ida či jiných uskupení. (Gross 2007: 54)

jelikož UMNO skrze infiltraci jednotlivých institucí či založením nových vytvářelo výraznější síť v rámci politického systému.¹⁴¹ Ekonomika i volby byly sice nadále stěžejními tématy, ačkoli v případě voleb docházelo k „*agresivním*“ manipulacím (Abdul Hamid 2008: 217),¹⁴² tyto nedemokratické prvky koncept muslimské demokracie Seyyeda Vali Reza Nasra nedokáže zohlednit a brát v potaz. Zároveň nastává stejná situace u cenzury a ovládní médií, což je během vlády Dr M znásobeno dvěma faktory, a to *ekonomickou krizí* konce 90. let, kterou se média chtěla zabývat, a *nárůstem občanské společnosti* zpochybňující existující mediální scénu Malajsie. (Rodan 2004: 142) Po roce 1998, kdy se výrazněji vyskytuje *politický neklid a znechucení obyvatel* (*political malaise*), výrazným se stává hnutí *Reformasi* původně působící proti stagnujícímu stavu ekonomiky Malajsie. Politické dění však uskupení navedlo až k opozičnosti vůči autoritativnímu směřování Malajsie a s přičiněním Anwara Ibrahima došlo až k „*akceleraci politické krize*“ (Weiss 2006: 128). (Abdul Hamid 2008: 220)

¹⁴¹ Loh Kok Wah Francis nátlakový model práva UMNO označuje jako „*3M – média, peníze* (*money*) a *volební mašinérie*“ (Wah 2007: 116).

¹⁴² Taktéž byla omezována svoboda shromažďování od 80. let, když pouze setkání uvnitř pro dialogy (*ceramahs*) byly dovolené, avšak až po schválení lokálními policejními orgány. (Wah 2007: 116)

Závisle proměnné	Kódované indikátory / Nezávisle proměnné	Analýza
1. Demokratická tranzice	1a) <i>Vůdcovská dimenze</i>	1
	1b) <i>Ideologická dimenze</i>	1
	1c) <i>Nástupnická dimenze</i>	1
2. Muslimská demokracie	2a) <i>Vojenská dynamika</i>	1
	2b) <i>Ekonomická dynamika</i>	1
	2c) <i>Volební dynamika</i>	1
3. Tradiční autoritářství	3a) <i>Tradiční vláda</i>	1
	3b) <i>Tradiční element</i>	1
	3c) <i>Moderní instituce</i>	1
4. Religiozita	4a) <i>Sekularizované zákony</i>	0
	4b) <i>Svoboda vyznání</i>	0
	4c) <i>Odstup správy a církve</i>	0

Tabulka 8 Vyhodnocení vlády Mahathira Mohamada

(Autor 2015)

5.5 Tun Abdullah Ahmad Badawi¹⁴³

Po odchodu výrazné osobnosti Dr M z pozice ministerského předsedy se počátek vládnutí Abdullaha Ahmada Badawiho vyznačoval politikou, která měla svojí podstatou posílit Badawiho popularitu a vytvořit „*dojem sympatického premiéra*“ (*Mr Nice Guy Image*) (Caballero-Anthony 2005: 29),¹⁴⁴ a tak se distancovat od Mahathira Mohamada. (Gross 2007: 55) Tento samotný jev s prvními *po-Mahathirovskými* všeobecnými volbami roku 2004 stačil Mely Caballero-Anthony k teorii o *demokratické tranzici* v Malajsii. (Caballero-Anthony 2005: 24)¹⁴⁵

Faktem je, že skutečně došlo během jeho premiérství, které trvalo, jako tomu bylo u Husseina Onna, pouhých pět let, k výrazné proměně ideologické dimenze vzhledem k jeho předchůdci, Dr M. Přestože vítězství v GE 2004 přineslo jasnou většinu UMNO s tím, jaké dal Badawi předvolební sliby, jak je zmíněno výše, vláda nadále oklešťovala volební systém dvěma základními instrumenty.¹⁴⁶ Metoda „*vedoucího deseti*“ (*Kepala Sepuluh*) stanovuje zástupci UMNO v okrsku deset jedinců, které má k volbě strany přesvědčit; druhým nástrojem je „*adoptované dítě*“ (*Anak Angkak*) prohlubující první metodu, když najatý jedinec je placený za bydlení v domácnosti během voleb z jakéhokoli důvodu, leč za účelem *zaujmout* členy domácnosti k volbě strany UMNO. (Pepinsky 2007: 116) Přestože tento nepoměr, který panuje mezi UMNO a ostatními stranami, je zřejmý, bylo to období Badawiho, které přineslo postupný propad voličské stability a nárůst rozdílů ve výsledcích mezi jednotlivými regiony země. (Welsh 2004b: 131) Nadcházející GE 2008 však znamenaly pro UMNO výraznou katastrofu v podobě ztráty „*psychologické hranice*“ dvou třetin v DR (Abdul Hamid, Takiyuddin Ismail 2012: 933),¹⁴⁷ a to i přes novou doktrínu islámu *hadharí* Abdullaha Ahmada Badawiho. Společnost byla v té době

¹⁴³ Ministerský předseda v rozmezí let 2003–2009, označován bývá jako *Otec rozvoje lidského kapitálu* (*Bapa Pembangunan Modal Insan*). Mezi lidmi i v novinářském diskursu bývá označován jako Pak Lah, *strýček Lah*.

¹⁴⁴ Došlo proto k zatýkání lidí obviněných z korupce a především byl z vězení propuštěn opoziční politik Anwar Ibrahim. (Gross 2007: 55)

¹⁴⁵ Kupříkladu Bridget Welsh je v této rovině obezřetnější a Badawiho počátek vlády hodnotí jako „*populistickou počáteční idylu*“ (*populist honeymoon*) (Welsh 2004a: 151) s postupnou tranzicí skrze „*sociální kontrakt*“ (Tamtéž: 152).

¹⁴⁶ Nejedná se však o jediná omezení vůči opozici. K posledním výrazným změnám volebního práva patří nemožnost napadnout voličský seznam, i kdyby na něm byli zjištěni neexistující voliči (*phantom voters*), či kauce za kandidaturu v GE, jež dosahuje sumy MYR 20 000 malajských ringitů představujících přibližně € 4 960. (Wah 2007: 116)

¹⁴⁷ Po těchto volbách se formuje nová opoziční koalice, kdy namísto BA nastupuje *Pakt lidu* (*Pakatan Rakyat, PR*). Tento blok podle Joan M. Nelson zaujal jasnou opoziční pozici a pozměnil malajsijské volby tím, že se nyní jedná o „*dvoukoaliční bitvu*“ (Nelson 2014: 114) evokující klasický britský FPTP.

ovlivněna blogery a demonstracemi podněcujícími odpor k dominanci UMNO v Malajsii. (Chin, Huat 2009: 78)¹⁴⁸

Ideologická stránka Badawihó politiky byla založena na jeho konceptu *Islam hadharí*, z arabštiny značící *kosmopolitnost, městskost* a doslova *civilizačnost* v přístupu k islámu, nemělo se jednat o náboženství novátorské.¹⁴⁹ Tato doktrína se nezakládala čistě na rasové, náboženské či ekonomické politice, původním záměrem autora byl „*vyvážený rozvoj (společnosti – M. P.)*“ (Bashir 2005), jenž by směřující k fyzickému i duševnímu rozvoji vedl k „*posunu od ‚sekularizovaného paradigmatu‘ k ‚paradigmatu tawheed‘*“ (Tamtéž).^{150; 151} Patricia A. Martinez shrnula pozici islámu po konceptu *hadharí* jako „*stále prominentní, ač s méně pronikavým rázem*“ (Martinez 2005: 197), a taktéž proto je poslední fáze islámu v současné Malajsii ve fázi *přizpůsobení se*, kdy se vyznání promítá do každodenních oblastí života, ale s menší dogmaticností a s opětovným utužením sekularizovaného práva. (Abdul Hamid 2008: 222–223).

Úhrně je pozorovatelné nenaplnění dimenze tranzice ve všech třech proměnných, a to zejména v sekci vůdcovství, ačkoli se přes počáteční populistickou politiku Badawi snažil o vytvoření zdánlivého obrazu své osoby. V politickém systému s ním k nikteraké změně nedošlo, a zůstal u své „*vágní politiky*“ (Beng 2007: 183),¹⁵² kdy UMNO zpočátku dokázal výrazně vně zpopularizovat pro GE 2004, ale další volby byly jeho jasným oslabením. Stejná slabost se projevila i uvnitř strany, kdy nebyl „*schopen přesvědčit ostatní elity UMNO o důležitosti svých kroků*“ (Freedman 2006: 125). Shodným způsobem lze hodnotit i jeho projekt *Islam hadharí*, jehož nejvýraznějším kladným bodem byla „*umírněnost a tolerance*“ (Abdul Hamid 2012: 8), nicméně již od roku 2008 se ukázalo se slabou Badawihó administrativou, že tento plán je *naprostým selháním* premiéra. (Tamtéž: 26–27) A proto je možné vyhodnotit vládnutí

¹⁴⁸ S odchodem Dr M si zpět své postavení v politickém systému dobyla i královská složka federace. (Abdul Hamid, Takiyuddin Ismail 2012: 946)

¹⁴⁹ Zdeněk Zbořil používá ve své publikaci kromě zkomoleniny slova taktéž méně přesného překladu „*otevřený*“ (Zbořil 2009: 259; 264), zatímco přesnější variantou je „*civilizační*“ nebo „*městský*“ islám, protože doktrína nebyla založena na přímé otevřenosti země nebo islámu, avšak na výraznější orientaci k mezistátním vztahům z hlediska moderního pojetí vyznání a politiky.

¹⁵⁰ Paradigma *tawheed* je ztělesněno „*rozvíjející se a přemýšlící společností, sociální harmonií a ekonomickým rozvojem*“ (Bashir 2005).

¹⁵¹ Hadharí program obsahoval deset bodů, k nimž náleželo: *víra a úcta v Alláha, spravedlivou a důvěryhodnou vládu, svobodný a nezávislý národ, převahu vzdělanosti, ekonomický rozvoj, kvalitní život, ochranu práv menšin a žen, kulturní a morální integritu, ochranu životního prostředí a silnou ochranu.* (Bashir 2005)

¹⁵² Dle Joan M. Nelson i s pokračujícím vlivem zahraničních událostí na vnitřní politiku. (Nelson 2014: 114)

Abdullaha Badawho jako *udržující*, kdy zemi ponechával „*politicky konzervativní, ale nikoli méně procedurálně demokratickou*“ (Slater 2012: 32).

Závisle proměnné	Kódované indikátory / Nezávisle proměnné	Analýza
1. Demokratická tranzice	1a) <i>Vůdcovská dimenze</i>	0
	1b) <i>Ideologická dimenze</i>	1
	1c) <i>Nástupnická dimenze</i>	1
2. Muslimská demokracie	2a) <i>Vojenská dynamika</i>	1
	2b) <i>Ekonomická dynamika</i>	1
	2c) <i>Volební dynamika</i>	1
3. Tradiční autoritářství	3a) <i>Tradiční vláda</i>	1
	3b) <i>Tradiční element</i>	1
	3c) <i>Moderní instituce</i>	1
4. Religiozita	4a) <i>Sekularizované zákony</i>	1
	4b) <i>Svoboda vyznání</i>	1
	4c) <i>Odstup správy a církve</i>	0

Tabulka 9 Vyhodnocení vlády Abdullah Ahmad Badawi

(Autor 2015)

5.6 Dato' Sri Najib Razak¹⁵³

V současnosti úřadující předseda malajsijské vlády nastoupil na tuto pozici v období oslabení UMNO a celého vládního bloku BN. Stadium nástupu na pozici premiéra hodnotí James Chin a Wong Chin Huat, dle nichž malajsijský volební systém a společnost dochází do *další transformační fáze*, protože povolební (GE 2008) uspořádání výrazně oslabilo vládní blok a pozměnilo politickou scénu „*provždy*“ (Chin, Huat 2009: 82).¹⁵⁴

Po svém nástupu do funkce po Abdullahovi Badawim se Najib Razak pokusil o zpětný zisk popularity, uvnitř UMNO i vně mezi voliči, a to za účelem znovunabytí převažující dvou třetinové většiny v DR. Zaujmout se snažil od roku 2009 svojí novou doktrínou „*1Malaysia: Lidé na prvním místě, výkonnost ihned*“ (*Rakyat Didahulukan, Pencapaian Diutamakan*),¹⁵⁵ jejímž primárním účelem bylo „*zachytit myšlenku zdůrazňující do budoucna významnost národní jednoty bez ohledu na rasu, zázemí nebo náboženské vyznání*“ (1Malaysia 2015). Za podpory tohoto programu si premiér podmanil výraznou část společnosti, a tak se „*rok 2009 stal rokem Najiba Razaka*“ (Chin 2010: 176 – 177).¹⁵⁶ Změny se uplatňovaly i v dalších oblastech, ve vládní sféře za pomoci jeho plánu *Program vládních změn* (*Program Transformasi Kerajaan, GTP*), v ekonomice s *Novým ekonomickým modelem* (*Model Ekonomi Baru, NEM*). (GTP 2015; Ming 2011: 131)

Politika Najiba Razaka pokračovala smířlivě nejen k rasové problematice, avšak též v otázce náboženské, kdy vatikánskou schůzkou s papežem roku 2011 chtěl tento záměr jasně demonstrovat. (Pasuni, Liow 2012: 172) Náboženské otázky se ani napřič tomu nenesly v klidném duchu, když se ve společnosti objevil spor o použití slova Alláh, kdy mělo být křesťanům zakázáno jej užívat. Pře došla až k soudnímu rozřešení, když soud, složený z muslimů, užívání slova dovolil pro všechny bez rozdílu, s čímž nesouhlasila především PAS a její příznivci, ta však v tomto období zažívala

¹⁵³ Ministerský předseda od roku 2009, označován bývá jako *Otec změny* (*Bapa Transformasi*). S tím, jak je Najib Razak stále ve funkci, je komplikované vytvářet ucelenou analýzu, jestliže je stále držitelem tohoto úřadu.

¹⁵⁴ S přihlédnutím k faktu, že vládnutí Najiba Razaka stále probíhá, je namísto předchozího zkoumání na základě čtyř hlavních závisle proměnných, anebo extemích a interních vztahů, v této části sumarizováno na základě diachronního historického vývoje s akcentem na klíčové jevy podmaňující proměnné.

¹⁵⁵ V malajštině se používají dvě verze sloganu, buď numerická *1Malaysia* nebo varianta se slovním přepisem číslovky, *Satu Malaysia*.

¹⁵⁶ James Chin podotýká, že si Razak k úspěchu pomohl svojí skupinou pracující na jeho PR a mediálním obrazu. (Chin 2010: 166)

stagnaci. (Noh 2014: 194; Pasuni, Liow 2012: 178)¹⁵⁷ Druhý výrazný spor pochází z ideologie strany PAS, která požaduje zavedení systému *hudud* do malajsijského právního systému, kdy jedním z jejích největších odpůrců je právě koaliční spojenec v PR, strana DAP.¹⁵⁸ Negativně se k jevu postavil i Najib Razak s tím, že „*zatímco právo shari‘a je užíváno v Malajsii pro muslimy, hudud je pro zemi nevhodný z důvodu její multi-etnicity*“ (Brown 2013: 162–163).

S nadcházejícími GE 2013 se postupně proměnila také politika UMNO pod vedením Razaka. Volby, k nimž se tisk Západu díval jako k možné *naděži*, protože opozice společně s občanským aktivismem byla velmi silná. Třebaže GE 2013 znamenaly i přes zřejmý *gerrymandering* (The Economist 2014) pro Razakovu stranu UMNO výrazné „*Pyrrhovo vítězství*,“ (Chin 2014: 175) a „*pro zemi politický krok zpět*“ (Welsh 2013: 136),¹⁵⁹ premiér nedokázal poprvé v historii Malajsie zvítězit ve všelidovém hlasování (*popular vote*). (Noh 2014: 190)¹⁶⁰ Pozvolna, jak si všimá *The Economist*, dochází u Razaka ke ztrátě „*moci i zájmu v zemi vytvářet sblíživí reformy*“ (The Economist 2015a),¹⁶¹ s čímž souvisí rovněž opětovné uvěznění opozičního lídra PR, Anwara Ibrahima, který se na svobodu dostal roku 2004 za vlády Badawiho. (Ming 2011: 144–145, Welsh 140–143)¹⁶²

Při zhodnocení se ukazuje, že Najib Razak se doposud drží stejné trajektorie jako Abdullah Badawi. Razakova počáteční fáze s populárními kroky v politice je postupně střídána *negativními výsledky*. A proto je zřejmá shoda mezi oběma ministerskými předsedy, kdy naplňují Linzovu teorii autoritativní vlády i Nasrův koncept muslimské demokracie, mezitímco vyznání a tranzice zůstávají spornými. Razak totiž nedokázal nikterak naplnit elitní vůdcovskou dimenzi, ani pokračovat se separací víry od státního aparátu.^{163; 164}

¹⁵⁷ Malajský tisk popisující polemiku o užití slova Alláh připomněl, že během několika let sporu (2009–2015) se poukázala místní *nevyzrálost*, kdy i pro zahraniční muslimské myslitele je Alláh bezpředmětně „*univerzálním pojmem užitelným každým jedincem*“ (Anbalagan, Gomez 2015).

¹⁵⁸ *Hudud* vychází z Koránu a Hadith, symbolizuje seznam *provinění proti Bohu*.

¹⁵⁹ Na prohru ve volbách se navázala i zhoršená ekonomická situace země, na kterou ani fond vytvořený 1Malaysia nedokázal reagovat. (The Economist 2015b: 41)

¹⁶⁰ Tímto jsou myšleny skutečné hlasy pro strany, opakem *popular votes* jsou *electoral votes*, k jejichž alokaci dochází až na úrovni států.

¹⁶¹ James Chin poznamenává, že výsledek GE 2014 je jasným *koncem* politiky 1Malaysia. (Chin 2014: 187)

¹⁶² Proti ženatému Anwarovi Ibrahimovi je stálým důvodem k uvěznění sodomie. Obvinění se objevila již v roce 2008 s nástupem Razaka k moci, ale byla roku 2012 zrušena. Nicméně obvinění se opakovala i roku 2014, po nichž byl politik odsouzen na pět let vězení. Poslední odvolání proti rozhodnutí na počátku roku 2015 bylo soudem zamítnuto. (BBC 2014; Doherty 2015)

¹⁶³ Kritiku v posledních měsících Razak dostává především od Dr M, který jeho vládnutí považuje za *horší* než Badawiho. Dle Mahathira může neuvážená politika Razaka vést k *nárůstu rasismu*, a proto Dr M několikrát požadoval Razakovo odstoupení z funkcí. (Hookway 2015; Shukry 2015)

Prozatím zůstává nevyjasněnou otázkou, nakolik pozmění malajsijskou politiku mezinárodní dění jako tomu bylo kupříkladu u útoku 9/11, jelikož Malajsie čelila sama silné mediální pozornosti, když se nejprve ztratil letoun *Malaysia Airlines* MH370 v březnu 2014, a následně v červenci téhož roku po sestřelení letadla stejné společnosti nad Ukrajinou.¹⁶⁵

Závisle proměnné	Kódované indikátory / Nezávisle proměnné	Analýza
1. Demokratická tranzice	1a) <i>Vůdcovská dimenze</i>	0
	1b) <i>Ideologická dimenze</i>	1
	1c) <i>Nástupnická dimenze</i>	1
2. Muslimská demokracie	2a) <i>Vojenská dynamika</i>	1
	2b) <i>Ekonomická dynamika</i>	1
	2c) <i>Volební dynamika</i>	1
3. Tradiční autoritářství	3a) <i>Tradiční vláda</i>	1
	3b) <i>Tradiční element</i>	1
	3c) <i>Moderní instituce</i>	1
4. Religiozita	4a) <i>Sekularizované zákony</i>	1
	4b) <i>Svoboda vyznání</i>	1
	4c) <i>Odstup správy a církve</i>	0

Tabulka 10 Vyhodnocení vlády Najiba Razaka

(Autor 2015)

¹⁶⁴ Posledním pokusem o upevnění režimu je posílení *Zákona o pobuřování* (*Akta Hasutan*) z důvodu možného teroristického útoku dle vládnoucího UMNO. Tyto kroky vedly k další kritice ze zahraničí. (Mayberry 2015)

¹⁶⁵ Evidentní *možnost* tímto k výraznější sebezprezentaci dostaly obě strany; UMNO se mohlo ukázat jako *schopná strana* vládoucí skrze BN. Kritika a vlastní politika PR naopak mohla UMNO za její nezvládnutí situace oslabit. Hodnocení situace je prozatím příliš předčasné, avšak oba bloky tendují spíše k vnitřnímu oslabení sebe sama. (Petlach 2014: 76)

IV. KVANTITATIVNÍ ANALÝZA

6. Výzkum „*bottom-up*“¹⁶⁶

Druhá část, jež zkoumá zejména pohled a hodnocení demokracie z opačného pohledu, (*bottom-up*), využívá údajů a dat především z výběrových šetření *World Values Survey* (dále jen WVS). Tato organizace se věnuje zkoumání postojů a možných vlivů, které by mohly ovlivnit podobu jednotlivého státu, jeho občanů a jejich názorů na společnost jako takovou. Doposud (2015) byla skrze šest výzkumných vln vedena šetření ve více než sto zemích, a jak je deklarováno, bylo tak zkoumáno již přes 90 % populace světa. (WVS 2015a) Rovněž i jejich výstupy, které zveřejňují na oficiálních internetových stránkách, jsou dále zpracovávány dalšími sociálními vědci pro rozbor *teorie modernizace* a účinků ekonomiky a industrialismu či kultury v jednotlivých společnostech.¹⁶⁷

Práce aplikuje data z vlny šesté, v rámci níž byl výzkum veden v Malajsii v roce 2011. Přestože však výzkum z etapy, která byla primárně konaná během let 2010 až 2014, obsahuje informace patřící k nejnovějším při vzniku této práce, jedná se zároveň o nevýhodu. Jelikož byl prozatím výzkum WVS v Malajsii jednorázovou událostí, a tak není možné vytvořit kontinuální srovnání a zhodnotit vývojové tendence v postojích malajsijské společnosti. Terénní práce sběru dat byly uskutečněny v rozmezí 19. března 2012 až 15. června 2012 pod institucionálním patronátem *Orient Pacific Century*, kdy vedení akce měl na starost tým Grace Lee Hooi Yean, ústředním výzkumníkem, jenž měl na starost studii, byl Eduard J. Bomhoff. Výsledky jsou zpracovány do případové studie v podobě číselných hodnot, a to konkrétně taktéž v souboru o 385 proměnných pro statistický program IBM SPSS 20, s nímž je v práci operováno. (WVS 2015b) Samotný sběr dat se v Malajsii udál bez problémů v daném kvótním zadání,¹⁶⁸ v němž figuroval výběr o 1 300 respondentech, statistická chyba se pohybuje na hladině $\pm 2,8$ %. Kvótní výběr rovněž odráží malajsijský

¹⁶⁶ Často jsou k daným faktům dodávány i grafy či tabulky, nicméně není to pravidlem u obecných údajů vycházejících z WVS záznamů, data jsou dohledatelná též u autora.

¹⁶⁷ Příkladem budiž známá *kulturní mapa* odlišností a podobností zemí, na níž autoři pracují na dvou dimenzionální rovině, sekularizované versus tradiční společnosti a výběrové versus pojetí vlastního vyjádření. (Inglehart, Welzel 2013)

¹⁶⁸ Ačkoli výzkum nemá nikterak specifické jevy, v oddílu technické zprávy (*technical report*) je autory připomenuto, že i když lidé se podíleli „s nadšením“ (WVS 2015b) na tomto šetření, v nespécifikovaných venkovských oblastech se výzkumníci setkali s negativním přijetím, poněvadž tamější lidé předpokládali, že se jedná o možnou *zkoušku* ze strany vládní gamitury k loajalitě, kterou by měli k ní mít, a proto spolupráci na výzkumu odmítli.

federalismus, když je rozdělen dle jednotlivých států a počtu místních obyvatel, které následně WVS ještě třídí do venkovských a městských částí. (Tamtéž)¹⁶⁹

Kvantitativní oddíl je dělen pro větší srozumitelnost i přehlednost do několika subkategorií, aby zpracování dotazníku bylo strukturovanější. Na data z WVS jsou navázány i další výzkumy, jelikož samotná jedna studie v podobě WVS, ač rozsáhlá, nedeklaruje vše a nadto ani v cyklické či jakékoli vývojové tendenci. Samotné jednotlivé výzkumy doposud vedené v Malajsii jsou přidruženy a charakterizovány *ad hoc* v tematických subkategoriích jako případný kontrast k WVS, a to přestože svojí *jednotematičností* výzkumu (*„single-issue research“*) nedosahují rozpětí jako daná primární studie WVS, nicméně přináší s sebou další poznatky, jejichž hodnota by se mohla projevit posléze.¹⁷⁰

6.1 Sociodemografické prvky¹⁷¹

V sekci sociodemografického průzkumu jsou autorem práce vybrány kromě elementárních hodnot typu rozlišností mezi počty etnických skupin, stupně dosaženého vzdělání, či rozložení dle věku respondentů, též jejich charakteristiky, které jsou specifitější. A proto budou nastíněny hodnoty pro pocity národnostního citění, důkladnější začlenění otázky rovnosti v genderovém přístupu až kupříkladu spokojenost s životem a ekonomickým stavem a jemu náležícím jevům. Všeobecně je postupováno deduktivně od základních informací a dat ke konkrétním v rámci podkapitoly 6.1, na niž navazující část 6.2 se již věnuje aplikovanějším bodům, kdy jsou zkoumána politická témata.

6.1.1 Vstupní data

Prvotní zkoumané indikátory jsou věková struktura společně s pohlavím. Jak poukazuje graf 1, mezi respondenty se ukázala mírná nerovnováha, kdy 51,38 % představují muži, zatímco zbývajících 48,62 % ženy. Mimoto se genderové rozlišení bude prolínat napříč kvantitativní studií během hledání možných vztahovostí ve zkoumaných proměnných. V závislosti na věku je možné pozorovat, jak se ve věku tento indikátor promítá,

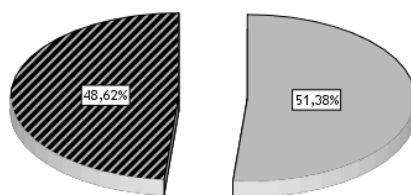
¹⁶⁹ Celý dotazník, který byl kladen tazatelí, je dohledatelný na webových stránkách WVS. (WVS 2012)

¹⁷⁰ Mezi tyto doplňující výzkumy jsou řazeny kupříkladu *The Youth Factor: 2012 Survey of Malaysian Youth Opinion*; *Malaysia Country Opinion Survey Report* od Světové banky; *Values, Dreams, Ideals: Muslim Youth in Southeast Asia: Malaysia and Indonesia* či *Malaysian Political Values Survey* od Merdeka Center, malajsijské společnosti pro výzkum veřejného mínění.

¹⁷¹ Z jazykového hlediska mezi respondenty WVS dominují ti, kteří odpovídali přímo v malajštině (88,6 %), následně v čínštině (6,5 %) a angličtině (4,9 %).

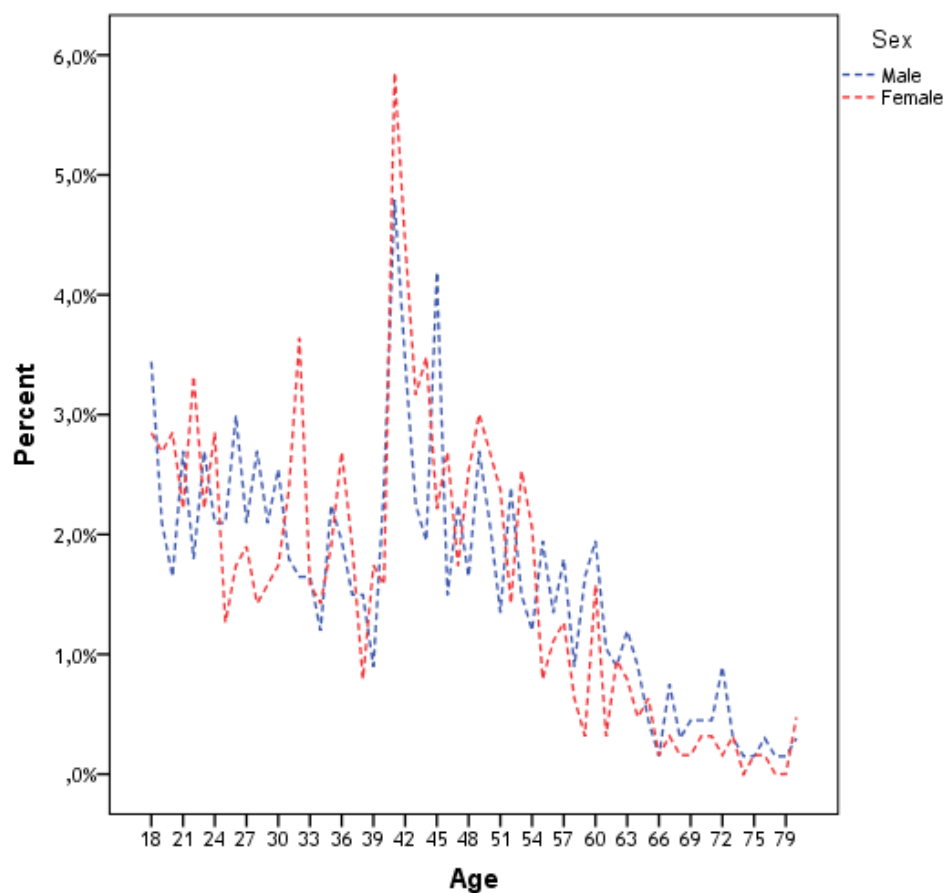
kdy ženy mají procentuelně větší zastoupení ve frekvenčně nejvýraznější věkové skupině, a to jsou lidé ve věku 41–45 s nejčastějším průměrem, 5,308 %, na roku 42, a to již bez ohledu na pohlaví. Zároveň je pozorovatelné procentuálně vyšší zastoupení mužů ve skupině nejstarších a nejmladších respondentů, jak podtrhuje celkově graf 2. Celkově se mezi vzorkem více vyskytují lidé v mladším a mladším středním věku, na rozdíl od méně zastoupené nejstarší skupiny obyvatelstva.

V240
 Male
 Female

Graf 1 Rozložení mužů a žen v průzkumu WVS

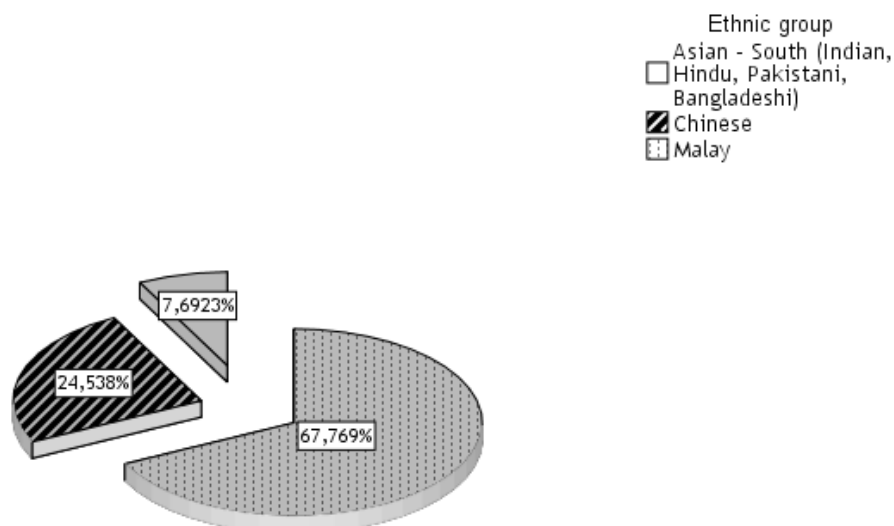
(Autor 2015)

Graf 2 Věkové rozložení v kombinaci s otázkou pohlaví

(Autor 2015)

K dalším dvěma důležitým jevům patří v etnicky dělené zemi rozložení jednotlivých etnik a jejich zastoupení v průzkumu.¹⁷² Nejvýraznější skupinu, jak ukazuje graf 3, souhrnně tvoří malajsijské občany (*Malay*) s 67,769 %. Menšinové dvě skupiny jsou složené z Číňanů představující druhou nejvíce zastoupenou skupinu s 24,5 % populace. Asijské menšiny, kam spadají především Indové, Hinduisté, Pákistánci a Bangladéšané, tvoří v průměru 7,7 %.

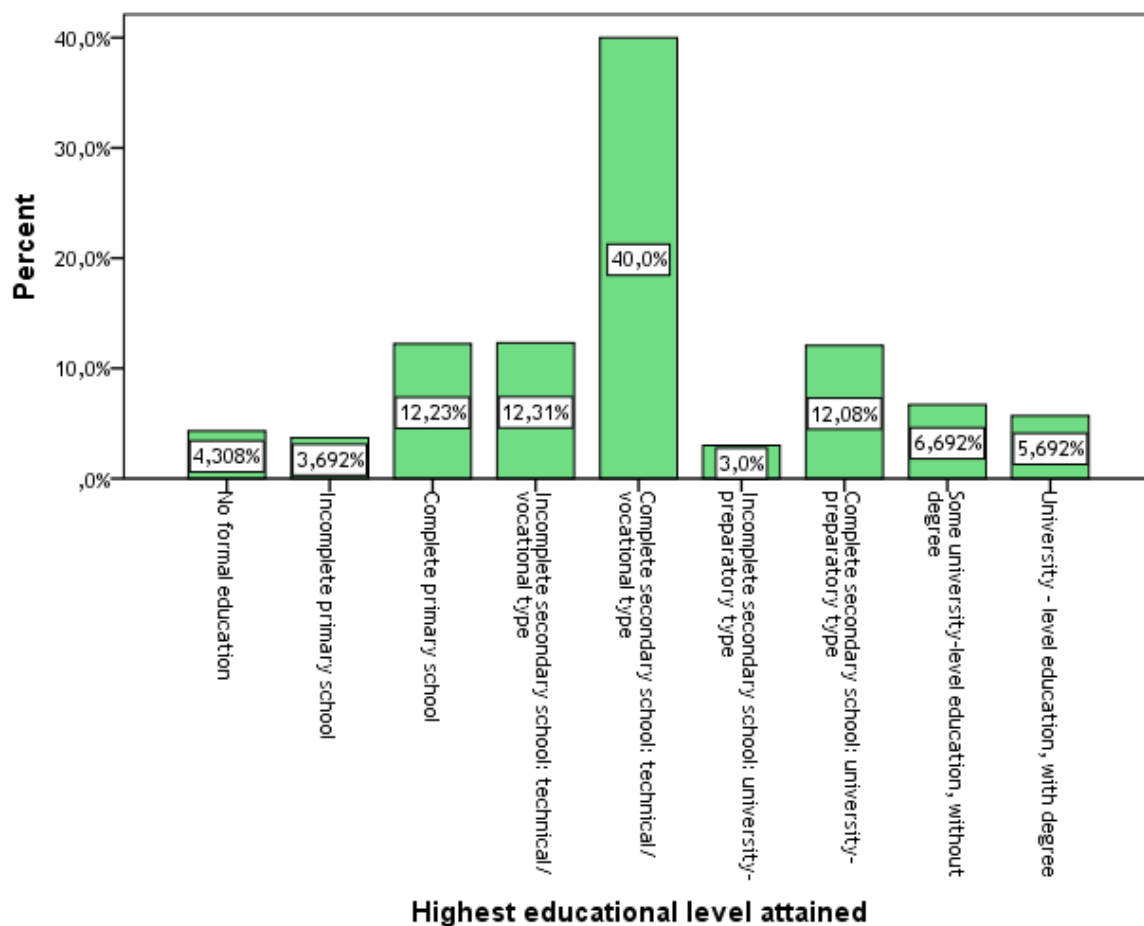
Graf 3 Etnické rozložení

(Autor 2015)

Třetí aplikovanou proměnnou je nejvyšší dosažené vzdělání. S ohledem na komplexnost vzdělávacího systému Malajsie je pro grafické znázornění (graf 4) ponecháno všech devět kategorií dosaženého vzdělání, nicméně i tak jde sumarizovat, že u 8 % respondentů se nenachází žádné vzdělání či minimální běžné (*základní*) institucionální ve školství. Naopak nejvyšším možným vzděláním v podobě universitního disponuje 5,7 % lidí, avšak k této cifře je připočitatelná také hodnota (*vyššího*) školství bez universitního titulu, kdy tímto vzděláním disponuje na 6,7 % dotazovaných. Nejrozšířenější dokončené vzdělání představuje kompletní odborné středoškolské se 40% zastoupením, čemuž rovněž koresponduje dalších 12 % respondentů vzdělaných

¹⁷² I přes zmíněné proměnné v sekci základních dat je možné pozorovat a zkoumat další proměnné, které WVS nabízí, kupříkladu z malajsijského průzkumu vyplynulo, že výrazně dominují lidé, kteří jsou v manželství (68,5 %) vůči rozvedeným (1,7 %) a svobodným (27,2 %), případně, že v počtu potomků dominují skupiny s odpovědí 2 a 3 (shodně po 15,1 %), naopak kupříkladu více lidí deklaruje 4 děti (11,1 %) nežli pouze jedno (9,8 %). S ohledem na množství rovněž mladších lidí vůbec nejčastější odpovědí byla bezdětnost (32,2 %).

na všeobecných institucích s přípravou na univerzitní studium odpovídajících českému systému gymnasií.

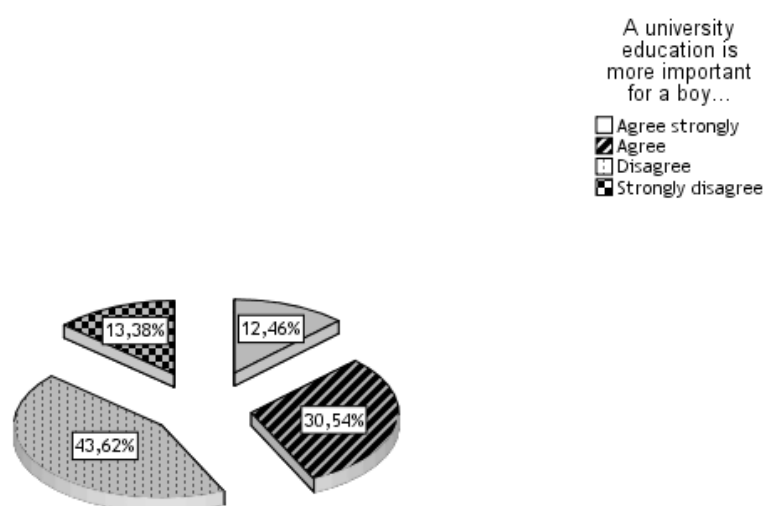
Graf 4 Nejvyšší dosažené vzdělání dané populace

(Autor 2015)

6.1.2 Společenské postoje

Nadcházející oddíl má za cíl přiblížení základních společenských názorů ve zkoumaném vzorku, který má dokreslit společnost a její vnímání sebe sama. Implicitně je podsekcce 6.1.2 rozdělitelná na dva celky; *intrapersonální vnímání* v rámci jednotlivých respondentů, a případně jejich nukleární rodiny, a *interpersonální* pojetí národa či informovanosti skrze různá média. V nadcházející části (6.2) dochází k výraznějšimu zkoumání s ohledem na politické otázky.

Osobní percepce je věnovaná nejen především rodinným tématům, ale rovněž vzdělání. Zatímco v otázkách rovnosti universitního vzdělání (Graf 5),¹⁷³ se respondenti s téměř 60 % kloní k tomu, že nepatří ryze do mužského odvětví, při jiné otázce zdůrazňující muže jako lepší politické lídry se ke kladné odpovědi klonilo naopak již na 70 % dotazovaných (Graf 6). Jestliže by muži měli dostat přednostní právo pracovat oproti ženám v momentu krize v možnosti zaměstnanosti, jasně se kladně vyslovilo 56,5 % respondentů (Graf 7). Trend upřednostňování mužů ve vysokých funkcích v tomto ohledu není přesto možné jednoduše stanovit, poněvadž otázky WVS explicitně hovoří o *období krize*, jak nastiňuje zmíněná otázka, což může vést respondenty k odlišnému smýšlení nežli by tomu bylo v běžné situaci.

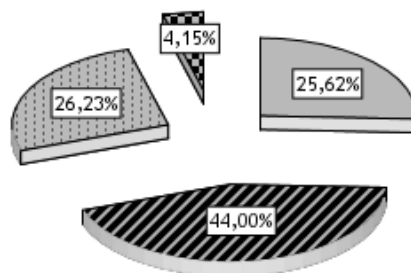
Graf 5 Universitní vzdělání pro každého

(Autor 2015)

¹⁷³ Pokládána otázka zněla, zdali je universitní vzdělání *důležitější* pro chlapce nežli dívky.

On the whole,
men make
better political
leaders th...

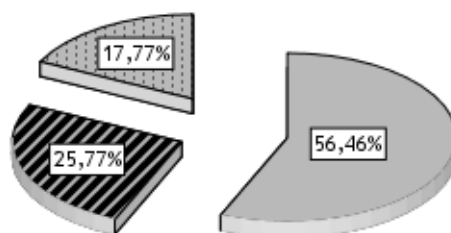
- Agree strongly
- ▨ Agree
- ▤ Disagree
- ▩ Strongly disagree

Graf 6 Jsou muži lepší političní lídři?

(Autor 2015)

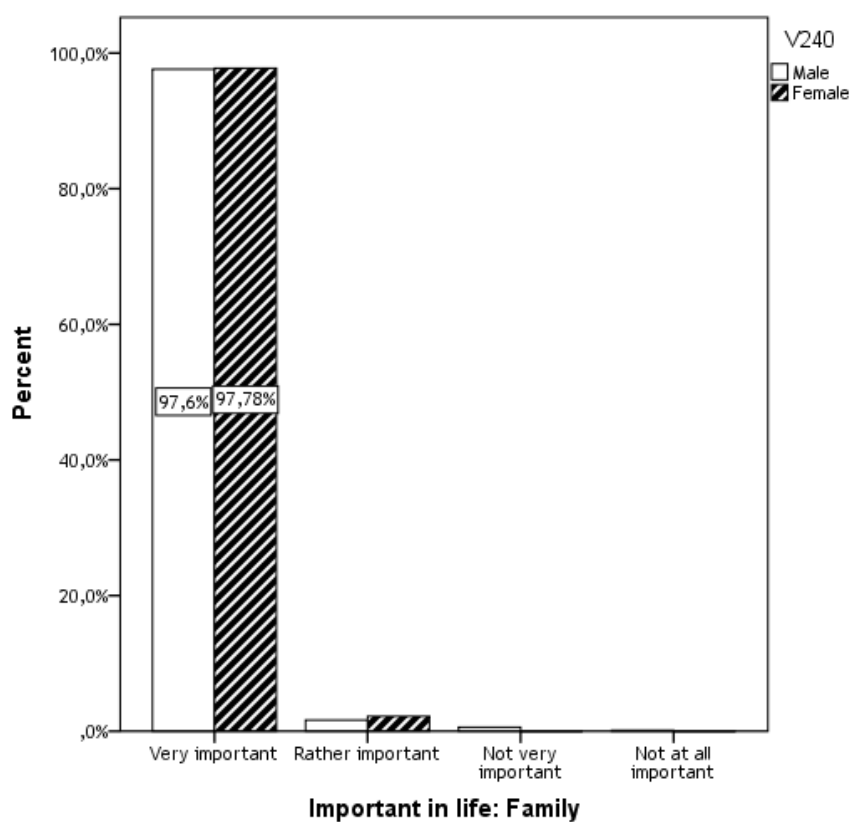
- Agree
- ▨ Neither
- ▤ Disagree

Graf 7 Upřednostnění mužů během krize pro práci

(Autor 2015)

Osobní postoje jsou ztělesňovány taktéž v hodnocení důležitosti rodiny a spokojenosti v konkrétní domácnosti a zemi, na což navazuje komunitní sekce. V rámci pozorování důležitosti rodiny, se poukazuje na výraznou jednotu, co se rovněž mužů a žen týká, kdy takměř totožně korespondují s tvrzením, že rodina je *nejdůležitějším* elementem života, jak poukazuje graf 8.¹⁷⁴ Kladné hodnocení života je také pozorovatelné v otázce „*pocitu štěstí v životě*,“ (graf 9) která vedla k odpovědím spíše pozitivním, kdy 56 % respondentů deklarovalo jasnou spokojenost a průměrných 39 % spíše spokojenost, což je reflektováno s místní kulturou založenou na tradici si cizím lidem méně *stěžovat*, ale zároveň cítit určitou *skličenosť* vůči okolnímu dění. (Gan 2014b)¹⁷⁵

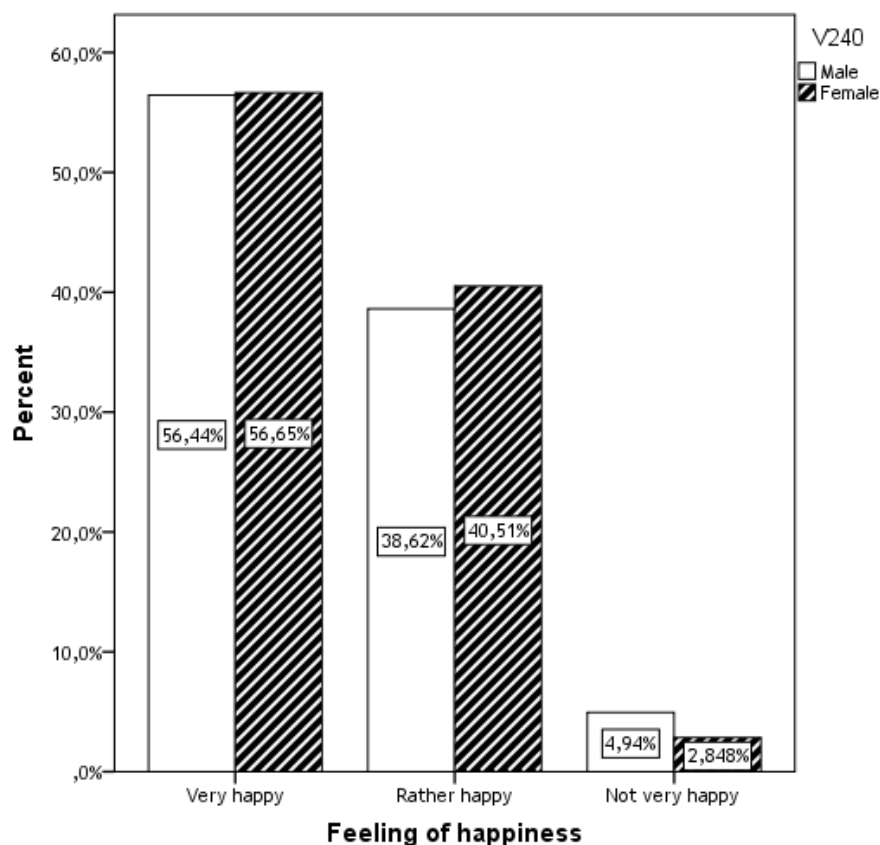

Graf 8 Důležitost rodiny

(Autor 2015)

¹⁷⁴ V rámci baterie otázek se v hodnocení důležitosti vyskytují také kromě rodiny přátelé, volný čas, politika, práce a především náboženství, jež jediné dosáhlo natolik markantního hodnocení jako *velmi důležitý* prvek z 80 %, opět u obou skupin, mužů i žen.

¹⁷⁵ Jedna z obdobných otázek se rovněž ptala přímo na „*spokojenost*“ v životě. Kdy nejčastěji odpovědi na desetibodové škále bylo 7 a 8, shodně po cca 23 %, kdy 10 značilo největší možnou kladnou odpověď.

Graf 9 Pocity štěstí

(Autor 2015)

V neposlední řadě je v sekci komunitního postoje hodnotitelná názorová vyhraněnost vůči jiným náboženstvím nebo hrdost patřit k danému národu a zdroje příjmu vlastních informací. Možnost mít za souseda někoho, který vyznává odlišnou víru, by nevadila 70 % respondentů, jak ukazuje graf 10, tento fakt potvrzuje i otázka, jestli si dotazovaný myslí, že lidé s jiným vyznáním jsou také spořádání jako lidé jeho vyznání, jak ukazuje graf 11. Ten poukazuje, že je o tom přesvědčeno 79 % populace. A jestliže je přihlédnuto k faktu, že vyznání hraje hned po rodině jednu z nejdůležitějších rolí ve společnosti, jedná se o důležitý poznatek, kdy mezi tamějšími skutečně existuje míra *tolerance*. Obyvatelé Malajsie celkově (64,5 % respondentů) cítí hrdost vůči svému národu jako výraznou, a dalších 32 % cítí určitou hrdost přináležetosti k danému národu (graf 12), mezitímco pouhá 3 % se staví negativněji k pozitivnímu vnímání vlastní země. Třetí ukazatel dokreslující společnost je informovanost, a to konkrétně dle daných zdrojů. Je zajímavé, že největší přednost pro získání informací je skrze televizi a denní tisk.

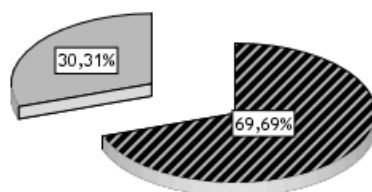
Internet patří společně s e-maily k nejméně preferovaným prostředkům k přístupu k novým zprávám, jak je vyobrazeno v grafu 13.¹⁷⁶

Výzkum z roku 2008 od *Centre for Independent Journalism (CFIJ)*, který se specializoval na posláních a postavení médií v Malajsii, chtěl rovněž analyzovat, nakolik místní lidé mediální nezávislosti a svobodě rozumí.¹⁷⁷ Kromě důležitosti představované denním tiskem výzkumníci poukazují na několik zásadních faktů. V první řadě odkazuje text na *manipulovatelnost a cenzuru médií*, a následně na samotnou jejich podstatu v podobě jejich *vlastníka*. S ohledem na manipulovatelnost, jak poukazuje graf 14, se vyskytuje zřejmý názor napříč etniky, že média ze 70 % působí ve prospěch vládní Národní fronty (BN), jak zobrazuje modrá barva. *Zkreslenost* vůči BN je nejmenší u čínsky psaných médií, kdy zároveň představitelé tohoto etnika vnímají *nezávislost* jejich médií jako největší, a to až z 38 %. Celkově média a jejich nakloněnost pozorují všechny etnické skupiny. (CFIJ 2008: 2–4) Druhým jevem průzkumu je hodnocení respondentů, které komponenty zpráv by měly být cenzurovány. V této oblasti vystižené grafem 15 přetrvala jasná podpora svobody médií na informování při zmínkách o epidemii, náznacích korupce či lidských práv, s 60% podporou při kritice kroků vlády v její politice vládnutí. Maximální cenzuru z 84 % preferují respondenti při vulgaritách, neslušnostech a obscénních detailech. Až 47 % lidí však také podpořilo cenzuru při monitoringu rasových nepokojů, o téměř deset procent méně jich podpořilo nezveřejňování jmen obětí násilných činů.¹⁷⁸ (Tamtéž: 6–7) K *pièce de résistance* jejich výzkumu patří ale rozřešení, že respondenti konceptu nezávislosti médií příliš ve své podstatě nerozumí či jen „*vágně*“ (Tamtéž: 5), poněvadž neberou v potaz vlastníky a jejich vliv na zpravodajství. (Tamtéž: 12) Tento *trend* hlavní preference televize a denního tisku jako fundamentálního zdroje informací se promítl následně i do mladé generace ve věku 15–25, kdy k televizi se přiklonilo až 98 % mladistvých a k tisku 94 %. (The Asia Foundation 2012: 22)

¹⁷⁶ Jedná se o graf *inverzní*; čím vyšší je hodnota, tím nižší je její preference v užití jako nástroji.

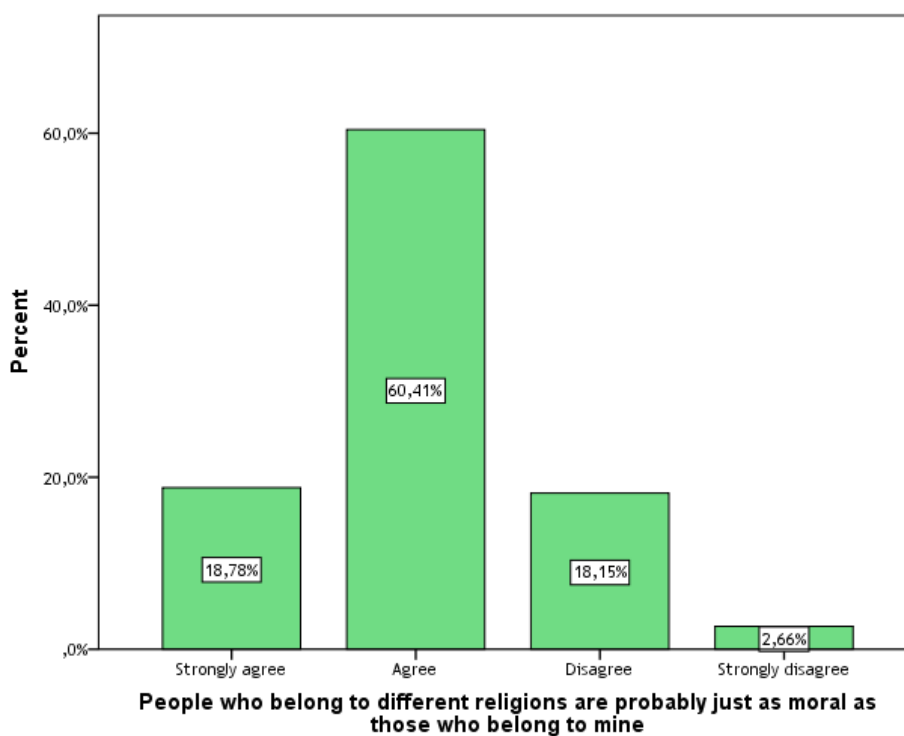
¹⁷⁷ Přístup tohoto průzkumu byl založen na etnicitě, nikoli pohlaví respondentů. Zkoumaná média byla odlišována dle jejich prvotního jazyka komunikace. (CFIJ 2008)

¹⁷⁸ Do sekce jmen obětí však byla zahrnuta i jména pachatelů těchto trestných činů.

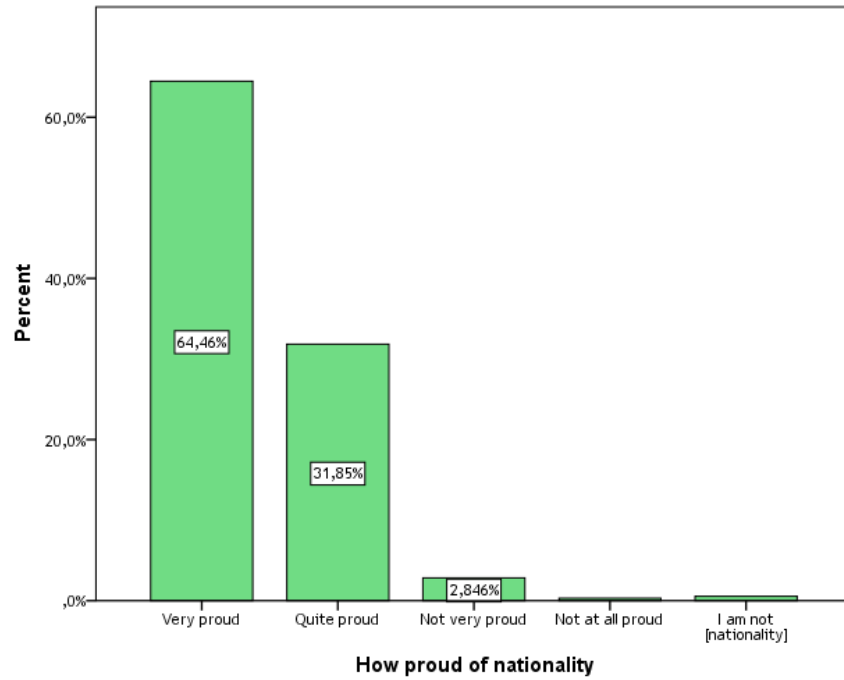
Graf 10 Tolerance k jinému vyznání v sousedství

(Autor 2015)

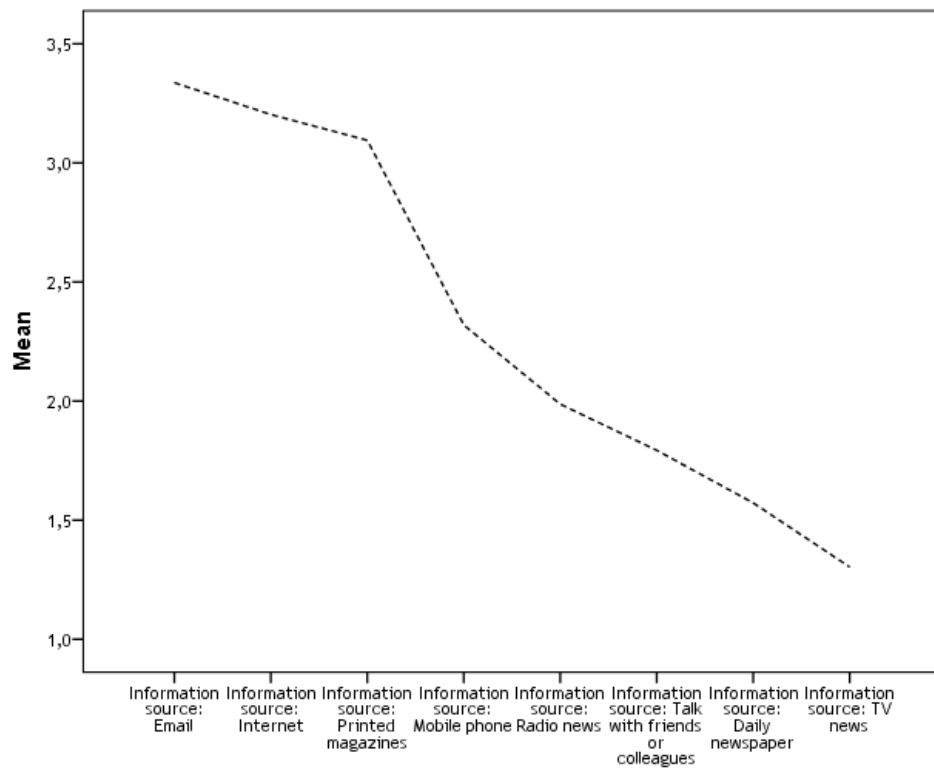
Graf 11 Nezávislost morálky na vyznání

(Autor 2015)

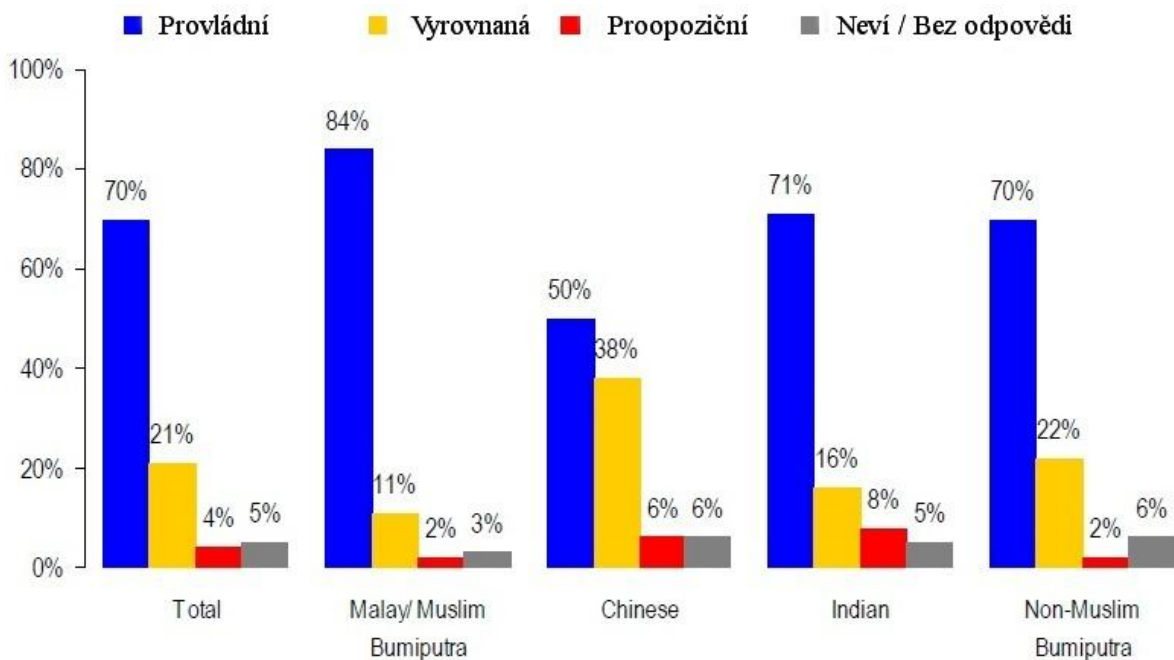
Graf 12 Hrdost k vlastní národnosti

(Autor 2015)

Graf 13 Nástroje k zisku nových informací

(Autor 2015)

Graf 14 Percepce neobjektivy vlastních médií

Přeloženo autorem (CFIJ 2008: 4)

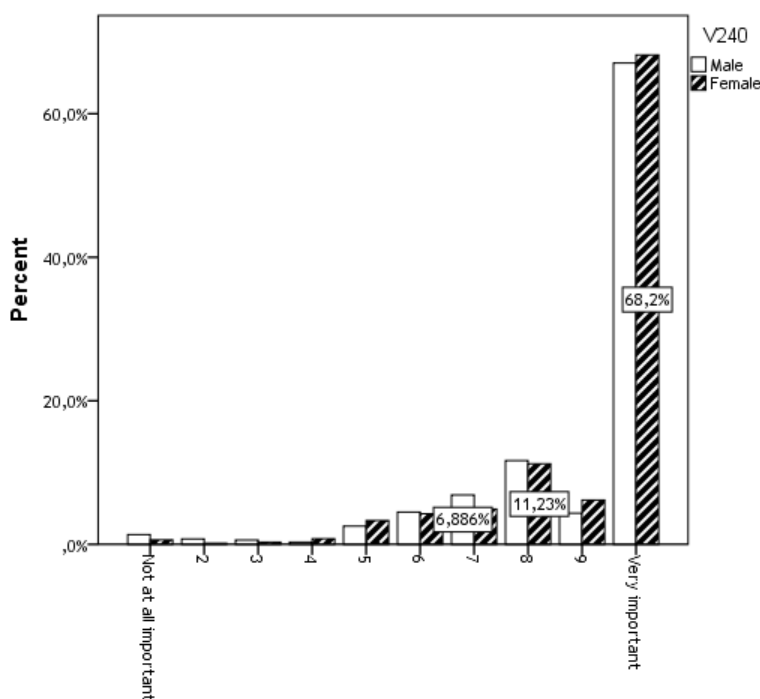

Graf 15 Mělo by zpravodajství být cenzurováno?

Přeloženo autorem (CFIJ 2008: 7)

6.1.3 K malajsijské religiozitě

Otázky cílené na náboženské vyznání jsou pokládány napříč dotazníkem v několika variacích, kdy je dotazována nejen důležitost víry, ale i Boha, či v neposlední řadě také vztah mezi závěry církve a vědy a praktického aplikování prvků vyznání¹⁷⁹ Víra v Boha se jeví jako naprosto zásadní, pokud je brána v potaz hodnota 98,4 % lidí ji deklarující, zatímco důležitost (*importance*) Boha v každodenním životě zmínilo na škálové hodnotě s nejvyšší hodnotou 10 *pouze* 67,07 % mužů a 68,2 % žen, jak ukazuje graf 16, čímž je zamítnuta H_{A5} pozorující rozkol ve vnímání mezi ženami a muži, poněvadž 1 % je rozdíl *minimální*. Data se rovněž odráží v tom, že dochází věřící na bohoslužby častěji než jednou týdně z více než 30 %, 21 % jich chodí minimálně jednou týdně, jak ukazuje graf 17.¹⁸⁰ Kdežto k jiným náboženským vyznáním byla pozorovatelná tolerance, pokud je ve sporu církev a věda, místní lidé jasně podporují první jmenovanou, a to ze 75 %, kdy vědu by otevřeně podpořilo 5 % respondentů, což vyzdvihuje graf 18.

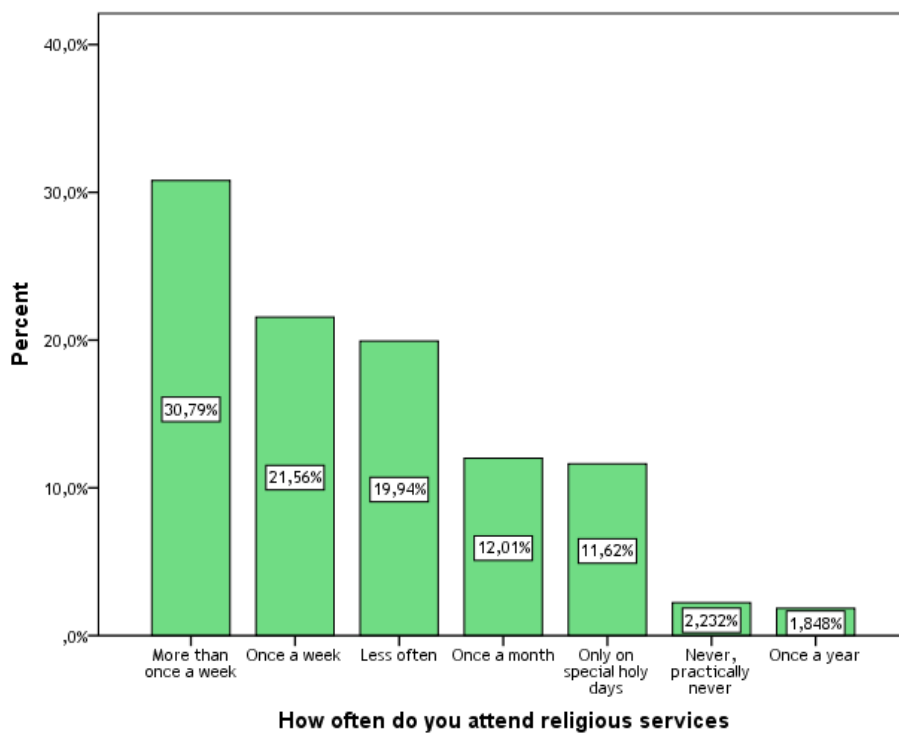

Graf 16 Významnost Boha v každodenním životě

(Autor 2015)

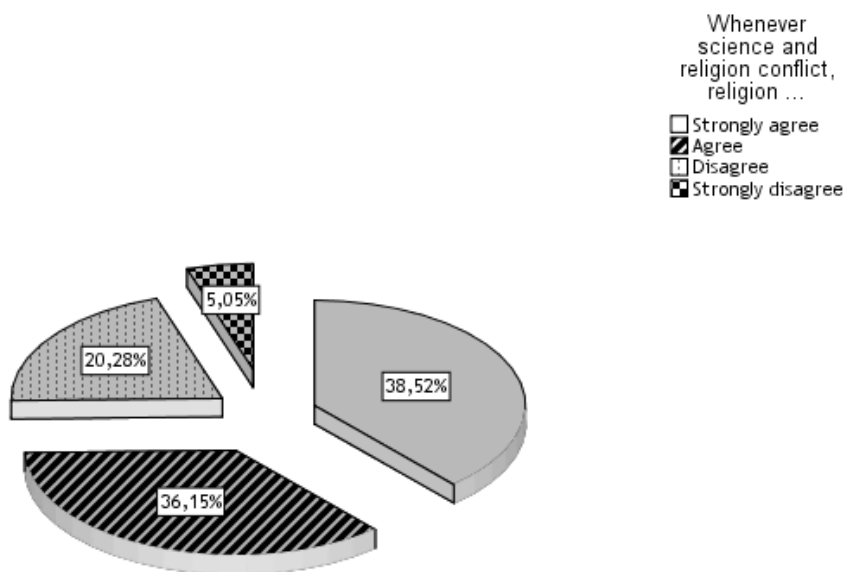
¹⁷⁹ Přestože víru a její důležitost deklaruje výrazné procento respondentů, a ve významnosti stojí víra bez ohledu na pohlaví respondenta hned za rodinou, při otázce, zdali je dotazovaný zbožným člověkem (*religion person*) dochází k rozkolu, kdy 53,7 % deklaruje jasně ano a 45,5 % odpovědělo záporně, třetí variantu, ateista, zvolilo jen 0,8 % lidí.

¹⁸⁰ V průzkumu se objevila otázka, jak často se dotazovaný modlí. Nejčastější odpovědi z 66 % bylo několikrát denně a následně se skokovým rozdílem 11 % řeklo, že jednou denně.

Graf 17 Četnost návštěv bohoslužeb

(Autor 2015)

Graf 18 Podpora církve vůči vědě při vzájemném sporu

(Autor 2015)

6.2 Politické elementy

V nadcházející sekci, 6.2.1, jsou představeny základní postoje malajsijských respondentů v ohledu na jejich percepci politiky, důvěry v ni, členství v politických stranách a v neposlední řadě vnímání sebe sama na pravolevé škále. Na tyto úvodní informace navazují oddíly zaměřené na vnímání demokracie, a to při hodnocení nezbytnosti demokratičnosti či výkladu práva a taktéž posouzení, nakolik je Malajsie v současnosti demokratickou zemí. Na což je vázána sekce propojující problematiku vyznání a politiky na základě nejen grafů, nýbrž i kontingenčních tabulek. Mladí lidé jsou posléze součástí doplňující kapitoly, jež je propojena i s dalšími výzkumy a snaží se poukázat na možnou *rozdílnost* v názorových postojích mezi generacemi. Poslední částí je celek vytvořený z dat Spojeného království v obdobných otázkách WVS, kdy snahou je hledání *shodnosti* i *odlišnosti* v názorech na demokracii, víru a politiku, jelikož, jak již vyplynulo z předchozí kvalitativní kapitoly, koloniální impérium mělo na Malajsko, posléze Malajsii, silný dopad ve formování státnosti.¹⁸¹

6.2.1 Politické hodnoty

Politika je na rozdíl od již zmíněných rodinných a náboženských hodnot vnímána *rozporuplně*. Pakliže je vyznání a jeho důležitost, stejně jako tomu bylo u rodiny, na hladině vysoké důležitosti v žebříčku hodnot respondentů, politika obdržela v evaluaci nižší hodnocení. Jako velmi zásadní věc ji označilo 17,9 % lidí a jako víceméně důležitou ji bere 34,5 %, kdy obdobně 37,3 % ji považuje za životu méně nezbytnou, pro 10,3 % je irelevantní. Tato skutečnost je zobrazena v *malém zájmu* o členství v politických stranách, kdy jen 4,6 % spadá do skupiny aktivních straníků, 12,3 % jsou neaktivní členové a 83 % jsou nestraniční. Pravolevá škála v grafickém zobrazení 19 poukazuje na *mírnější* pravicovost žen, mezitímco muži inklinují spíše ke středu až levici.

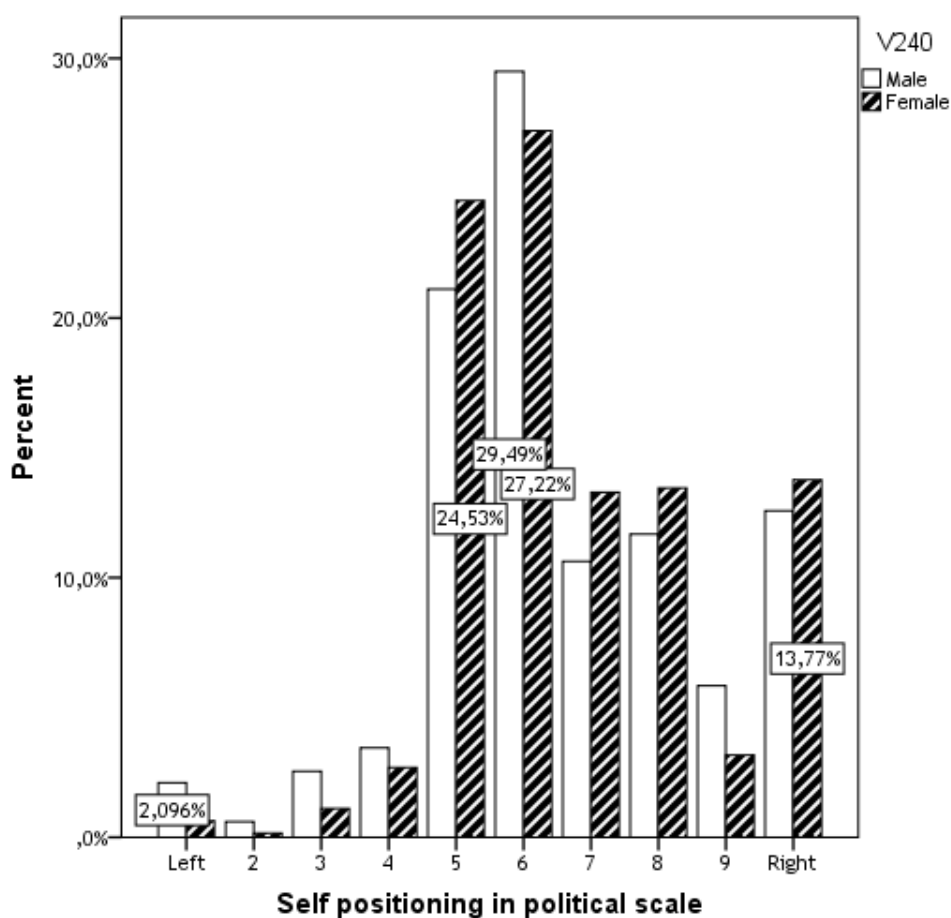
Pomezí proměnnou z výzkumu WVS je volba mezi *parlamentarismem*, anebo naopak *silným lídrem*, jenž by parlamentem nebyl zatěžován. Resultát varianty silně proti a spíše proti vychází na hodnoty prakticky shodně s podporovateli tvrzení silně pro a spíše pro při 50:50. Tato nevyhraněnost, zobrazená grafem 20,¹⁸² jež koresponduje se skutečností zmíněnou v kvalitativním výzkumu, kdy obyvatelé preferují určité ústupky vůči parlamentarismu, pokud by to ovlivnilo kladně ekonomické působení celé země,

¹⁸¹ Výzkum WVS ze Spojeného království pochází z roku 2005.

¹⁸² Nejistota mezi oběma póly je totožná pro muže i ženy v konečných hodných.

zůstává přesto diametrálně odlišná, jestliže je brána v potaz percepce demokracie a její významnosti.¹⁸³

Důvěru vůči rozmanitým institucím v zemi popisuje *inverzní* graf 21. Nejvyšší důvěru ukazují nejnižší hodnoty v grafickém zobrazení, z čehož plyne, že nejdominantnější důvěru mezi respondenty si v plurálu udržely *círky*. Poněkud nižší, ale stále vyšší důvěru, má shodně mezi ženami a muži soudní moc a jednotlivé státní vlády. Nejnižší důvěru naopak mají politické strany a federální parlament, a to opět v případě obou skupin respondentů.¹⁸⁴

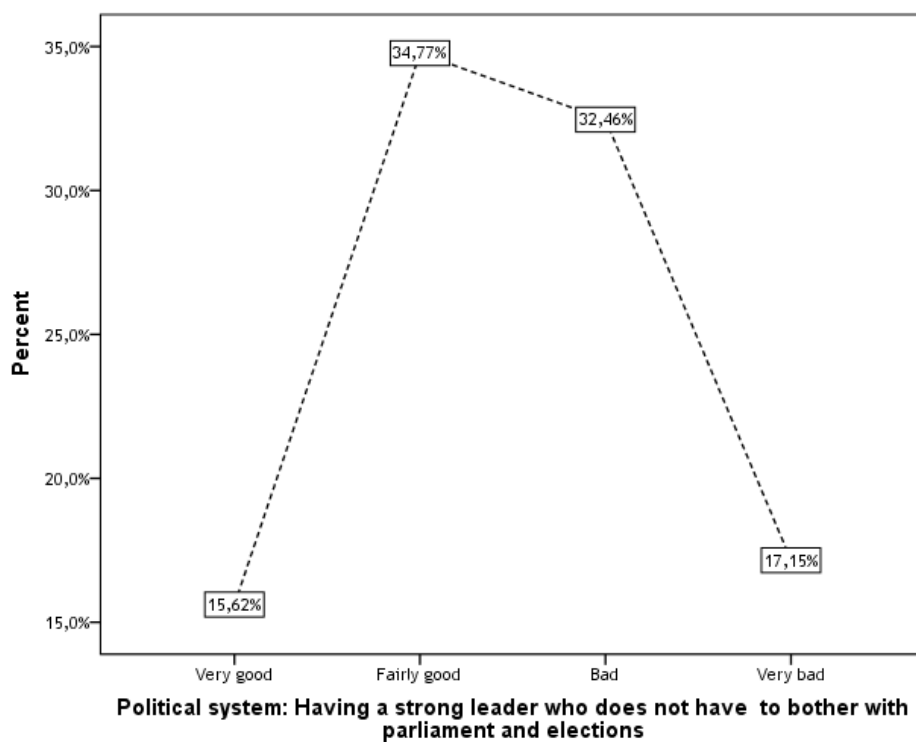

Graf 19 Pravolevá škála v pojetí mužů a žen

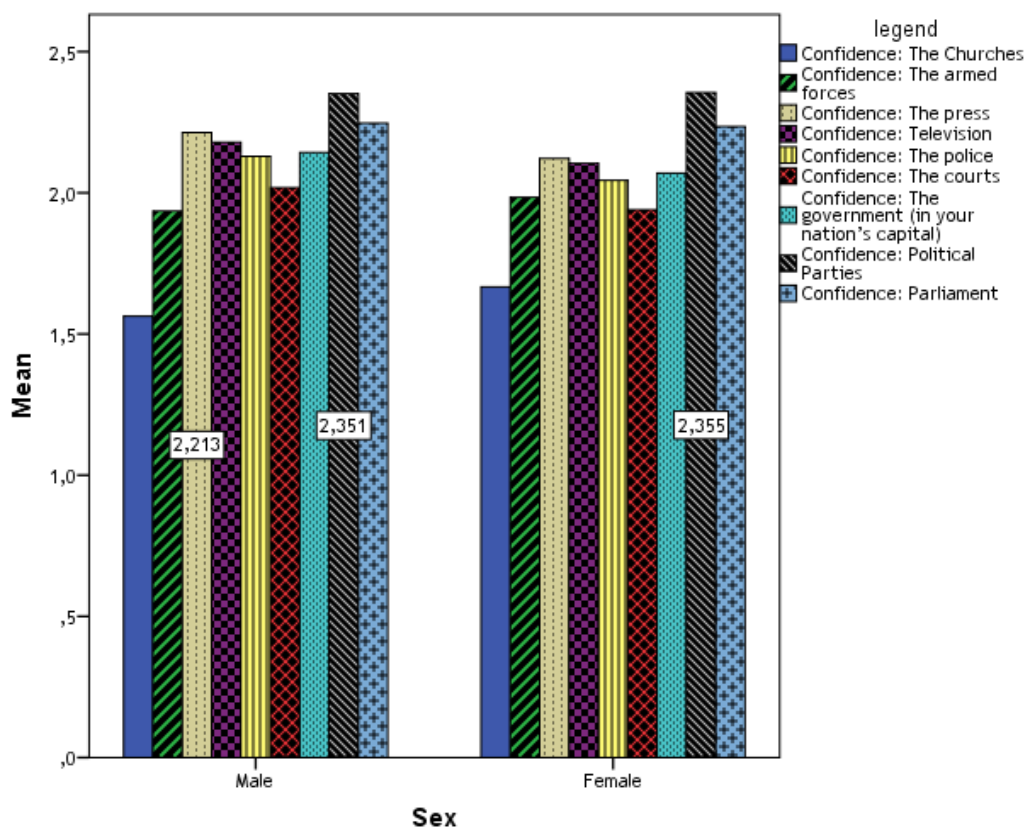
(Autor 2015)

¹⁸³ Nezbytné je zmínit, že tento výsledek zdaleka neodpovídá vlnovým šetřením *Asia Barometer* shodně pojímající skupinu dospělých. Jak poukazuje výzkum *Goethe Institutu* (2010), mladí lidé jsou taktéž výrazněji nakloněni *lidrovství*. Více je téma znázorněno v kapitole 6.2.4 *Mladí lidé a jejich pozice*.

¹⁸⁴ Menší průzkum *Světové banky* o N = 74 zaměřený primárně na vlastní pozici na malajsijském území, poukazuje na to, že na otázku, zdali je Malajsie vedena *politicky správným směrem*, 74 % respondentů odpovědělo kladně, 16 % nesouhlasně a 10 % nevědělo, jak odpovědět. (World Bank 2014: 9)

Graf 20 Preference lídra na úkor parlamentarismu dle WVS
(Autor 2015)

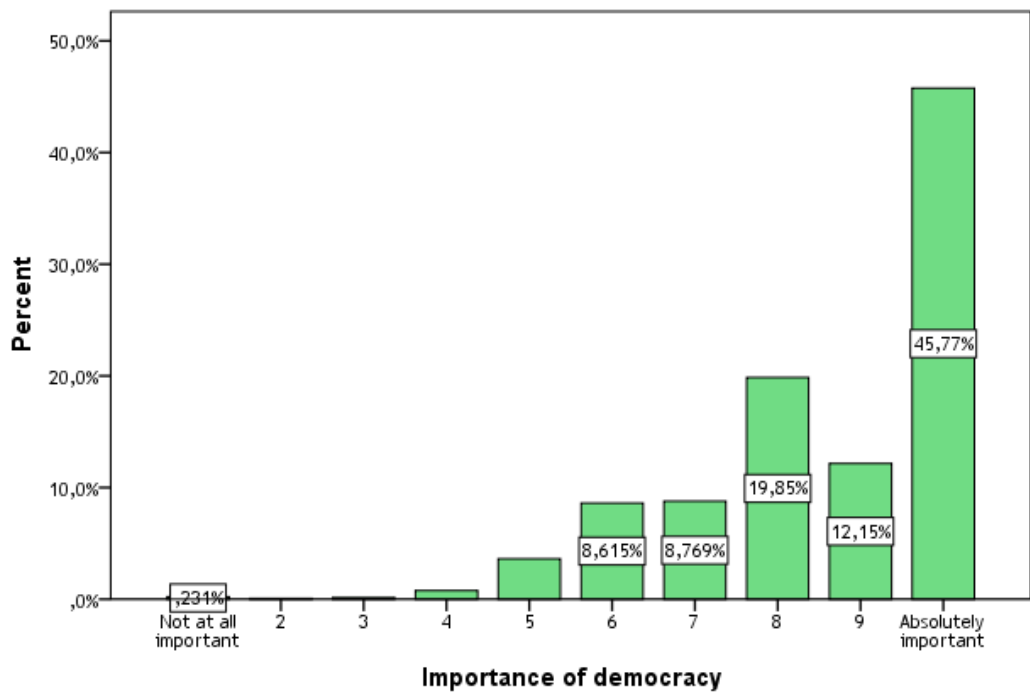
Graf 21 Důvěra v malajsijské instituce
(Autor 2015)

6.2.2 Percepce demokracie

Demokracie je mezi respondenty WVS pojímána jako jedna z *nezbytných* součástí politického režimu, jak potvrzují dvě obdobné otázky řešící na desetibodové škále *důležitost* (*,importance'*), kdy 46 % respondentů demokracii ohodnotilo nejvyšším možným skóre 10/10 pojímajícím demokracii jako naprosto nejdůležitější. Zbýlých 54 % se rozprostřelo nejvýrazněji od šestky na stupnici směrem nahoru. Opačný pól zůstal velmi marginalizovaný, jak zobrazuje graf 22. Obdobným směrem je založena otázka hodnocení přítomnosti demokratického režimu v politických systémech. Načež respondenti na čtyřvariantní odpověď nejčastěji vybrali dvě kladné varianty ve prospěch demokracie z 92,8 % (47,85 % a 44,92 %). Přičemž necelá dvě procenta považovala demokracii za špatnou. Tato zjištění jsou nadále podpořena v průzkumu veřejného mínění malajsijské instituce *Merdeka Center*, jež se specializuje na výzkumy v oblasti společenského dění. Dle jejich zjištění z roku 2010 patří demokratický proces, společně se vzděláním (20 %), mezi dvě nejdůležitější oblasti, které je nezbytné do budoucna i nadále zkvalitňovat, což potvrdilo 27 % z N = 3 141 (respondentů). (Merdeka Center 2010: 16)¹⁸⁵

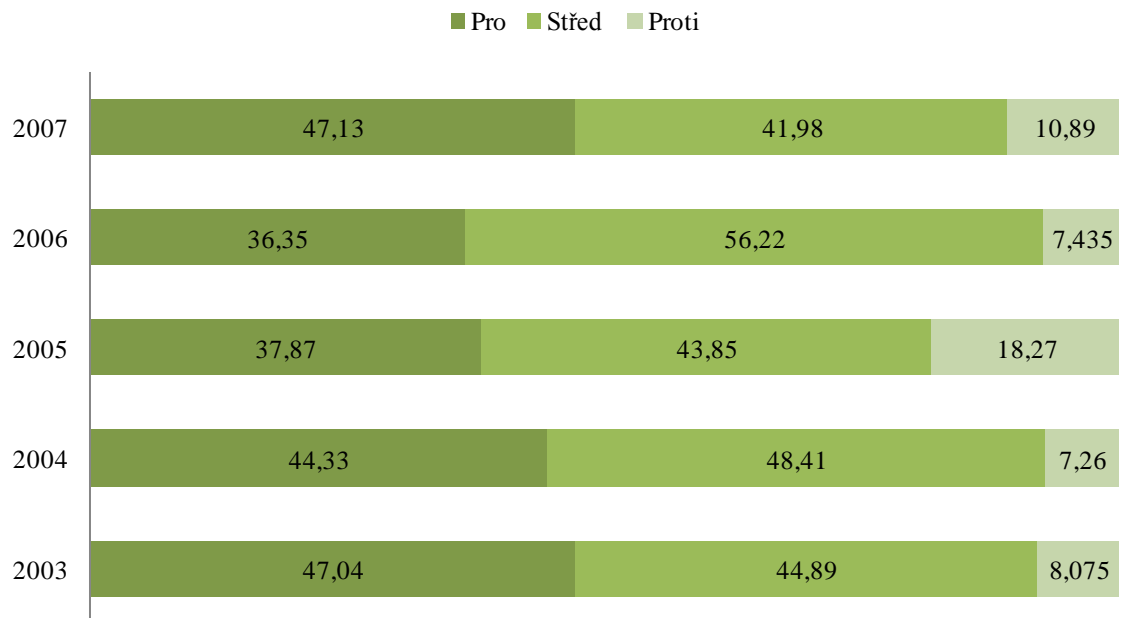
Obdobný výsledek přinesl výzkum *Asia Barometer* kladoucí analogickou otázku, zdali je demokratický systém *nejlepší*, *nejhorší* či *pomezní* (*,fairly good'*) variantou režimu. V této třívariantní otázce se v kontinuálním šetření ukázala *proměnlivost*, kdy se kromě roku 2005 míra *negativismu* vůči demokracii držela okolo průměrné hodnoty 8,415 %. Výrazné obměny se udály mezi úplnou a částečnou podporou demokracie, jak poukazuje graf 23. Maximální podpora demokracie nastala v první vlně a poslední zároveň, kdy hodnoty vykazovaly 47,04 %, potažmo 47,13 %; nejnižší maximální podpora demokracie byla v letech 2005 a 2006, kdy tuto možnost zvolilo 37,87 % a 36,35 % dotázaných.

¹⁸⁵ Toleranci chybovosti (*,margin of error'*) stanovuje Merdeka Center na 1,75 % . (Merdeka Center 2010: 3)

Graf 22 Důležitost demokracie

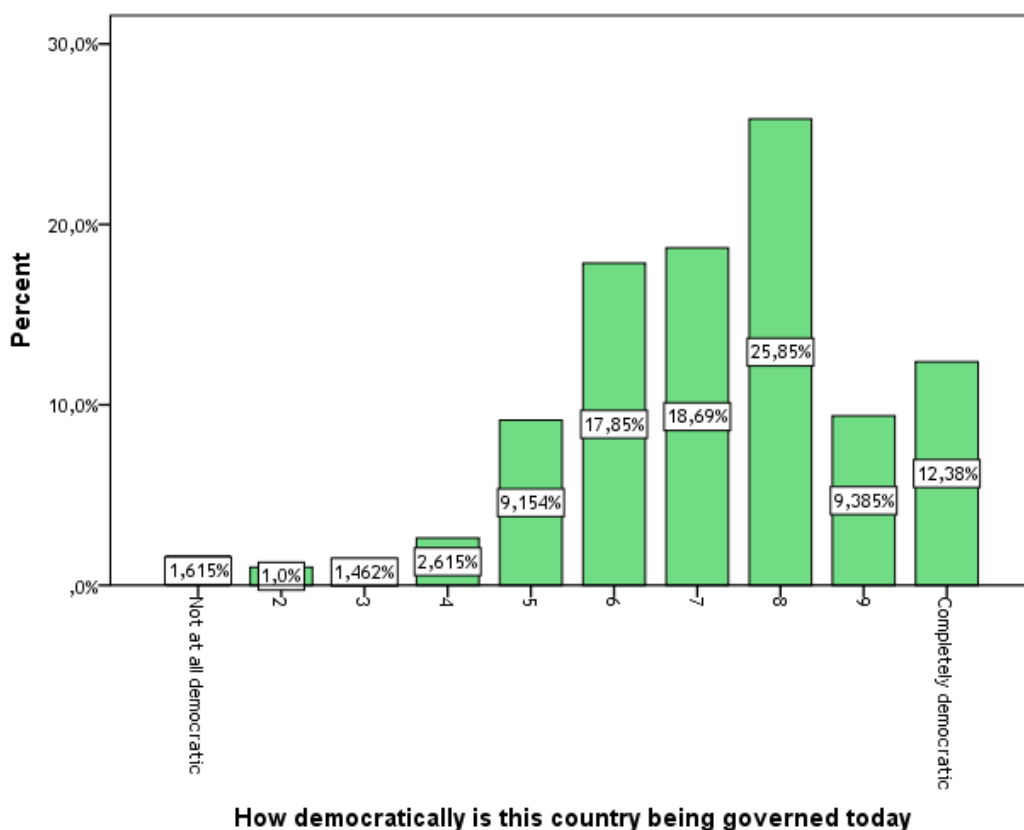
(Autor 2015)

Graf 23 Podpora demokracie v letech 2003–2007 dle Asia Barometer

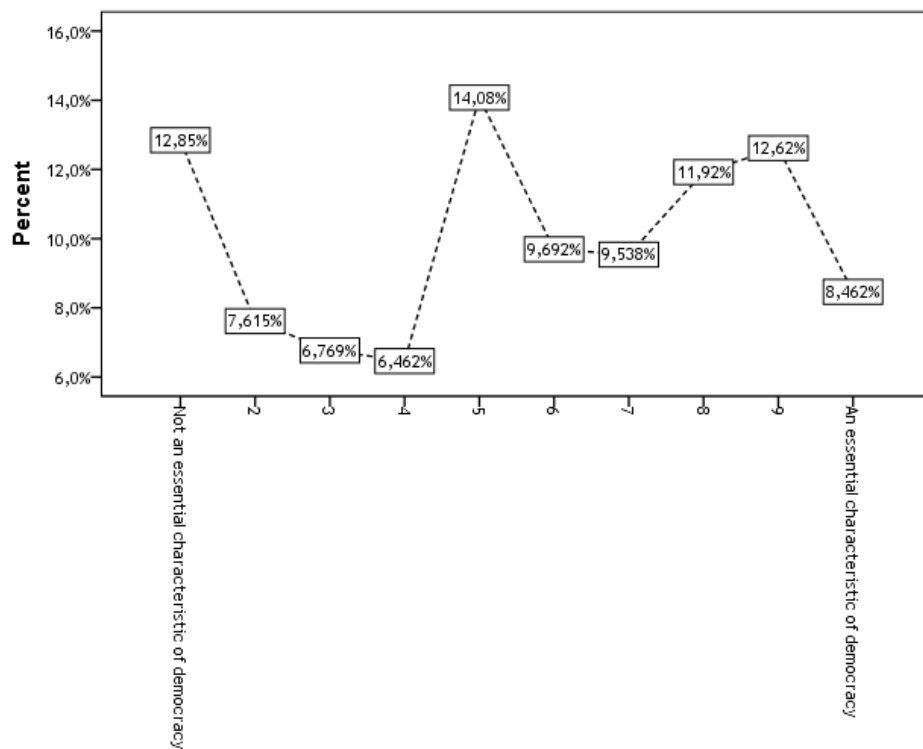
(Autor 2015)

Více sebereflexní byla evaluace vlastní země, a to nakolik je její vedení v současnosti demokratické, jak odkazuje graf 24. Ačkoli se v této části respondenti více soustředili do sektoru směřujícímu k demokracii, je zřejmé, že mezi nimi byla větší *roztříštěnost*, kdy nadto mezi nejčastější hodnoty spadají 8 (25,85 %) a 7 (18,69 %). Jen 12,38 % lidí označilo zemi za *zcela demokratickou*. Jestliže do demokratičnosti a výkladu práva přibude náboženské vyznání, situace se ještě více *komplikuje*, kdy se respondenti, jak je zaznačeno v grafu 25, rozprostírají po celé škále. Jako součást demokracie může být považováno toto zapojení církve podle 8,462 % lidí, kteří jsou naprosto svolní k interpretaci. Největší procentuální podíl má *neutrálnější* hodnota 5, která však nemůže v tomo případě být zcela *neutrální*, jelikož škála je destibodová a nikoli jedenáctibodová, aby číslo pět znamenalo střední mezihodnotu. Pokud by i přesto byla vynechána 14,08% hodnota čísla pět, součet levé části škály, která odsuzuje zapojení víry do výkladu práva v demokracii, by tvořil 33,7 %, opačná strana škály považující církve za neodmyslitelný komponent by získala 52,23 %.

Graf 24 Nynější demokratičnost Malajsie

(Autor 2015)

Graf 25 Výklad práva vírou jako součást demokracie

(Autor 2015)

Příčinnost nastíněného stavu se pokusila ve svém průzkumu z listopadu roku 1994 zkoumat Bridget Welsh. Její zkoumání na výběru o velikosti $N = 395$ lidí se zakládalo na dvou typech otázek, otevřených i uzavřených, kdy obě byly zkoumány bez závislosti na sobě. Autorka stanovuje v územně vedví děleném výzkumu nejdůležitější body,¹⁸⁶ pod nimiž si respondenti představují demokracii, následně jaká práva pod ni spadají, což obě zachycuje výřezová tabulka 11. Tímto je demonstrováno, že *pohotovou a vnímavou* (*,responsive‘*) vládu si pod pojmem demokracie představuje většina v centru i na periferii při souhrnném hodnocení (44 % a 36 %), což je následováno *svobodou projevu* (28 % a 27 %). Odchytky se objevují ve druhém oddílu, kde autorka pozoruje postoje k právům. Zatímco v hlavním městě mezi nejfrekventovanější odpovědi patřila svoboda projevu/tisku (29 % a 39 %), venkov výrazněji vnímá *právo svobodně volit* s 32 %, kdy tento druh práva v Kuala Lumpur zmínilo jen 13 %, poněvadž obdobné množství (12 %) tamějších lidí dalo přednost *svobodě vydělávat si na živobytí*. (Welsh 1996: 885–887) Bridget Welsh ve své studii přišla ještě s jedním postřehem vůči demokracii ze strany lidí v Malajsii, a to, že by byli *„ochotni omezit demokracii v okamžiku ohrožení sociálního pořádku“* (Welsh 1996: 884).

¹⁸⁶ Dvojím územním členěním je myšleno oficiální hlavní město, Kuala Lumpur, a zbytek země. Metodologicky Bridget Welsh užila metodu dvojí pro dotazování domácností jako výběrů, a to *náhodný výběr telefonního čísla* a v *místě náhodný výběr domu*.

Tyto konzervativní hodnoty jsou pozorovatelné i ve studii *asijských hodnot* v textu Marka R. Thompsona; ten poukazuje na to, že demokracie je ze své podstaty především dle opozičních stran „lékem na ekonomické problémy“ (Thompson 2001: 155). Avšak i nadále zůstávají protivládni aktivisté *kritičtí* k Západu a jeho pojmání demokracie. (Tamtéž: 158)¹⁸⁷ Ještě hlouběji šla práce Muthiaha Alagappa, jenž hovoří o islámu Malajsie nikoli jako o vyznání, nýbrž o „politické ideologii“ (Alagappa 1995: 34), kdy přednost před demokracií má vždy *ekonomický rozvoj*. (Tamtéž: 30).¹⁸⁸ Demokracie je z těchto důvodů považována, jako v jiných částech světa s muslimskými obyvateli,¹⁸⁹ za zcela *vhodný* druh vládnutí, leč s přihlédnutím ke skutečnosti, že náboženský a společenský úzus bude zachován.

	Overall %	
	Capital	Non-Capital
A. Critical Elements in a Democracy		
Responsive government	44	36
Freedom of speech	28	27
Freedom of religion	21	21
Equal opportunity education	19	16
Strong Parliament	16	18
B. Rights in the System		
Freedom of speech/press	29	39
Freedom to vote	13	32
Freedom of religion	7	16
Freedom to earn a living	12	7
Equal opportunity education	7	7
Equality	7	5

Tabulka 11 Výraznost prvků demokracie a práva

(Welsh 1996: 886)

¹⁸⁷ *Abu Dhabi Gallup Center* při zkoumání odlišností a případného napětí mezi světem Západu a muslimskými zeměmi vedlo průzkum veřejného mínění, co je příčinou pnutí, zdali je to kultura, náboženství nebo odlišné politické zájmy. Přestože se ukázaly případy typu Senegal, kde respondenti vidí víru z 60 % jako stěžejní odlišnost, v Malajsii hodnoty odpovídají *pouhým* 39 %, 29 %, 7 % pro vyznání, politiku a kulturu v tomto pořadí, 23 % na otázku odpovědělo, že neví. Tento výsledek je možné srovnávat na blízkost kupříkladu s Norskem a tamním vyjádřením 41 %, 23 %, 23 %, a 10 %. (Gallup 2010: 41)

¹⁸⁸ Primárně tuto odlišnost islámu jako politické ideologie autor nachází kromě Malajsie ještě v Indonésii. (Alagappa 1995: 34)

¹⁸⁹ Příkladem budiž státy jižní Asie jako Indie či Nepál, které nejsou vždy zcela demokratické, ale jejich podpora vůči demokratické vládě je vysoká. (de Souza, Palshikar, Yadav 2008: 85–86) Obdobný stav panuje i v mnoha arabských zemích, kdy dochází taktéž k podpoře demokracie, avšak jak se ptají i výzkumníci Amaney A. Jamal a Mark A. Tessler, je otázkou, *jaký druh demokracie* mají tito lidé na mysli, jelikož ji spíše vidí jako „*instrument*“ (Jamal, Tessler 2008: 108), kdy demokracie narůstá ve své moci postupným způsobem a není nikterak omezeno postavení islámu. (Tamtéž)

6.2.3 Konfese a politika I.¹⁹⁰

Při komplexním zkoumání náboženského vyznání a jeho vlivu na politické dění je možné zjistit z dat WVS také hlubší vztahy v proměnných. Pokud je uvažena jako proměnná důležitost politiky v životě, jejíž čtyřvarianční odpověď koresponduje s variantami významnosti náboženství. V analýze skrze kontingenční tabulku se v rámci adjustovaných reziduí poukázal jako signifikantní vztah mezi preferencí religiozity jako naprosto zásadní součásti života se stejně významnou hodnotou pro politické zájmy. Na respondentech se projevuje s rostoucí důležitostí jedné proměnné, rovněž nárůst i té druhé.¹⁹¹ Hladina 4,7 poukazuje na silný a nenáhodný vztah mezi lidmi silně zbožnými a silně vnímající politickou scénu. Protipólová situace se objevuje u 39 % respondentů, pro něž je politika *naprosto* nedůležitou záležitostí, jelikož mezi ně se řadí ti, kteří i vyznání označili za *méně* důležité pro jejich život, jak v tabulce 12 představuje hladina 6 odpovídající spolehlivosti na 99,1 %, že se nejedná o náhodu, a potvrzuje se takto H_{A4} o spojitosti obou proměnných. K signifikantním patří i hodnoty centrální, kdy je hladina 3,0 adjustovaných reziduí pro respondenty volící vyznání jako spíše důležité a a politiku spíše nedůležitou, a to s 99% hladinou spolehlivosti. Nejnápadnější negativní vztah představuje volba politiky jako naprosto nepodstaté věci a vyznání jako velmi důležitého s hodnotou -4,8 korespondující s 99,1% spolehlivostí.

	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Important in life: Politics *	1299	99,9%	1	0,1%	1300	100,0%
Important in life: Religion						

Important in life: Politics * Important in life: Religion Crosstabulation						
		Important in life: Religion				Total
		Very important	Rather important	Not very important	Not at all important	
Very important	Count	220	9	3	0	232
	% within Important in life: Religion	20,0%	5,8%	7,9%	0,0%	17,9%
	Adjusted Residual	4,7	-4,2	-1,6	-,8	
Rather important	Count	393	48	6	1	448
	% within Important in life: Religion	35,7%	30,8%	15,8%	33,3%	34,5%
	Adjusted Residual	2,1	-1,0	-2,5	,0	
Not very important	Count	394	75	14	2	485
	% within Important in life: Religion	35,8%	48,1%	36,8%	66,7%	37,3%
	Adjusted Residual	-2,8	3,0	-,1	1,1	
Not at all important	Count	95	24	15	0	134
	% within Important in life: Religion	8,6%	15,4%	39,5%	0,0%	10,3%
	Adjusted Residual	-4,8	2,2	6,0	-,6	
Total	Count	1102	156	38	3	1299
	% within Important in life: Religion	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Adjusted Residual					

Tabulka 12 Významnost politiky a náboženství
(Autor 2015)

¹⁹⁰ V nadcházející kapitole je pro posouzení indikátorů v kontingenčních tabulkách užíváno adjustovaných reziduí srovnávaných očekávané a sledované četnosti s hladinou spolehlivosti od $\alpha = 0,05$ pro spolehlivost minimálně 95%, $\alpha = 0,01$ pro 99% a *nejvyšší* 99,1% hodnověrnost, že se nejedná o nahodilost dat, nýbrž je takto možné zamítnutí domnělé nulové hypotézy H_0 , na rozdíl od přijetí H_A .

¹⁹¹ Na této otázce jediné bylo namísto 1300 respondentů pracováno s $N = 1299$.

Kontingenční tabulka 13 zobrazuje hlubší vztah, kdy je hodnocena konfese, stejně jako v předchozím případě, a pojmání demokracie v desetiškálové stupnici od čísla 1 jako zcela nedůležité až po největší její nezbytnost v podobě indikace č. 10. Mezi nejvyšší hodnoty zobrazené v kontingenční tabulce je jednak podpora demokracie na úrovni 9/10 s tím, že pro tyto respondenty je víra *maximálně* důležitá, což na hladině spolehlivosti 95 % těsně nedosahuje hodnoty 1,96 při její 1,90 pro spolehlivé zamítnutí H_0 . Následně vyšší hodnotu představuje 2,9, což při hladině totožné spolehlivosti značí 95% jistotu podpory vyznání jako *spíše* důležitého a demokracie jako *maximálně* nepodstatné (na škále cifra 1), nicméně zároveň je zřejmé, ač nižší, hodnota adjustovaného rezidua 2,2 při jasné 10 bodové podpoře demokracie a označení víry jako *méně* důležité. Ze dvou tabulek proto vychází, že politika představuje zároveň s vyšším zájmem o ni, taktéž vyšší hladinu zájmu o víru či *vice versa*. Nicméně při hlubším studiu, zdali je zájem a podpora demokracie při fúzi se zkoumaným stupněm důležitosti vyznání, dochází k jevu odlišnému, avšak ne zcela opačnému, kdy lidé považující sebe za pobožnější s výraznějším akcentem na konfesi (*rather important*) nevnímají demokracii nikterak jako podstatnou. Nelze však opomenout, že na druhém pólu, ač s *menší* signifikancí, existuje rovněž skupina, která sebe označuje za ještě více nakloněnou k vyznání a jeho významnosti (*very important*), ale podpora demokracie je na škálovém hodnocení ve výši devět, stejně jako je zřejmá podpora demokracie na o stupeň vyšší úrovni (10), která pochází od respondentů považujících náboženskou vyznání za méně důležité. Tato skupina odpovídá 2,2 adjustovaného rezidua potvrzující takto více než 95% spolehlivost, jež těsně nedosáhla 2,58, aby byla signifikantní z 99 %.

		Important in life: Religion				Total
		Very important	Rather important	Not very important	Not at all important	
Not at all important	Count	1	2	0	0	3
	% within Important in life: Religion	0,1%	1,3%	0,0%	0,0%	0,2%
	% of Total	0,1%	0,2%	0,0%	0,0%	0,2%
	Adjusted Residual	-2,5	2,9	-,3	-,1	
2	Count	1	0	0	0	1
	% within Important in life: Religion	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
	% of Total	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
	Adjusted Residual	,4	-,4	-,2	,0	
3	Count	2	0	0	0	2
	% within Important in life: Religion	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%
	% of Total	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%
	Adjusted Residual	,6	-,5	-,2	-,1	
4	Count	10	0	0	0	10
	% within Important in life: Religion	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,8%
	% of Total	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,8%
	Adjusted Residual	1,3	-1,2	-,6	-,2	
Importance of democracy	Count	40	7	0	0	47
	% within Important in life: Religion	3,6%	4,5%	0,0%	0,0%	3,6%
	% of Total	3,1%	0,5%	0,0%	0,0%	3,6%
	Adjusted Residual	,1	,6	-1,2	-,3	
6	Count	92	15	4	1	112
	% within Important in life: Religion	8,3%	9,6%	10,5%	33,3%	8,6%
	% of Total	7,1%	1,2%	0,3%	0,1%	8,6%
	Adjusted Residual	-,8	,5	,4	1,5	

7	Count	95	16	3	0	114
	% within Important in life: Religion	8,6%	10,3%	7,9%	0,0%	8,8%
	% of Total	7,3%	1,2%	0,2%	0,0%	8,8%
	Adjusted Residual	-,5	,7	-,2	-,5	
8	Count	219	33	5	1	258
	% within Important in life: Religion	19,9%	21,2%	13,2%	33,3%	19,8%
	% of Total	16,8%	2,5%	0,4%	0,1%	19,8%
	Adjusted Residual	,0	,4	-1,0	,6	
9	Count	142	14	2	0	158
	% within Important in life: Religion	12,9%	9,0%	5,3%	0,0%	12,2%
	% of Total	10,9%	1,1%	0,2%	0,0%	12,2%
	Adjusted Residual	1,9	-1,3	-1,3	-,6	
Absolutely important	Count	501	69	24	1	595
	% within Important in life: Religion	45,4%	44,2%	63,2%	33,3%	45,8%
	% of Total	38,5%	5,3%	1,8%	0,1%	45,8%
	Adjusted Residual	-,6	-,4	2,2	-,4	
Total	Count	1103	156	38	3	1300
	% within Important in life: Religion	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	84,8%	12,0%	2,9%	0,2%	100,0%
	Adjusted Residual					

Tabulka 13 Významnost demokracie a vyznání

(Autor 2015)

Třetí kontingenční tabulka 14 se zabývá hodnocením respondentů, nako lik považují současné vládnutí ve vlastní zemi za demokratické, a to společně s tím, jak vnímají důležitost Boha v jejich každodenním životě. Ze vzešlých dat vyplývá, že mezi respondenty označující *maximální* důležitost Boha (10) se objevuje 99,1% spolehlivost pro potvrzení domněnky, že země je nyní *maximálně* demokraticky vedená, když adjustované reziduum dosahuje výše 6,0. O dvě desetiny signifikantnější s 6,2 byla hodnota pro *nepotřebnost* Boha v běžném životě (2) při názoru, že země je zcela nedemokraticky vedena (1: *not at all democratic*). Postupně dochází ke graduálnímu růstu s tím, čím je více Bůh důležitý, tím více je vnímána země jako demokratičtější, což je podkládáno údaji na hladině spolehlivosti 99 % a následně 99,1 % s hodnotami reziduí 2,8; 5,2 a 4,1, čímž se verifikuje H_{A6} . Současně se shluk respondentů objevuje negativně signifikantně s hodnotou -3,8 u tvrzení, že země jest demokratickou společně s hodnotou 8 na škále směřující k silnější podpoře důležitosti Boha. Přestože v Malajsii existuje množství nejen náboženských vyznání, ale též i etnických skupin, podpora víry se stala napříč nimi neochvějně silným rysem. Respondenti s nižší percepcí relevance Boha deklarují poté i nižší demokratičnost státního zřízení, mezitímco lidé výrazně nakloněni náboženskému vyznání mají tendenci k přesvědčení, že v Malajsii *převládá* demokracie. Nicméně je nezbytné vzít v potaz také předchozí zjištění, že podle pobožných lidí demokracie nehraje prim v žebříčku důležitých aspektů, což poté nesignifikantně, ale i tak neopominutelně *narušuje* skupina respondentů považující víru za *ještě důležitější* než přechozí lidé, ač s tím, že demokracii podporují, nicméně na hladině 95% spolehlivosti

seskupení není pevným důkazem. Zároveň jsou v tabulce výrazné množstevní výkyvy mezi jednotlivými skupinami.¹⁹²

	Not at all democratic										Completely democratic			Total
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	0	5	13	
Not at all important	Count	1	0	0	1	0	0	2	3	1	0	0	5	
	% of Total	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%	0,0%	0,0%	0,4%	
	Adjusted Residual	1,7	-4	1,9	-6	-8	5	-1,0	-2,1	-1,2	2,9	1,0%		
2	Count	2	0	0	0	1	0	2	0	0	2	1	6	
	% of Total	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%	0,5%	
	Adjusted Residual	6,2	-2	-3	-4	-6	-1,1	-1,2	-4	-8	-3	0,5%		
3	Count	0	0	0	0	1	1	0	4	0	0	0	6	
	% of Total	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,5%	
	Adjusted Residual	-3	-2	-3	-4	-6	-1,1	-1,2	2,3	-8	-9	0,5%		
4	Count	1	0	1	1	0	3	1	1	0	0	0	7	
	% of Total	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,5%	
	Adjusted Residual	2,7	-3	2,8	-4	-8	1,7	-3	-7	-9	-1,0	0,5%		
5	Count	0	0	1	1	1	7	8	11	1	1	1	38	
	% of Total	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,5%	0,6%	0,6%	0,8%	0,1%	0,1%	0,1%	2,9%	
	Adjusted Residual	-8	-6	-6	-0	2,0	5,4	-4	-1,4	-1,9	-2	2,9%		
6	Count	1	0	1	1	0	7	25	10	9	2	2	57	
	% of Total	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,5%	1,9%	8,8%	7,7%	7,7%	2,2%	0,2%	4,4%	
	Adjusted Residual	1	-8	-2	-1,3	-8	5,2	-2	-1,8	-1,6	-2,1	4,4%		
7	Count	0	1	0	0	4	15	11	16	22	6	2	77	
	% of Total	0,0%	0,1%	0,0%	0,3%	1,2%	0,8%	1,2%	1,7%	1,7%	0,5%	0,2%	5,9%	
	Adjusted Residual	-1,2	-3	-1,1	1,5	3,2	-8	-5	-6	-5	-2,7	5,9%		
8	Count	1	0	1	5	17	17	31	59	14	4	4	149	
	% of Total	0,1%	0,0%	0,1%	0,4%	1,3%	1,3%	2,4%	4,5%	1,1%	0,3%	0,3%	11,5%	
	Adjusted Residual	-1,0	-1,3	-9	-6	1,0	-2,2	-7	4,1	-0	-3,8	11,5%		
9	Count	1	0	2	1	4	18	17	14	7	4	4	68	
	% of Total	0,1%	0,0%	0,2%	0,1%	0,3%	1,4%	1,3%	1,1%	0,5%	0,3%	0,3%	5,2%	
	Adjusted Residual	-1	-9	1,0	1,0	-1,0	1,9	1,4	-1,0	-3	-1,7	5,2%		
Very important	Count	14	12	12	23	65	146	159	214	92	142	142	879	
	% of Total	1,1%	0,9%	0,9%	1,8%	5,0%	11,2%	12,2%	16,5%	7,1%	10,9%	10,9%	67,6%	
	Adjusted Residual	-1	1,9	-4	-0	-3,2	-1,7	-8	-1,8	1,9	6,0	6,0	67,6%	
Total	Count	21	13	19	34	119	232	243	336	122	161	161	1300	
	% of Total	1,6%	1,0%	1,5%	2,6%	9,2%	17,8%	18,7%	25,8%	9,4%	12,4%	12,4%	100,0%	
	Adjusted Residual													

Tabulka 14 Důležitost pozice Boha a vnímání míry demokratičnosti

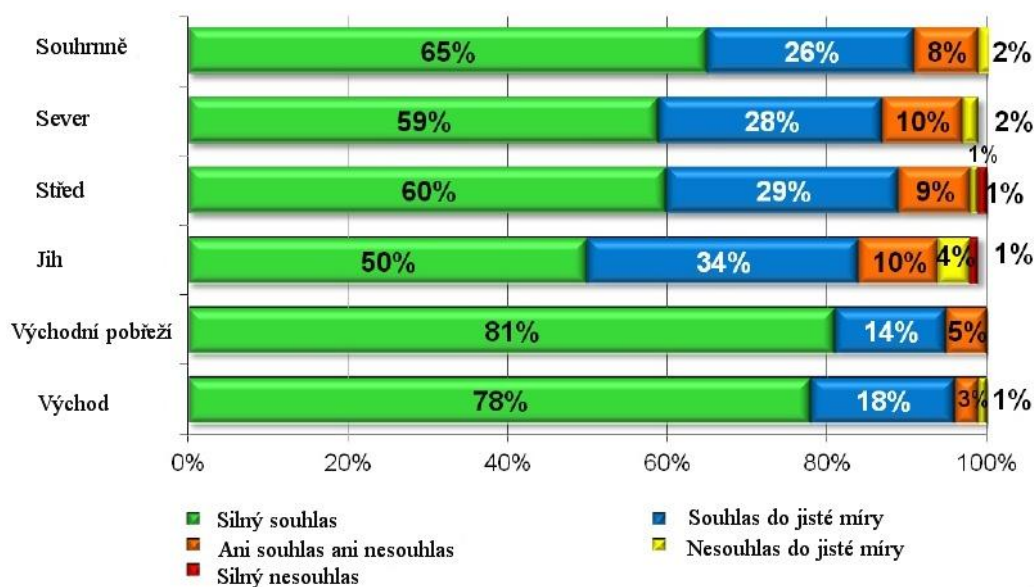
(Autor 2015)

¹⁹² Skupině podporující silně demokracii i vyznání patří adjustované reziduum 1,9, což o 0,6 bodů nestačí k hranici 95% spolehlivosti.

6.2.4 Mladí lidé a jejich pozice

Kategorie mladých lidí byla v poslední době v Malajsii zkoumána skrze dva průzkumy, a to ‚*Values, Dreams, Ideals: Muslim Youth in Southeast Asia (Surveys in Malaysia and Indonesia)*‘ od Goethe Institutu (2010) a ‚*The Youth Factor: The Survey of Malaysian Youth Opinion*‘ od The Asia Foundation (2012). První jmenovaný výzkum se zaměřil na mladistvé ve věku 15–25 při celkovém výběru o velikosti 1060 respondentů, druhý posuzoval tuto skupinu ve věkovém rozpětí 17–35 let u 2105 respondentů.¹⁹³

Náboženské vyznání mezi mladistvými není nikterak odlišnou hodnotou, když ji ve výzkumu WVS označilo 84,13 % respondentů za velmi důležitou. Hluběji šel průzkum tázající se na to, jak moc ovlivňuje vyznání běžný život. Zatímco souhrnně mládež hodnotila vliv na úrovni 54 %, při vyčlenění samotné muslimské sekce se tato cifra zvyšuje na 72 %, nejmenší ovlivnění vírou pocítují taoisté a buddhisté s 3 % a 12 %, mladí křesťané a hinduisté ze 44 % a 46 %. (The Asia Foundation 2012: 18) Vzájemná tolerance v tomto průzkumu odpovídá otázce *přijatelnosti souseda jiného vyznání z WVS*,¹⁹⁴ kde kladně odpovědělo souhrnně 70 % respondentů, mezi mladými WVS se jedná o 65,87 % odpovídajících průzkumu druhému, kdy smířlivý postoj zastává 65 % mladých, s největší mírou v oblasti východní části země, jak znázorňuje graf 26.

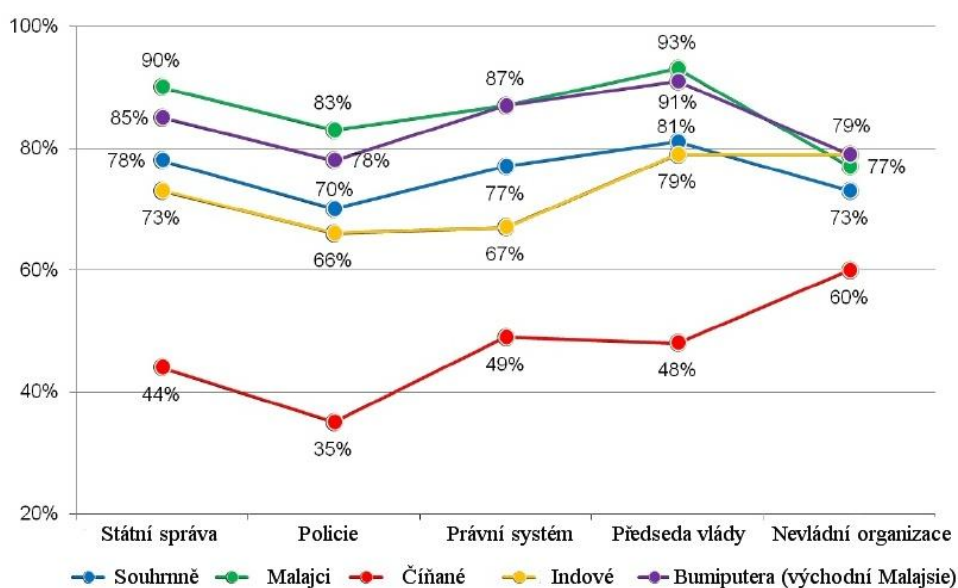
Graf 26 Tolerance k jiným vyznáním mezi mladými

Přeloženo autorem (The Asia Foundation 2012: 20)

¹⁹³ WVS začíná ve věkové hranici od 18 let, pro zhodnocení je v práci užíváno v SPSS ro zmezi 18–25 let.

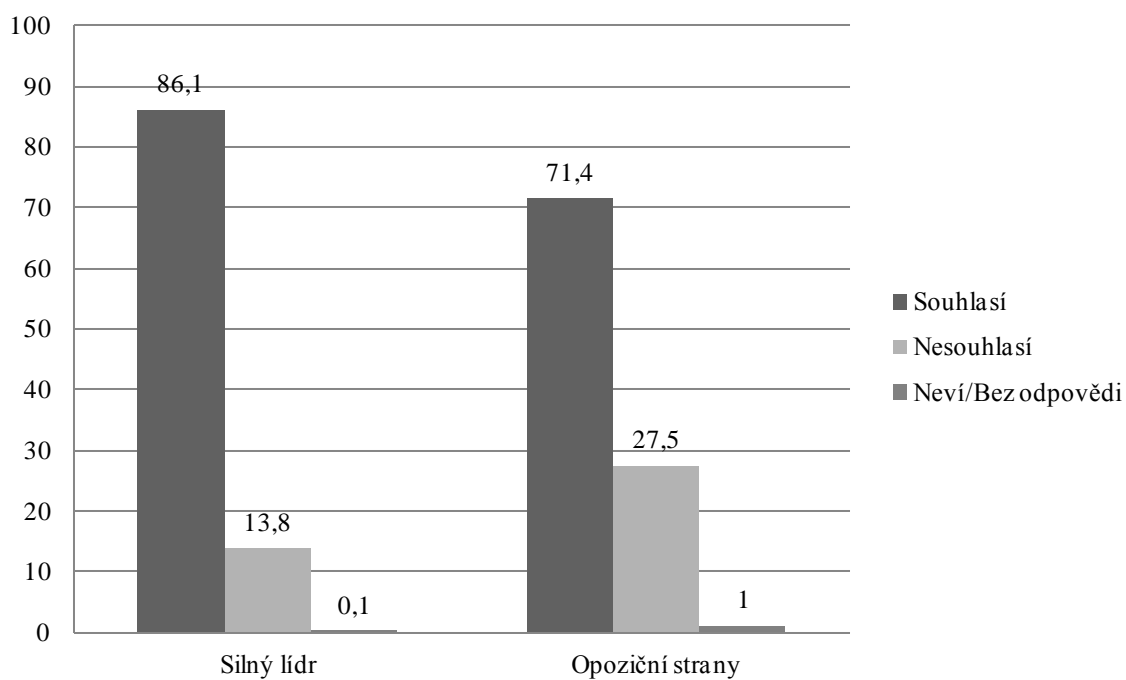
¹⁹⁴ Výzkum se přesně ptal, zdali by všechny náboženské skupiny měly mít možnost vykonávat své obřady a svátky bez narušování. (The Asia Foundation 2012: 20)

Politickými názory mladých se zabývá kupříkladu otázka důvěry v instituce, jako tomu bylo i v případě WVS. Ačkoli mezi kategoriemi, které byly nabízeny v uzavřených otázkách, není jasný průnik, aby bylo možné průzkumy srovnávat, v jednom aspektu se mladí odlišují, a to v citelné míře i v rámci etnického dělení, kdy čínská mládež nejméně důvěřuje institucím, jak poukazuje graf 27. Zatímco mladí důvěru kladou ve vyšší *národní* instituce, především v osobu předsedy vlády, dospělí důvěřují svým lokálně státním vládám a institucím držící kontrolní moc jako jsou například soudy a ozbrojená moc, nikoli politickým stranám a federálnímu parlamentu. Tuto skutečnost podporuje i výzkum *Goethe Institutu*, jenž se respondentů ptal, co si primárně představují pod propojením politiky a demokracie. Nejfrekventovanější odpovědí byla s 86,1 % varianta „*silného lídra, který dokáže nastolit v řád*“ (Goethe Institut 2010: 22), s tvrzením opozičních stran se ztotožnilo 71,4 % mladistvých, jak poukazuje graf 28. V tomto ohledu se objevuje odchylka mezi dospělými a mládeží, kdy podle průzkumu *Asia Barometer* jsou dospělí negativněji nakloněni ideji, že by jednotlivec na úkor parlamentu měl výraznější pravomoc. Přestože se v tomto ohledu objevuje fluktuace v síle, kdy v roce 2005 negativismus byl na svém minimu, jak poukazuje graf 29. Celkově se v rozmezí 2003–2007 subtilně zvyšuje odpor vůči upozadění parlamentarismu ve prospěch jedné osoby lídra, kdy maximální hodnoty tato varianta dosáhla roku 2006 (71,05 %).

Graf 27 Etnicky odlišná důvěra k institucím

Přeloženo autorem (The Asia Foundation 2012)

Graf 28 Představy a preference v rámci demokracie a politiky

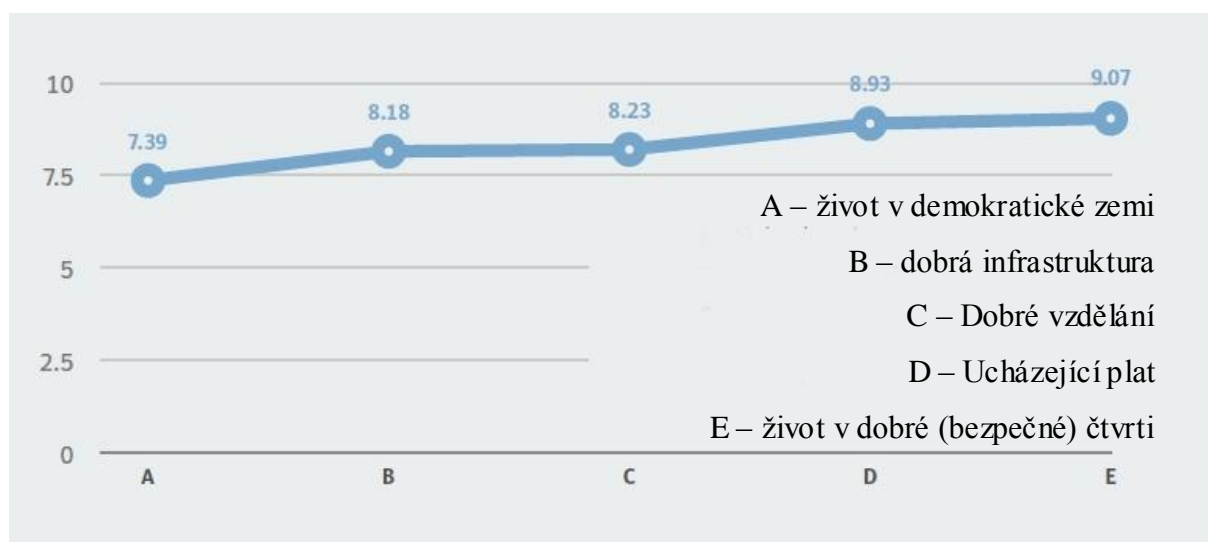
Přeloženo autorem (Goethe Institut 2010: 22)

Graf 29 Preference lídra na úkor parlamentu u dospělých dle Asia Barometer

(Autor 2015)

Politické vnímání může být zkresleno faktem, že demokracie mezi mladistvými není považována za nijak důležitý atribut politiky, jak poukazuje grafické znázornění 30, v rámci něhož bylo odpovídáno na desetibodové škále, nakolik je daná vlastnost či skutečnost pro dotazovaného důležitá. Demokracie v tomto ohledu zůstala zcela jasně na *posledním místě* při porovnání kupříkladu se vzděláním, mzdou a bydlením v dobré čtvrti. Nižší podporu demokracie nastiňuje také hodnocení její důležitosti při vyřazení do výběru mladých lidí z WVS, kdy se opět tato skupina ve věku 18–25 na desetibodové škále přiklonila sice většinově k její nejmaximálnější možnosti 10 pro demokracii, ale rozložení hlasů se výrazněji rozprostřelo od 5 nahoru k 10, kdy 10 získala 40,48 % hlasů, což je méně než ve WVS při započítání všech respondentů oproti 45,77 % o 5,29 %. Pokud by vnímání demokratičnosti současného vládnutí v Malajsii a důležitosti Boha bylo aplikováno jako v předchozí sekci, vzniknuvší kontingenční tabulka 15 nevykazuje natolik signifikantní výsledky,¹⁹⁵ i přesto je možné sledovat, že se spolehlivostí 99 % jsou podporovatelé režimu jako maximálně demokratického (10) zcela přívrženci vlivu Boha (10) dle výsledku reziduí hodnoty 3,3. Následně 3,6 se vyskytuje na pomezí v hodnocení obou proměnných na škále jako důležitosti čísla 6. Nejvýraznější je hodnota 4,4 pro nízkou podporu Boha v životě (2) a *naprosté* nedemokratičnosti Malajsie (1).

Graf 30 Rozřazení důležitosti společenských znaků

Přeloženo autorem (Goethe Institut 2010: 13)

¹⁹⁵ V této sekci je nezbytné vnímat ještě menší počet případů v jednotlivých odpovědích, a proto zůstává vyvozování jasných závěrů komplikované.

		Not at all democratic										Completely democratic	Total
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
How important is God in your life	Not at all important	Count	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	3
	% of Total	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	1,2%
	Adjusted Residual	-2	-2	4,4	-3	-6	7	6	-1,0	-5	-7		
	Count	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	4
	% of Total	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%	1,6%
	Adjusted Residual	4,4	-2	-3	-4	1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1	-5		8
	Count	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	2
	% of Total	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%	0,8%
	Adjusted Residual	-2	-1	-2	-3	1,9	-7	-7	8	-4	-5		
	Count	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2
% of Total	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,8%	
Adjusted Residual	-2	-1	5,5	-3	-5	1,1	-7	-9	-4	-5			
Count	0	0	0	0	0	4	2	2	1	0	0	9	
% of Total	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,6%	0,8%	0,8%	0,4%	0,0%	0,0%	3,6%	
Adjusted Residual	-3	-3	-4	-6	-1,0	2,0	2	-3	5	-1,1			
Count	0	0	0	0	1	7	3	0	0	1	0	12	
% of Total	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	2,8%	1,2%	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%	4,8%	
Adjusted Residual	-4	-3	-5	-6	-2	3,6	5	-2,1	-1,0	-4			
Count	0	0	0	1	3	2	1	3	0	0	0	10	
% of Total	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	1,2%	0,8%	0,4%	1,2%	0,0%	0,0%	0,0%	4,0%	
Adjusted Residual	-4	-3	-4	1,3	2,2	1	-7	2	-9	-1,2			
Count	0	0	0	3	4	3	6	13	2	0	0	31	
% of Total	0,0%	0,0%	0,0%	1,2%	1,6%	1,2%	2,4%	5,2%	0,8%	0,0%	0,0%	12,3%	
Adjusted Residual	-7	-5	-8	2,2	6	-1,4	0	2,1	-1	-2,2			
Count	0	0	0	0	0	2	4	2	1	0	0	9	
% of Total	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,8%	1,6%	0,8%	0,4%	0,0%	0,0%	3,6%	
Adjusted Residual	-3	-3	-4	-6	-1,0	3	2,0	-3	5	-1,1			
Count	2	2	2	4	15	27	31	45	13	29	170		
% of Total	0,8%	0,8%	0,8%	1,6%	6,0%	10,7%	12,3%	17,9%	5,2%	11,5%	67,5%		
Adjusted Residual	0	1,0	-8	-1,1	-8	-1,6	-5	-1	8	3,3			
Count	3	2	4	8	25	47	48	67	17	31	252		
% of Total	1,2%	0,8%	1,6%	3,2%	9,9%	18,7%	19,0%	26,6%	6,7%	12,3%	100,0%		

Tabulka 15 Pozice Boha a demokratičnosti země mezi mladými

(Autor 2015)

6.2.5 Analogie se Spojeným královstvím?

Nadcházející subkapitola vymezuje paralelu v určitých aspektech spojení náboženského vyznání a politických aspektů odpovídající části 6.2.3 *Konfese a politika*.¹⁹⁶ S přihlédnutím k *spornosti* samotné komparace odporující i tomu, co by *mělo být* srovnáváno (srov. Fiala, Schubert 2000: 45), je v nadcházející části na bázi totožného přístupu šetřeno Spojené království, a to též na základě faktu, že *World Values Survey* vychází z obdobných či zcela shodných otázek. Nadto ač byla Malajsie zkoumána WVS v šesté vlně šetření a Spojené království naposledy v rámci vlny páté uskutečněné v období 2005–2009.¹⁹⁷ Výzkum pracoval celkově s objemem 1041 respondentů ve svém výběru, z něhož 50,82 % tvořily ženy a 49,18 % naopak muži. (WVS 2005)

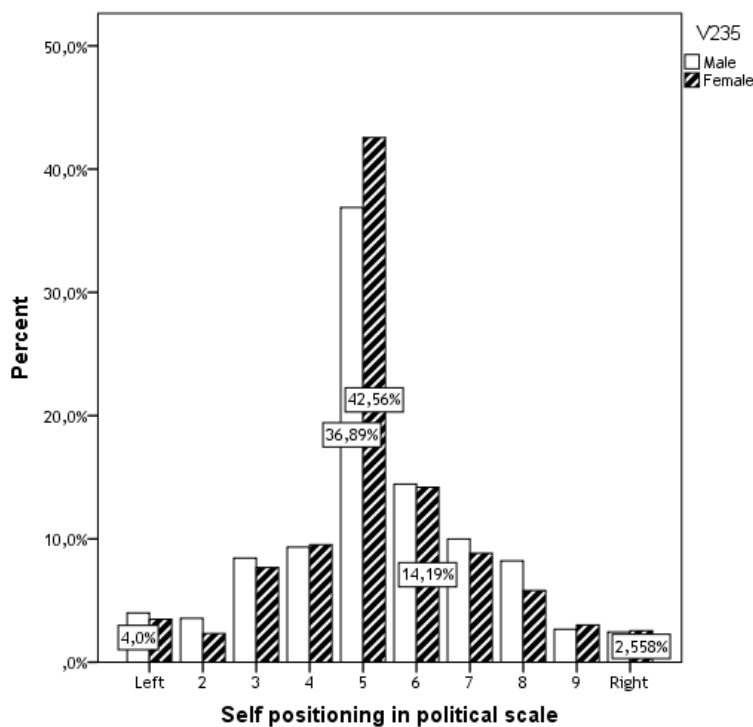
¹⁹⁶ Je nezbytné zmínit, že není možné postihnout podobnosti a odlišnosti dvou zemí na pouhých několika málo grafech, zvláště když se jedná o země natolik odlišné. Pro doplňující ilustraci však autor zařazuje tuto sekci s tím, že Spojené království mělo, jak bylo již zmíněno v kvalitativní části, silný dopad na formování Malajsie a tamní společnosti, a tak na základě shodných proměnných WVS jsou hledány případné příbuznosti v daných zemích.

¹⁹⁷ Spojené království bylo ve výzkumu WVS poprvé šetřeno roku 1998 ve třetí vlně výzkumu (1995–1998), poté v roce 2005.

6.2.5.1 Povšechné politické hodnoty

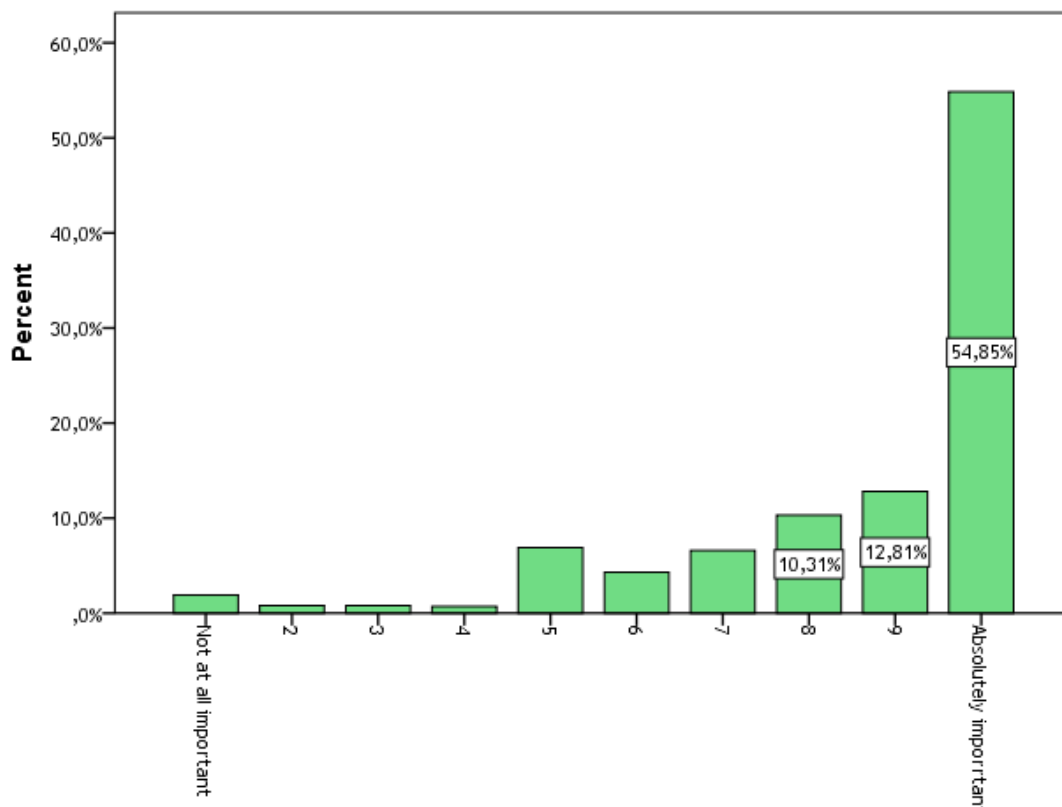
Při následování posloupnosti z malajsijského oddílu, je možné nejprve vyčlenit respondenty na pravolevé škále, jak ukazuje graf 31. Zatímco v případě Malajsie bylo možné vidět zřejmou pravicovost, kdy ženy byly ještě *prokonzervativně* pravicovější s hodnotou 13,77 % pro maximální pravici, nejvyšší hodnota levice se dostala na 2,096, ve Spojeném království o 1,442 % získala maximální levice více procentních bodů. Zásadním je výrazněji rovnoměrně rozprostřené spektrum od bodu 5 vůči oběma konečným pólům, a shluk panující na hodnotě 5, kterou preferuje 42,56 % žen a 36,89 % mužů. Malajsie na druhou stranu tenduje k pravicovosti; nejvyšší shoda se mezi respondenty objevila u čísla 6, kdy tuto hodnotu nejvíce zvolilo nejvíce odpovídajících, konkrétně 29,49 % mužů a 27,22 % žen.

Význam demokracie respondenti ve Spojeném království berou jako *maximálně* důležitý (10) z 54,85 %, nad 10 % poté dostaly na škálovém hodnocení varianty 8 a 9 (10,31 % a 12,81 %), což demonstruje graf 32. V Malajsii *maximální* hodnotu pro demokratickou nezbytnost označilo 45,77 %, výrazné poté byly rovněž hodnoty 8 a 9, ačkoli s vyššími zisky (19,85 % a 12,15 %).

Graf 31 Pravolevá škála na příkladu Spojeného království

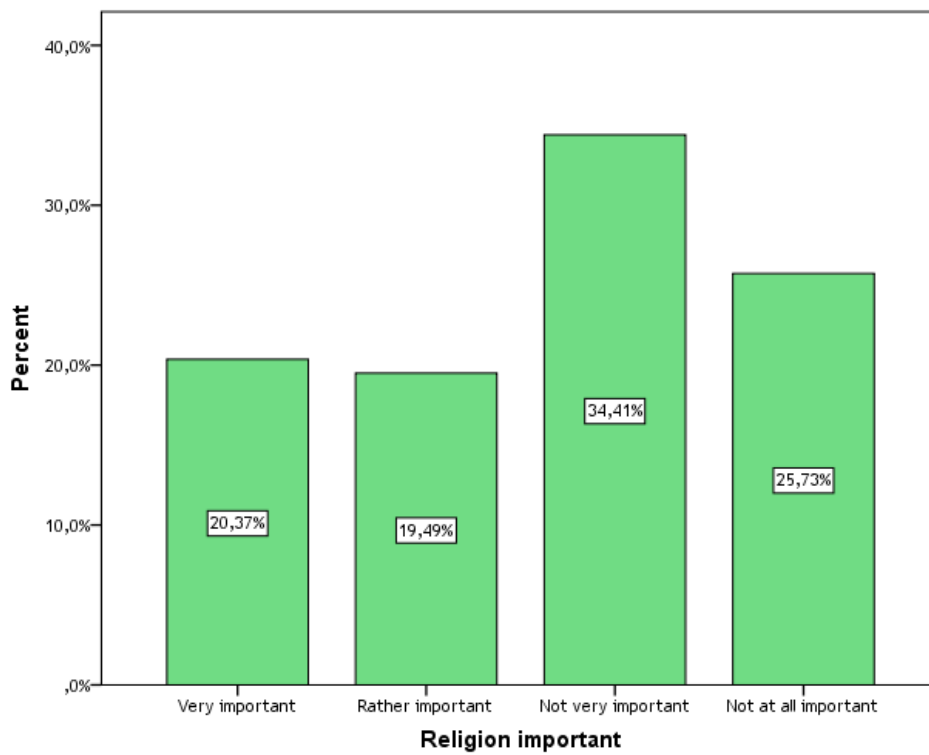
(Autor 2015)

Graf 32 Vnímání důležitosti demokracie

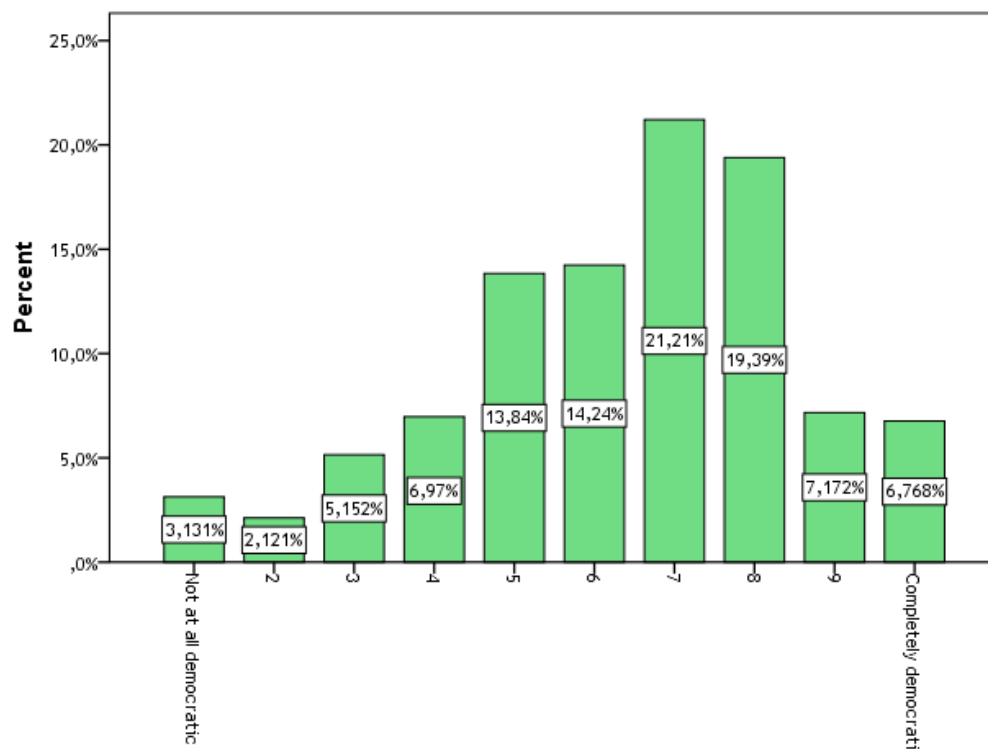
(Autor 2015)

Náboženské vyznání, jež v zemi na jihovýchodě Asie označila naprostá většina za maximálně důležité (84,13 %), v případě Spojeného království se rozprostřela volba rovnoměrněji, i když více ve prospěch nižší důležitosti vyznání v životě Britů, jak poznamenává graf 33. Víru pojímá za maximálně plus spíše důležitou společně 39,86 %. Nejčastější odpovědí se stala varianta méně důležité role z 34,41 %. Skrovný rozdíl se objevuje mezi zkoumanými zeměmi také v jejich hodnocení současné demokratičnosti vlastní země. Obě sice hodnotí nejfrekventovaněji demokracii na stupni 7 a 8/10, v Malajsii 18,69 % a 25,85 %, ve Spojeném království 21,21 % a 19,39 %, nicméně mezitímco malajsijsí respondenti jsou koncentrováni více v pravé části grafu směřující více k demokratičnosti, Britové jsou naopak *kritičtější* a odpovědi jsou více rozprostřeny na celé škále i směrem od hodnoty 5 k 1, jak je vyobrazeno v grafu 34.

Graf 33 Významnost náboženského vyznání

(Autor 2015)

Graf 34 Percepce demokratičnosti vlastní země

(Autor 2015)

6.2.5.2 Konfese a politika II.

Pozorování důležitosti politiky a víry v životě v kontingenční tabulce 16 ukazuje nejsignifikantnější hodnotu 6,1 v negativním vnímání naprosté nedůležitosti vyznání i politiky odpovídající 99,1% spolehlivosti, což se projevuje i v méně negativním pojetí s hodnotou 2,8 poukazující na 99% jistotu nenahodilosti datových indikátorů. Obdobné hodnoty panují i v kladném pojetí maximální důležitosti politiky a taktéž víry či její spíše důležité postavení, a to skrze 2,0 a 2,8 bodů reziduí poukazující na 95% a 99% spolehlivost. Zatímco data vedla v Malajsii k *teorii*, že s vyšší důležitostí víry, respondent vnímá též politiku jako důležitější,¹⁹⁸ britské hodnoty k tomuto jevu *směřují*, nicméně hodnoty nejsou natolik výrazné jako v případě asijské země.

		Politics important				Total
		Very important	Rather important	Not very important	Not at all important	
Very important	Count	28	68	68	45	209
	% of Total	2,7%	6,6%	6,6%	4,4%	20,4%
	Adjusted Residual	2,0	,4	-1,9	,3	
Rather important	Count	30	77	68	25	200
	% of Total	2,9%	7,5%	6,6%	2,4%	19,5%
	Adjusted Residual	2,8	2,5	-1,4	-3,2	
Not very important	Count	24	119	156	53	352
	% of Total	2,3%	11,6%	15,2%	5,2%	34,4%
	Adjusted Residual	-2,2	1,3	2,8	-3,2	
Not at all important	Count	17	56	101	89	263
	% of Total	1,7%	5,5%	9,9%	8,7%	25,7%
	Adjusted Residual	-2,0	4,0	,0	6,1	
Total	Count	99	320	393	212	1024
	% of Total	9,7%	31,2%	38,4%	20,7%	100,0%

Tabulka 16 Významnost vyznání a politiky

(Autor 2015)

Srovnání percepce důležitosti demokracie a náboženského vyznání mezi oběma zeměmi, které by ukázalo bližší analogii, se ukázalo jako neuspokojivé, jak demonstruje tabulka 17. Data ve Spojeném království poukázala na velmi slabé či nesignifikantní četnosti, které většinou neobstojí na hladině spolehlivosti $\alpha = 0,05$. Jediné dvě lehké výjimky tvoří hodnoty 2,2 pro *maximální* nedůležitost demokracie i politiky pro každodenní život, následně 2,5 pro hodnocení důležitosti demokracie stupněm 6/10 a víry jako *maximálně* důležité, což v obou případech odpovídá jen 95% spolehlivosti. A proto se poukazuje na nemožnost analyzovat danou populaci jako v případě malajsijské,

¹⁹⁸ Případně *vice versa*, poněvadž směr vztahu příčiny a důsledku není možné přesně stanovit.

v níž se objevila s rostoucí výší důležitosti jedné proměnné narůstající významnost také druhého zkoumaného indikátoru.

		Religion important				Total	
		Very important	Rather important	Not very important	Not at all important		
Importance of democracy	Not at all important	Count	2	2	6	9	19
	% of Total	0,2%	0,2%	0,6%	0,9%	1,9%	
	Adjusted Residual	-1,1	-1,0	-,3	2,2		
	2	Count	3	2	1	2	8
	% of Total	0,3%	0,2%	0,1%	0,2%	0,8%	
	Adjusted Residual	1,2	,4	-1,3	,0		
	3	Count	1	3	2	1	7
	% of Total	0,1%	0,3%	0,2%	0,1%	0,7%	
	Adjusted Residual	-,4	1,5	-,3	-,7		
	4	Count	2	1	1	3	7
	% of Total	0,2%	0,1%	0,1%	0,3%	0,7%	
	Adjusted Residual	,5	-,4	-1,1	1,0		
	5	Count	13	10	22	22	67
	% of Total	1,3%	1,0%	2,2%	2,2%	6,8%	
	Adjusted Residual	-,2	-1,0	-,3	1,4		
	6	Count	14	8	10	7	39
	% of Total	1,4%	0,8%	1,0%	0,7%	4,0%	
	Adjusted Residual	2,5	,1	-1,2	-1,1		
	7	Count	10	16	22	18	66
	% of Total	1,0%	1,6%	2,2%	1,8%	6,7%	
Adjusted Residual	-1,1	1,0	-,2	,3			
8	Count	19	24	30	30	103	
% of Total	1,9%	2,4%	3,0%	3,0%	10,4%		
Adjusted Residual	-,5	1,0	-1,2	,9			
9	Count	18	32	46	32	128	
% of Total	1,8%	3,2%	4,7%	3,2%	13,0%		
Adjusted Residual	-1,9	1,6	,4	-,2			
Absolutely important	Count	118	96	199	129	542	
% of Total	12,0%	9,7%	20,2%	13,1%	55,0%		
Adjusted Residual	1,3	-1,7	1,7	-1,5			
Total	Count	200	194	339	253	986	
% of Total	20,3%	19,7%	34,4%	25,7%	100,0%		

Tabulka 17 Důležitost demokracie a víry
(Autor 2015)

Obdobným způsobem jako v předchozím grafu vychází data v tabulce 18, jež se zabývá hodnocením demokratičnosti země a vnímáním důležitosti Boha. V malajsijské situaci se projevila *tendence* pozorovat s maximalizací role Boha i růst kladněji vnímaného vládnutí jako více demokratického. V případě Spojeného království data opětovně nejsou signifikantní, přestože nejvyšší hodnota 3,3 ukazuje s 99,1% spolehlivostí nejkladnější vnímání demokratičnosti (10) a totožně *maximálně* důležité role Boha. Přestože se v kontingenční tabulce objevila i hodnota 2,9 pro minimální roli Boha v životě (2) a na škále demokratičnosti země na stupni 6/10, tato jediná signifikantní hodnota, ačkoli s 99% spolehlivostí, není dostatečným vodítkem k pozorování výrazných stejností mezi Spojeným královstvím a Malajsií v daných proměnných.

	Not at all democratic										Completely democratic										Total					
	Count	% of Total	Adjusted Residual	2	3	4	5	6	7	8	9	Count	% of Total	Adjusted Residual	9	8	7	6	5	4		3	2			
Not at all	6	0,6%	0,4%	0,0	1,0	1,2%	1,2%	2,5%	3,7%	3,4%	3,4%	34	3,4%	3,5%	3,4%	3,4%	3,5%	3,4%	3,7%	3,4%	3,4%	14	1,4%	1,4%	0,9%	18,8%
	1																									
2	0	0,0%	0,1%	0,1	0,5	0,6%	0,9%	1,9%	0,9%	1,1%	1,3%	11	1,1%	1,1%	1,3%	1,3%	1,1%	1,9%	0,9%	1,1%	1,3%	6	0,6%	0,4%	7,6%	74
	-1,6																									
3	1	0,1%	0,1%	0,5	0,5	0,5%	0,6%	1,1%	0,6%	1,1%	2,0%	20	2,0%	2,0%	1,1%	1,1%	2,0%	1,1%	0,6%	1,1%	5	0,5%	0,5%	0,2%	6,9%	67
	-8																									
4	2	0,2%	0,1%	0,0	0,0	0,2%	0,5%	1,0%	0,5%	0,9%	2,0%	9	0,9%	0,9%	2,0%	2,0%	0,9%	1,0%	0,5%	0,9%	4	0,4%	0,4%	0,5%	5,9%	58
	1																									
5	2	0,2%	0,0%	0,7	0,7	0,7%	2,1%	0,9%	2,1%	2,2%	1,5%	15	1,5%	2,2%	1,5%	1,5%	2,2%	0,9%	1,5%	2,2%	6	0,6%	0,6%	0,9%	10,0%	98
	-7																									
6	2	0,2%	0,0%	0,0	1,0	0,6%	0,9%	1,3%	0,9%	2,9%	1,3%	13	1,3%	2,9%	1,3%	1,3%	2,9%	1,3%	0,9%	1,3%	3	0,3%	0,3%	0,4%	8,0%	78
	-3																									
7	2	0,2%	0,1%	0,7	1,5	0,2%	1,0%	0,9%	1,0%	1,3%	2,4%	13	1,3%	1,3%	2,4%	2,4%	1,3%	1,0%	1,0%	1,3%	10	1,0%	1,0%	0,3%	8,2%	80
	-4																									
8	3	0,3%	0,4%	0,4	4	0,9%	0,5%	1,5%	0,5%	2,0%	1,5%	15	1,5%	2,0%	1,5%	1,5%	2,0%	1,5%	0,5%	1,5%	5	0,5%	0,5%	0,5%	8,7%	85
	2																									
9	1	0,1%	0,3%	0,2	4	0,4%	0,5%	0,3%	0,5%	0,7%	0,4%	4	0,4%	0,7%	0,4%	0,4%	0,7%	0,3%	0,5%	0,7%	4	0,4%	0,4%	0,0%	3,5%	34
	-1																									
Very	12	1,2%	0,6%	0,8	8	1,4%	2,9%	2,8%	2,9%	4,6%	4,2%	41	4,2%	4,6%	4,2%	4,2%	4,6%	2,8%	2,9%	4,6%	13	1,3%	1,3%	2,7%	22,5%	220
	2,2																									
Total	31	3,2%	2,1%	21	50	6,9%	13,7%	14,3%	13,7%	21,4%	19,2%	188	19,2%	21,4%	19,2%	19,2%	21,4%	14,3%	13,7%	21,4%	71	7,3%	7,3%	6,9%	100,0%	978
	3,2																									

Tabulka 18 Významnost Boha a chápání demokratičnosti země

(Autor 2015)

7. Teorie versus praxe

Záměrem nadcházející kapitoly je sumarizace získaných poznatků před závěrečnou částí.¹⁹⁹ Kvalitativní oddíl práce se věnoval přístupu politických elit, konkrétně ztělesněných v osobě ministerského předsedy, k politickým záležitostem směřujícím k *přístupu* k demokracii. Při pozorování fluktuace ve výsledných tabulkách jednotlivých premiérů se ukázalo, že nejvíce *neustálená* byla první éra spojená s Abdulem Rahmanem, jenž nenaplnil během třinácti let ze čtyř závisle proměnných hned tři, aby byly realizovány všechny zkoumané nezávisle proměnné. Jeho vláda byla problematická především v ustálení UMNO v politickém systému, protože Spojené království moc předalo určité skupině elit, které si musely svoji moc získat i pro další období. Za Rahmana se jednalo o fázi konsolidace, jež následně vyústila v pevné zakotvení v systému. Od Razaka Husseina hodnoty muslimské demokracie a tradičního autoritářství zůstaly staticky *neměnné*. Výraznou výjimkou je především Mahathir Mohamad, jehož vládnutí tvoří odchylku v oblasti tranzice a religiozity, které jsou sice teoreticky uskutečněny, avšak v *negativní podobě*. Z daných tabulek vyplývá, že politický konzervatismus zůstává *konstantní*, jen jednotlivé politické doktríny, které jej *zaštiťují*, se s jednotlivými lidry *proměňují*. Z tohoto důvodu není možné zamítnout nulovou hypotézu k H_{A1} , poněvadž během jednotlivých premiérů docházelo ke kolísání v politickém jednání, nicméně bez změny *orientace země*.

Během zkoumání jednotlivých vládních období se prokázalo, že strany se nikterak nediferencují v percepci demokracie, a to až na komplikovaný případ, jímž je strana PAS zaměřující svoji pozornost primárně na náboženská témata. Demokracie je i přesto považována za fundamentální součást společnosti a zároveň *odkaz* koloniální mocnosti, Spojeného království. Kromě H_{A2} se takto potvrzuje též H_{A3} při studiu prvního ministerského předsedy. Pozoruhodné také je, jak ukázal průzkum jednotlivých etap nezávislé Malajsie, že vliv na interní politické dění má z *výrazné* části také zahraničí.

Kvantitativní oddíl vychází z několika na sobě nezávislých průzkumů veřejného mínění mezi obyvateli Malajsie. Zpočátku během zkoumání náboženských postojů se ukázala významnost rodiny a víry jako nejdůležitějších součástí života, a to bez ohledu na to, jaké je pohlaví respondenta, čímž je vyvrácena H_{A5} . V dalších oblastech byla šetřena možná vztahovost mezi percepcí víry s politikou dle jejich významnosti. Výzkum ukázal, že s rostoucím zájmem o politiku narůstá taktéž zájem o vyznání a naopak, kdy směr není

¹⁹⁹ Tabulka 19 ukazuje, které hypotézy byly potvrzeny, anebo vyvráceny. Užity jsou dva symboly, falzifikaci představuje ×, verifikaci naopak ✓.

možné určit. Stejně jako H_{A4} se potvrzuje i hypotéza H_{A6} , poněvadž, stejně jako u předchozí hypotézy, dochází k potvrzení faktu, že s tím, že čím výše respondenti hodnotí důležitost Boha, tím demokratičtější je dle jejich postoje i vedení Malajsie a *vice versa*.

K doplňujícím zjištěním patří, že mezi mladými a dospělými respondenty existují rozdílnosti. Mezitímco dospělí pojmají demokracii jako *nezbytnou*, dospívající hodnotí život v dobré čtvrti a dostatečný plat jako důležitější pro život nežli demokratické zřízení. Totožná situace nastává v akceptaci silného lídra na úkor parlamentu, kdy tento stav preferují spíše mladí lidé. Konečnou součástí bylo propojení výzkumu s datovým souborem Spojeného království od WVS za účelem hledání podobností v odvětví politiky společně s vírou. Pouze ve spojitosti víry a politiky je pozorovatelné, že britské odpovědi se pouze *přibližují* trendu v Malajsii, avšak svými hodnotami se nijak silně neshodují. Markantně nestejně jsou výsledky vnímání významnosti víry a demokracie nebo Boha a demokratičnosti země.

Znění hypotézy		Výsledek
H_{A1}	Osobnost předsedy vlády nemá vliv na přístup k demokracii ze strany obyvatel země ani politických elit.	×
H_{A2}	Mezi <i>hlavními</i> stranami, potažmo bloky, se jasně projevují rozdíly v kladném a negativistickém přístupu k demokracii.	×
H_{A3}	Spojené království ovlivnilo <i>potranziční</i> uspořádání státu z hlediska techniky vlády i stranictví.	✓
H_{A4}	V Malajsii existuje vztah mezi chápáním důležitosti víry a důležitosti politiky.	✓
H_{A5}	Existuje rozdílnost percepce důležitosti konfese mezi ženami a muži.	×
H_{A6}	V Malajsii existuje vztah mezi důležitostí Boha a chápáním nynější demokratičnosti.	✓

Tabulka 19 Výsledková shrnutí hypotézy

(Autor 2015)

V. ZÁVĚR

Analýza podob vládnutí patří historicky k velmi starým praktikám sociálních věd, politických a filosofických především, ať je brána v potaz práce původních myslitelů jako Platóna a Aristotela či rovněž jejich méně známých předchůdců. Původní texty vznikaly ve formě studií jednotlivých zemí nebo rovněž jako srovnání napříč spektrem rozličných zemí se snahou poukázat na odchylky. *Obdobným* principem postupu se řídila taktéž tato práce, která ve svém trojím dělení analýzy rozebírá jako případovou studii Malajsii, zemi jihovýchodní Asie, jež dosáhla nezávislosti, *merdeka*, na mocnosti Spojeného království roku 1957.

Případová studie podložená *multimetodickým* postupem zkoumání byla rozdělena na tři hlavní sekce, na teoretickou část, jež stanovuje základní pravidla a koncepční podklad pro rozbor v nadcházející analytické sekci, jež je dělena vedví na kvalitativní a kvantitativní oddíl. Na základě tohoto členění byly stanoveny taktéž dvojí výzkumné otázky ústící do tří hypotéz pro oba směry výzkumu, ať se jedná o kvalitativní shora dolů (*top-down*), jež se zabývá primárně přístupem vládně institucionalizovaným na základě tendencí vlády jednotlivých šesti ministerských předsedů v Malajsii, anebo o druhotný zdola-nahoru (*bottom-up*) věnující se naopak postojům samotných obyvatel k otázce demokracie. Kvalitativní a zároveň kvantitativní pojetí demokracie na zkoumaném případě Malajsie mělo za cíl nejen rozšířit povědomí o dané zemi, která je mezi českými akademiky opomíjená, ale rovněž provést rešerši z odlišného hlediska, jak je na Malajsii a jí obdobné země nahlíženo, a to čistě z optiky Západu neberoucí nijak ohled na odlišnou kulturu i místní poměry. A proto patří Malajsie do mnoha různých kategorií politických režimů, a to vždy na základě toho, kdo je autorem textu, čímž je stát zařaditelný do *semi-demokracie*, *variací autoritářství* či *hybridního uspořádání*. Mezitímco tento text se nesnažil klasifikovat Malajsii do *správné* kategorie, avšak ji pojmouti z perspektivy vlády a následně ovládaných, jakým způsobem přistupují (*approach*) k demokracii, co pro ně znamená a jak se případně tento postoj měnil v průběhu času či mezigeneračně. Jednotlivá literatura a prameny k tomu využívané byly založeny z naprosté většiny na anglicky píšících autorech a jejich odborných člancích, monografiích a publikacích. Kvantitativní analýza byla původně založená na datovém souboru vytvořeném při šesté vlně šetření *World Values Survey* (WVS), na které jsou navázány další průzkumy veřejného mínění dokreslující získané poznatky, z nichž k *nejznámějším* patří získaný soubor dat šetření od *Asia Barometer*.

První kapitola se věnovala jevu *tranzice k demokracii*, během něhož se země transformuje rozličnými způsoby na režim demokratický. Tento interval proměny se do podvědomí odborníků dostal v 70. a 90. letech minulého století. Po nastínění nejznámějších modelů jednotlivých teoretiků jako kupříkladu dvouproměnný model Terry Lynn Karl či obdobně dvoupodmínečný model od Gerarda L. Muncka a Carol Skalnik Leffa, je pro tuto práci zvolen postup aplikovaný Aaronem Segalem. Tento trojdimenzionální přístup je založený na pozorování *vůdcovské, ideologické a nástupnické dimenze*, poněvadž mezi teoretiky není možné najít konsenzus, zdali Malajsie absolvovala, či ve kterém období, nějaký proces demokratické tranzice. Z toho důvodu dochází k pozorování etnik, sociálních otázek a elit v první dimenzi, postojových posunů ve druhé a nakonec možnosti výměny elit a volebního systému v zemi.

Nadcházející část tvořila osнову pro zkoumání teorií demokracie, tématu ještě staršího v sociálních vědách nežli *modernější* demokratická tranzice. Skrze teoretické koncepty demokracie jsou v práci identifikovány dva proudy teoretiků, a to dle toho, jestliže je jejich práce *horizontálně*, anebo *vertikálně* orientovaná. Zatímco horizontální přístup je možné charakterizovat pilířovými strukturami a body, vertikální naopak tkví v časově-vývojových teoriích; neopominutelným faktem je možnost překrývání se v jednotlivých studiích. Spleť názorů ohledně tranzice se obdobně stupňuje mezi teoretiky demokracie v resultátu, jaký režim skutečně Malajsie představuje. Proto byla demokracie pojímána v práci na základě konceptu nikoli ryze západního, nýbrž modifikovaného, tzv. *muslimské demokracie*. Tento termín vytvořil Seyyed Vali Reza Nasr jako specifickou alternativu pro chápání nezápadních zemí, které neprošly stejným dějinným vývojem. Totožně jako v předchozích oddílech teoretické báze, je tento model založený na trojí antecedenci zkoumání, k nimž patří vojenská dynamika stahující se ke státnímu převratu s armádním přispěním nebo specifickou rolí dominující politické strany, čímž má Nasr na mysli konkrétně UMNO v Malajsii. Síla střední třídy a silné ekonomické zázemí představují dynamiku ekonomickou, třetí dynamikou je volební, která symbolizuje fluktuaci hlasů a neustálé soupeření mezi stranami s ohledem na fakt, že si partaje musí udržovat silný pragmatismus pro zisk voličů.

Část předposlední v teoretickém oddílu se zabírala autoritářstvím, jeho studiem a případnou aplikací v malajsijském případě. Výraznou osobností ve studiu autoritářství je Juan José Linz s jeho publikací *‘Totalitarian and Authoritarian Regimes’*. Přestože mezi koncepty vzniknuvšími v nedávné době existuje rozsáhlé množství teoretických modelů, a to zejména tzv. *autoritářství s adjektivem*, pro pozorování prvků

autoritářství se ukázala jako vhodná původní práce Linze, který vyčleňuje, kromě autoritarismu, též *tradiční způsob vládnutí* obsahující trojí podmíněnost. K úvodní spadá tradiční vláda, která je ztělesněna v její síle a dominanci ve volebním trhu dané země. Na tento prvek navazuje tradiční element, jehož základ tkví ve víře a monarchiálním principu vládnutí. Tyto tradicionalistické aspekty doplňuje moderní institucionalizovanost představující volby a jimi volené instituce a vyspělá media.

Závěrečná teoretická část pojednávala o náboženském vyznání, které z přibližně 60 % v Malajsii dominantně představuje sunitský islám. Výraznými vyznáními jsou také buddhismus, křesťanství a hinduismus a mnoho původních náboženství společně s taoismem či konfucianstvím. Studování islámu představuje komplexní úlohu, stejně jako tomu je u jiných vyznání. Nicméně je možné identifikovat čtyři varianty představující islám, kdy je možné hovořit o náboženském vyznání, *etnicko-politicko-právním uspořádání, komunitním společenství* vytvořeném na politickém i religiozním základu, a konečně subkategorickém dvojím pojetí *státního zřízení* zahrnujícím islámské a válečné země. I přes problematičnost byl použit pro kvalitativní studii původem americký *Lemonův test*, jehož účelem je zhodnotit vztah státu a církve. Test *tříhrotové vidlice*, jak je pracovní postup označován, se skládá z posouzení sekularizovanosti zákonů, svobody vyznání ve zkoumané zemi, a odluky státu od církve v maximální možné míře.

Kvalitativní analýza studovala zkoumané čtyři závislé proměnné na základě analyzované literatury, což bylo následně kódováno do tabulek, které vyobrazují výslednice tohoto nominálního rozboru. První ministerský předseda nezávislého Malajska, od roku 1963 Federace Malajsie, Abdul Rahman, dle vykazovaných proměnných nepůsobil v období nikterak podobnému demokratické tranzici, jelikož ze tří nezávisle proměnných byla kladně naplněna pouze jedna, a to dimenze nástupnictví. Zbývající dva indikátory nepřinesly žádné změny, kromě toho, že oficiálně Malajsko již nebylo pod nadvládou Spojeného království. Zároveň se proměnná demokratické tranzice stala nejvýrazněji negativní, a to co se počtu nulového vyhodnocení týče. Shodný počet kladných hodnocení získala proměnná muslimské demokracie a religiozity, v nichž se objevila *jen* jedna negace. Demokracie nebyla totiž zcela ovlivněná silnou nadvládou stranického bloku Aliance, což paradoxně demokracii činí neúplnou, ačkoli podle Jeana Blondela bylo období premiérství Abdula Rahmana skutečně demokratické do sklonku jeho vlády roku 1969, když zároveň propukly rasové nepokoje. Složka náboženství se vyznačuje především přijetím konstituce stanovující zároveň náboženskou svobodu i oficiální víru země, islám.

Přestože, když byla ustanovena *merdeka*, došlo k převzetí sekularizovaného právního systému dle vzoru Spojeného království, vyznání přetrvalo signifikantní, kdy nebylo možné vyloučit naprosté vzájemné oddělení. Nadto Spojené království hrálo význačnou roli také v převzetí moci ze strany stanovených elitních skupin. Daná zjištění tak potvrzují H_{A3} kvalitativního výzkumu.

Druhý i třetí ministerský předseda paradoxně naplňují o jednu proměnnou více ve znacích demokratické tranzice, nežli tomu bylo u Abdula Rahmana. Druhý v pořadí Razak Hussein, totiž na rozdíl od svého předchůdce naplnil znaky proměny ideologické dynamiky, a to minimálně ve třech attributech. V rámci ekonomické politiky docházelo k naplňování programu *Nové ekonomické politiky* (NEP), v rámci politických otázek dodržoval přístup konsenzu zvaný *muafakat* za účelem vytvoření stability. Ideologická rovina byla Husseinem zastřešena doktrínou *Rukunegara*. Jejím cílem bylo navedení obyvatelstva do vyššího stupně oddanosti vůči islámu, státu i institucím v čele s králem. Tyto zmíněné kroky byly aplikovány vládním blokem BN, jenž nahradil po protestech zaniknuvší Alianci, a primárně stranou UMNO, která byla a je doposud *per se* nejsilnější. Následkem ideologického podkladu a výrazného posílení BN s UMNO došlo taktéž k naplnění dvou následujících proměnných, muslimské demokracie a tradičního autoritářství, poněvadž nové politické kroky Razaka Husseina se začaly vázat na staré struktury a garnitury, které měly původ již v době koloniální, a tak došlo k postupnému upevnění režimu. Ke změně nedochází v poslední proměnné, kdy víra, ačkoli začala být častěji propagována, nedosáhla toho, aby zrušila sekularizované zákony nebo ústavně nastavené principy svobody vyznání.

Hussein Onn, jehož vládnoucí období spadá do pouhých pěti let, jako rovněž u doposud předposledního premiéra, Ahmada Badawiho. Onn setrvávající u moci mezi roky 1976–1981 velmi výrazně následoval kroky a přednastavené politiky předchozí éry, a to bez vlastního nebo minimálního zásahu. I přesto při evaluaci jeho premiérství vychází totožný výsledek jako u Razaka Husseina. Nadto je nezbytné podotknout, že toto mezidobí 70. let znamenalo příznačné *obrození* (*,resurgence'*) islámu, který se začal skrže mnohé zájmové skupiny a hnutí radikalizovat. Analogicky jako v předešlém období však tyto radikalizované síly nedokázaly nijak ohrozit trvalý *ekvilibrum* v otázce religiozity, kdy přetrvala sekularizovanost, ale ta byla obklopena vyznáním jako neopominutelným *společenským doplňkem*. Jako opoziční síla se formuje *Barisan Alternatif* (BA), jež však není vytvořena na pevném fundamentu, a proto BN nijak silněji neohrozila.

Po *haněném* převzetí moci ze strany Mahathira Mohamada dochází v Malajsii k dalším proměnám nezaznamenanatelným v rámci tabulek, zejména k manipulacím během voleb, výrazné islamizaci země a izolacionismu od Západu. Nicméně vládnutí Dr M je provázáno naplněním všech proměnných, kdy v první řadě je možné hovořit o *negativní tranzici*, poněvadž došlo k jeho ztělesnění do monarchiální podoby. Rovněž muslimská demokracie byla naplněna s výrazným ekonomickým důrazem na *mezitřídní aliance*. Programová doktrína byla podložena jeho dvěma texty, *Malajské dilema* ze 70. let navazující na rasové protesty z roku 1969, a *Vize 2020*, jež je doposud velmi významná v Malajsii, a kdy rok 2020 se měl dle něj stát konečným rokem, kdy by vznikla jednotná *Bangsa Malaysia*. Tato politika smířování byla kompenzována nárůstem autoritářských prvků a omezováním médií i opozice, do níž po odchodu z UMNO vstoupil Anwar Ibrahim, doposavad nejvýraznější osobnost malajsijské opozice. Ačkoli ze strany Dr M docházelo k pokusům o oslabení monarchie, v jejímž rámci se sám ztělesňoval, jak bylo podotknuto, nikdy nedošlo k citelné obměně, a tak tradiční vládnutí společně s UMNO a vládním blokem BN přetrvalo. Islám, který pokračoval ve funkci *sjednotitele*, se stal jedinečným atributem tohoto procesu vedoucího k možné genezi *Bangsa Malaysia*. Islamizace, která byla spojená nejen s *dualistickým* pojetím právního systému se vzniknuvší oficiálností systému vlády *shari'a* a sekularizovaného řádu od roku 1988, se projevovala taktéž ustanovením nových institucí a zapojením se do propagandy Dr M v Malajsii.

Abdullah Badawi nastupivší do úřadu po Mahathirovi Mohamadovi se zpočátku snažil o *libivou* a populistickou politiku, když například nechal propustit opoziční politiky. Ač někteří autoři hovoří o jeho nástupu jako o demokratické tranzici, poněvadž jeho předchůdce, Dr M, byl považovaný za *autoritářského premiéra*, nejedná se o přesné vyjádření. Změna vůdce po autoritářském předchůdci neznamenal automatickou demokratičnost nově ustanoveného předsedy vlády. Počáteční politika byla záhy vystřídána po výrazně úspěšných volbách roku 2004, na což měl vliv také Badawihov koncept *Islam hadhari*, jenž měl zemi vést k *vyrovnanosti* a nastolení umírněnosti v politice společně s vyznáním, čímž mělo dojít k distancování se od předešlé radikálně islamizační strategie Dr M. Postupný přechod od sekularizovaného paradigmatu k paradigmatu *tawheed* však zůstává do dnešních dnů sporným, jelikož celý projekt *Islam hadhari* ztroskotal na neschopnosti samotného ministerského předsedy prosadit vlastní návrhy. Přestože došlo k plnému udržení tradičního autoritářství, zapříčiněno to bylo především již silnou stranou UMNO. Takměř i volební dynamika ležící

napříč zkoumanými proměnnými se prokázala jako platná, když docházelo, i přes silnou manipulaci v podobě volebních zákonů či chování, k volbám a zároveň k obměně, poněvadž volby 2004 sice znamenaly jasné vítězství pro vládní BN s UMNO, GE 2008 ale přinesly citelnou ztrátu dvou třetinové většiny pro BN.

Současný ministerský předseda Najib Razak opakoval postup Abdullaha Badawiho, když svoji počáteční popularitu zakládal na nových pokusech o reformy ekonomiky skrze nový plán NEM, politické otázky měly být řešeny za pomoci programu *1Malajsie: Lidé na prvním místě, výkonnost ihned*. Mezitímco islámsky radikální skupiny v čele se stranou PAS požadovaly zavedení systému *hudud* do malajsijského právního systému, Najib Razak tyto praktiky v etnicky rozmanité zemi odmítl a pokračoval ve sbližování rasové a náboženské složky země, a to i svojí návštěvou papeže ve Vatikánu. Premiér svůj přístup výrazně obměnil s tím, jak se přiblížily volby do DR v roce 2013. Nicméně ani praktiky, které UMNO užívalo k dosažení výhry, nebyly dostatečné, jelikož poprvé v historii nezískala hlasy ze složky *popular vote* a pozice Razaka se začala výrazně oslabovat, což bylo následováno razantním postupem vůči opozici, apriorně Anwaru Ibrahimovi. Stejně jako tomu bylo u prvního premiéra nezávislého Malajska, a následně Federace Malajsie, Tunku Abdula Rahmana nebo i Mahathira Mohamada, podstatnou roli mohou sehrát *otázky mezinárodního dění* přímo či nepřímo navázané na tamější politický systém. Rok 2014 totiž znamenal pro Malajsii pokračující zvýšenou pozornost, která po GE 2013 pokračovala od okamžiku, kdy došlo ke zmizení dopravního letadla MH370 a sestřelení dalšího nad Ukrajinou onoho roku. Ukazuje se tím zajímavý jev, který pozoruje i Joan M. Nelson, že nejenomže Spojené království mělo výrazný vliv na nově zformované Malajsko, jak potvrzeno v H_{A3}, leč i nadále zůstává Federace Malajsie velmi výrazně ovlivněna v národní politice děním v zahraničí, jak se odrazilo nejsignifikantněji kupříkladu na 9/11 nebo MH370 či rozvojem blogů a sociálních sítí.

V kvalitativní analýze se prokázalo, že osobnost malajsijského premiéra představuje zásadní faktor v tom, jakou formou bude politika naplňována, jelikož až ta se odehrává v zasetých *trajektoriích konzervatismu a náboženského podtextu*, čímž se falzifikovala H_{A1}. Při pozorování politických stran, v nichž dominuje UMNO působící v provládním bloku BN, se mezi nimi neobjevil žádný rozdíl v tom, jak by vnímaly demokracii či zda ji chtěly redefinovat nebo snad zrušit. Jedinou možnou výjimku v tomto ohledu tvoří strana PAS trvající ve svém programu na instalaci pouze práva *shari'a* a modelu *hudud*. Nicméně s návrhy nesouhlasí ani koaliční partneři

z opozičního bloku PR ani dominantní UMNO, z níž pocházeli doposud všichni premiéři. Důvodem k tomu je, že demokracii politické strany shledávají jako *samozřejmý* a *nezpochybnitelný* atribut v existenci Malajsie, nikoli jakoukoli jinou ideologii, což deklaroval též Dr M, označovaný za autoritářského. Praktiky typu *gerrymandering* či tlak na slabování opozice, které omezují demokracii, jsou od prvopočátku ustanovení *merdeka* vnímány jako *pojistka* proti tomu, aby v multietnické zemi nedošlo k jakýmkoli krvavým rasovým nepokojům.

Druhá sekce analytické části diplomové práce se zabývala *protipólem* k politice nastavované shora, a to dle přístupu „*bottom-up*.“ Fundamentálním průzkumem bylo šetření *World Values Survey* z šesté vlny, v níž bylo pracováno s respondenty z Malajsie. Nejedná se však o jediný výzkum veřejného mínění, jenž by byl aplikován v kvantitativním oddílu, a to za užití programu IBM SPSS 20. S ohledem na členění jednotlivých témat do následných subkategorií jsou autorem užívány i další dostupné výzkumy, kdy výjimku tvoří datové soubory *Asia Barometer* získané autorem od výzkumného centra za účelem vzniku této práce. K dalším výzkumům se řadí kupříkladu šetření svobody médií od *Centre for Independent Journalism*, výzkum hodnot v Malajsii od *Merdeka Center* pocházející z roku 2010. Mezi doplňující je třeba zmínit šetření *The Asia Foundation* (2012) a *Goethe Institutu* (2010), které se oba zaměřují na postoje mladých a dospívajících v Malajsii.

V úvodu došlo k nastínění základních dat souboru WVS poukazujících na etnickou rozmanitost Malajsie i mírně vyšší číslo počtu žen v průzkumu. Po dalších proměnných typu vzdělání a věk, dle nichž dominují lidé ve věku 41–45, se práce zaměřila na grafické znázornění společenských postojů místních obyvatel, které měly postupně vést k nastínění faktů pro podsekcí cílící na politické pozice. Zatímco universitní vzdělání by podle místních nemělo náležet čistě mužské populaci, pro fakt, že muži jsou lepšími politickými lidry, se vyslovilo na 70 % respondentů. Při evaluaci důležitosti rozličných aspektů života se nejvýše umístila rodina, jež je pro muže i ženy stejně důležitá, a to z více než 97 %. Úhrnných 79,19 % také souhlasilo v náboženské rovině, že morálka není společně s vyznáním ve vztahu. Soused s jiným vyznáním by respondentům nevadil, a to rovněž z 69,69 %. Vyznání, ačkoli nedosáhlo hodnoty natolik vysoké úrovně jako rodina, má podle odpovídajících lidí důležitost téměř ze 70 % na nejvyšším stupni desetibodové škály, a to s minimálním zanedbatelným rozdílem. Hodnotu 10/10 zvolilo 68,2 % žen, tutéž variantu vybralo 67,0 % mužů. Tento rozdíl nemůže verifikovat H_{A5} , která stanovovala, že mezi muži a ženami existuje

významný rozdíl ve vnímání náboženského vyznání. Demokracii respondenti hodnotí na stupnici důležitosti s 45,77% jistotou jako nejvíce důležitou (10/10), kdy množství dotazovaných pod hranicí 8/10 výrazně klesá. Podle výzkumu Bridget Welsh, jenž jako jeden z mála dostupných pochází z 90. let, si lidé pod demokracií nejčastěji představovali *vnímavou* (*responsive*) vládu (44 % v Kuala Lumpur a 36 % vně) a *svobodu slova* (28 % a 27 % ve stejných kategoriích).

Politické oblasti pokrývaly vztahovost vždy dvou proměnných. Mezi respondenty vnímající víru jako velmi důležité téma se projevuje stejný vztah k intenzitě významnosti politiky na hladině spolehlivosti 99,1 %. Druhá kontingenční tabulka posuzuje možné prolnutí mezi důležitostí demokracie a konfese. V návaznosti na první tabulku je zjištěno, že *maximální* hladinou spolehlivosti dosaženou v této problematice bylo 95 %, nikoli již 99 %, poněvadž se v tabulce vyskytuje též skupina respondentů hodnotící víru jako *maximálně* důležitou jako demokracii, ale adjustované reziduum nedosahuje takové velikosti. Naopak s *vyšší* zbožností je rovněž demokracie chápána jako méně podstatná, a to taktéž s 95 % spolehlivostí. Třetí zkoumaná oblast posuzovala vnímání důležitosti Boha v očích respondentů a hodnocení demokratičnosti současného vládnutí v Malajsii. S 99,1% spolehlivostí se ukázalo, že respondenti považující Boha za *maximálně* důležitou součást života (10/10) považují zemi za *maximálně* demokraticky vedenou a naopak.

Mladí lidé v Malajsii nevybočují a neliší se od dospělých v pohledu na víru, když ji 84,13 % označilo za *velmi důležitou*. Rozdíl se v průzkumech projevil v otázce, zdali by měl raději být u moci silný ministerský předseda na úkor parlamentu. K této variantě vlády se dospělí postavili negativně, mezitímco mladí lidé ze 71,4 % myšlenku podpořili. Podobně u zkoumání priorit se u mladistvých ukázala preference dobrého platu a místa k životu nežli život v demokraticky vedené zemi. Spornost ve zkoumání jednotlivých tabulek však vyvolávají velmi nevyrovnané hodnoty tabulek, kdy respondentů všeobecně nakloněných k víře byly *stovky*, zatímco těch, kteří by víru brali jako méně důležitou, byly sotva *desítky*. Zůstává proto v kvantitativní části jako zřejmá potíž, nakolik je možné považovat nižší stupeň náklonnosti k víře za *relevantní* pro hlubší analýzy.

Poslední součástí kvantitativní analýzy bylo zahrnutí Spojeného království jakožto koloniální velmoci, která území dnešní Malajsie ovládala, a to oficiálně do roku 1957. Dle šetření WVS se projevila odlišnost v tom, že Britové se více rozprostřeli po jednotlivých škálách a nebyli natolik *ostře vymezení*, kupříkladu i na pravolevé škále

dominovaly centristické tendence. Taktéž demokratičnost země byla hodnocena výrazněji *skepticky*, stejně jako signifikance konfese pro život. Při srovnání jednotlivých hodnot a hladin významnosti se u důležitosti víry a politiky projevuje, že v Malajsii s vyšším zájmem o jednu proměnnou, roste i druhá, kdežto britští respondenti pouze *směřují* k takovému *vztahu* s tím, jak jsou hodnoty na nižších úrovních. Nižší hodnoty se objevují v anglickém pojetí významnosti náboženství a demokracie, výslednice jsou natolik nepatrné, že ani nedosahují hladiny spolehlivosti $\alpha = 0,005$, a tím 95 %. Obdobný závěr se projevuje při poslední tabulce výzkumu hodnotící důležitost Boha a vnímání demokratičnosti země. Ačkoli s 99,1% spolehlivostí se objevuje maximalizace významnosti Boha a demokratičnosti Spojeného království na hodnotě 10/10 škály, další hodnoty nikterak tento jev nepodporují, na rozdíl od malajsijského případu.

Cílem práce bylo pozorovat Malajsii v jejím přístupu k demokracii. Kvalitativní oddíl měl posoudit přístup *shora-dolů* s tím, jak funguje přístup politického vedení a jeho lídrů v souhrnné analýze založené na zkoumání čtyř ucelených závisle proměnných. Druhá část postupovala *zdola-nahoru*, kdy bylo hodnoceno, jakým způsobem samotní obyvatelé Malajsie vnímají politicky orientovaná témata s akcentem na demokracii. Záměrem *ab origine* bylo vypustit *pouhou* analýzu volebních výsledků skrze indexy, poněvadž nemají natolik vypovídající hodnotu a nedokáží charakterizovat jádro zkoumaného tématu. Kromě práce s hypotézami se v práci poukázalo na skutečnost, že demokracie je v Malajsii vnímána jako naprosto *esenciální základ státního zřízení*, o kterém není důvod polemizovat. A jestliže dochází k volebním podvodům jako je *gerrymandering*, vládnoucí strany to berou jako samozřejmou součást, poněvadž kromě udržení se u moci je zásadní uchování *rovnováhy* mezi jednotlivými etnickými skupinami a jejich náboženskými vyznáními. Běžní obyvatelé země, kteří ve vysoké politice aktivně nefigurují, taktéž podvody vnímají, a s narůstajícím aktivismem posledních let za podpory sociálních sítí a Internetu výrazně dávají najevo svoji nevoli, nicméně z důvodu konzervatismu sobě vlastnímu i kvůli udržení nekonfliktnosti mezi jednotlivými skupinami, volí buď multietnickou stranu UMNO, a v případě opozice se pokouší o nátlak na změnu volebního systému. Faktem však je, že prozatím dochází od konce éry Dr M k postupnému oslabování BN s UMNO ve prospěch opozice vedené PR, čímž *velmi pozvolna* dochází k transformaci země do bipartijnímu uspořádání. *Rozhodujícím* faktorem zůstává, nakolik jsou skutečně dva stranické bloky vnitřně silné, aby tento stav nakonec *fungoval*.

Neotřelým zjištěním také bylo potvrzení nejen Británie jako země ovlivňující Malajsii, ale celkového mezinárodního dění působícího na národní kontext a směřování politiky, kdy další státy či okolnosti mezinárodního charakteru výrazně *udávají kurz*, jímž se politika bude ubírat. Ať již je brán v potaz proces *merdeka* a vliv Spojeného království a Spojených států amerických, konflikt *Konfrontasi* s Indonésií, navázání kontaktů s Čínou, proměnlivý vztah Mahathira Mohamada k Západu před a po útocích 9/11 nebo případ ztraceného i sestřeleného dopravního letedla v roce 2014.

Přestože práce sledovala obě úrovně problému, především v kvantitativní oblasti nepřináší srovnání diachronní jako oddíl kvalitativní, poněvadž k němu nejsou až na výzkum Bridget Welsh data, a tak práce hodnotí přístup dospělých i dospívajících v horizontu malého odstupu od současnosti. Zároveň je nezbytné připomenout, že kvantitativní výzkum *trpí* svojí vlastní *omezeností* s možností chybovosti v dotaznicích, jejich kódování a v neposlední řadě možným lhaním respondentů. V kvalitativní práci, v níž byly hledány důkazy pro naplnění zkoumaných proměnných, které měly přiblížit pozici vládnoucích lídrů k demokracii, se ukázalo, že některá, zejména kratší období vlády jako u Husseina Onna trpí nedostatkem literatury zaobírající se jejich premiérstvím. Taktéž při kvalitativním výzkumu existuje vždy možnost, že některé informace nebyly použity, poněvadž nebyly dohledány nebo byly opomenuty při procesu indukce, protože politika je velmi indisciplinární oblastí. Souběžně u jiných výrazných lídrů typu Dr M není důvod pozorovat nedostatečné množství pramenů a zdrojů, jejich obsah je ale velmi často orientován na volby. Jestliže jednotliví autoři zkoumají éru vlády daného ministerského předsedy hlouběji, velmi často se omezují na vágní konstatování zmiňující *nekalé praktiky* vlády během voleb či vůči opozici obecně. Kvalitativní aplikace v rozsahu práce se jeví problematickou též z hlediska toho, že původní koncepty Aarona Segala, Seyyeda Vali Reza Nasra, Juana J. Linze a Altona Lema, nemají vyčerpávající definice a přesné vymezení, a proto i další výzkum by se mohl ubírat dvěma směry. V první řadě by měla být stanovena kritéria, jak klasifikovat nezápadní země z hlediska zkoumání demokracie či zdali mají být stanovena odlišná měřítko, následně by větší pozornost měla být věnována Malajsii a tamější politické scéně, a to nikoli jen ve volební rovině.

V českém kontextu však práce přináší *poprvé* výraznější pokus o analýzu Malajsie, která byla upozaděna, nebo její rozbor probíhal *nepřesně*, a proto bylo ústřední snahou zjednodušit dějinnou komplexnost tamějšího politického systému a přiblížit pojetí a percepce politiky a demokracie. Jelikož pro evropské chápání může být porozumění *nejen* malajsijské logice uvažování zcela vzdálené.

Prameny a literatura

Prameny

Asia Barometer. 2015. „AsiaBarometer: Data.“ *Asia Barometer* (online). Dostupné z: <https://www.asiabarometer.org/data/abd1.php>. (8. 4. 2015).

(Data jsou na vyžádání u autora práce, jelikož *Asia Barometer* je běžně nezveřejňuje – poznámka M. P.)

Gan, Steven. 2014a. „Under (Press)ure.“ Panelový příspěvek přednesený na konferenci *FORUM 2000*. Praha, 14. října 2014.

Gan, Steven. 2014b. „What is the Opinion on Democracy Amongt Malay Ordinary Citizens?“ *Rozhovor s malajsijským novinářem*, Praha 14. října 2014.

(Heslovitý přepis je dostupný na vyžádání u autora práce – poznámka M. P.).

Ústava. 2010. *Federal Constitution of Malaysia*. Kuala Lumpur: The Commissioner of Law Revision.

WVS. 2005. „Statistical Data Files:

WV5_Data_United_Kingdom_2005_spss_v_2015_04_18.“ *World Values Survey* (online).

Dostupné z: <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV5.jsp> (13. 11. 2014).

WVS. 2012. „Statistical Data Files: WV6_Data_spss_v_2014_11_07 (Spss SAV).“ *World Values Survey* (online). Dostupné z:

<http://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV6.jsp> (13. 11. 2014).

Literatura

1Malaysia. 2015. „The Story of 1Malaysia.“ *1Malaysia* (online). Dostupné z: <http://www.1malaysia.com.my/en/the-story-of-1malaysia> (14. 3. 2015).

A. B., Shamsul. 2001. „The Redefinition of Politics and the Transformation of Malaysian Pluralism.“ Pp. 204–226 in Hefner, Robert W. (ed.). *The Politics of Multiculturalism: Pluralism and Citizenship in Malaysia, Singapore, and Indonesia*. Honolulu: University of Hawai'i Press.

Abbott, Jason P. 2009. „Malaysia's Transitional Moment? Democratic Transition Theory and the Problem of Malaysian Exceptionalism.“ *South East Asia Research* 17 (2), 175–199. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23750981> (5. 3. 2015).

Abdul Hamid, Ahmad Fauzi. 2008. „Islamist Realignment and the Rebranding of the Muslim Youth Movement of Malaysia.“ *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs* 30 (2), 215–240. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41220505> (12. 3. 2015).

Abdul Hamid, Ahmad Fauzi, Takiyuddin Ismail, Muhamad. 2012. „The Monarchy and Party Politics in Malaysia in the Era of Abdullah Ahmad Badawi (2003–2009).“ *Asian Survey* 52 (5), 924–948. Dostupné z: http://www.academia.edu/2258893/The_Monarchy_and_Party_Politics_in_Malaysia_in_the_Era_of_Abdullah_Ahmad_Badawi_2003_09_The_Resurgence_of_the_Role_of_Protector (16. 3. 2015).

Abdulbaki, Louay. 2008. „Democratisation in Indonesia: From Transition to Consolidation.“ *Asian Journal of Political Science* 16 (2), 151–172. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/02185370802204099#.VSpeJfASpyE> (16. 3. 2015).

Abou El Fadl, Khaled M. 2001. *And God Knows the Soldiers: The Authoritative and Authoritarian in Islamic Discourses*. Lanham: University Press of America.

Agius, Dionisius A. *Classic Ships of Islam: From Mesopotamia To the Indian Ocean*. Leiden: Brill.

Alagappa, Muthiah. 1995. „The Asian Spectrum.“ *Journal of Democracy* 6 (1), 29–36. Dostupné z: https://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/journal_of_democracy/v006/6.1alagappa.html (14. 3. 2015).

Almond, Gabriel, Verba, Sidney. 1963. *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Newbury Park: SAGE Publications.

AMO. „Czech-Malaysian Relations at 40: Forging Stronger Ties in the Era of EU ASEAN Regionalism.“ *Association for International Affairs* (online). Dostupné z: <http://www.amo.cz/past-events/czech-malaysian-relations-at-40-forging-stronger-ties-in-the-era-of-eu-asean-regionalism.html?lang=en> (10. 10. 2014).

An, Wu Xiao. 2003. *Chinese Business in the Making of a Malay State: 1882–1941*. London: Routledge.

Anbalagan, V., Gomez, Jennifer. 2015. „End of the Road for Catholic Church as Court Dismisses ‘Allah‘ Review.“ *The Malaysian Insider* (online). Dostupné z: <http://www.themalaysianinsider.com/malaysia/article/end-of-the-road-for-catholic-church-as-court-dismisses-allah-review#sthash.FOUyYsoh.dpuf> (17. 3. 2015).

Aolain, Fionnuala Ni, Campbell, Colm. 2005. „The Paradox of Transition in Conflicted Democracies.“ *Human Rights Quarterly* 27 (1), 172–213. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/human_rights_quarterly/v027/27.1aolain.pdf (12. 3. 2015).

Arab Barometer. 2015. „Country Reports.“ *Arab Barometer* (online). Dostupné z: <http://www.arabbarometer.org/country-report> (20. 3. 2015).

Asia Barometer. 2015. „AsiaBarometer: Profile.“ *AsiaBarometer* (online). Dostupné z: <https://www.asiabarometer.org/en/profile> (29. 3. 2015).

Barakat, Rimam. 2013. „The Challenge of Democratic Transitions in the Middle East.“ *Palestine-Israel Journal of Politics, Economics & Culture* 18 (4), 53–58. Dostupné z: http://issuu.com/ipcri/docs/the_challenge_of_democratic_transit (2. 4. 2015).

Barber, Benjamin R. 2003. *Strong Democracy: Participatory Politics for a New Age*. Berkeley: University of California Press.

Bashir, Mohamed Sharif. 2005. „Islam Hadhari: Concept and Prospect.“ *Islam online* (online). Dostupné z: <http://www.islamaawareness.net/Asia/Malaysia/hadhari.html> (16. 3. 2015).

BBC. 2015. „Malaysia Jails Anwar Ibrahim for Five Years for Sodomy.“ *BBC News* (online). Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-26479642> (21. 3. 2015).

Becker, Jonathan. 2004. „Lessons from Russia: A Neo-Authoritarian Media System.“ *European Journal of Communication* 19 (2), 139–163. Dostupné z: <http://ejc.sagepub.com/content/19/2/139> (5. 12. 2012).

Beckett, Katharine S. 2003. *Anglo-Saxon Perceptions of the Islamic World*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Beh, Loosee. 2011. „Malaysia.“ Pp. 141–235 in Berman, Evan M. (ed.). *Public Administration in Southeast Asia: Thailand, Philippines, Malaysia, Hong Kong, and Macao*. Boca Raton: Taylor & Francis.
- Beng, Ooi Kee. 2006. „Mahathir as Muslim Leader.“ *Southeast Asian Affairs* 4 (1), 172–180. Dostupné z: <http://muse.jhu.edu/journals/saa/summary/v2006/2006.kee-beng.html> (12. 11. 2014).
- Beng, Ooi Kee. 2007. „Malaysia: Abdullah Does It his Own Vague Way.“ *Southeast Asian Affairs* 5 (1), 183–200. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/southeast_asian_affairs/v2007/2007.ooi.pdf (12. 11. 2015).
- Birch, Sarah. 2005. „Single-Member District Electoral Systems and Democratic Transition.“ *Electoral Studies* 24 (2), 281–301. Dostupné z: http://www.researchgate.net/publication/222658333_Single-member_district_electoral_systems_and_democratic_transition (15. 2. 2015).
- Bishara, Azmi. 2012. „Revolutions, Reforms, and Democratic Transition in the Arab Homeland from the Perspective of the Tunisian Revolution.“ *Palestine-Israel Journal of Politics, Economics & Culture* 18 (1), 22–25. Dostupné z: <http://english.dohainstitute.org/release/254442df-f575-46eb-b86d-324d862f43d9> (3. 2. 2015).
- Black, Anthony. 2010. „Religion and Politics in Western and Islamic Political Thought: A Clash of Epistemologies?“ *The Political Quarterly* 81 (1), 116–122. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-923X.2009.02065.x/pdf> (13. 3. 2015).
- Blondel, Jean. 2010. „Parties and Party Systems in East and Southeast Asia.“ Pp. 49–86 in Marsh, Ian (ed.). *Democratisation, Governance and Regionalism in East and Southeast Asia: A Comparative Study*. London: Routledge.
- Bowie, Alasdair, Unger, Danny. 2002. *The Politics of Open Economies: Indonesia, Malaysia, the Philippines, and Thailand*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Boyd, Andrew, Comenetz, Joshua. 2007. *An Atlas of World Affairs*. London: Routledge.
- Brooker, Paul. 2000. *Non-Democratic Regimes: Theory, Government And Politics*. New York: Palgrave Macmillan.
- Brown, David, 2005. *The State and Ethnic Politics in Southeast Politics*. London: Routledge.
- Brown, Graham K. 2013. „Malaysia in 2012: Promises of Reforms; Promises Met?“ *Southeast Asian Affairs* 11 (1), 153–167. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/southeast_asian_affairs/v2013/2013.brown.pdf (12. 11. 2014).

Brownlee, Jason. 2007. *Authoritarianism in an Age of Democratization*. New York: Cambridge University Press.

Brownlee, Jason. 2009. „Portents of Pluralism: How Hybrid Regimes Affect Democratic Transitions.“ *American Journal of Political Science* 53 (3), 515–532. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-5907.2009.00384.x/pdf> (29. 1. 2015).

Caballero-Anthony, Mely. 2005. „Political Transitions in Southeast Asia.“ *Southeast Asian Studies* 3 (1), 24–44. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/southeast_asian_affairs/v2005/2005.caballero-anthony.pdf (12. 3. 2015).

Cáceres, Neila, Malone, Samuel W. 2015. „Optimal Weather Conditions, Economic Growth and Political Transitions.“ *World Development* 66 (2), 16–30. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305750X14002137> (10. 4. 2015).

Cambridge Dictionary. 2014. „Approach.“ *Cambridge Dictionaries Online* (online). Dostupné z: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/approach?q=Approach> (19. 10. 2014).

Case, William. 2001. „Malaysia’s Resilient Pseudodemocracy.“ *Journal of Democracy* 12 (1), 43–57. Dostupné z: https://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/journal_of_democracy/v012/12.1case.html (12. 11. 2014).

Case, William. 2004a. „Testing Malaysia’s Pseudo-Democracy.“ Pp. 29–48 in Gomez, Edmund T. (ed.). *The State of Malaysia: Ethnicity, Equity and Reform*. London, New York: Routledge.

Case, William. 2004b. „New Uncertainties for an Old Pseudo-Democracy: The Case of Malaysia.“ *Comparative Politics* 37 (1), 83–104. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/10.1525/as.2008.48.1.47> (10. 12. 2013).

Case, William. 2010. „Transition from Single-Party Dominance? New Data from Malaysia.“ *Journal of East Asian Studies* 10 (1), 91–126. Dostupné z: <http://journals.rienner.com/doi/pdf/10.5555/jeas.2010.10.1.91> (16. 3. 2015).

CFIJ. 2008. „Media Independence Research 2008.“ *Centre for Independent Journalism* (online). Dostupné z: <http://www.fnfmalaysia.org/wp-content/uploads/2010/08/Media-Independence-Survey-2008-Main-Findings.pdf> (3. 12. 2014).

Clarke, Paul B., Foweraker, Joes. 2001. *Encyclopedia of Democratic Thought*. New York: Routledge.

- Collier, David, Levitsky, Steven. 1997. „Democracy with Adjectives: Conceptual Innovation in Comparative Research.“ *World Politics* 49 (3), 430–451. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/25054009> (10. 12. 2015).
- Compelling Truth. 2015. „What Are the Major World Religions in Existence Today?“ *Compelling Truth* (online). Dostupné z: <http://www.compellingtruth.org/world-religions.html> (13. 3. 2015).
- Cox, Caroline, Marks, John. 2003. *The ‘West’, Islam and Islamism Is Ideological Islam Compatible with Liberal Democracy?* London: Civitas: Institute for the Study of Civil Society.
- Crone, Patricia. 2004. *God’s Rule: Government and Islam*. New York: Columbia University Press.
- Crowder, George, Griffiths, Martin, Hasan, Mubashar. 2014. „Islam, Islamism, and Post-Islamism: Rediscovering Politics after the War on Terror.“ *Australian Journal of Politics and History* 60 (1), 110–124. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/ajph.12048/pdf> (10. 3. 2015).
- Cunningham, Frank. 2002. *Theories of Democracy: A Critical Introduction*. New York: Routledge.
- Dahl, Robert A. 1995. *Demokracie a její kritici*. Praha: Victoria Publishing.
- Dahl, Robert A. 2001. *O demokracii*. Praha: Portál.
- Dahl, Robert A. 2006. *A Preface to Democratic Theory: Expanded Edition*. Chicago: Chicago University Press.
- Dawson, Peter. 2004. „Federation of Malaysia: Persekutuan Tanan Malaysia.“ Pp. 842–853 in Schlager, Neil, Weisblatt, Jayne (eds.). *World Encyclopedia of Political Systems and Parties*. New York: Facts on File.
- Dawson, Hancock R., Algozzine Bob. 2006. *Doing Case Study Research*. New York: Teachers College Press: Columbia University.
- Daymon, Christine, Holloway, Immy. 2002. *Qualitative Research in Public Relations And Marketing Communications*. London, New York: Routledge.
- De Boer, T. J. 1967. *The History of Philosophy in Islam*. New York: Dover Publications.
- De Souza, Peter R., Palshikar, Suhas, Yadav, Yogendra. 2008. „Surveying South Asia.“ *Journal of Democracy* 19 (1), 84–96. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/journal_of_democracy/v019/19.1desouza.pdf (12. 11. 2014).

Dey, Ian. 1993. *Qualitative Data Analysis*. London: Routledge.

Diamond, Larry. 2012. „The Coming Wave.“ *Journal of Democracy* 23 (1), 5–13.

Dostupné z:

http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/journal_of_democracy/v023/23.1.diamond.pdf (12. 11. 2014).

Doherty, Ben. 2015. „Anwar Ibrahim Guilty in Sodomy Case.“ *The Guardian* (online).

Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2015/feb/10/anwar-ibrahim-guilty-in-sodomy-case> (17. 3. 2015).

Donno, Daniela, Russett, Bruce M. 2004. „Islam, Authoritarianism, and Female and Empowerment: What are the Linkages?“ *World Politics* 56 (4), 582–607. Dostupné z:

http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/world_politics/v056/56.4.donno.pdf (17. 2. 2015).

El-Afendi, Abdelwahab. 2003. „Democracy and the Islamic Paradox.“ Pp. 311–320 in Axtmann, Roland. *Understanding Democratic Politics: An Introduction*.

London: SAGE Publications.

Eldridge, Philip J. 2002. *The Politics of Human Rights in Southeast Asia*. London, New York: Routledge.

Endress, Gerhard. 2002. *Islam: An Historical Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Epstein, David L., Robert, Bates, Jack, Goldstone, Ida, Kristensen, Sharyn O'Halloran. 2006. „Democratic Transitions“ *American Journal of Political Science* 50 (3), 551–569.

Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-5907.2006.00201.x/pdf> (12. 3. 2015).

Erdogan, Ayfer. 2013. „From the Collapse of Communism in Eastern Europe to the Arab Springs: Lessons for Democratic Transition.“ *Alternatives: Turkish Journal of International Relations* 12 (3), 17–31. Dostupné z:

http://philipp-amour.ch/wp-content/uploads/2013/10/4_Ayfer-Erdogan.pdf (7. 2. 2015).

Esbeck, Carl H. 1990. „The Lemon Test: Should It Be Retained, Reformulated or Rejected?“ *Notre Dame Journal of Law, Ethics & Public Policy* 4 (3), 513–548. Dostupné z:

<http://scholarship.law.nd.edu/ndjlepp/vol4/iss3/7/> (17. 2. 2015).

Etheredge, Laura. 2010. *The Islamic World: Islamic History*. New York: Britannica.

Ethridge, Marcus E, Handelman, Howard. 2010. *Politics in a Changing World: A Comparative Introduction to Political Science*. Boston: Wardsworth.

Ferjani, Mohamed-Cherif. 2005. „Islam and Politics: The Terms of the Debate.“ *History and Anthropology* 16 (1), 75–83. Dostupné z: http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/02757200500103343#.VT9KS_ASpyE (14. 3. 2015).

Fiala, Petr, Schubert, Klaus. 2000. *Moderní analýza politiky*. Brno: Barrister & Principal.

Fish, Steven M. 2002. „Islam and Authoritarianism.“ *World Politics* 55 (1), 4–37. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/world_politics/v055/55.1_fish.pdf (7. 3. 2015).

FORUM 2000. „Seznam delegátů: Steven Gan.“ *FORUM 2000* (online). Dostupné z: <http://www.forum2000.cz/cz/projekty/konference-forum-2000/2014/delegati&wWGoVXFUWbw=200002286/> (22. 11. 2014).

Freedman, Amy L. 2006. *Political Change and Consolidation: Democracy's Rocky Road in Thailand, Indonesia, South Korea, and Malaysia*. New York: Palgrave Macmillan.

Frye, Timothy M. 1992. „Ethnicity, Sovereignty and Transitions from Non-Democratic Rule.“ *Journal of International Affairs* 45 (2), 599–623. Dostupné z: <http://connection.ebscohost.com/c/articles/9205182003/ethnicity-sovereignty-transitions-from-non-democratic-rule> (12. 3. 2015).

Gallup. 2010. „Measuring the State of Muslim-West Relations: Assessing the ‘New Beginning’.“ *Abu Dhabi Gallup Center* (online). Dostupné z: http://www.adyanonline.net/pluginfile.php/2818/mod_resource/content/1/Muslim%20West%20Relations_Abu%20Dhabi_Gallup%20Center.pdf (15. 12. 2015).

Gasiorowski, Mark J., Poptani Zaheer. 2006. „The Macroeconomic Consequences of Democratic Transition: Learning Processes in the Third and Fourth Waves of Democratization.“ *Studies in Comparative International Development* 41 (2), 33–61. Dostupné z: <http://tulane.edu/liberal-arts/political-science/upload/Gas-Poptani-SCID-2006.pdf> (26. 3. 2015).

Geddes, Barbara. 2007. „What Causes Democratization?“ Pp. 318–339 in Boix, Carles, Stokes, Susan C. *The Oxford Handbook of Comparative Politics*. Oxford: Oxford University Press.

Gerring, John. 2007. „The Case Study: What it is And What it Does.“ Pp. 90–122 in Boix, Carles, Stokes, Susan C. *The Oxford Handbook of Comparative Politics*. Oxford: Oxford University Press.

Ghanim, David. 2009. „Turkish Democracy And Political Islam.“ *Middle East Policy* 16 (1), 75–84. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1475-4967.2009.00381.x/pdf> (14. 3. 2015).

Ghoshal, Baladas. 2004. „Democratic Transition and Political Development in Post-Soeharto Indonesia.“ *Contemporary Southeast Asia* 26 (3), 506–529. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/contemporary_southeast_asia_a_journal_of_international_and_strategic_affairs/v026/26.3.ghoshal.pdf (9. 3. 2015).

Gibler, Douglas M., Tir, Jaroslav. 2010. „Settled Borders and Regime Type: Democratic Transitions as Consequences of Peaceful Territorial Transfers.“ *American Journal of Political Science* 54 (4), 951–968. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/20788780> (12. 3. 2015).

Gibson, Edward. 2006. „Autoritarismo Subnacional: Estrategias Territoriales de Control Politico en Regiment Democraticos.“ *Desafíos* 14 (1), 203–237. Dostupné z: <http://revistas.urosario.edu.co/index.php/desafios/article/view/741/668> (13. 2. 2015).

Gillham, Bill. 2000. *Case Study Research*. London: Continuum.

Ginsburg, Tom. 2008. „Lessons from Democratic Transitions: Case Studies from Asia.“ *ORBIS: A Journal of World Affairs* 52 (1), 91–105. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0030438707001172> (12. 3. 2015).

Glavanis, Pandeli M. 1998. „Political Islam within Europe: A Contribution to the Analytical Framework.“ *Innovation: The European Journal of Social Science Research* 2 (4), 391–410. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13511610.1998.9968578#.VT-0vPASpyE> (7. 2. 2015).

Gleason, Abbott. 1995. *Totalitarianism: The Inner History od the Cold War*. New York: Oxford University Press.

Goethe Institut. 2010. „Values, Dreams, Ideals: Muslim Youth in Southeast Asia (Surveys in Malaysia and Indonesia).“ *Goethe Institut: Youth Survey Project Research*. Kuala Lumpur: Goethe Institut. Dostupné z: http://www.goethe.de/ins/id/pro/jugendstudie/jugendstudie_en.pdf (9. 12. 2014).

Gomez, Edmund T. 1999. *Chinese Business in Malaysia*. Honolulu: University of Hawai'i Press.

- Gomez, Edmund T. 2004. *The State of Malaysia: Ethnicity, Equity and Reform*. London, New York: Routledge.
- Gomez, Edmund T. 2007. *Politics in Malaysia: The Malay Dimension*. New York: Routledge.
- Grigsby, Ellen. 2012. *Analyzing Politics: An Introduction to Political Science*. Belmont, CA: Wadsworth.
- Groff, Peter, Leaman, Oliver. S. 2007. *Islamic Philosophy A–Z*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Gross, Max L. 2007. *A Muslim Archipelago: Islam and Politics in Southeast Asia*. Washington DC: NDIC Press.
- GTP. 2015. „GTP: Perjalanan Transformasi Setakat Ini.“ *Performance Management Delivery Unit* (online). Dostupné z: http://www.pemandu.gov.my/gtp/About_GTP-@-GTP-;_The_Story_So_Far.aspx?lang=ms-my (14. 3. 2015).
- Gungwu, Wang. 2004. „Challenging Authoritarianism in Southeast Asia: Comparing Indonesia and Malaysia.“ *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs* 26 (1), 181–183. Dostupné z: <http://muse.jhu.edu/journals/csa/summary/v026/26.1.wang.html> (12. 11. 2014).
- Guo, Sujian. 1999. „Democratic Transition: A Critical Overview.“ *Issues & Studies* 35 (4), 133–148. Dostupné z: http://online.sfsu.edu/sguo/Renmin/June%2029_transition/Democratic%20Transition_Sujian%20Guo.pdf (13. 3. 2015).
- Hallaq, Wael B. 2004. *Authority, Continuity, and Change in Islamic Law*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Heaton, Jonathan W. 2010. „Catholic League for Religious and Civil Rights v. City of San Francisco: How the Ninth Circuit Abandoned Judicial Neutrality to Strike a Blow at Religion.“ *BYU Law Review* 35 (1), 101–116. Dostupné z: <http://digitalcommons.law.byu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2495&context=lawreview> (12. 3. 2015).
- Hefner, Robert W. 2001. „Public Islam and the Problem of Democratization.“ *Sociology of Religion* 62 (4), 491–514. Dostupné z: <http://socrel.oxfordjournals.org/content/62/4/491.full.pdf+html> (3. 2. 2015).
- Held, David. 2006. *Models of Democracy*. Cambridge: Polity Press.

Hersvik, Jarle, Larsen, Stein U. 2004. „Democratic Breakdown and Transitions to Democracy in Portugal.“ *Portuguese Journal of Social Science* 2 (3), 165–192. Dostupné z: <http://connection.ebscohost.com/c/articles/12984814/democratic-breakdown-transitions-democracy-portugal> (12. 3. 2015).

Herrmann, Julián D. 2010. „Neo-Patrimonialism and Subnational Authoritarianism in Mexico: The Case of Oaxaca.“ *Journal of Politics in Latin America* 2 (2), 85–112. Dostupné z: <http://hup.sub.uni-hamburg.de/giga/jpla/article/view/276/276> (7. 2. 2015).

Hoffman, Michael, Jamal, Amaney. 2014. „Religion in the Arab Spring: Between Two Competing Narratives.“ *The Journal of Politics* 76 (3), 593–606. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/10.1017/S0022381614000152> (20. 2. 2015).

Holík, Jiří. 2009. „Malajsie na prahu první výměny vlády.“ *Mezinárodní politika* 33 (1), 37–39. Dostupné z: http://www.dokumenty-iir.cz/MP/MPArchive/2009/MP01_09.pdf (13. 12. 2013).

Hooker, Virginia M. 2003. *A Short History of Malaysia: Linking East and West*. Crows Nest: Allen & Unwin.

Hookway, James. 2015. „Malaysia’s Mahathir Mohamad Calls on Prime Minister Najib Razak to Resign.“ *The Wall Street Journal* (online). Dostupné z: <http://www.wsj.com/articles/malaysias-mahathir-mohamad-calls-on-prime-minister-najib-razak-to-resign-1428153386> (23. 5. 2015).

Horowitz, Donald L. 1993. „Democracy in Divided Societies.“ *Journal of Democracy* 4 (4), 18–38. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/journal_of_democracy/v004/4.4horowitz.pdf (12. 11. 2014).

Horvat, Vedran. 2004. „Church in Democratic Transition Between the State and the Civil Society.“ *Religious in Eastern Europe* 24 (2), 1–18. Dostupné z: <http://connection.ebscohost.com/c/articles/13128651/church-democratic-transition-between-state-civil-society> (4. 3. 2015).

Houle, Christian. 2009. „Inequality and Democracy: Why Inequality Harms Consolidation But Does Not Affect Democratization.“ *World Politics* 61 (4), 589–622. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/world_politics/v061/61.4.houle.pdf (12. 11. 2014).

Howard, Philip N. 2011. *The Digital Origins of Dictatorship and Democracy: Information Technology and Political Islam*. Oxford: Oxford University Press.

- Hsieh, John Fuh-Sheng. 2000. „East Asian Culture and Democratic Transition, with Special Reference to the Case of Taiwan.“ *Journal of Asian and African Studies* 35 (1), 29–42. Dostupné z: <http://jas.sagepub.com/content/35/1/29.full.pdf+html> (16. 3. 2015).
- Hsiung, James C. 1993. *Asia Pacific in the New World Politics*. Boulder: Lynne Rienner.
- Huang, Xiaoming. 2009. *Politics in Pacific Asia: An Introduction*. London: Palgrave Macmillan.
- Huntington, Samuel P. 1991. „Democracy’s Third Wave.“ *Journal of Democracy* 2 (2), 12–34. Dostupné z: <http://www.ou.edu/uschina/gries/articles/IntPol/Huntington.91.Demo.3rd.pdf> (15. 3. 2015).
- Huntington, Samuel P. 2008. *Třetí vlna: Demokratizace na sklonku dvacátého století*. Brno: Centrum pro studium demokracie.
- Choi, Jungug. 2007. *Governments and Markets in East Asia: The Politics in Economic Crises*. New York: Routledge.
- Chin, James. 2010. „Malaysia: The Rise of Najib and 1Malaysia.“ *Southeast Asian Affairs* 8 (1), 164–179. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/southeast_asian_affairs/v2010/2010.chin.pdf (12. 11. 2014).
- Chin, James. 2014. „Malaysia in 2013: Najib’s Pyrrhic Victory and the Demise of 1Malaysia.“ *Southeast Asian Affairs* 12 (1), 173–189. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/southeast_asian_affairs/v2014/2014.chin.pdf (12. 11. 2014).
- Chin, James, Huat, Wong Chin. 2009. „Malaysia’s Electoral Upheaval.“ *Journal of Democracy* 20 (3), 71–85. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/journal_of_democracy/v020/20.3.chin.pdf (12. 11. 2014).
- Chio, Vanessa C. M. 2005. *Malaysia and the Development Process: Globalization, Knowledge Transfers and Postcolonial Dilemmas*. London, New York: Routledge.
- Inglehart, Ronald, Welzel, Chris. 2013. „The WVS Cultural Map of the World.“ *World Values Survey* (online). Dostupné z: https://web.archive.org/web/20131019112321/http://www.worldvaluessurvey.org/wvs/articles/folder_published/article_base_54 (12. 1. 2015).
- Iqbal, Muzaffar. 2007. *Science and Islam*. Westport: Greenwood Press.

- Jamal, Amaney A., Tessler Mark A. 2008. „Attitudes in the Arab World.“ *Journal of Democracy* 19 (1), 97–110. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/journal_of_democracy/v019/19.1jamal.pdf (12. 11. 2015).
- Jung, Dietrich. 2007. „Islam and Politics: A Fixed Relationship?“ *Critique: Critical Middle Eastern Studies* 16 (1), 19–35. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10669920601148596#.VT9I7vASpyE> (2. 3. 2015).
- Jung, Dietrich. 2010. „Islam as a Problem: Dutch Religious Politics in the East Indies.“ *Review of Religious Research* 51 (3), 288–301. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/20697346> (14. 3. 2015).
- Kaba, Amadu J. 2005. „The Spread of Christianity and Islam in Africa: A Survey and Analysis of the Numbers and Percentages of Christians, Muslims and Those who Practice Indigenous Religions.“ *The Western Journal of Black Studies* 29 (2), 553–570. Dostupné z: <https://www.questia.com/library/journal/1G1-159027867/the-spread-of-christianity-and-islam-in-africa-a> (19. 2. 2015).
- Karl, Terry L. 1990. „Dilemmas of Democratization in Latin America.“ *Comparative Politics* 23 (1), 1–21. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/422302> (14. 3. 2015).
- Kent, Alexandra. 2008. „Healing Bodies of Thought: The State of Gender in the Sathya Sai Baba Movement in Malaysia.“ Pp. 69–93 in Wil, Burghoorn, Kazuki, Iwanaga, Cecilia, Milwertz, Qi, Wang. (eds.). *Gender Politics in Malaysia: Women Manoeuvring within Dominant Gender Orders*. Copenhagen: NIAS Press.
- Kershaw, Roger. 2001. *Monarchy in South-East Asia: The Faces of Tradition in Transition*. London, New York: Routledge.
- Kiliç, Ramazan. 2013. „Islam, Secularism, and Liberal Democracy: Toward a Democratic Theory for Muslim Societies Review.“ *Digest of Middle East Studies* 22 (1), 149–151. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1949-3606.2012.00159.x/pdf> (11. 3. 2015).
- Kirmanj, Sherko. 2008. „Islam, Politics and Government.“ *Totalitarian Movements and Political Religions* 9 (1), 43–59. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14690760701856382#.VT9LAPASpyE> (26. 2. 2015).
- Krastev, Ivan. 2011. „Paradoxes of the New Authoritarianism.“ *Journal of Democracy* 22 (2), 5–16. Dostupné z: <http://www.journalofdemocracy.org/articles/gratis/Krastev-22-2.pdf> (11. 1. 2013).

- Kubát, Michal. 2011. „Nedemokratické politické režimy.“ Pp. 724–747 in Novák, Miroslav (ed.). *Úvod do studia politiky*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Leaman, Oliver, Ali, Kecia. 2008. *Islam: The Key Concepts*. New York: Routledge.
- Lee, Julian C. H. 2010. „Oversanctification, Autonomy and Islam in Malaysia.“ *Totalitarian Movements and Political Religions* 11(1), 27–46. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14690764.2010.499669#>. VT-ppvASpyE (21. 2. 2015).
- Leigh, Michael. 2002. „Political economy of logging in Sarawak, Malaysia.“ Pp. 93–106 in Hirsch, Philip, Warren, Carol (eds.). *The Politics of Environment in Southeast Asia: Resources and Resistance*. London: Routledge.
- Levitsky, Steven, Lucan, Way. 2002. „The Rise of Competitive Authoritarianism.“ *Journal of Democracy en Español* 13 (2), 51–65. Dostupné z: <http://faculty.washington.edu/swhiting/pols502/Levitsky%20of%20Democr%202002.pdf> (7. 3. 2014).
- Li Lin, Chang. 2003. „Singapore’s Troubled Relations With Malaysia: A Singapore Perspective.“ *Southeast Asian Affairs Vol. 2003* 1 (1), 259–274. Dostupné z: <http://muse.jhu.edu/journals/saa/summary/v2003/2003.chang.html> (12. 11. 2014).
- Lidové noviny. 2012. „Klaus si na návštěvě Malajsie ‚rýpl‘ do Evropské unie.“ *Lidové noviny*, 5. 7. 2012 (online). Dostupné z: http://www.lidovky.cz/klaus-si-na-navsteve-malajsie-rypl-do-evropske-unie-fxv-/zpravy-svet.aspx?c=A120705_121228_In_zahranici_mtr (19. 10. 2014).
- Lijphart, Arend. 1971. „Comparative Politics and Comparative Method.“ *The American Political Science Review* 65 (3), 682–693. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/1955513> (12. 10. 2014).
- Lijphart, Arend. 1999. *Patterns of Democracy*. New Haven: Yale University Press.
- Linz, Juan J. 1978. „Una Interpretación de los Regímenes Autoritarios.“ *Revista de Sociología* 6 (8), 11–26. Dostupné z: <http://www.raco.cat/index.php/Papers/article/view/24674/60548> (24. 11. 2014).
- Linz, Juan J. 2000. *Totalitarian and Authoritarian Regimes*. London: Lynne Rienner Publishers.
- Lipset, Seymour M. 1959. „Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Legitimacy.“ *The American Political Science Review* 53 (1), 69–105. Dostupné z: <http://homepages.wmich.edu/~plambert/comp/lipset.pdf> (29. 9. 2014).

Martin, Richard C. 2004. *Encyclopedia of Islam and the Muslim World*. New York: Macmillan.

Martinez, Pablo C. 2014. „Internationalisation as a Democratic Tool: Revisiting Mexico’s Double Transition.“ *Bulletin of Latin American Research* 33 (2), 174–188. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/blar.12121/pdf> (11. 3. 2015).

Mainwaring, Scott. 1989. „Transitions to Democracy and Democratic Consolidation: Theoretical and Comparative Issues.“ *Kellogg Institute Working Paper #130*. Notre Dame: Kellogg Institute. Dostupné z: <https://www3.nd.edu/~kellogg/publications/workingpapers/WPS/130.pdf> (11. 3. 2015).

Malashenko, Aleksei. 2005. „Islam, Politics, and the Security of Central Asia.“ *Russian Social Science Review* 42 (4), 4–18. Dostupné z: http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10611940.2004.11066928#.VT-sA_ASpyE (16. 2. 2015).

Malaysia Today. 2015. „Najib Made Bigger Mess of Malaysia Than Pak Lah, Dr M Says.“ *Malaysia Today* (online). Dostupné z: <http://www.malaysia-today.net/najib-made-bigger-mess-of-malaysia-than-pak-lah-dr-m-says/> (30. 5. 2015).

Martinez, Patricia A. 2005. „Malaysia in 2004: Abdullah Badawi Defines his Leadership.“ *Southeast Asian Affairs* 3 (1), 189–210. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/southeast_asian_affairs/v2005/2005.martinez.pdf (12. 11. 2014).

Mayberry, Kate. 2015. „Sedition Returns To Malaysia’s Legal Toolbox.“ *Al Jazeera* (online). Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2015/04/sedition-returns-malaysia-legal-toolbox-150423120557023.html> (30. 5. 2015).

McCargo, Duncan. 2003. *Media and Politics in Pacific Asia*. London, New York: Routledge.

McGregor, Katharine E. 2009. „Confronting the Past in Contemporary Indonesia: The Anticommunist Killings of 1965–66 and the Role of the Nahdlatul Ulama.“ *Critical Asian Studies* 41 (2), 195–224. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14672710902809351> (10. 3. 2015).

McSweeney, Dean, Tempest, Clive. 1993. „The Political Science of Democratic Transition in Eastern Europe.“ *Political Studies* 41 (3), 408–419. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-9248.1993.tb01646.x/pdf> (10. 2. 2015).

Merdeka Center. 2010. „Malaysian Political Values Survey 2010: Public Opinion Poll.“ *Merdeka Center for Opinion Research* (online). Dostupné z: http://www.merdeka.org/pages/02_research.html (14. 11. 2014).

Miles, Matthew B., Huberman, Michael A. 1994. *Qualitative Data Analysis*. London: SAGE Publications.

Mills, Lennox A. 1964. *Southeast Asia: Illusion and Reality in Politics and Economics*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Ming, Ong Kian. 2011. „Malaysia in 2010: Resurgent Najib and BN, Stumbling Anwar and PR.“ *Southeast Asian Affairs* 9 (1), 129–157. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/southeast_asian_affairs/v2011/2011.ming.pdf (12. 11. 2014).

Minkenberg, Michael. 2007. „Democracy and Religion: Theoretical and Empirical Observations on the Relationship between Christianity, Islam and Liberal Democracy.“ *Journal of Ethnic and Migration Studies* 33 (6), 887–909. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13691830701432731#.VT-uTPASpyE> (19. 2. 2015).

Mohamad, Marzuki. 2007. „Legal Coercion, Legal Meanings and UMNO’s Legitimacy.“ Pp. 24–49 in Gomez, Edmund T. (ed.). *Politics in Malaysia: The Malay Dimension*. London, New York: Routledge.

Møller, Jørgen, Skaaning, Svend-Erik. 2013. „The Third Wave: Inside the Numbers.“ *Journal of Democracy* 24 (4), 97–109. Dostupné z: <http://www.journalofdemocracy.org/sites/default/files/Moller-24-4.pdf> (13. 2. 2014).

Moore, James R. 2012. „A Challenge for Social Studies Educators: Teaching About Islam, Jihad, and Shari’ah Law.“ *The Social Studies* 103 (5), 179–187. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00377996.2011.601357#.VT-0LvASpyE> (15. 3. 2015).

Munck, Gerardo L., Leff, Carol S. 1997. „Modes of Transition and Democratization: South America and Eastn Europe in Comparative Perspective.“ *Comparative Politics* 29 (3), 343–362. Dostupné z: http://www-bcf.usc.edu/~munck/pdf/Munck_Leff%20CP%201997.pdf (18. 2. 2015).

Munck, Gerardo L. 2007. „The Study of Politics and Democracy: Touchstones of a Research Agenda.“ Pp. 25–37 in Munck, Gerardo L. *Regimes and Democracy in Latin America: Theories and Methods*. Oxford: Oxford University Press.

Nair, Shanti. 1997. *Islam in Malaysian Foreign Policy*. London: Routledge.

Nasr, Seyyed Vali R. 2005. „The Rise of ‘Muslim Democracy’.“ *Journal of Democracy* 16 (2), 13–27. Dostupné z: https://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/journal_of_democracy/v016/16.2nasr.html (12. 11. 2014).

Nasr, Seyyed Vali R. 2006. *Islamic Philosophy From Its Origin To the Present: Philosophy in the Land of Prophecy*. New York: State University of New York Press.

Nelson, Joan M. 2014. „Will Malaysia Follow the Path of Taiwan and Mexico?“ *Journal of Democracy* 25 (3), 105–119. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/journal_of_democracy/v025/25.3.nelson.pdf (12. 11. 2014).

Newby, Gordon. 2004. *A Concise Encyclopedia of Islam*. Oxford: Oneworld Publications.

Nettler, Ronald L. 2000. „Islam, Politics and Democracy: Mohamed Talbi and Islamic Modernism.“ *The Political Quarterly* 71 (1), 50–59. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-923X.71.s1.6/pdf> (15. 2. 2015).

New Straits Times. 2012. „President of Czech Republic Arrives for Visit.“ *New Straits Times*, 4. 7. 2012 (online). Dostupné z: <http://www2.nst.com.my/latest/president-of-czech-republic-arrives-for-visit-1.102604> (19. 10. 2014).

Ng, Cecilia, Mohamad, Maznah, Hui, Tan Beng. 2006. *Feminism and the Women’s Movement in Malaysia: An Unsung (R)evolution*. London: Routledge.

Ng, Margaret. 1997. „Why Asia Needs Democracy.“ *Journal of Democracy* 8 (2), 10 – 23 https://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/journal_of_democracy/v008/8.2ng.html (12. 11. 2014).

Noh, Abdillah. 2014. „Malaysia’s Dilemma: Economic Reforms but Politics Stay the Same.“ *Southeast Asian Affairs* 12 (1), 190–202. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/southeast_asian_affairs/v2014/2014.noh.pdf (12. 11. 2014).

Noor, Farish A. 2003. „Blood, Sweat and Jihad: The Radicalization of the Political Discourse of the Pan-Malaysian Islamic Party (PAS) from 1982 Onwards.“ *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs* 25 (2), 200–232. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/contemporary_southeast_asia_a_journal_of_international_and_strategic_affairs/v025/25.2.noor.pdf (12. 11. 2014).

Novák, Miroslav. 2013. „Popper versus Schumpeter: Srovnání dvou neklasických teorií demokracie.“ *Sociologický časopis* 39 (1), 11–36. Dostupné z: http://www.cevro.cz/web_files/soubory/195634/195648_D_cs_novak_ii._srovnani_dvou_neklasickyx_teorii_demokracie.pdf (13. 11. 2014).

O'Donnell, Guillermo, Schmitter, Philippe C. 1986. *Transitions from Authoritarian Rule: Tentative Conclusions About Uncertain Democracies*. Baltimore, London: The Johns Hopkins University Press.

O'Kane, Rosemary H. T. 2004. *Paths to Democracy: Revolution and Totalitarianism*. New York: Routledge.

O'Neil, Patrick H. 2010. *Essentials of Comparative Politics*. New York: W. W. Norton & Company.

Othman, Norani. 2005. „Islamization and Democratization in Malaysia in Regional and Global Contexts.“ Pp. 117–143 in Heryanto, Ariel, Mandal, Sumit K. (eds.). *Challenging Authoritarianism in Southeast Asia: Comparing Indonesia and Malaysia*. London: Routledge.

Ottaway, Marina. 2003. *Democracy Challenged: The Rise of Semi-Authoritarianism*. Washington, DC: Carnegie Endowment for International Peace.

Oxford Dictionary. 2014. „Approach.“ *Oxford Dictionaries* (online). Dostupné z: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/approach?searchDictCode=all> (10. 10. 2014).

Özsahin, Ersin. 2010. *The International Constraints on Regime Changes: How Globalization Hinders the Prospects for Democratization*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.

Palatino, Mong. 2015. „Malaysia Strengthens Sedition Act.“ *The Diplomat* (online). Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/04/malaysia-strengthens-sedition-act/> (2. 5. 2015).

Parliament of Malaysia. 2015. „His Majesty The King: General Information.“ *Parliament of Malaysia*. Dostupné z: <http://www.parlimen.gov.my/yda-maklumat-umum.html?uweb=yg&> (17. 3. 2015).

Pasuni, Afif, Liow, Joseph Chinyong. 2012. „Malaysia: Sign of the Times: Election Fever, Recurring Themes, and Political Malaise.“ *Southeast Asian Affairs* 10 (1), 171–184. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/southeast_asian_affairs/v2012/2012.pasuni.pdf (12. 11. 2014).

- Payne, Stanley G. 1986. „Fascism and Right Authoritarianism in the Iberian World: The Last Twenty Years.“ *Journal of Contemporary History* 21 (2), 163–177. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/260362> (11. 12. 2014).
- Pecastaing, Camille. 2012. „The Many Faces of Islamist Politicking.“ *Policy Review* 173, 45–56. Dostupné z: <http://connection.ebscohost.com/c/articles/77895762/many-faces-islamist-politicking> (17. 2. 2015).
- Pedersen, Morten B. 2011. „The Politics of Burma’s ,‘Democratic‘ Transition: Prospects for Change and Options for Democrats.“ *Critical Asian Studies* 43 (1), 49–68. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14672715.2011.537851#.VSpPKvASpyE> (13. 3. 2015).
- Pepinsky, Thomas B. 2007. „Malaysia: Turnover Without Change.“ *Journal of Democracy* 18 (1), 113–127. Dostupné z: <http://muse.jhu.edu/journals/jod/summary/v018/18.1pepinsky.html> (12. 11. 2014).
- Pepinsky, Thomas B. 2009. *Economic Crises and the Breakdown of Authoritarian Regimes: Indonesia and Malaysia in Comparative Perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Petlach, Martin. 2013. „Malajsijský politický let MH370.“ *Listy* 44 (2), 74–76. Dostupné z: <http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=142&clanek=021423> (12. 5. 2015).
- Platteau, Jean-Philippe. 2011. „Political Instrumentalization of Islam and the Risk of Obscurantist Deadlock.“ *World Development* 39 (2), 243–260. Dostupné z: http://web.stanford.edu/dept/islamic_studies/cgi-bin/web/wp-content/uploads/2012/03/platteu.pdf (23. 2. 2015).
- Platzdasch, Bernhard. 2011. „Indonesia in 2010: Moving on from the Democratic Honeymoon.“ *Southeast Asian Affairs* 9 (1), 71–90. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/southeast_asian_affairs/v2011/2011.platzdasch.pdf (12. 11. 2014).
- Prazsák, Gergő, György, Csepeli. 2011. „New Authoritarianism: A Research Note.“ *Sociologie Românească* 9 (1), 47–63. Dostupné z: http://www.arsociologie.ro/images/stories/sr/articles/sr_2011_1/SR_2011%281%29_47_63_Csepeli.pdf (7. 3. 2015).
- Radcliff, Pamela B. 2001. „Imagining Female Citizenship in the ‘New Spain‘: Gendering the Democratic Transition, 1975–1978.“ *Gender & History* 13 (3), 498–523. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1468-0424.00241/pdf> (10. 2. 2015).

- Rahim, Rahimy. 2015. „Dr M: ‘Malaysia Can Still Achieve Developed Nation Status in Five Years.’“ *The Star* (online). Dostupné z: <http://www.thestar.com.my/News/Nation/2015/01/24/Dr-M-Developed-nation-status/> (13. 3. 2015).
- Reilly, Benjamin. 2013. „Southeast Asia: In the Shadow of China.“ *Journal of Democracy* 24 (1), 156–164. Dostupné z: <http://muse.jhu.edu/journals/jod/summary/v024/24.1.reilly.html> (12. 11. 2014).
- Rivera, Temario C. 2002. „Transition Pathways and Democratic Consolidation in Post-Marcos Philippines.“ *Contemporary Southeast Asia* 24 (3), 466–483. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/25798611> (8. 3. 2015).
- Roberts, Jennifer T. 1997. *Athens on Trial: The Antidemocratic Tradition Western Thought*. Princeton: Princeton University Press.
- Rodan, Garry. 2004. *Transparency and Authoritarian Rule in Southeast Asia: Singapore and Malaysia*. London, New York: Routledge.
- Sabet, Amr G. E. 2008. *Islam and the Political: Theory, Governance and International Relations*. London: Pluto Press.
- Sadiki, Larbi. 2009. *Rethinking Arab Democratization: Election Without Democracy*. Oxford: Oxford University Press.
- Sarkissian, Ani. 2012. „Religion and Civic Engagement in Muslim Countries.“ *Journal for the Scientific Study of Religion* 51 (4), 607–622. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-5906.2012.01677.x/pdf> (21. 2. 2015).
- Sartori, Giovanni. 1993. *Teória demokracie*. Bratislava: Archa.
- Selvarajah, Christopher T. 1994. „Focus on Malaysia: The Tiger with a Vision.“ *Marketing Bulletin* 5, 82–88. Dostupné z: http://marketing-bulletin.massey.ac.nz/V5/MB_V5_C1_Selvarajah.pdf (19. 11. 2014).
- Segal, Aaron. 1996. „Can Democratic Transitions Tame Political Successions?“ *Africa Today* 43 (4), 369–384. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/4187121> (12. 3. 2015).
- Shaffer, Brenda. 2006. *The Limits of Culture: Islam and Foreign Policy*. Cambridge: The MIT Press.
- Sharfi, Abdelmajid. 2005. *Islam: Between Divine Message and History*. Budapest: CEU Press.

Shaykhutdinov, Renat, Achilov, Dilshod. 2014. „Islam, Islamism, and Collective Action in Central Asia.“ *Trames* 18 (4), 383–405. Dostupné z: http://www.kirj.ee/public/trames_pdf/2014/issue_4/trames-2014-4-383-405.pdf (12. 3. 2015).

Shukry, Anisah. 2015. „Dr M Blames Najib’s ‘Liberal’ Leadership for Causing More Racism.“ *The Malaysian Insider* (online). Dostupné z: <http://www.themalaysianinsider.com/malaysia/article/dr-m-blames-najibs-liberal-leadership-for-causing-more-racism> (2. 6. 2015).

Schapiro, Ian. 2003. *The State of Democratic Theory*. Princeton: Princeton University Press.

Schapiro, Ian, Hacker-Cordón, Casiano. 1999. *Democracy’s Edge*. Cambridge: Cambridge University Press.

Schapiro, Leonard. 1972. *Totalitarianism*. London: Macmillan.

Schedler, Andreas. 2006. *Electoral Authoritarianism: The Dynamics of Unfree Competition*. London: Lynne Rienner.

Sheridan, L. A. 1964. „Constitutional Problems of Malaysia.“ *The International and Comparative Law Quarterly* 13 (4), 1349–1367. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/756928> (10. 12. 2013).

Shome, Anthony S. K. 2002. *Malay Political Leadership*. London: Routledge.

Schilling, Markus. 2011. „Islam and the Struggle for Democratic Transition in Malaysia.“ *Taiwan Journal of Southeast Asian Studies* 8 (1), 101–126. Dostupné z: http://www.airiti.com/ceps/ec_en/ecjnlarticleView.aspx?jnlcatttype=0&jnlptype=0&jnltype=0&jnliid=1307&issueid=106039&atliid=2245291 (7. 2. 2015).

Schofield, Norman, Levinson, Micah. 2008. „Modeling Authoritarian Regimes.“ *Politics, Philosophy and Economics* 7 (3), 243–283. Dostupné z: <http://ppe.sagepub.com/content/7/3/243.full.pdf+html> (8. 5. 2012).

Schottmann, Sven A. 2012. „Islam and Popular Culture in Indonesia and Malaysia: Review.“ *Sojourn: Journal of Social Issues in Southeast Asia* 27 (1), 198–201. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/sojourn_journal_of_social_issues_in_southeast_asia/v027/27.1.schottmann.pdf (12. 11. 2014).

Siddiqui, Mona. 2006. „Islam: Issues of Political Authority and Pluralism.“ *Political Theology* 7 (3), 337–350. Dostupné z: <http://connection.ebscohost.com/c/articles/22751816/islam-issues-political-authority-pluralism> (12. 3. 2015).

Şimşek, Sefa. 2013. „Conservative Democracy as a Cosmetic Image in Turkish Politics: The Semiology of AKP’s Political Identity.“ *Turkish Studies* 14 (3), 429–446. Dostupné z: http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14683849.2013.831258#.VT8_-PASpyE (11. 3. 2015).

Slater, Dan. 2012. „Strong-State Democratization in Malaysia and Singapore.“ *Journal of Democracy* 23 (2), 19–33. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/journal_of_democracy/v023/23.2.slater.pdf (12. 11. 2015).

Soares, Benjamin, Osella, Filippo. 2009. „Islam, Politics, Anthropology.“ *Journal of the Royal Anthropological Institute* 15 (1), 1 – 23. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-9655.2009.01539.x/pdf> (8. 3. 2015).

Sondrol, Paul C. 1991. „Totalitarian and Authoritarian Dictators: A Comparison of Fidel Castro and Alfredo Stroessner.“ *Journal of Latin American Studies* 23 (3), 599–620. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/157386> (12. 10. 2012).

Sondrol, Paul C. 2007. „Paraguay: A Semi-Authoritarian Regime?“ *Armed Forces & Society* 34 (1), 46–66. Dostupné z: <http://afs.sagepub.com/content/34/1/46> (11. 1. 2013).

Souchou, Yao. 2003. „After the Malay Dilemma: The Modern Malay Subject and Cultural Logics of ‘National Cosmopolitanism’ in Malaysia.“ *Sojourn: Journal of Social Issues in Southeast Asia* 18 (2), 201–229). Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/sojourn_journal_of_social_issues_in_southeast_asia/v018/18.2.yao.pdf (12. 11. 2014).

Spiegel, Anna. 2010. *Contested Public Spheres: Female Activism and Identity Politics in Malaysia*. Bielefeld: VS Verlag für Sozialwissenschaften.

Sreenevasan, Ambiga. 2007. „Press Statement: Malaysia – A Secular State.“ *The Malaysian Bar* (online). Dostupné z: http://www.malaysianbar.org.my/press_statements/press_statement_malaysia_a_secular_state.html (3. 4. 2015).

Starner, Frances L. 1965. „Malaysia’s First Year.“ *A Survey of Asia* 5 (2), 113–119. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2642488> (10. 12. 2013).

Starrett, Gregory. 2009. „Islam and the Politics of Enchantment.“ *Journal of the Royal Anthropological Institute* 15 (1), 222–240. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-9655.2009.01551.x/pdf> (15. 3. 2015).

Stenner, Karen. 2005. *The Authoritarian Dynamics*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Stradiotto, Gary A., Guo, Sujian. 2010. „Transitional Modes of Democratization and Democratic Outcomes.“ *International Journal on World Peace* 27 (4), 5–40. Dostupné z: http://online.sfsu.edu/sguo/My%20articles/Democratic%20transition_proofs_IJWP.pdf (13. 3. 2015).
- Strauss, Anselm, Corbinová, Juliet. 1999. *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Nakladatelství Albert.
- Šanc, David. 2007. „Politický systém Malajsie.“ Pp. 176–198 in Ženíšek, Marek, Šanc, David (eds.). *Commonwealth: Politické systémy*. Plzeň: Nakladatelství Aleš Čeněk.
- Tajima, Yuhki. 2013. „The Institutional Basis of Intercommunal Order: Evidence from Indonesia’s Democratic Transition.“ *American Journal of Political Science* 57 (1), 104–119. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23496546> (3. 2. 2015).
- Tan, Jeff. 2008. *Privatization in Malaysia: Regulation, Rent-seeking and Policy Failure*. London: Routledge.
- Tan, Kevin YL. 2001. „Malaysia.“ Pp. 143–183 in Nohlen, Dieter, Grotz, Florian, Hartmann, Christof (eds.). *Elections in Asia and the Pacific: A Data Handbook. Volume II*. Oxford: Oxford University Press.
- Tansey, Oisín. 2009. *Regime-Building: Democratization and International Administration*. Oxford: Oxford University Press.
- Tanuwidjaja, Sunny. 2010. „Political Islam and Islamic Parties in Indonesia: Critically Assessing the Evidence of Islam’s Political Decline.“ *Contemporary Southeast Asia* 32 (1), 29–49. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/contemporary_southeast_asia_a_journal_of_international_and_strategic_affairs/v032/32.1.tanuwidjaja.pdf (17. 3. 2015).
- Taşkin, Yüksel. 2013. „Hegemonizing Conservative Democracy and the Problems of Democratization in Turkey: Conservatism Without Democrats?“ *Turkish Studies* 14 (2), 292–310. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14683849.2013.802905#.VT9FQPASpyE> (14. 3. 2015).
- Taylor, Robert S. 2006. „Democratic Transitions and the Progress of Absolutism in Kant’s Political Thought.“ *The Journal of Politics* 68 (3), 556–570. Dostupné z: <http://philpapers.org/archive/TAYDTA> (10. 4. 2015).

- Teik, Khoo Boo. 2002. „Democracy and Transition in Malaysia: An Analysis of the Problems of Political Succession.“ *Macalester International* 12 (1), 59–79. Dostupné z: <http://digitalcommons.macalester.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1269&context=macintl> (23. 2. 2015).
- Teik, Khoo Boo. 2013. „Malaysia: 13th General Election: An Overview.“ *Institute of Developing Economies – Japan External Trade Organization*. Dostupné z: http://www.ide.go.jp/English/Research/Region/Asia/pdf/201305_khoo_en.pdf (10. 12. 2013).
- The Asia Foundation. 2012. „The Youth Factor: The Survey of Malaysian Youth Opinion.“ *The Asia Foundation Research*. Kuala Lumpur: The Asia Foundation. Dostupné z: <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/2012NationalYouthSurvey.pdf> (9. 12. 2014).
- The Economist. 1999. „Malaysia’s Incomplete Democracy.“ *The Economist* (online). Dostupné z: <http://www.economist.com/node/191018> (17. 3. 2015).
- The Economist. 2009. „Malaysia’s Chameleon.“ *The Economist* (online). Dostupné z: <http://www.economist.com/node/14140818> (13. 4. 2015).
- The Economist. 2014. „Malaysian Politics: What’s Malay for gerrymandering? *The Economist* (online). Dostupné z: <http://www.economist.com/news/asia/21611139-years-delineation-electoral-boundaries-will-determine-future-malaysian-politics-whats> (21. 3. 2015).
- The Economist. 2015a. „Politics in Malaysia: Knives Out.“ *The Economist* 414 (8923): 32.
- The Economist. 2015b. „Politics in Malaysia: Gathering Steam.“ *The Economist* 414 (8928): 41.
- The Guardian. 2015. „Malaysia Strengthens Sedition Law in a ‘Black Day’ for Free Speech.“ *The Guardian* (online). Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2015/apr/10/malaysia-strengthens-sedition-law-in-a-black-day-for-free-speech> (2. 5. 2015).
- The Malaysian Insider. 2015a. „Back off, Let Next Generation Run the Country, Najib Tells Dr M.“ *The Malaysian Insider* (online). Dostupné z: <http://www.themalaysianinsider.com/malaysia/article/back-off-let-the-next-generation-run-the-country-najib-tells-dr-m#sthash.1LqCFQU3.dpuf> (29. 5. 2015).
- Thompson, Mark R. 2001. „Whatever Happened To ,‘Asian Values‘?“ *Journal of Democracy* 12 (4), 154–165. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/journal_of_democracy/v012/12.4thompson.pdf (12. 11. 2014).

- Thompson, Mark R. 2002. „Female Leadership of Democratic Transitions in Asia.“ *Pacific Affairs* 75 (4), 535–555. Dostupné z: https://www.academia.edu/4077443/Female_Leadership_of_Democratic_Transitions (12. 2. 2015).
- Thompson, Michael J. 2010. „Islam, Rights, and Ethical Life The Problem of Political Modernity in the Islamic World.“ *Theoria* 57 (123), 99–125. Dostupné z: <http://www.ingentaconnect.com/content/berghahn/theoria/2010/00000057/00000123/art00005?crawler=true> (24. 2. 2015).
- Tibi, Bassam. 2009. „Islamism and Democracy: On the Compatibility of Institutional Islamism and the Political Culture of Democracy.“ *Totalitarian Movements and Political Religions* 10 (2), 135–164. Dostupné z: http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14690760903192073#.VT-yz_ASpyE (16. 3. 2015).
- Tilly, Charles. 2004. *Contention and Democracy in Europe, 1650–2000*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tilly, Charles. 2007. *Democracy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tong, Chee Kiong. 2010. *Identity and Ethnic Relations in Southeast Asia: Racializing Chineseness*. Dordrecht: Springer.
- Turner, John. 2012. „Untangling Islamism from Jihadism: Opportunities for Islam and the West After the Arab Spring.“ *Arab Studies Quarterly* 34 (3), 173–188. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41858701> (13. 3. 2015).
- Van Biezen, Ingrid, Saward, Michael. 2008. „Democratic Theorists and Party Scholars: Why They Don't Talk to Each Other and Why They Should.“ *Perspectives on Politics* 6 (1), 21–35. Dostupné z: http://journals.cambridge.org/article_S1537592708080043 (12. 11. 2014).
- Van Slooten, Pippy. 2005. „Dispelling Myths About Islam and Jihad.“ *Peace Review: A Journal of Social Justice* 17 (2–3), 289–294. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14631370500333013#.VT-yCvASpyE> (4. 3. 2015).
- Wah, Francis Loh Kok, Teik, Khoo Boo. 2002. *Democracy in Malaysia: Discourses and Practices*. New York: Curzon Press.
- Wah, Francis Loh Kok. 2007. „Engaging the 2004 General Election in Malaysia: Contrasting Roles and Goals.“ Pp. 115–138 in Huat, Chua B. (ed.). *Elections as Popular Culture in Asia*. London, New York: Routledge.

- Weiss, Meredith L. 2006. *Protest and Possibilities: Civil Society and Coalitions for Political Change in Malaysia*. Stanford: Stanford University Press.
- Weiss, Meredith L. 2014. *Electoral Dynamics in Malaysia: Findings from the Grassroots*. Singapur: ISEAS.
- Welsh, Bridget. 1996. „Attitudes Towards Democracy in Malaysia: Challenges to the Regime?“ *Asian Survey* 36 (9), 882–903. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2645537> (10. 2. 2013).
- Welsh, Bridget. 2004a. „Tears and Fears: Tun Mahathir’s Last Hurrah.“ *Southeast Asian Affairs* 2 (1), 137–155. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/southeast_asian_affairs/v2004/2004.welsh.pdf (12. 11. 2014).
- Welsh, Bridget. 2004b. „Real Change? Elections in the Reformasi Era.“ Pp. 130–156 in Gomez, Edmund T. (ed.). *The State of Malaysia: Ethnicity, Equity and Reform*. London, New York: Routledge.
- Welsh, Bridget. 2013. „Malaysia’s Elections: A Step Backward.“ *Journal of Democracy* 24 (4), 136–150. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/journal_of_democracy/v024/24.4.welsh.pdf (12. 11. 2014).
- Welzel, Christian, Inglehart, Ronald. 2007. „Mass Beliefs and Democratic Institutions.“ Pp. 297–316 in Boix, Carles, Stokes, Susan C. *The Oxford Handbook of Comparative Politics*. Oxford: Oxford University Press.
- Welzel, Christian, Inglehart, Ronald. 2008. „The Role of Ordinary People in Democratization.“ *Journal of Democracy* 19 (1), 126–140. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/journal_of_democracy/v019/19.1welzel.pdf (12. 11. 2014).
- White, Nicholas J. 2004. *British Business in Post-Colonial Malaysia 1957–1970: Neo-colonialism or Disengagement?* London: Routledge.
- Whitehead, Laurence. 2002. *Democratization: Theory and Experience*. Oxford: Oxford University Press.
- Wiarda, Howard J., Clary, Matthew Q. 2010. „Premature Democracy: Waking Up to the Reality of Incomplete Democratic Transitions in Latin America.“ *Brown Journal of World Affairs* 17 (1), 89–98. Dostupné z: <http://brown.edu/initiatives/journal-world-affairs/171/premature-democracy-waking-reality-incomplete-democratic-transitions-latin-america> (13. 3. 2015).

Wolin, Sheldon S. 1993. „Democracy: Electoral and Athenian.“ *Political Science and Politics* 26 (3), 475–477. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/419985> (15. 11. 2013).

World Bank. 2005. „Malaysia Country Opinion Survey Report (88524).“ *World Bank Group* (online). Dostupné z: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/19106/885240Malaysia0t0B0x0385248B0PUBLIC.pdf?sequence=1> (1. 3. 2015).

World Finance. 2012. „Former ‘Tiger Economy‘ Embraces Global Markets.“ *World Finance*, 3. 9. 2012 (online). Dostupné z: <http://www.worldfinance.com/inward-investment/asia-and-australia/former-tiger-economy-embraces-global-markets> (11. 12. 2013).

WVS. 2015a. „Who we are.“ *World Values Survey* (online). Dostupné z: <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp> (10. 1. 2015).

WVS. 2015b. „Malaysia 2011: Documentation.“ *World Values Survey* (online). Dostupné z: <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV6.jsp> (16. 12. 2014).

Yaakop, Rizal. 2010. „The Emergency Law in Malaysia: Political Security or Liability?“ *Working Paper*. Bangi: University Kebangsaan Malaysia. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1695727 (12. 3. 2015).

Yahuda, Michael. 1996. *The International Politics of the Asia-Pacific: 1945–1995*. London: Routledge.

Yin, Robert K. 2011. *Qualitative Research from Start to Finish*. New York: The Guilford Press.

Yüksel, Basak A., Bingöl Yilmaz. 2013. „The Arab Spring in Tunisia: A Liberal Democratic Transition?“ *Electronic Journal of Social Sciences* 12 (47), 310–327. Dostupné z: <http://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCMQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mulkiyedergi.org%2Fesoder%2Farticle%2Fdownload%2F5000068647%2F5000063708&ei=kEUqVdOkHMzTaNXDgqAJ&usg=AFQjCNGJNX8yHsDJFx-dYPhU7tVizchK4Q&bvm=bv.90491159,d.d2s> (6. 2. 2015).

Zbořil, Zdeněk. 2009. *Dějiny Malajsie, Singapuru a Bruneje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

Přílohy

Příloha č. 1

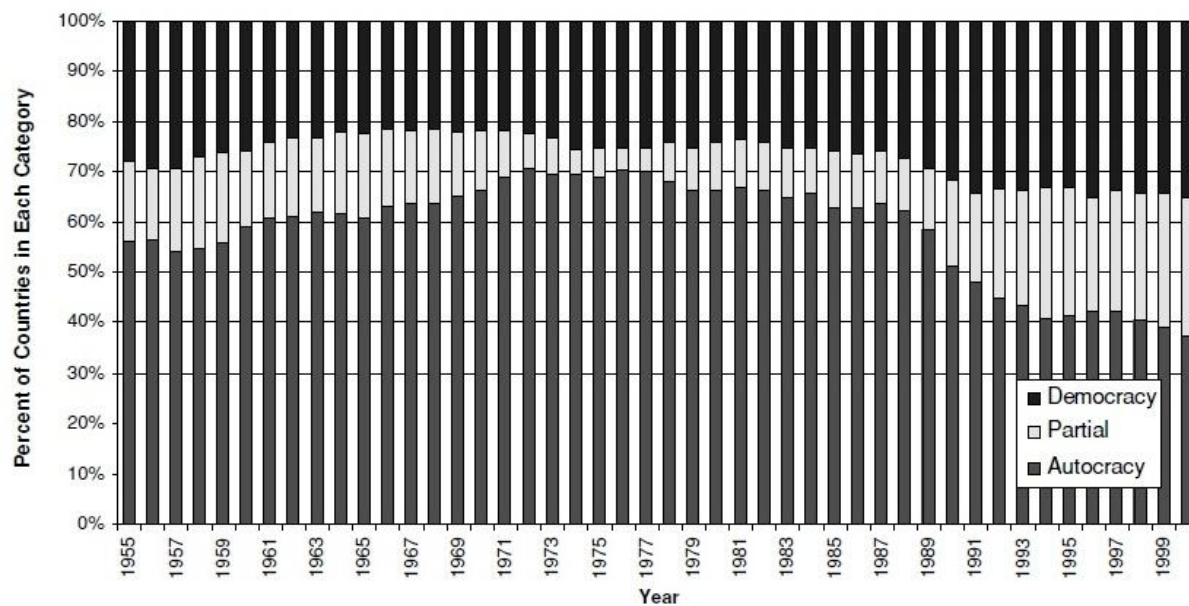

Schéma 13 Fluktuační v demokracii 1960–2000

(Epstein et al. 2006: 556)

Příloha č. 2

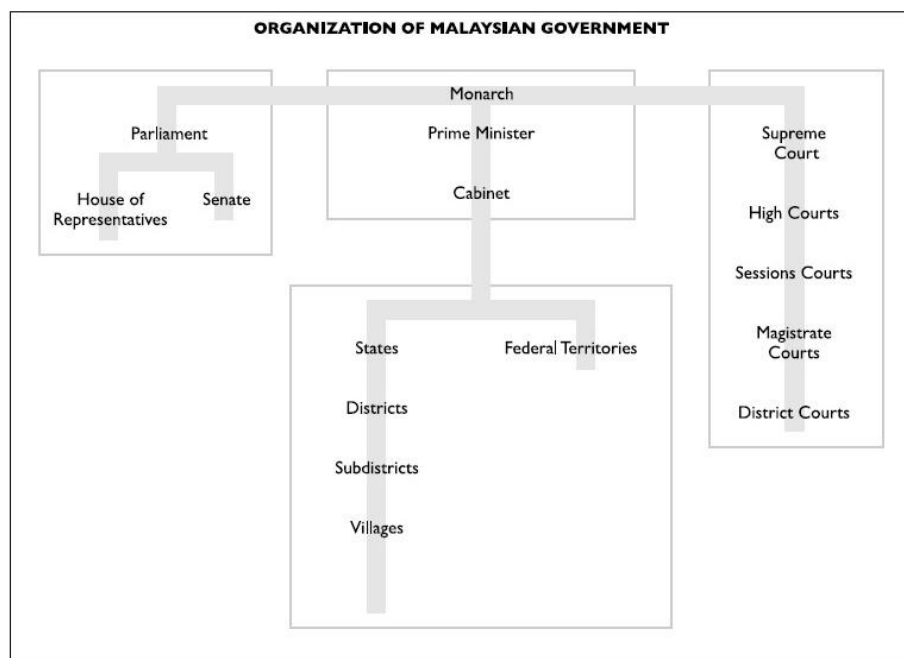

Schéma 14 Mocenské dělení do pilířové struktury

(Dawson 2006: 843)

Malaysia, General Elections 1959–2013
Popular Vote Compared with Parliamentary Seats

Election Year	Alliance/Barisan Nasional			All opposition parties			Total no. of seats contested
	% of popular vote	No. of seats won	% of seats*	% of popular vote	No. of seats won	% of seats*	
1959	51.7	74	71	48.3	30	29	104
1964	58.5	89	86	41.5	15	14	104
1969	49.3	92	64	50.7	51	36	143
1974	60.7	135	88	39.3	19	12	154
1978	57.2	130	84	42.8	24	16	154
1982	60.5	132	86	39.5	22	14	154
1986	55.8	148	84	41.5	29	16	177
1990	53.4	127	71	46.6	53	29	180
1995	65.2	162	84	34.8	30	16	192
1999	56.5	148	77	43.5	45	23	193
2004	63.8	198	91	36.2	21**	9	219**
2008	51.4	140	63	48.6	82	37	222
2013	47.4	133	60	50.9	89	40	222

* Rounded to nearest 1%. ** Figure includes one independent candidate.

Sources: Suruhanjaya Pilihan Raya (Election Commission), *Election Report*, various years; *The Star* (*StarSpecial, Full Results, 13th General Election 2013*), 7 May 2013; Tommy Thomas, 'BN is effectively a minority government', *Malaysiakini*, May 10, 2013, www.malaysiakini.com/news/229692 (accessed May 10, 2013)

Tabulka 20 Výsledky voleb 1959–2013

(Khoon 2013: 3)

Abstrakt (CZ)

Analýza politického systému Malajsie: Přístup země k demokracii

Zájem o studium politických systémů a vlád je odvěký. Smyslem této práce je analyzovat přístup k demokracii na případu Malajsie. Jelikož se jedná o zemi jihovýchodní Asie s odlišným pojetím politiky, je v první části nastíněn teoretický podklad pro zkoumání. Teoretický koncept leží ve studiu čtyř oblastí, a to demokratické tranzice, demokracie i nedemokracie a konfese. Zmíněné atributy jsou následně použity pro zhodnocení možných proměn v přístupu ze strany jednotlivých ministerských předsedů. Druhá část, jež je dělena vedví, se zabývá dvěma variantami přístupu, shora-dolů a zdola-nahoru. Nejprve jsou nastíněni jednotliví premiéři dle teoretického východiska prvního oddílu, následná část se věnuje postojům obyvatel Malajsie k politickým otázkám a demokracii především. K výsledným zjištěním patří odlišnost jednotlivých lídrů ve vedení země, ale stejná trajektorie, jíž následují. Percepce demokracie se jeví jako nadbytečná, poněvadž je považována za neopominutelnou součást, kdy nedemokratické tendence jsou ospravedlňovány jako ochrana multietnické země před konflikty. Ze strany premiérů se jejich politika odvíjí od demokratických principů, kdy nikterak koncept nezpochybňují. Dle zpracovaných průzkumů respondenti kladoucí nejvyšší důraz na vlastní zbožnost vnímají správu země jako demokratičtější, nežli lidé smýšlející s nižším stupněm významu Boha v životě, kteří jsou k demokracii v Malajsii nedůvěřivější. Je nezbytné nadto brát v potaz, že v zemi je náboženství společně s rodinou principiální oblastí života.

Klíčová slova:

Malajsie, demokracie, politika, autoritářství, islám, víra, Mahathir

Abstract (EN)

The Analysis of Political System of Malaysia: The Approach of the Country to Democracy

There has been an age-long concern for political systems and governing. The purport of this Thesis is to analyse the approach to democracy in the case of Malaysia. Since it is a Southeast Asian country with its specific conception of politics, there is a theoretical basis outlined at first. The theoretical design lies in a four-area inquiry, which are as follows: democratic transition, democracy, nondemocracy and creed. All the attributes as mentioned are being used for examining a potential shift within the prime ministers. The second part as divided asunder deals with two alternatives of approach, top-down and bottom-up. Initially, there are particular prime ministers depicted in accordance with the first part, the following section is dedicated to Malaysian inhabitants' attitudes towards political issues and democracy above all. Amongst the findings one may bear in mind that there is a dissimilitude between the leaders in the rule but a uniform trajectory they emulate. The perception of democracy may be seen as redundant, inasmuch it is considered to be an indispensable component, whilst nondemocratic tendencies are justified as a sort of protection for the multiethnic country. In prime ministers' eyes their politics still represent the democratic tenet, whereas it is not challenged ever. According to the compiled surveys, respondents putting the importance of God first perceive the direction of Malaysia as more democratic than people mentioning a lower level of significance of God who are more mistrustful towards democracy in the country. In addition, it remains necessary to take into consideration the fact that religious and family issues together portray a crucial sphere of living.

Keywords:

Malaysia, democracy, politics, authoritarianism, Islam, religion, Mahathir

Anotace

Jméno a příjmení autora:	Martin Petlach
Název katedry a fakulty:	Katedra politologie a evropských studií Filozofická fakulta
Název práce:	Analýza politického systému Malajsie: Přístup země k demokracii
Vedoucí práce:	Doc. Mgr. Pavel Šaradín Ph.D.
Počet znaků:	230 974
Počet příloh:	3

Klíčová slova:

Charakteristika práce:

Jelikož se jedná o zemi jihovýchodní Asie s odlišným pojetím politiky, je v první části nastíněn teoretický podklad pro zkoumání. Teoretický koncept leží ve studiu čtyř oblastí, a to demokratické tranzice, demokracie i nedemokracie a konfese. Zmíněné atributy jsou následně použity pro zhodnocení možných proměn v přístupu ze strany jednotlivých ministerských předsedů. Druhá část, jež je dělena vedví, se zabývá dvěma variantami přístupu, shora-dolů a zdola-nahoru. K výsledným zjištěním patří odlišnost jednotlivých lídrů ve vedení země, ale stejná trajektorie, jíž následují. Percepce demokracie se jeví jako nadbytečná, poněvadž je považována za neopominutelnou součást, kdy nedemokratické tendence jsou ospravedlňovány jako ochrana multietnické země před konflikty. Ze strany premiérů se jejich politika odvíjí od demokratických principů, kdy nikterak koncept nezpochybnují. Dle zpracovaných průzkumů respondenti kladoucí nejvyšší důraz na vlastní zbožnost vnímají správu země jako demokratičtější, nežli lidé smýšlející s nižším stupněm významu Boha v životě, kteří jsou k demokracii v Malajsii nedůvěřivější. Nadto je nezbytné brát v potaz, že v zemi je náboženství společně s rodinou principiální oblastí života.